

Gemeente Hattem

Programmarekening 2021

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

JAARSTUKKEN 2021

- NOTA VAN AANBIEDING

- JAARVERSLAG

- JAARREKENING

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

JAARSTUKKEN 2021

• NOTA VAN AANBIEDING

Pag. 1 Nota van aanbieding

• JAARVERSLAG

○ Programmaverantwoording

Pag. 11 Programma 1 – Sociaal sterk

Pag. 15 1a - opgroeien en ontwikkelen

Pag. 19 1b - werk

Pag. 25 1c - zorg

Pag. 31 1d - welzijn en sport

Pag. 37 Programma 2 – Wonen, werken en recreëren

Pag. 41 2a - ruimtelijke ontwikkeling

Pag. 49 2b - economische ontwikkeling

Pag. 53 2c - fysieke leefomgeving

Pag. 59 Programma 3 – Besturen en organiseren

Pag. 61 3a - netwerken en besturen

Pag. 67 3b - dienstverlening

Pag. 71 3c - financiën

Pag. 83 3d - gemeentelijke organisatie

Pag. 85 Programma 4 – Bedrijfsvoering

Pag. 87 4a - bedrijfsvoering en overhead

Pag. 97 Toelichting op het resultaat

○ Paragrafen

Pag. 101 Inleiding

Pag. 103 Paragraaf A – Lokale heffingen

Pag. 109 Paragraaf B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pag. 121 Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen

Pag. 127 Paragraaf D – Financiering

Pag. 135 Paragraaf E – Bedrijfsvoering

Pag. 139 Paragraaf F – Verbonden partijen

Pag. 153 Paragraaf G – Grondbeleid

Pag. 157 Paragraaf H – Decentralisaties

Pag. 163 Paragraaf I – Covid-19 / Corona steunmaatregelen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• JAARREKENING

- **Balans**

Pag.	171	Balans per 31 december 2021
Pag.	174	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
Pag.	177	Toelichting op de balans

- **Baten en lasten**

Pag.	197	Overzicht van baten en lasten
Pag.	199	Toelichting op het overzicht van baten en lasten

- **Overzichten**

Pag.	226	Overzicht taakvelden
Pag.	229	Overzicht verloop post onvoorziene uitgaven
Pag.	230	Overzicht incidentele baten en lasten
Pag.	235	Presentatie structureel rekeningsaldo 2021
Pag.	236	Overzicht begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid
Pag.	237	Informatie m.b.t. normering van topinkomens (WNT)
Pag.	239	Staat van (beklemde) reserves en voorzieningen
Pag.	243	Staat van opgenomen geldleningen
Pag.	245	Staat van gewaarborgde geldleningen (waarborgfonds sociale woningbouw)
Pag.	247	Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SISA)

- **Controleverklaring**

Pag.	253	Controleverklaring

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

NOTA VAN AANBIEDING

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2021

Nota van aanbieding

• INLEIDING

Ook in 2021 bleef Corona invloed houden op de realisatie van onze in de begroting opgenomen voornemens en hoe we ons voor onze burgers hebben ingezet.
De buitengewone omstandigheden raakten veel beleidsterreinen van onze organisatie waarin we hebben gestreefd naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen. Hierbij hebben we kans gezien zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en noodzakelijke (digitale) besluitvorming vorm te geven en hebben we met de nodige inspanning het bij de begroting geformuleerde evenwicht weten te bewaren.
Een activiteit die daar bij past is de verdere ontwikkeling van de (inter)gemeentelijke informatievoorziening die door Corona in een stroomversnelling is geraakt. Een goede informatievoorziening bleek randvoorwaardelijk voor het goed kunnen werken als hybride organisatie nu er meer thuis gewerkt wordt en digitaal vergaderd.

Voor de continuïteit van de reguliere werkzaamheden weegt mee dat we voor de werkbalans financiële ruimte hebben gekregen om een schil van tijdelijke medewerkers aan te trekken. Binnen alle domeinen heeft dit plaatsgevonden. Het ging op grond van de analyse van begin dit jaar - samengevat in de notitie Toekomstbestendige organisatie - om 10 tijdelijke vacatures. Door het aantrekken van tijdelijk nieuwe medewerkers kon het reguliere werk beter verdeeld worden en voortgang houden.

In het coalitieakkoord "Met elkaar werken aan een duurzaam Hattem" staan de ambities voor de periode 2018 – 2022. Een belangrijk thema is wonen. Naast het in beeld brengen van nieuwe locaties hebben we ook met bestemmingsplannen bouwen mogelijk gemaakt en is in september gestart met de bouw van de eerste woningen op 't Veen. Door verkabeling van de hoogspanning aldaar willen we het gebied nog verder ontwikkelen.

Terugkijkend op het jaar 2021 ervoeren we verder de onzekerheid over het verkrijgen van financiële zekerheid als het gaat om middelen uit het gemeentefonds. Zo is door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten de besluitvorming over het invoeren van de nieuwe verdeling (herijking) van het gemeentefonds door te schuiven naar een volgend kabinet. Inmiddels is besloten de invoering te verzetten naar 1 januari 2023.

Ondanks de (dreigende) druk op de gemeentefinanciën zijn tastbare zaken gerealiseerd of gestart. Dat betekent onder andere dat we blijven investeren in de gemeentelijke infrastructuur.
Zo is na de oplevering van de herinrichting van de markt in 2020, in maart 2021 gestart met het nog mooier maken van de binnenstad. Dit was ook het moment om de gevels op te fleuren. Hierdoor maken we de binnenstad samen nog beter bestand tegen klimaatveranderingen en nog aantrekkelijker voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Vanaf juni kwamen tijdens verschillende inloopmomenten vele geïnteresseerden naar de plannen kijken en lieten hun visie op de plannen horen. Daarnaast brengen bewoners regelmatig een bezoekje aan het projectkantoor aan de Ridderstraat.

Op deze manier betrekken we inwoners bij de vorming van beleid en plannen en bij de uitvoering van projecten. Hierdoor krijgen we beter beleid en betere plannen, die nog beter afgestemd zijn op de behoeften van onze inwoners en daardoor ontstaat er makkelijker wederzijds begrip en vaker consensus.

Voor u liggen de jaarstukken 2021; de verantwoordingsdocumenten waarin we terugblikken op de genoemde ontwikkelingen en op het gevoerde (financiële) beleid in het afgelopen jaar. Hierbij monitoren we onze risico's en die van onze partners voortdurend. We bewaken onze liquiditeitspositie en nemen zo nodig maatregelen om onze taken, ook in tijden van crisis, zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

In het jaarverslag zijn de doelstellingen van het beleid, de daadwerkelijk verrichte activiteiten en geleverde prestaties per (deel)programma toegelicht. De financiële weerslag hiervan is te vinden in het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken 2021 zijn overeenkomstig de begroting van opzet. In het verlengde van 2020 is aanvullend als gevolg van de Corona uitbraak en de doorgevoerde maatregelen een paragraaf 'Covid-19 / Corona steunmaatregelen' opgenomen.
Voordat we in deze nota van aanbieding inzoomen op een financiële analyse van het rekeningresultaat 'in vogelvlucht', doen we eerst kort verslag van de resultaten op hoofdlijnen die we met elkaar hebben bereikt.

• HET REKENINGRESULTAAT 2021

In programma 3 - besturen en organiseren - is onder het deelprogramma financiën het rekeningresultaat 2021 weergegeven. Het deelprogramma vormt het financiële sluitstuk van alle programma's en vraagt een andere aanpak dan alleen een opsomming van resultaten en wordt daarom in de jaarrekening verder uitgediept.
Het gerealiseerde resultaat over 2021 bedraagt een bedrag van € 290.700 voordelig. Dit rekeningsaldo is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "gerealiseerd resultaat 2021".

Overigens bedroegen de saldi over de laatste 5 jaren:
- 2021: € 290.700 voordelig
- 2020: € 927.600 voordelig
- 2019: € 231.600 voordelig
- 2018: € 224.700 nadelig
- 2017: € 1.482.600 voordelig

Resultaat jaarrekening 2021.

De begrote en werkelijke saldi kunnen als volgt worden weergegeven:

	Begroting 2021		**Rekening 2021**	
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2021	V	167.100		
- 1e wijziging (Voorjaarsnota)	N	830.800		
- 7e wijziging (Najaarsnota)	V	178.000		
- Uitkomst jaarrekening 2021			V	290.700
Uitkomst per saldo	N	485.700	V	290.700

Het saldo van de rekening 2021 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2021 van € 776.400. Hoewel dit bedrag een resultante is van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves, kan van het rekeningresultaat op hoofdlijnen een analyse worden gegeven.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Resultaat over 2021 uitgesplitst per (deel)programma:

1 – Sociaal sterk		
- 1a - Opgroeien en ontwikkelen	V	206.000
- 1b - Werk	V	408.000
- 1c - Zorg	V	188.000
- 1d - Welzijn en sport	V	45.000
2 – Wonen, werken en recreëren		
- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling	V	6.000
- 2b - Economische ontwikkeling	V	11.000
- 2c - Fysieke leefomgeving	N	12.000
3 – Besturen en organiseren		
- 3a - Netwerken en besturen	V	1.000
- 3b - Dienstverlening	V	46.000
- 3c - Financiën	V	534.000
4 – Bedrijfsvoering		
- 4a - Overhead	V	323.000
Verrekening met reserves	N	979.000
Totaal per saldo voordelig *	V	776.000

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Voor een analyse van de voor- en nadelige verschillen per programma en product wordt verwezen naar de programma- en de financiële rekening.

Analyse op hoofdlijnen:

- Vanuit het Rijk zijn de laatste jaren een groot aantal zorgtaken met budgetten overgedragen naar de gemeente. Specifiek wordt in paragraaf H - Decentralisaties inzicht gegeven in de stand van zaken van de budgetten Sociaal Domein. De domeinen Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatie zijn het afgelopen jaar per saldo positief afgesloten (V)
- Ook het afgelopen jaar droeg de samenleving nog steeds de gevolgen van het Coronavirus. Bij het jaarverslag zijn in paragraaf I - Covid-19 / Corona steunmaatregelen opgenomen. In deze paragraaf zijn de maatschappelijke maatregelen en financiële gevolgen beschreven en wordt er stilgestaan bij de door het Rijk en de Provincie Gelderland ontwikkelde regelingen. Het deel van de beschikbare steunmaatregelen dat nog niet is ingezet wordt ingezet in 2022 (V)
- Uitkeringen (V)
  De Corona problematiek heeft niet gezorgd voor een stagnatie van de uitstroom van kandidaten uit de uitkering. Er is zelfs sprake geweest van een daling van het aantal uitkeringen. Er is dus geprofiteerd van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt. Ondank de Corona situatie is er zoveel mogelijk ingezet op re-integratie. Indien mogelijk naar werk, en anders naar meedoen/participatie. Het afgelopen jaar is het uitkeringsbestand gedaald.
- Bouwleges en anterieure overeenkomsten (N)
  Door verschuiving van bouwaanvragen voor onder andere het Consmema terrein vallen de opbrengsten van de bouwleges lager uit. De opbrengsten zijn meegenomen in de begroting 2022 (N)
  Bij ruimtelijke initiatieven waarvoor een bestemmingsplanwijziging of een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) procedure nodig is wordt via anterieure overeenkomsten kostenverhaal geregeld voor dekking van de gemeentelijke ureninzet voor het begeleiden van de ruimtelijke procedures. Een aantal procedures vroeg meer ureninzet. Het merendeel van de opbrengsten wordt verwacht in 2022. Verrekening vindt plaats met de reserve (N)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Milieu en duurzaamheid
  Voor klimaat en duurzaamheid zijn onder andere door de budgetoverheveling vanuit 2020 extra middelen beschikbaar gesteld. De stip op de horizon is een klimaatneutraal Hattem in 2050. De start en uitvoering van de warmteplannen voor de wijk, young energie team en het project op Netelhorst zijn vertraagd. De budgetten worden overgeheveld naar 2022 (V)
- Fysieke leefomgeving
  - Riolering en waterzuivering
    De onderhoudskosten en de reinigingskosten van de rioleringen zijn toegenomen als gevolg van het verhelpen van storingen. De kosten op het product riolering en waterzuivering worden verrekend met de hiervoor ingestelde voorziening, waarbij ook de BTW en de directe loonkosten worden betrokken (N).
  - Speelvoorzieningen (V)
    De rapportage met betrekking tot de speelvisie zou in 2021 worden opgesteld. Door de corona pandemie en personele ontwikkeling is dit niet gebeurd, dit wordt in 2022 alsnog uitgevoerd. Het budget dat beschikbaar gesteld was voor het opstellen van de rapportage wordt overgeheveld naar 2022 (V)
  - Afval (V)
    In 2021 is het aantal kilogram afval per huishouden afgenomen in Hattem, dit heeft een positief effect op de kosten gehad. Tevens zijn de opbrengsten voor met name papier fors gestegen per ton en zijn de afrekeningen over de jaren 2019 en 2020 ontvangen van NEDVANG. Beide ontwikkelingen hadden een positief effect op de opbrengstenstroom.
    Het voordeel is verrekend met de egalisatiereserve afval (V)
  - Wegen (N)
  - Betreft voornamelijk onvoorzien ingrijpend onderhoud aan de Oranje Nassaulaan (N)
- Openbaar bestuur (N)
  Betreft een toename van de vergoedingen aan raadsleden op basis van de indexatie van de cao-lonen overheid. Daarnaast is bij raadsbesluit d.d. 31 mei 2021 de formatieomvang van de griffie verhoogd en is het functieniveau van de griffier aangepast (N)
- Burgerzaken (N)
  De legesopbrengsten algemeen en specifiek voor paspoorten en rijbewijzen zijn gestegen en ook de opbrengsten van de naturalisatiegelden zijn toegenomen (V)
- Gemeentelijke belastingen
  Per saldo is de opbrengst van alle gemeentelijke belastingen hoger dan begroot (V)
- In de jaarrekening is de uitkering uit het gemeentefonds verwerkt tot en met de decembercirculaire terwijl die op begrotingsbasis niet meer kon worden vertaald. De algemene uitkering is onder andere verhoogd met middelen uit het Corona-steunpakket en een nabetaling over de jaren 2019 en 2020 (V)
- Algemene baten en lasten (V)
  Door de gemeente is een bezwaarschrift ingediend tegen de naheffingsaanslag omzetbelasting over de jaren 2013 tot en met 2016. De uitspraak op bezwaar heeft geleid tot een vermindering op de aanslagen (V)
- Reserves
  Per saldo is minder aan de reserves onttrokken dan begroot (N)
- Bedrijfsvoeringskosten/overhead (N)
  - Personeel (N)
    Bij de Voorjaarsnota 2021 is een budget beschikbaar gesteld voor het versterken van de toekomstbestendigheid van de organisatie. Het tijdelijke ontwikkelbudget is ingesteld om een gezonde werkbalans te creëren en de randvoorwaarden voor een succesvolle organisatieontwikkeling goed in te vullen. Het in 2021 incidenteel beschikbaar gestelde bedrag is niet volledig aangewend (V). Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.
  - Facilitaire zaken (V)
    Bij de uitvoering van het M2A-project (ICT) wordt rekening gehouden met personele inzet door medewerkers van de deelnemende gemeenten. Binnen de reguliere functies is dit niet of nauwelijks realiseerbaar.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De benodigde incidentele formatie wordt op geld gezet om indien nodig extern menskracht te kunnen inzetten voor de voorbereiding, aanbesteding en implementatie van projecten. Door vertraging in de uitvoering is budget overgebleven (V).
Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.

- Advies en ondersteuning (N)
  Het afgelopen jaar is meer dan begroot uitgegeven aan juridische ondersteuning als gevolg van de sluiting van het zwembad om het tegelwerk te vervangen. Hierin is een bedrag als waarborgsom opgenomen voor de arbitragezaak die is aangespannen (N). De juridische kosten zijn niet verhaalbaar maar zijn voor rekening van de gemeente (N)

- Budgetoverheveling
  Bij de toelichting op het resultaat is specifiek gemaakt op welke onderwerpen het college in het begrotingsjaar slechts gedeeltelijk of niet in staat is geweest om de activiteiten uit te voeren waarvoor de gemeenteraad geld beschikbaar heeft gesteld. Op die onderdelen valt de rekening voordeliger uit dan de begroting. De betreffende activiteiten worden uitgevoerd in 2022. Separaat wordt voorgesteld de vrijvallende financiële middelen over te hevelen naar 2022. Het vrijvallende bedrag bedraagt € 364.000.

De analyse op hoofdlijnen kenschetst zich in een hoge mate van gevolgen die zijn ontstaan door autonome ontwikkelingen en het toepassen van wet en regelgeving.
Voor een nadere specificatie van de "analyse op hoofdlijnen" wordt verwezen naar de financiële toelichting bij de programma's en de bijlage - toelichting op het resultaat - in het jaarverslag.

Verder zijn, overeenkomstig de begrotingsopzet, per programma de verschillen in beeld gebracht.

• LEESWIJZER

De jaarstukken bestaan naast de nota van aanbieding uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag volgt de indeling van de begroting waarbij inzicht is gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd, de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken en de gerealiseerde baten en lasten; wat hebben we bereikt, wat hebben we er voor gedaan en wat heeft het gekost.

Het jaarverslag is object van accountantscontrole. Naast de controle van het financiële gedeelte van de jaarstukken wordt ook het jaarverslag inhoudelijk gecontroleerd. De accountant legt zijn bevindingen vast in een rapportage aan de gemeenteraad en geeft hierbij een controleverklaring af.

• TOT SLOT

Wij stellen u voor om:

- Het jaarverslag en de jaarrekening 2021 vast te stellen;
  - Het gerealiseerde resultaat van € 290.700 voordelig toe te voegen aan de algemene reserve.

Hattem, 31 mei 2022
Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,
de secretaris, de burgemeester,

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

JAARVERSLAG

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

1

Sociaal sterk

Vaccinatie bus naar Hattem

• INLEIDING

Hattem is een sterke stad met een rijk verenigingsleven, waar mensen naar elkaar om kijken en de voorzieningen volop gebruikt worden. De samenleving en de rol van de overheid zijn sterk in verandering. Binnen de transformatie van het sociaal domein geven wij vorm aan nieuwe aanpakken, rollen, taken en verantwoordelijkheden, die aansluiten op deze veranderingen.

• AMBITIE

Hattem is een sterke stad. Er is sprake van een rijk verenigingsleven. Mensen kijken om naar elkaar. De voorzieningen zijn op orde en worden volop gebruikt. Om dit te behouden en te versterken, juist nu er zo veel veranderingen zijn, is in samenspraak met de maatschappelijke partners een aantal uitgangspunten voor beleid vastgesteld:

- Niemand raakt tussen wal en schip.
- We investeren in burgerkracht en focussen daarmee op de kracht van mensen.
- Bij ondersteuning wordt eerst gekeken naar het eigen sociale netwerk en de financiële mogelijkheden van mensen.
- Ondersteuning is bij voorkeur tijdelijk en gericht op actieve deelname in de samenleving.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Voorzieningen zijn zoveel mogelijk geclusterd: het zijn ontmoetingsplaatsen van inwoners en verzamelplaatsen van activiteiten.
- Organisaties werken samen om beleidsdoelen te realiseren.
- Subsidies zijn gericht op maatschappelijke effecten en activiteiten en focussen op de samenwerking tussen maatschappelijke partners.
- Investeren doen we samen met maatschappelijke partners. We verwachten flexibiliteit om te investeren en samen te werken

• PROGRAMMABREDE THEMA'S

1. **Loket 0-100 (geldt voor heel programma 1)**
   Om het integraal werken rondom de cliënt vanuit het principe 1 gezin 1 plan 1 regisseur te versterken zijn de afgelopen jaren de consulenten Werk & Inkomen, Wmo en Jeugd samengevoegd in één team 0-100. Inmiddels is dit team uitgebreid met een aantal lokale ketenpartners (o.a. maatschappelijk werk, Jeugdgezondheidszorg, Mee). Vanuit dit team is een werkgroep aan de slag gegaan met de beschrijving van het klantproces, waarin een eerste brede Quickscan, een integraal plan en afspraken rondom regievoering een plek hebben gekregen. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een handboek 0-100.

   Om de manier van werken te implementeren en te borgen zijn de medewerkers van het loket 0-100 afgelopen jaar geschoold in de nieuwe manier van werken. Bij integraal werken is een goede en verantwoorde gegevensuitwisseling een noodzakelijke vereiste. Daarom is iedereen getraind in de AVG en er zijn vaandeldragers aangewezen die de kennis up-to-date houden in het team.

   Pilot 0-100
   In 2021 is er gestart met een pilot 0-100. In deze pilot willen we kijken hoe het klantproces dat is ontwikkeld functioneert in de praktijk. Ook gebruiken we de pilot om informatie te generen over de consequenties die het loket 0-100 en de veranderde (integrale) manier van werken heeft op de benodigde capaciteit, middelen en organisatievorm.

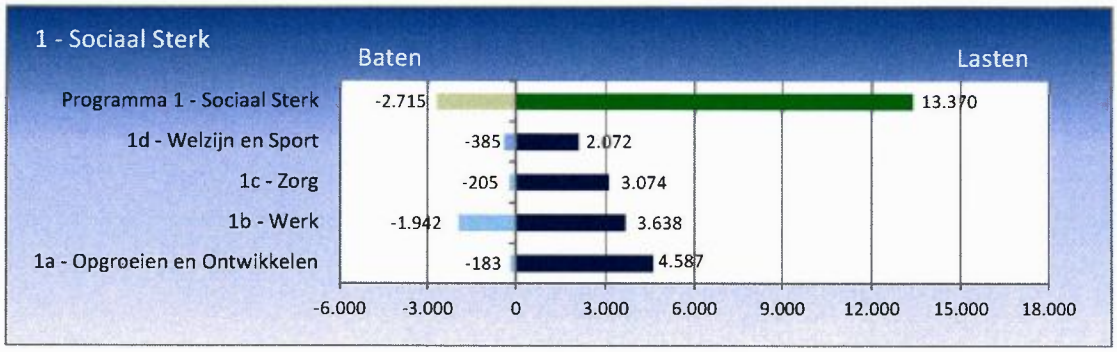
• FINANCIEEL

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	14.337	12.844	14.499	13.370	-1.129
Totaal baten	-4.046	-2.113	-2.996	-2.715	282
Gerealiseerd totaal	10.291	10.731	11.503	10.656	-847
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	17	-55	-61	-51	10
Gerealiseerd resultaat	**10.308**	**10.676**	**11.442**	**10.604**	**-837**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

1a

Sociaal sterk

- Opgroeien en ontwikkelen

• COLLEGEAKKOORD

- *Het Rijk heeft drie decentralisaties in het sociaal domein aan gemeenten toevertrouwd. Die overgang van taken hebben we met veel inspanning goed weten te verwerken. Wanneer Hattemers het zelf niet meer redden, worden ze geholpen door hun naasten, de samenleving en de gemeente. We blijven in Hattem passende zorg bieden aan onze inwoners. We maken nu ook een ontwikkeling door in hoe we als gemeente en gemeenschap met onze partners invulling geven aan zorg en ondersteuning. Daarbij willen we zorgvragen zo snel mogelijk herkennen, zodat we met lichtere ondersteuning zware zorg kunnen voorkomen. We richten met onze partners een loket in waar al onze inwoners, van nul tot honderd jaar oud, terecht kunnen. Zo gaan we het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur' versterken.*
- *We willen dat Hattem voor onze jeugd een aantrekkelijke gemeente blijft. We willen de bestaande ondersteuning en stimuleringsmaatregelen voor onze jeugd in stand houden. Er is specifieke aandacht voor de uitvoering van de jeugdzorg, waarbij we vooral aan de voorkant willen komen van de problematiek. We zijn blij met het kindpakket, schoolzwemmen, de buurtsportcoach en sportstimuleringsmaatregelen. Dit zijn mooie voorbeelden van de brede manier waarop we investeren in onze jeugd.*
- *We willen voortvarend uitvoering geven aan de Onderwijsvisie, waarbij de brede ontwikkeling van het kind centraal staat. De nieuwe kindcentra geven daar invulling aan geven. De bouw van het eerste scholencluster start in deze periode. We blijven daarin nauw optrekken met de scholen. We gaan voor een goede locatie en duurzame schoolgebouwen voor alle drie clusters en bekijken welke ruimte daarbij is voor extra ambities. We willen onze jeugd het goede voorbeeld meegeven en gaan met de scholen in gesprek over bijvoorbeeld groene schoolpleinen.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. JEUGD

Resultaten:

- **Preventie**

  In 2021 zijn er weer verschillende preventieve activiteiten uitgevoerd voor de kinderen en jongeren in Hattem. Enerzijds ging het om reguliere activiteiten, anderzijds om aanbod dat naar aanleiding van de coronatijd is aangeboden.

  Het college heeft besloten het project Steunouder structureel op te nemen in de subsidieregeling. Ook is de multidisciplinaire aanpak voor kinderen met overgewicht, Hattem Heroes, is ook in 2021 voortgezet. Hattem Heroes is een aanpak waarbij maatschappelijk werk, diëtist en kinderfysiotherapeut gezamenlijk aan de slag gaan om het overgewicht van kinderen aan te pakken.

  Vanuit het CJG zijn verschillende trainingen, zoals 'Blij met mij', Kickfit en B.O.K.S. Daarnaast zijn via de scholen weerbaarheidstrainingen voor groep 7/8 aangeboden en een programma om kinderen te leren omgaan met verleidingen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022

Om de gevolgen van de coronatijd enigszins te beperken voor jongeren is onder andere het jongerenmaatjesproject van start gegaan, zijn de vakantie-activiteiten, die door de buurtsportcoaches en jongerenwerk worden georganiseerd, uitgebreid naar de doelgroep 13-18 jaar. Daarnaast is het jongerenwerk uitgebreid, waardoor het jongerencentrum vaker geopend is.

- **Jeugdhulp**

  Lokaal

  Het gebruik en de daarbij behorende kosten van jeugdhulp zijn in 2021 toegenomen. Het lijkt aannemelijk dat dit één van de gevolgen is van de coronatijd.
  In Hattem wordt nog steeds relatief veel gebruik gemaakt van specialistische GGZ. Daarnaast wordt regelmatig begeleiding, behandeling of dyslexiezorg ingezet. Ook maakt een klein deel van de Hattemse jeugdigen gebruik van een verblijfsvoorziening. Dit kan langdurig zijn bij een pleeggezin of gezinshuis, tijdelijk in een instelling of kortdurend logeerverblijf, om bijvoorbeeld de rest van het gezin te ontlasten. De administratieve processen zijn zowel intern als bij de meeste zorgaanbieders op orde.
  In 2021 is de wijziging van het woonplaatsbeginsel voorbereid, welke vanaf 1 januari 2022 is aangepast. Een aantal cliënten is overgedragen naar andere gemeenten. Er zijn geen cliënten naar Hattem overgedragen.

  (boven) Regionaal

  Het afgelopen jaar hebben de gemeenten in de Zorgregio Midden-IJssel/Oost-Veluwe verder gewerkt aan de verschillende opgaven, zoals beschreven in het programmaplan. Het Regionaal Expertteam is van start gegaan, de inzet van ervaringsdeskundigen in Team ED is bestendigd en er is op Gelders niveau gestart met de vastgoedtransitie van JeugdzorgPlus en de ombouw van 3-milieu voorzieningen.
  Een belangrijke mijlpaal is het vaststellen van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming geweest. Met het vaststellen van deze agenda hebben de samenwerkende organisaties (7 jeugdhulpregio's, 3 Veilig Thuis-organisaties, 4 Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming in Gelderland) afgesproken dat wordt gewerkt vanuit één gedeelde visie en dat op eenzelfde manier met elkaar wordt gewerkt, vanuit een uniform contract. Met als doel om de keten van jeugdbescherming te verkorten en ervoor te zorgen dat jeugdigen en gezinnen sneller passende hulp krijgen.
  Als gevolg van de Norm van Opdrachtgeverschap, welke door de VNG is vastgesteld is gezamenlijk met de Zorgregio een samenwerkingsdocument opgesteld.

  De ontwikkelingen t.a.v. de regionale overeenkomst zijn opgenomen in programma 1C – Zorg.

- **Jeugdgezondheidszorg**

  Ook in 2021 hebben Vérian (voor 0-4 jarigen) en de GGD (5-18 jarigen) uitvoering gegeven aan de jeugdgezondheidszorg in Hattem (in het CJG en op de scholen). Hierbij is de samenwerking binnen de verschillende disciplines en het tijdig signaleren van kinderen die kwetsbaar zijn of in een kwetsbare situatie zitten voortdurend een aandachtspunt.

2. ONDERWIJS

Resultaten:

- **Onderwijshuisvesting**

  Voor IKC 1 hebben de twee betrokken scholen van het eerste cluster gezamenlijk het bouwheerschap op zich genomen. In 2021 heeft de raad positief besloten over de kredietaanvraag voor IKC 1. Bij de aanvraag hiervan is het definitief ontwerp dat de scholen voor het IKC hebben gemaakt als uitgangspunt genomen. Voor het plangebied waarin IKC 1 zal worden gehuisvest is in 2021 het bestemmingsplan WZZ door de raad vastgesteld.
  In december 2020 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college de opdracht kreeg om met schoolbesturen in gesprek te gaan over een tweede IKC nabij De Marke. Het college heeft in 2021 gewerkt aan de uitvoering van deze motie. Of deze motie invloed heeft op de uitvoering en fasering van de onderwijsvisie is nog niet bekend en zal in 2022 een vervolg krijgen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Onderwijsachterstandenbeleid**
  Per 1 januari 2020 is de 16 uur (4 dagdelen) (ipv 10 uur) VVE van kracht geworden. We zagen in 2020 dat ouders voornamelijk kozen voor 12 uur (3 dagdelen). In 2021 hebben we om die reden het 4e dagdeel gratis aangeboden aan alle ouders, wat ertoe heeft geleid dat alle kinderen nu de 16 uur afnemen. In 2021 is er een kwaliteitssubsidie VVE toegevoegd aan de subsidieregeling. Dit is ingezet voor extra scholing van de medewerkers van de VVE groepen en doorontwikkeling van het VVE aanbod, ook om de opgelopen achterstand door Covid-19 weer wat in te lopen.

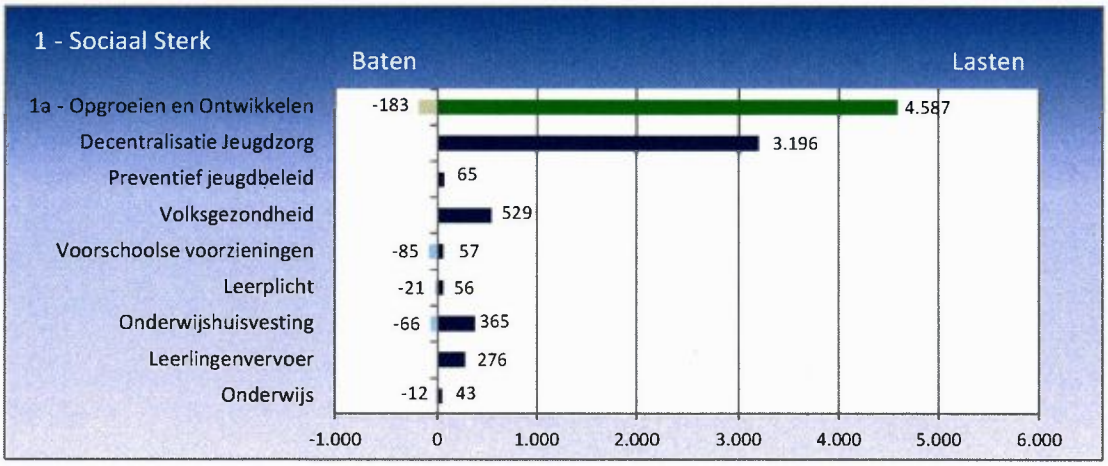
- **Nationaal Programma Onderwijs**
  Gezamenlijk met het onderwijs en voorschool hebben we een plan gemaakt hoe we de gemeentelijke middelen inzetten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. De middelen zijn in te zetten in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Er is in gezamenlijkheid gekozen om een 'summercamp' te organiseren, waarbij met name aandacht is voor kinderen die in een taalarme omgeving opgroeien. Daarnaast is er ruimte voor extra inzet van buurtsportcoaches en hebben scholen de mogelijkheid om op basis van eigen behoefte de middelen in te zetten, om zo in te zetten op de ontwikkeling van de kinderen.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	4.349	4.402	4.862	4.587	-275
Totaal baten	-255	-198	-253	-183	70
Gerealiseerd totaal	4.094	4.204	4.609	4.403	-206
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves			-28	-18	10
Gerealiseerd resultaat	**4.094**	**4.204**	**4.581**	**4.385**	**-196**

Beleidsveld

• ANALYSE

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'opgroeien en ontwikkelen' een voordelig saldo van € 206.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Onderwijs	37	31	-5
- Leerlingenvervoer	263	276	13
- Onderwijshuisvesting	288	300	12
- Leerplicht	34	34	1
- Voorschoolse voorzieningen	40	-28	-68
- Volksgezondheid	533	529	-4
- Preventief jeugdbeleid	99	65	-34
- Decentralisatie Jeugdzorg	3.315	3.196	-120
Opgroeien en ontwikkelen	**4.609**	**4.403**	**-206**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Leerlingenvervoer (N)
  - Betreft kosten leerlingenvervoer 2021 verzorgt door Plus OV en de afrekening 2020.
- Onderwijshuisvesting (N)
  - Het renteomslagpercentage 2021 is ten opzichte van de begroting met 0,5% gestegen. Dat betekent dat er een hoger bedrag aan kapitaallasten over de onderwijs-investeringen is doorbelast.
- Voorschoolse voorzieningen (V)
  - De vaststelling van de subsidies kinderopvang over 2019 en 2020 heeft geleid tot een gedeeltelijke restitutie. Daarnaast is het voor 2021 beschikbare budget niet ingezet. Het bedrag van de budgetoverheveling 2020 naar 2021 als gevolg van de Corona compensatie is wel ingezet. De lasten zijn op meerdere beleidsvelden verantwoord.
- Preventief jeugdbeleid (V)
  - Vanwege Corona zijn een aantal wel begrote activiteiten niet uitgevoerd.
- Decentralisatie Jeugdzorg (V)
  - Het voordeel bestaat hoofdzakelijk uit een onderbesteding op het budget zorg in nature (ZIN).
  - Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf H - decentralisaties

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve is als gevolg van de Corona-maatregelen een bedrag onttrokken voor noodopvang kinderen van ouders met cruciale beroepen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

1b

Sociaal sterk

- Werk

• COLLEGEAKKOORD

- *Een leven lang leren is nodig om mee te kunnen doen in de samenleving. Daar gaan we als gemeente een bijdrage aan leveren. We richten ons daarbij op samenwerking en de verbinding tussen onderwijs, ondernemers en arbeidsmarkt. Samen met onze ondernemers willen we banen creëren voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente neemt als werkgever een voorbeeldrol op het gebied van bijvoorbeeld participatiebanen en beschut werken. We zetten hier verder actief in op de samenwerking met onze buurgemeenten en in de regio Zwolle.*
- *We spannen ons in om nieuwkomers volwaardig te laten participeren in de Hattemse samenleving. Daarbij kijken we niet alleen naar het realiseren van minimaal de taakstelling voor huisvesting van statushouders, maar zetten we ons ook in op het verbeteren van het taalniveau en het begeleiden naar arbeid van deze groep.*
- *Aanvullend willen we kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm een extra ondersteuning bieden als zij de stap van het basis naar het voortgezet onderwijs maken door daar een eenmalige bijdrage van 300 euro aan te koppelen.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. PARTICIPATIE

Resultaten:

- **Participatiewet**

  De Corona problematiek heeft niet gezorgd voor een stagnatie van de uitstroom van kandidaten uit de uitkering. Er is zelfs sprake geweest van een daling van het aantal uitkeringen. Er is dus geprofiteerd van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt. Op 1 januari 2021 werden 101 uitkeringen verstrekt en op 31 december 2021 werden 94 uitkeringen verstrekt.

  Ondank de Corona situatie is er zoveel mogelijk ingezet op re-integratie. Indien mogelijk naar werk, en anders naar meedoen/participatie. Het afgelopen jaar zijn er 12 uitkeringen beëindigd omdat er sprake was van het vinden van betaald werk en er zijn 3 uitkeringen beëindigd omdat kandidaten een studie gingen volgen waarbij er recht is op studiefinanciering. Uiteraard zijn er ook weer kandidaten ingestroomd, over het geheel gezien is het uitkeringsbestand gedaald.

  Er wordt intensief samen gewerkt door de (werk)consulenten, de werkmakelaar en de (Hattemse) bedrijven. Daardoor ontstaan er kansen voor de kandidaten. Bij iedere kandidaat passen we het principe van maatwerk toe, en op basis daarvan bieden we ondersteuning. Dit kan zijn de inzet van re-integratie instrumenten of de toekenning van een loonkostensubsidie als er sprake is van een verminderde loonwaarde. We constateren wel dat de kandidaten die onder onze verantwoordelijkheid vallen een steeds grotere ondersteuningsbehoefte hebben bij het vinden en het behouden van betaald werk.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De uitkeringen en de loonkostensubsidie worden betaald uit het Inkomensdeel (BUIG-budget). Het aantal uitkeringen is in 2021 laag gebleven. Er is daardoor een overschot op het inkomensdeel. Over 2021 hoeft dus geen vangnetuitkering te worden aangevraagd.

De taakstelling voor het realiseren van Beschut Werkplekken onder de Participatiewet was 3 Fte per ultimo 2021. Er waren al 2 plekken gerealiseerd. Het is niet gelukt om de derde plek te realiseren. De complexe situatie van de geïndiceerde kandidaat maakt dat er nog geen passende werkplek is gevonden. Over het algemeen kunnen we concluderen dat het realiseren van een Beschutte Werkplek zeer arbeidsintensief is. Het vraagt veel onderzoek en begeleiding van de kandidaat voordat er een daadwerkelijke plek gerealiseerd kan worden.

Statushouders vormen nog steeds een groot aandeel van het kandidatenbestand dat onder de Participatiewet valt. In 2021 is hier wederom extra op ingezet. Twee gespecialiseerde consulenten begeleiden de statushouders al vanaf het moment dat zij in het kader van de huisvestingstaakstelling aan Hattem worden gekoppeld en dus nog in het AZC verblijven. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden om de inburgering al op te starten en de statushouders worden voorbereid op hun komst naar Hattem. Door hen intensief te begeleiden halen we goede resultaten met deze doelgroep ten aanzien van uitstroom uit de uitkering naar betaald werk. In 2021 hebben we huisvestingstaakstelling niet behaald. 7 personen die in 2021 aan Hattem zijn gekoppeld beschikken nog niet over een woning.

- **Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)**
  De TOZO regeling is door het Rijk in het leven geroepen om zelfstandig ondernemers te helpen met een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het minimum inkomen door de Corona-crisis onder het sociaal minimum is gedaald. Ook voorziet deze regeling in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de Coronacrisis op te vangen.
  De aanvragen voor deze regeling konden worden ingediend bij het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ) van de gemeente Zwolle. In totaal zijn er 252 toekenningen geweest, waarvan 144 unieke aanvragen (dus meerdere ondernemers hebben een aantal maal gebruik gemaakt van de Tozo). Daarnaast zijn er 16 bedrijfskredieten verstrekt. In totaal zijn er 5 periodes geweest waarin de Tozo aangevraagd kon worden.

  De Tozo is per 1 oktober 2021 beëindigd. Het beschikbaar gestelde budget is niet volledig besteed en het restant zal terugbetaald worden.

- **TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten)**
  Begin maart 2021 is de TONK vastgesteld en van kracht geworden. De regeling is tot stand gekomen in goede samenwerking met Heerde en Oldebroek. De regeling kon alle inwoners tijdelijke financieel ondersteunen, wanneer men privé in financiële moeilijkheden was geraakt als direct gevolg van de corona-crisis. Het budget wat door het Rijk is toegekend, is incidenteel opgevoerd bij de Voorjaarsnota. Dit budget is na verloop van tijd verdubbeld, omdat de landelijke overheid opriep tot een ruimhartig beleid. Daartoe zijn ook in Hattem de beleidsregels verruimd. Ondanks dat is de uitnutting van het budget lager geweest dan het beschikbare budget. Per 1 oktober 2021 was de TONK niet meer van kracht.

- **Schulddienstverlening**
  Per 1 januari 2021 is de wetswijzing op de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht. Met deze wijziging is vroegsignalering van schulden een wettelijk taak voor gemeenten geworden en zijn wij verplicht om daarover afspraken te maken met schuldeisers van vaste lasten, zoals zorgverzekeraars, energieleveranciers, waterbedrijven en woningcorporaties. Ook moeten alle signalen van betalingsachterstanden opgevolgd worden. Hierdoor kan voorkomen dat betalingsachterstanden oplopen tot een problematische schuld. We hebben hiervoor een systeem aangeschaft, samen met andere gemeente uit de Kop van de Noord Veluwe. Maandelijks komen hierin de signalen terecht en nemen we als gemeente contact op met de desbetreffende inwoners om hulp aan te bieden. Dit doen we in nauwe afstemming met Op Koers.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Wet Inburgering**
  Het jaar 2021 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Wet Inburgering. In regionaal verband is een inkooptraject gestart voor de taalcomponenten van het inburgeringstraject. Dit was een moeizaam proces.
  In samenwerking met de H2O gemeenten is het totale werkproces gecreëerd en is het nieuwe M2A systeem voor het Sociaal Domein voor het onderdeel inburgering ingericht. De consulenten hebben al in de geest van de nieuwe wet gewerkt door bijvoorbeeld al naar de AZC's te gaan om een intake af te nemen. Er is intensief contact geweest met onze lokale ketenpartner Stichting Vluchtelingen Contact over de nieuwe Wet Inburgering en de taken die zij in het kader van deze wet uit gaan voeren.
  Het onderdeel financieel ontzorgen is een nieuwe element binnen de Wet Inburgering. Over de uitvoering van deze taak hebben we afspraken kunnen maken met de afdeling Budgetbeheer van de gemeente Zwolle.

- **WSW-oud**
  Per 1 januari 2021 wordt middels het gecombineerde scenario uitvoering geven aan de WSW-oud (Wet Sociale Werkvoorziening). Dat betekent dat de kandidaten die in het groen werkzaam zijn een werkplek hebben binnen de buitendienst van de gemeente. De kandidaten die middels een detachering werken hebben deze plek behouden. Echter vanwege Corona lag dit werk voor een aantal kandidaten gedeeltelijk stil. Daardoor is er minder opbrengst gerealiseerd. Hiervoor is compensatie gekomen vanuit het Rijk. De kandidaten die onder Beschut Werk vallen zijn op een enkeling na vanaf 1 januari 2021 werkzaam bij Zoethout. Deze overgang is heel goed verlopen. De kandidaten ervaren het werken bij Zoethout als zeer positief. Er worden verschillende werksoorten aangeboden, waardoor de kandidaten verschillende talenten kunnen ontdekken en inzetten. Vanuit het Sociaal Domein breed is er nu goed zicht op deze kwetsbare kandidaten.

- **Human Capital Agenda**
  De gemeente Hattem maakt onderdeel uit van de Regio Zwolle. Deze regio heeft in gezamenlijkheid een Human Capital Agenda (HCA) opgesteld. Een van de peilers van de HCA heeft betrekking op het thema Arbeidsmarkt, daaraan is een ontwikkelfonds gekoppeld. Met elkaar willen de betrokken partners zorgen voor een vitale, wendbare en inclusieve arbeidsmarkt. Werkgevers maar ook individuele inwoners kunnen een beroep doen op dit ontwikkelfonds. Inwoners kunnen gebruik maken van het programma Groei Vooruit. Door middel van een financiële bijdrage kunnen zij investeren in hun loopbaan. In 2021 hebben 54 inwoners van de gemeente Hattem een bijdrage bij het dit fonds aangevraagd. Ook hebben 21 Hattemse ondernemers een beroep gedaan dat het fonds dat beschikbaar is voor ondernemers. Te weten Upgrade Jezelf.

- **Regionaal Werkbedrijf**
  In 2021 is verder gewerkt aan de Crisis- en herstelaanpak die in 2020 is ontwikkeld als gevolg van de Coronacrisis en de effecten daarvan op de arbeidsmarkt. Tevens is de BOOC brigade doorontwikkeld, dit is de Regio Zwolle Brigade geworden. Deze brigade vormt een vraagbaak voor ondernemers over de verschillende ondersteuningsmogelijkheden. De Hattemse werkmakelaar participeert ook in deze brigade. Tevens is er gewerkt aan de doorontwikkeling van diverse re-integratie instrumenten. Ook is er in regionaal verband een aanvraag gedaan voor een nieuwe ESF-tranche. De middelen die beschikbaar komen door deze aanvraag worden deels regionaal en op termijn deels lokaal ingezet.

- **Laaggeletterdheid**
  Vanuit het gezamenlijke Regioplan wordt meer ingezet op preventie in de vorm van leesbevordering binnen laag taalvaardige gezinnen. In Hattem is daarover afgesproken dat de VVE aanbieder (Partou) en Vluchtelingencontact, maar ook de scholen, actief het aanbod van de Voorleesexpress aanbieden.
  De Taalpuntdocent is, samen met de consulent Werk van de gemeente, actief aan de slag geweest met een groep vrouwen die graag verder wilden met de Nederlandse taal.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Armoedebestrijding kinderen**
  Stichting Leergeld heeft in 2021 een aantal grotere acties gerealiseerd, zoals een zomerpakket en een kledingpas. Alle gezinnen die bij Stichting Leergeld bekend zijn, kwamen daarvoor in aanmerking. Daarnaast bleef St Leergeld actief op het gebied van individueel aanbod, zoals sport- en zwemlessen, fietsen, laptops etc.

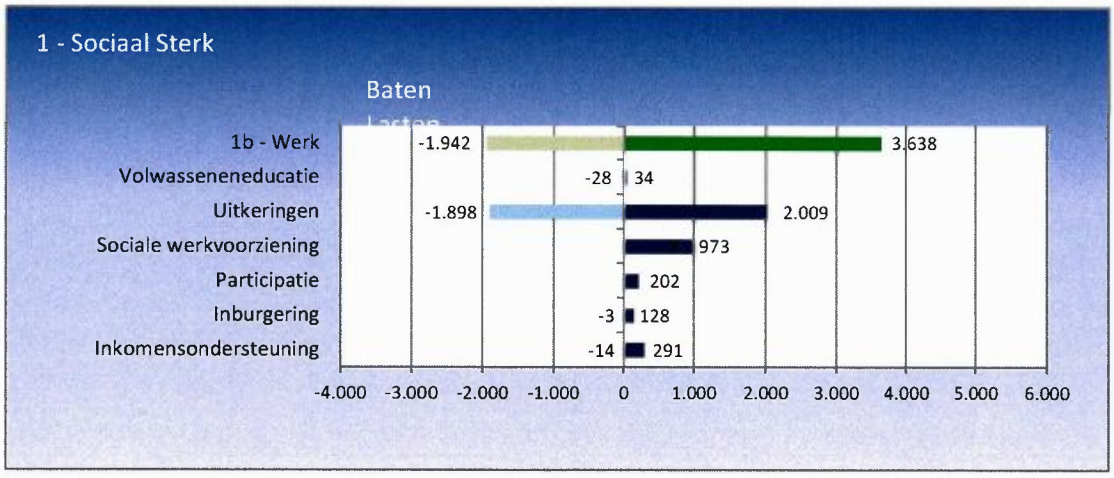
- **Maatwerkfonds Sociaal Domein**
  Ook is er in 2020 weer gebruik gemaakt van het maatwerkfonds. Het maatwerkfonds is bedoeld om professionals te ondersteunen om snel en laagdrempelig in acute situaties (van minima vraagstukken tot zorgproblematieken) te kunnen komen tot oplossingen die grotere problemen in de toekomst voorkomen. Het afgelopen jaar is er 5 keer gebruik gemaakt van het maatwerkfonds in situaties waar inwoners anders tussen wal en schip terecht zouden zijn gekomen (o.a. bij huisvestingsvraagstukken, broodnood bij niet goed functionerende bewindvoering en kinderopvang bij crisissituaties). Onze netwerkpartners weten het Maatwerkfonds te vinden en de samenwerking met hen verloopt goed.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	4.693	3.630	4.421	3.638	-783
Totaal baten	-3.028	-1.713	-2.316	-1.942	374
Gerealiseerd totaal	1.665	1.917	2.104	1.696	-408
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-63		-64	-64	
Gerealiseerd resultaat	**1.602**	**1.917**	**2.040**	**1.632**	**-408**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'werk' een voordelig saldo van € 408.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Inkomensondersteuning	304	277	-28
- Inburgering	148	125	-23
- Participatie	227	202	-25
- Sociale werkvoorziening	986	975	-11
- Uitkeringen	431	111	-321
- Volwasseneneducatie	7	6	-1
Werk	**2.104**	**1.696**	**-408**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Inkomensondersteuning (V)
  - Er is minder beroep gedaan op bijzondere bijstand dan het daarvoor beschikbare budget.
- Inburgering (V)
  - De vaststelling van de subsidies 2019 en 2020 Vluchtelingen contact heeft geresulteerd in het terugontvangen van een deel van de voorschotten.
- Participatie (V)
  - Het beschikbare budget was hoger dan de lasten van de re-integratie trajecten.
- Uitkeringen (V)
  - De lasten op grond van de Participatiewet, de IOAW en de Tonk (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (Corona)) waren respectievelijk € 150.000, € 120.000 en € 50.000 lager dan begroot.

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve zijn de restbudgetten 'grenzeloos' onttrokken voor re-integratie en inburgering nieuwkomers.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

1c

Sociaal sterk

- Zorg

• COLLEGEAKKOORD

- *We gaan uit van de eigen kracht van onze inwoners. We geloven dat mensen meer zelf oplossend vermogen hebben, dan ze soms zelf weten. Daarom zetten we in op preventie en goed bereikbare, vrij toegankelijke voorzieningen die inwoners makkelijk kunnen vinden. Als hulpmiddel richten we een gebruiksvriendelijke sociale kaart in voor onze inwoners en maatschappelijke partners. Zorg en ondersteuning wordt met de invoering van het nieuwe abonnementstarief voor inwoners in financiële zin veelal laagdrempeliger bereikbaar.*
- *Inwoners weten bij wie en waar ze terecht kunnen met hun (zorg)vraag. Inwoners met een zorgvraag worden snel en adequaat geholpen.*
- *We gaan omzien naar elkaar en we willen dat ouderen en kwetsbare groepen zo veel mogelijk kunnen meedoen in Hattem. Daarom zorgen we dat onder andere de mobiliteit (vervoer) voor deze groepen binnen Hattem geregeld is. Zo wordt een sociaal isolement voorkomen.*
- *We stimuleren de vrijwilligersorganisaties tot inhoudelijke verbinding door met elkaar in gesprek te gaan. Zo worden ideeën bij elkaar gebracht, kennis en ervaring uitgewisseld en kan men gezamenlijke knelpunten in kaart brengen.*
- *Mantelzorgers zijn een sterke, maar ook kwetsbare groep. We zetten daarom in op meer mantelzorgondersteuning. We zoeken naar manieren die passen bij de behoeften die mantelzorgers hebben.*
- *We gaan door met de ontwikkeling van de twee woonzorgzones in Hattem, waar meer ruimte komt voor mensen met een zorgvraag.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. ZORG

Resultaten:

- **Wmo**

  Het voornemen voor 2021 was om lokaal verder in te zetten op effectievere (vroeg)signalering en preventie via de Brede Basisvoorziening en het Geheugensteunpunt en continuering van de samenwerking binnen alle toegangen tot hulpverlening en samenwerking met de huisartsen. Door corona zijn de geplande activiteiten anders vormgegeven of tijdelijk uitgesteld.

  Onder de noemer 'Bestrijden eenzaamheid ouderen' en 'Extra begeleiding kwetsbare groepen' ontvingen we een steunpakket met als doel de bestaande aanpak voor het sociaal en mentaal welzijn van kwetsbare inwoners te intensiveren. Door de gemeente en Stichting Welzijn Hattem is in samenwerking met de diverse thuiszorgorganisaties en de huisartspraktijken in Hattem in dit kader de pilot Welzijn op Recept in 2021 gestart. Welzijn op Recept stimuleert de samenwerking tussen zorg, welzijn en voorliggend veld om gezamenlijk de juiste zorg te leveren. Daarnaast is, met ondersteuning vanuit het landelijke programma Eén tegen Eenzaamheid, gestart met een verkenning om in Hattem het onderlinge contact te versterken

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

en eenzaamheid te verminderen. Een brede vertegenwoordiging van Hattemse organisaties is hierbij betrokken. Dit project krijgt een vervolg in 2022 en zal zich met name focussen op bewustwording en toerusting van Hattemse informele (o.a. sport, kerken, vrijwilligersorganisaties) en formele organisaties.

- **Huishoudelijke Hulp**
  Sinds de invoering van het abonnementstarief in 2019 is het aantal beschikkingen Huishoudelijke Hulp in Hattem met ruim 40% gestegen. Hierop is geanticipeerd door het budget voor Huishoudelijke Hulp in de voorjaarsnota 2021 bij te ramen. Binnen de kaders van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning zijn de mogelijkheden voor ons als gemeente om een stijging van het aantal beschikkingen te keren beperkt tot nihil. Aanbieders konden over 2021 een vergoeding voor meerkosten aanvragen, om volgens de richtlijnen van het RIVM de ondersteuning uit te voeren.

- **Begeleiding**
  Het aantal beschikkingen is stabiel. Met de uitgaven bleven we in 2021 binnen de begroting.
  Een aanzuigende werking in verband met het abonnementstarief zien we binnen de begeleiding niet.
  Ook aanbieders van begeleiding konden over 2021 een vergoeding voor meerkosten aanvragen.

- **Regionale samenwerking Jeugdhulp, Wmo en Beschermd Wonen**
  Binnen de in 2019 gecontracteerde hulpverlening Jeugdhulp, Wmo en Beschermd Wonen zetten we in op kwalitatief goede, en waar mogelijk, integrale zorg- en ondersteuningsproducten. In het kader van de trend van oplopende zorgkosten, meer behoefte aan sturing en grip en het faciliteren van de transformatie heeft de zorgregio in 2020 de opdracht gekregen om de raamovereenkomst te optimaliseren. In de eerste helft van 2021 is een uitgebreide verkenning en onderzoek afgerond. In de tweede helft van 2021 is gestart met de uitwerking van enkele keuzes, namelijk het aanscherpen van de inkoopvoorwaarden, het toepassen van gedifferentieerde inkoop en strategisch partnerschap voor Respijtzorg en Begeleiding. Vanwege de decentralisatie en de bijbehorende opgave is besloten om voor Beschermd Wonen per 2023 een nieuwe inkoopprocedure te realiseren.

- **Beschermd Wonen**
  In 2021 zijn het Kaderdocument Beschermd Thuis 2022 – 2030 en het Ontwerp Beschermd Thuis 2030 vastgesteld. Het Kaderdocument bouwt voort op de visie en uitgangspunten voor Beschermd Thuis van de vastgestelde Transformatie-agenda MO/BW 2016-2020. Vanwege de overlap in cliëntgroepen en problematiek is er beleidsmatig voor gekozen om de scope te verbreden. Naast de MO en BW omvat het regionale kaderdocument nu ook het gemeentelijk beleid ten aanzien van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) en mensen met verward gedrag. Dit betekent dat de regionale en lokale Sluitende Aanpak voor mensen met Verward Gedrag komend jaar naadloos zal overlopen in het beleid voor Beschermd Thuis. Het kaderdocument heeft een langere looptijd dan gebruikelijk omdat de transformatie een hoog ambitieniveau heeft. Het Ontwerp Beschermd Thuis is een richtinggevend document, waarmee de regio de komende jaren een forse afbouw van intramurale woonvormen voor Beschermd Wonen moet realiseren, binnen de kaders en ambities van Beschermd Thuis. Met het Ontwerp geven we richting aan de ombuiging van het zorglandschap Beschermd Wonen met het doel om ook in 2030 binnen de financiële kaders te blijven.

- **Kerngroep Zorglandschap – Taskforce EPA**
  Gemeenten en verzekeraars hebben hun eigen wettelijke verantwoordelijkheden en verplichtingen om zorg en ondersteuning te realiseren. Het rijk zet in op versterking van de regionale samenwerking. Een goede structurele samenwerking tussen gemeenten en Zilveren Kruis (zorgkantoor/zorgverzekeraar) in de regio is van groot belang voor de inwoners van de regio. Door een goede samenwerking zetten we in op kwalitatief goede, bereikbare, betaalbare en op elkaar afgestemde zorg en ondersteuning in Oost-Veluwe/Midden-IJssel. In de afgelopen vier jaar is er in onze regio de basis gelegd voor een gedeelde visie en aanpak over zorg en ondersteuning tussen Zilveren Kruis en de 8 regiogemeenten. In 2021 is de Samenwerkingsagenda 2021 – 2023 vastgesteld.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Wet verplichte GGZ**
  Vanaf 1 januari 2020 is de Wet verplichte GGZ (WvGGZ) van kracht. De WvGGZ regelt de rechten van mensen die te maken krijgen met verplichte zorg in de GGZ. Met deze wet heeft de gemeente een nadrukkelijke taak in het onderzoeken van meldingen en het doen van een aanvraag tot een verplichte maatregel bij het Openbaar Ministerie. Voor de uitvoering van de WvGGZ werkt gemeente Hattem samen met GGNet als punt waar burgers en/of professionals een melding kunnen doen, en met GGD IJsselland voor de uitvoering van de Verkennend Onderzoeken.
  In 2021 zijn er vier meldingen gedaan over een inwoner van de gemeente Hattem. In al deze situaties kon door middel van het continueren van huidige of het inzetten van passende hulpverlening de melding worden afgehandeld. Er zijn in 2021 geen verplichtende maatregelen aangevraagd bij het OM.

- **PlusOV**
  De Corona maatregelen zijn van grote invloed geweest op PlusOV. Maatregelen die werden aangekondigd vroegen direct actie van PlusOV in de communicatie naar reizigers. Het vervoer is fors afgenomen in de periodes dat de scholen waren gesloten. Het dagbestedingsvervoer bleef redelijk op niveau. Vanuit het vraagafhankelijk vervoer (VAV) zijn de corona maatregelen het meest zichtbaar en houden langdurig aan. Het gebruik van het VAV trekt wel aan, maar zeer geleidelijk. Verwacht wordt dat ook in 2022 het vervoer nog niet op het niveau van voor de corona maatregelen is.
  We zien in 2021 een stijging van het aantal leerlingen in het vervoer. Dit is ook terug te zien in de kosten voor het routegebonden vervoer.

- **Brede Basisvoorziening inclusief Geheugensteunpunt**
  De nadruk van de Brede Basisvoorziening lag op (vroeg)signalering, ontmoeting, voorlichting en preventie en een sterke verbinding met het voorliggende veld (partijen binnen het welzijnsveld, verenigingsleven en de kerken). Door corona zijn de reguliere activiteiten van de Brede Basisvoorziening meerdere keren onderbroken. Waar mogelijk zijn er alternatieve manieren ingezet om contact met inwoners te onderhouden.
  Begin 2021 is, mede door de effecten van corona op inwoners, een vliegende start gemaakt met het maatjesproject. Het doel van dit project is om bij gesignaleerde eenzaamheid of hulpvragen direct in te kunnen spelen door inzet van een maatje.
  Het Geheugensteunpunt heeft in 2021 vervolg gegeven aan de activiteiten om als stad een dementievriendelijke samenleving te vormen. De fysieke ontmoetingsplek voor inwoners en hun mantelzorgers is verplaatst van de Marke naar een meer zichtbare locatie in Hattem, waardoor meer inwoners het steunpunt weten te vinden.

- **Woonzorgzones Geldersedijk en de Bongerd**
  De gemeente Hattem zet in op het verbinden van wonen, zorg en welzijn in beide woonzorgzones. De gemeente trekt hiervoor nauw samen op met de betrokken zorgaanbieders, bewonersvereniging en stichting Welzijn Hattem en heeft met name een faciliterende rol. In 2021 zijn we gestart met het verkennen van de mogelijkheden en het voorbereiden van participatie van (toekomstige) bewoners van de woonzorgzones.

- **Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (TCG)**
  Er is in 2021 een nieuwe verzekeraar gevonden voor de minimapolis. Aevitae zal deze per 1 januari 2022 aanbieden. Menzis bood de gemeentepolis nog aan in 2021. Het aantal verzekerden bij Menzis is stabiel sinds 2 jaar, zo rond de 110 verzekerden.
  In 2019 is de regeling WTCG aangepast waardoor men zowel in het lopende jaar als na afloop van een jaar de WTCG kon aanvragen.

- **Mantelzorg**
  In 2020 zijn mantelzorgers ondersteunt zoals beschreven in de in 2016 vastgestelde Nota Mantelzorgondersteuning, samen met Stichting Welzijn Hattem en andere partners.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Mantelzorgers worden op een passende wijze gewaardeerd en ondersteund zodat zij de mantelzorg goed in hun leven in kunnen passen. Het Mantelzorgcompliment is in 2021 158 keer uitgereikt.

- **Vrijwilligers**
  Het vrijwilligerswerk stond door de corona-crisis voor grote uitdagingen. Zo werden er vanuit de vrijwilligersacademie, een samenwerking met Epe en Heerde, veel workshops georganiseerd die vaak op het laatste moment toch geen doorgang konden hebben, vanwege corona. Ook merkten organisaties dat door de lange duur van de crisis het steeds moeilijker is om vrijwilligers te vinden en te behouden. In de samenwerking met SWH, specifiek de projecten Welzijn op Recept en Eén tegen Eenzaamheid, is eind 2021 gestart met het creëren van een netwerkstructuur waarbinnen vrijwilligersorganisaties elkaar kunnen vinden om zo de samenwerking met elkaar aan te gaan.

- **Participatieraad**
  In 2021 zijn we met de Participatieraad een traject ingegaan onder begeleiding van de Koepel van Adviesraden om meer helder te krijgen wat hun scope is, hoe we als gemeente de raad graag zien en vormgeven en welk beeld de leden hier zelf bij hebben. Op basis van het advies wat door de Koepel is uitgebracht, gaan we in 2022 verder bouwen aan een vernieuwde adviesraad. Tevens heeft de voorzitter van de Participatieraad aangekondigd om geen nieuwe termijn aan te gaan vanaf begin 2022 en is de werving voor een nieuwe voorzitter opgestart, die doorloopt in 2022.

- **Huiselijk Geweld en Kindermishandeling**
  In 2020 is de Regiovisie en Uitvoeringsagenda 'Samen tegen huiselijk geweld; aanpak huiselijk geweld 2020-2023' vastgesteld. De uitvoeringsagenda bevat zowel regionaal georganiseerde acties, zoals het project Geweld Hoort Nergens Thuis, als lokale acties op verschillende thema's.

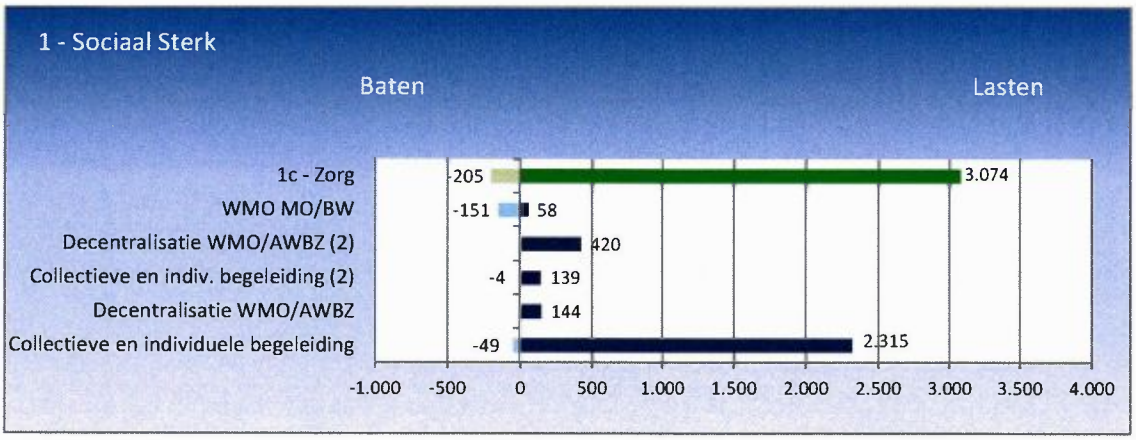
• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	2.877	3.113	3.281	3.074	-207
Totaal baten	-210	-72	-223	-205	18
Gerealiseerd totaal	2.666	3.041	3.058	2.870	-188
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	120	-37	97	111	14
Gerealiseerd resultaat	**2.786**	**3.004**	**3.155**	**2.981**	**-174**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Beleidsveld

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'zorg' een voordelig saldo van € 188.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Collectieve en individuele begeleiding	2.314	2.265	-49
- Decentralisatie WMO/AWBZ	150	144	-6
- Collectieve en individuele begeleiding (2)	182	135	-47
- Decentralisatie WMO/AWBZ (2)	442	420	-22
- WMO MO/BW	-30	-94	-63
Zorg	**3.058**	**2.870**	**-188**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Collectieve en individuele begeleiding (V)
  - Een mix van hogere lasten Huishoudelijke hulp, lagere lasten Zorg in natura (ZIN), Hulpmiddelen en Woonvoorzieningen en lagere baten Wmo eigen bijdrage zorgt per saldo voor een voordeel ten opzichte van het budget.
- Collectieve en individuele begeleiding (2) (V)
  - De lasten van het vraagafhankelijk vervoer / regiotaxi waren lager dan het beschikbare budget.
- Decentralisatie Wmo/Awbz (2) (V)
  - Er is minder beroep gedaan op de algemene voorzieningen dan het beschikbare budget en ook de uitgaven op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGz) waren lager dan begroot.
- WMO MO/BW (V)
  - De incidentele budgetten voor dak- en thuislozen zijn niet ingezet. Een deel van het restantbudget wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein - MO/BW en een deel wordt ingezet in 2022.

Verder wordt verwezen naar paragraaf H - Decentralisaties

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve is een budget onttrokken voor dak- en thuislozen en toegevoegd aan de egalisatiereserve Decentralisaties
- Vrijkomende middelen 2019-2021 van de gemeente Zwolle/regio IJssel-Vecht voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zijn verrekend met de egalisatiereserve Decentralisaties

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

1d

Sociaal sterk

- Welzijn en sport

• COLLEGEAKKOORD

- *Sport is een belangrijke verbinder en draagt bij aan een goede gezondheid en persoonlijk welbevinden. Het is vooral aan verenigingen om accommodaties te beheren en te onderhouden. Om daarin vanuit de gemeente financieel ondersteuning te bieden, stellen we in 2018 beleid vast onder welke voorwaarden Hattemse sportverenigingen leningen kunnen aanvragen voor (ver)bouw van sportaccommodaties. Om dit op een financieel verantwoorde wijze te doen, doen we dit samen met het Waarborgfonds Sport. Daarnaast zal een maximum totaal uit te lenen bedrag worden bepaald en ook bekeken worden of er een maximum per vereniging mede gebaseerd op het aantal leden, gehanteerd gaat worden. We willen in deze collegeperiode in ieder geval met de verenigingen en sportkoepel het gesprek aangaan over de toekomst van accommodaties.*
- *Inwoners van Hattem werken aan hun gezondheid. Dit verhoogt de kwaliteit van leven en draagt bij aan een vitaal Hattem, waar iedereen naar vermogen meedoet. Daarbij gaat het om een gezonde leefstijl, mentale gezondheid en een gezonde leefomgeving. Wij willen een gezonde levensstijl bevorderen.*
- *Kunst en cultuur geven kleur aan Hattem. We willen creatieve initiatieven faciliteren die de kleur van Hattem verrijken. We zijn trots op onze musea, die net als onze monumenten en ons rijke Hanzeverleden Hattem aantrekkelijk maken voor inwoners en bezoekers. We willen het verhaal van Hattem, decor, duiding en dynamiek van de Hanze, voor onze mooie stad laten renderen. We komen met een voorstel voor een Erfgoedprijs. Bij de promotie van Hattem speelt Rond Uit een belangrijke rol.*
- *We gaan verder met de koers die is ingezet met resultaatgericht subsidiëren. Waarderingssubsidies houden we in stand, omdat we onze waardering voor onze verenigingen en hun vrijwilligers niet alleen uit warme woorden willen laten bestaan. Ondersteuning willen we daarnaast vooral bieden door als gemeente niet met regels in de weg te zitten en een luisterend oor te hebben voor initiatieven. We hechten waarde aan de lokale omroep en waarderen dat vrijwilligers RTV Hattem met nieuw elan als een continue factor in de Hattemse samenleving willen behouden.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. KULTURHUS EN ZWEMBAD DE MARKE

Resultaten:

- In de gemeentelijke jaarrekening 2021 zijn de definitieve jaarrekeningen 2019 en 2020 van MFC de Marke en het zwembad verwerkt. Ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke jaarrekening kon nog niet inzichtelijk worden gemaakt wat het verwachte resultaat over 2021 van de stichtingen zou worden. Voor 2021 is uitgegaan van de begrote exploitatiebijdragen.
- Ingaande 2019 is de BTW op sport niet meer voor de stichtingen verrekenbaar en heeft inkomstenderving plaatsgevonden als gevolg van de Coronamaatregelen. De bijstellingen en hierdoor verhoging van de subsidie moeten in samenhang bezien worden met de door de gemeente van het Rijk ontvangen compensatiebijdragen SPUK en Corona.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Verder heeft het afgelopen jaar inkomstenderving bij het zwembad plaatsgevonden als gevolg van sluiting van het bad door de tegelherstelwerkzaamheden. De inkomstenderving is als vordering opgenomen op de aannemer belast met de bouw van het zwembad. De arbitrage zaak tussen de gemeente en de aannemer staat gepland op 1 april 2022.
- Na jarenlang inzetten op het op orde brengen van de organisaties is er bij de besturen meer ruimte voor het verder ontwikkelen van de programmering van het Kulturhus en de bezetting van het zwembad. Helaas is het door de coronapandemie lange tijd niet mogelijk geweest om groei door te maken, immers zijn de beide locaties bijna twee jaar lang geconfronteerd met (gedeeltelijke) sluiting of beperkingen.

  Ondanks de beperkingen hebben de beide stichtingen zich ingezet op het zoveel mogelijk door laten gaan van activiteiten. In het Kulturhus is een recent verbouwde vergaderzaal in coronatijd goed verhuurd. Ook hebben de buurtsportcoaches op creatieve manier geprobeerd om (binnen de maatregelen) de Hattemers in beweging te krijgen. Het zwembad heeft v.w.b. het aantal zwemleskinderen een gestage groei doorgemaakt. Een nieuw zwemlesconcept voor het zwembad heeft aan deze groei bijgedragen.

2. SPORT

Resultaten:

- Eind 2021 is een aanjager aangesteld voor het lokale sportakkoord Hattem. Deze persoon zal met de verenigingen in Hattem in gesprek gaan om initiatieven te ontplooien die vervolgens vanuit het lokale sportakkoord gefinancierd kunnen worden.
- In 2021 is er verder gewerkt aan de regionale samenwerkingsagenda sport Noord-Veluwe, een aantal thema's zijn al uitgewerkt. Deze agenda is begin 2021 vastgesteld en beschrijft hoe de regionale samenwerking in de periode tot en met 2023 wordt vormgegeven.
- In 2021 is de eerste lening versterkt aan een sportvereniging in Hattem vanuit het nieuwe beleid uit 2019. TC Hattem heeft hiermee een aantal tennisbanen vernieuwd.
- Net als voor 2020 is in 2021 voor het nadeel als gevolg van de Btw-vrijstelling sport voor het een SPUK aanvraag ingediend.
- Het team buurtsportcoaches is zich blijven ontwikkelen. De drie buurtsportcoaches hebben allemaal een eigen profiel/speerpunt. De eerste is naast buurtsportcoach ook JOGG-regisseur, de andere twee richten zich specifiek op de doelgroep senioren of aangepast sporten.

3. BIBLIOTHEEK

Resultaten:

- De bibliotheek had ook in 2021 een uitdagend jaar vanwege Covid-19. Er werd veel flexibiliteit en creativiteit gevraagd, wat onder andere leidde tot de zeer succesvolle Afhaalbieb. Ook was de bibliotheek de plek om mensen te helpen met het verkrijgen van de QR code, wanneer dit henzelf niet lukte.
- In september is er nog een bijeenkomst door de bibliotheek georganiseerd voor de 5 gemeenten van de bibliotheek Noord Veluwe in het kader van de Week van het Lezen en Schrijven. De verantwoordelijk wethouders van de 5 gemeenten waren hierbij aanwezig en er werd extra aandacht gevraagd voor het goede, maar lastige werk vanwege de pandemie, voor alle taalvrijwilligers en taalpuntdocenten.

4. KUNST EN CULTUUR

Resultaten:

- Helaas had ook in 2021 het Coronavirus een behoorlijke invloed op de Kunst en Cultuur sector in Hattem. Veel activiteiten zijn niet doorgegaan. Maar we zagen ook dat de verenigingen en instellingen in Hattem niet stil zaten en zich zo goed mogelijk door de crisis worstelden. De veerkracht van bijvoorbeeld de musea valt erg te prijzen. Via de verschillende corona steunpakketten van de gemeente is deze sector ook gesteund.
- In 2021 is het Cultuur- en Erfgoedpact op de Noord-Veluwe afgerond. Begin 2022 zullen de gemeenten zich buigen over een nieuw Cultuur- en Erfgoedpact.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

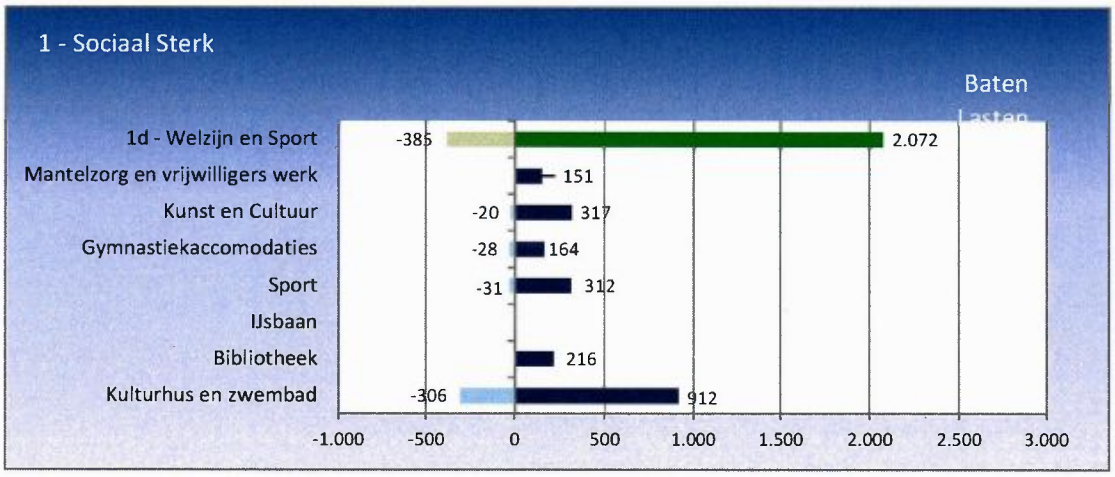
- De aanwijzing van Stichting Omroep Hattem als lokale omroep is begin 2021 verlengd voor de komende 5 jaar. Na een positief advies van de gemeenteraad heeft het Commissariaat van de Media hiertoe besloten.
- In 2021 is middels een wijziging van de subsidieregeling gerealiseerd dat alle drie de musea een structurele subsidie krijgen. Hiermee is de situatie voor de drie musea gelijkgetrokken.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	2.419	1.699	1.936	2.072	136
Totaal baten	-553	-130	-204	-385	-181
Gerealiseerd totaal	1.866	1.569	1.732	1.687	-45
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-41	-18	-67	-80	-14
Gerealiseerd resultaat	**1.825**	**1.551**	**1.665**	**1.607**	**-59**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'welzijn en sport' een voordelig saldo van € 45.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Kulturhus en zwembad	590	606	16
- Bibliotheek	216	216	-1
- IJsbaan	2	0	-1
- Sport	257	281	25
- Gymnastiekaccommodaties	145	136	-9
- Kunst en Cultuur	333	297	-36
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk	189	151	-38
Welzijn en sport	**1.732**	**1.687**	**-45**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Kulturhus en zwembad (N)
  - In de gemeentelijke jaarrekening 2021 zijn de definitieve jaarrekening 2019 en 2020 van MFC de Marke en het Zwembad verwerkt. Ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke jaarrekening kon nog niet inzichtelijk worden gemaakt wat het verwachte resultaat over 2021 van de stichtingen zou worden. Uitgegaan is van de begrote exploitatiebijdrage.
    Zoals bekend is de BTW op sport niet meer verrekenbaar voor de stichtingen. Ter compensatie is door het Rijk de SPUK regeling (specifieke uitkering stimulering sport) in het leven geroepen.
    Het voor de stichtingen ontstane BTW nadeel maakt onderdeel uit van het exploitatie-resultaat van de stichtingen. De gemeente verzorgt de SPUK aanvraag.

    Voor het zwembad geldt dat naast de SPUK uitkering er in 2021 Rijksmiddelen ontvangen zijn uit de Regeling Specifieke uitkering IJsbanen en Zwembaden. De uitkering is bestemd voor het dekken van de exploitatietekorten die in 2020 zijn geleden door de COVID-19 maatregelen. Voor de ontstane tekorten in het eerste en tweede kwartaal 2021 is op grond van dezelfde regeling ook een compenserende Rijksbijdrage ontvangen.

    In 2021 zijn ook de tegelherstelwerkzaamheden in het Zwembad uitgevoerd. De inkomstenderving door de noodzakelijke sluiting van het zwembad zijn als vordering opgenomen op de aannemer belast met de bouw van het zwembad. Een arbitrage zaak tussen de gemeente en de aannemer staat gepland voor 1 april 2022.
- Sport (N)
  - Er is meer onderhoud gepleegd aan de sportvelden en terreinen dan begroot.
- Kunst en Cultuur (V)
  - De incidentele Corona-gelden voor de culturele sector zijn in 2021 niet volledig ingezet. Dit zal in 2022 alsnog gebeuren als onderdeel van het zesde pakket Corona steunmaatregelen van de gemeente Hattem.
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk (V)
  - De incidentele Corona-gelden voor de bestrijding eenzaamheid ouderen en intensiveren aanpak kwetsbare groepen zijn in 2021 niet volledig ingezet. Dit zal in 2022 alsnog gebeuren als onderdeel van het zesde pakket Corona steunmaatregelen van de gemeente Hattem.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - die zijn ingezet als Corona steunmaatregelen voor sportaccommodaties, verenigingen binnensport en musea
    - zijnde de restantbudgetten van in de periode 2018-2020 beschikbaar gestelde middelen voor Cultuur en erfgoedpact
- De reserve dekking kapitaallasten is aangewend voor een drietal geactiveerde investeringen met een economisch nut.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2

Wonen, werken en recreëren

Stelling molen de Fortuin

• INLEIDING

Programma 2 beschrijft de gemeentelijke taken en ambities die te maken hebben met de fysieke leefomgeving. Wonen, werken, recreëren, publieke voorzieningen, ze vragen allemaal een plek. Om ervoor te zorgen dat deze functies naast elkaar (of soms juist wat verder van elkaar af) kunnen bestaan is een goede ruimtelijke ordening een basisvoorwaarde. Daarnaast is het belangrijk om op een gelijkwaardige manier met elkaar in gesprek te zijn. Er is ruimte voor initiatieven van inwoners: de gemeente staat open voor ideeën en denkt hierbij in kansen.

• AMBITIE

Hattem is een kleine maar stoere Hanzestad tussen de natuur van de Veluwe en de uiterwaarden van de IJssel. Een aantrekkelijke stad op een steenworp afstand van Zwolle. Met een rijke cultuurhistorie waar de kwaliteit van wonen, leven werken en verblijven hoog is.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• RELEVANTE THEMA'S

Het afgelopen jaar hebben we ingezet op het versterken van de kwaliteiten die Hattem zo bijzonder maken. Ondanks knelpunten in de personele bezetting en de gevolgen van corona voor de werkprocessen zijn belangrijke vorderingen gemaakt binnen de diverse projecten. De speerpunten van 2021 waren.

- **Energie & klimaat (programma 2.a)**
  In 2021 zijn er in het programma duurzaamheid flinke stappen gezet. In regionaal verband is de Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld. Plaatselijk zijn wijkuitvoeringsplannen geschreven waarbij onderzocht is wat de mogelijkheden zijn om gebieden in Hattem de transitie te laten maken van fossiele brandstoffen naar duurzame energie. Hiervoor is gekeken naar wijk de Hilst, wijk de Bongerd en industrieterrein de Netelhorst. Resultaten worden nu zichtbaar, zo zijn de deelauto's een feit, het duurzaamheidsloket 'Veluwe Duurzaam' wordt beter gevonden, waardoor de warmtevraag van woningen verlaagd wordt en is er een duidelijke groei in opwek van duurzame energie.

- **Implementatie Omgevingswet (programma 2.a)**
  De inwerkingtreding van de Omgevingswet is wederom uitgesteld en de wet zal naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treden. We hebben ons in 2021 gericht op het oppakken van de zogenaamde minimale acties voor de implementatie van de Omgevingswet.

- **Nieuwe woongebieden realiseren (programma 2.a)**
  Naast de afronding van de onderdelen van de woonwijk Assenrade hebben we in 2021 veel werk verzet voor op de projecten 't Veen en Woonzorgzones. In beide projecten zijn belangrijke stappen gezet richting daadwerkelijke ontwikkeling van de gebieden. Met de oplevering van 10 huurwoningen in Assenrade en bouw van de 60 huurwoningen van het project Lippenoord is een flinke stimulans gegeven aan de sociale woningbouw. Net als in 2020 zijn in 2021 veel plannen ingediend voor kleine en middelgrote woningbouwlocaties en namen we als gemeente zelf het initiatief voor ontwikkeling van een aantal woningbouwlocaties.

- **Recreatie en Toerisme & Economie (programma 2.b)**
  Net als 2020 was 2021 een uitdagend jaar voor de recreatieve sector in Hattem. We hebben met diverse maatregelen, zoals het niet opleggen van de precario- en reclamebelasting, ondernemers proberen te ondersteunen. Er is een start gemaakt met het plannen van het Hanzejaar in 2023. Met onze partners op de Veluwe is verder gewerkt aan het ruiter- en menroutenetwerk en het wandelnetwerk.

- **Bedrijvenpark H2O (programma 2.b)**
  De ontwikkeling van het Hattemse plandeel van het bedrijvenpark H2O is 2021 versneld. De verkoop van bedrijfskavels lag in 2021 hoger dan in de grondexploitatie is aangegeven. Meerdere bedrijfskavels zijn verkocht, diverse vergunningen zijn verleend en er zijn al verschillende bedrijfspanden gerealiseerd. Ook komt de realisatie van de aanleg van de nieuwe aansluiting op de A28 steeds dichterbij, waarmee de bereikbaarheid van het bedrijvenpark verbeterd. Met de vaststelling van het bestemmingsplan Hotel Van der Valk is een belangrijke stap gezet naar realisatie van de hotelvestiging in het Hattemse plandeel.

- **Herinrichting Binnenstad (programma 2.c)**
  In het voorjaar van 2021 is gestart met de uitvoering van de herinrichting van de binnenstad fase 2. In fase 1 zijn de Markt en het Kerkplein aangepakt (2019-2020). Na meerdere inloopbijeenkomsten met onze inwoners en ondernemers is gestart met werkzaamheden in de Kerkstraat en Kruisstraat. In de straten en stegen van de binnenstad wordt o.a. een gescheiden rioolstelsel aangelegd, straatmeubilair vervangen, groen toegevoegd en verlichting vervangen. Doel van het project is een nog aantrekkelijkere en toekomstgerichte binnenstad. De werkzaamheden gaan naar verwachting door tot eind 2022.

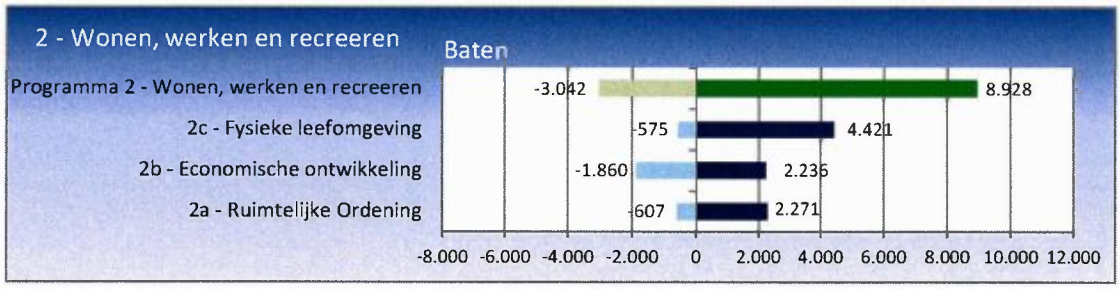
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• FINANCIEEL

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	8.436	6.947	7.441	8.928	1.487
Totaal baten	-3.647	-2.000	-1.550	-3.042	-1.492
Gerealiseerd totaal	4.790	4.947	5.891	5.886	-5
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-140	-30	-803	72	874
Gerealiseerd resultaat	**4.650**	**4.917**	**5.088**	**5.958**	**870**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2a

Wonen, werken en recreëren

- Ruimtelijke ontwikkeling

• COLLEGEAKKOORD

- *De regionale woonvisie wordt vertaald naar de lokale woonvraag.*
- *We willen de energietransitie versnellen en toewerken naar een situatie waarin Hattem energieneutraal is. In de komende periode brengen we in kaart wat daar voor nodig is. We sluiten daarbij geen oplossingsrichtingen uit. We hebben daarbij een "ja, mits" houding ten aanzien van duurzaamheidsinitiatieven. We gaan meer inzetten op de energietransitie en het klimaatactieprogramma. Daar gaan we een wijze van financiering bij voorstellen die ons in staat stelt om echte stappen te zetten, we denken aan bijvoorbeeld een duurzaamheidsfonds of -reserve.*
- *Aan onze inwoners bieden we instrumenten die het investeren in duurzame maatregelen aantrekkelijk maken. We denken daarbij aan duurzaamheidsleningen en uitbreiding van het Energieloket. Het minimabeleid willen we uitbreiden met maatregelen ter bestrijding van hoge energielasten (voorkomen van energiearmoede), zodat ook gezinnen met lage inkomens in staat zijn om duurzame maatregelen te nemen.*
- *We gaan uitvoering geven aan het convenant met Powered by Hattem en ondersteuning bieden in deze opstartfase. Plaatsing van zonnepanelen op de oude stortplaats (tussen Oranje Nassaulaan en Prinses Beatrixlaan) beschouwen wij als een kansrijk project.*
- *Triada is een belangrijke partner bij het realiseren van duurzame woningen in Hattem. We blijven daar in de prestatieafspraken op inzetten, maar staan ook open voor een actiever partnerschap om onze duurzaamheids-doelstellingen te bereiken.*
- *Het Rijk zet in op aardgasvrije nieuwbouw en als Hattem willen we daar ook onverkort op inzetten. Op 't Veen gaat aardgasvrij gebouwd worden. We sluiten aan bij de landelijke regelgeving op dit punt en zullen zeer terughoudend omgaan met het geven van ontheffingen.*
- *We zoeken op het gebied van energietransitie de samenwerking met onze buurgemeenten op.*
- *Het Rijk neemt ook het ruimtelijk domein op de schop: een complete stelselwijziging met de invoering van de Omgevingswet. Dat is weer een forse opgave, maar ook één die kansen biedt. Kansen om meer nog dan voorheen samen met inwoners en ondernemers te bepalen hoe het Hattem van de toekomst eruit gaat zien. Een houding van "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij" staat daarin centraal, samen met het thema duurzaamheid. We gaan de Hattemers actief betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie.*
- *We ontwikkelen in Hattem twee woonzorgzones. We actualiseren het behoefteonderzoek naar zorgplekken in deze periode om helder te krijgen welke inzet nodig is op dit gebied. Als uit dit onderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer zorgplekken, willen we ons als gemeente maximaal inzetten om zorgaanbod op algemene grondslag te realiseren. Voor de woonzorgzone Geldersedijk/ijsbaanterrein gaan we voor een integrale ontwikkeling van het gebied en willen daar, ook plek bieden aan initiatieven voor kleinschalige woonvormen voor bijzondere doelgroepen, zoals stichting de Luwte.*
- *Hattemers moeten hun hele leven een voor hen passende woonvorm in Hattem kunnen vinden. We willen de toekomstige woonwensen van Hattemers kunnen blijven faciliteren. Daarom willen we nieuwe locaties in beeld brengen die een aanbod voor divers types woningbouw kunnen betekenen, kwalitatieve inbreiding gaat daarbij voor uitbreiding. Er moet gebouwd worden naar behoefte, waarbij we oog hebben voor betaalbare huisvesting voor elke Hattemer. De kwaliteit van de sociale woningvoorraad houden we op peil.*
- *De ontwikkeling van 't Veen nemen we voortvarend ter hand. Ondergrondse verkabeling van de hoogspanningslijnen kan de kansen voor de ontwikkeling van het gebied vergroten.*
- *We blijven ons er voor inzetten dat er helderheid komt over de gevolgen van Lelystad Airport voor de gezondheid en het woongenot van onze inwoners. Insteek blijft daarbij: geen laagvliegroutes, eerst een herindeling van het luchtruim.*

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• RELEVANTE THEMA'S

1. RUIMTELIJKE ORDENING

Resultaten:

- **Omgevingswet**

  Vanuit het Rijk wordt ingezet op het vereenvoudigen en versoberen van het omgevingsrecht. In de Omgevingswet moet de inhoud van 60 wetten en 100 AMvB's worden gebundeld. In 2021 zijn flinke stappen gezet om als organisatie op tijd klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze werkzaamheden vinden plaats binnen diverse deelprojecten, zoals het project Omgevingsvisie, het Chw bestemmingsplan Buitengebied, werkprocessen en Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Waar mogelijk doen we dit samen met de buurgemeenten Heerde en Oldebroek en met onze ketenpartners.

  Omgevingsvisie

  De Omgevingsvisie is een verplicht nieuw instrument uit de Omgevingswet. Hoofdlijnen van beleidsnota's, waaronder de structuurvisie maar ook sectorale nota's, gaan op in de Omgevingsvisie. In 2018 is gestart met de voorbereiding van de Omgevingsvisie. In een Bouwstenennotitie zijn de kernwaarden van Hattem geformuleerd en is bepaald wat het 'DNA' van Hattem is. In 2020 zijn de ambities voor 2040 uitgewerkt in een concept-Koersdocument. De ambities zijn beschreven voor 3 thema's en 8 deelgebieden. In 2021 heeft participatie plaats gevonden over het concept-Koersdocument. Op basis van de reacties van de inwoners en aanvullende onderzoeken is een ontwerp-Omgevingsvisie opgesteld. Het ontwerp is in oktober 2021 vastgesteld en heeft samen met de uitgevoerde planMER 6 weken open gestaan voor inspraakreacties vanuit de samenleving. De inspraakreacties zijn daarna verwerkt en de Omgevingsvisie zal in het eerste kwartaal van 2022 worden vastgesteld door de gemeenteraad.

  Chw Bestemmingsplan Buitengebied

  In 2021 is verder gewerkt aan het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (Chw) voor het buitengebied. Voor het bestemmingsplan is een Milieueffectrapportage (MER) uitgevoerd. Het ontwerp-Chw bestemmingsplan Buitengebied met Milieueffectrapportage, ontwerp beleidsregel 'Afwegingskader Buitengebied Hattem' en ontwerp besluit 'toepassen Interimwet Stad en Milieubenadering Buitengebied Hattem' (met coördinatieregeling) heeft van 28 oktober tot en met 8 december ter inzage gelegen. In die periode kon daartegen zienswijzen worden ingediend. De ontvangen zienswijzen worden beoordeeld en verwerkt in een reactienota. Het bestemmingsplan Buitengebied zal in het tweede kwartaal van 2022 aan uw raad ter besluitvorming worden aangeboden.

  Met het Chw Bestemmingsplan verbrede reikwijdte Buitengebied oefenen we al met de systematiek van een omgevingsplan. Hiermee wennen we aan de nieuwe manier van werken en het anders denken.

  Werkprocessen

  De Omgevingswet verwacht straks een verandering van "nee, tenzij," naar "ja, mits", waarbij het werkproces omgevingsvergunning wordt verkort van maximaal 26 naar maximaal 8 weken. Samen met de buurgemeenten Heerde en Oldebroek hebben we op basis van de werkende processen van de VNG werkprocessen gemaakt die daar rekening mee houden. Dit hebben we gedaan voor de volgende processen: het verkennen en begeleiden van een initiatief, behandelen vergunningaanvraag (regulier en uitgebreid), uitvoeren van toezicht en handhaving en het behandelen van een melding bouwactiviteit (Wkb). Deze nieuwe werkprocessen worden vervolgens geïmplementeerd in de nieuwe systemen waarmee we straks gaan werken.

  Om de organisatie voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet maken we sinds het vierde kwartaal van 2021 gebruik van een online leeromgeving van Owet. Hier gaan we de komende jaren mee door.

  De pilot met een webapplicatie die een nieuwe snelle manier van vergunningverlening voor kleinere bouwwerken kan realiseren is in het voorjaar afgerond. Naar aanleiding van deze pilot is besloten niet verder te gaan met het product.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Digitaal stelsel Omgevingswet

In 2021 is samen met de gemeenten Heerde en Oldebroek gewerkt aan de invoering van het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). We hebben ter vervanging van onze huidige VTH-applicatie Rx.Mission van Visma | Roxit aangeschaft en zijn gestart met de implementatie ervan. Naast een VTH-applicatie die kan aansluiten op het DSO is het nodig om software aan te schaffen en in te richten voor ruimtelijke plannen en toepasbare regels. Voor het onderhouden van het Omgevingsplan hebben we RxBase van Visma | Roxit aangeschaft en voor het opstellen van Toepasbare Regels STTR Builder van Geodan FLO Legal. Voor beide systemen zijn we gestart met de implementatie. De aangeschafte systemen worden gekoppeld aan de pre-productieomgeving van het DSO-LV.

Te nemen raadsbesluiten

We hebben met uw raad verkend op welke wijze u gebruik wilt maken van het bindend adviesrecht bij afwijkingen van het Omgevingsplan en hoe het participatiebeleid wordt vormgegeven onder de Omgevingswet. Ook hebben we gesproken over de verordening die de ruimtelijke kwaliteit als opvolger van welstand regelt. Deze onderwerpen worden begin 2022 aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd.

2. VERGUNNINGVERLENING EN BESTEMMINGSPLANNEN

Resultaten:

- **Vergunningverlening**

  Ondanks Corona zijn er ook in 2021 veel initiatieven en aanvragen voor een omgevingsvergunning binnengekomen bij de gemeente. Het gaat daarbij om verbouwingen, kleine- en middelgrote woningbouwprojecten. In een aantal gevallen is het ook noodzakelijk om een uitgebreide procedure omgevingsvergunning (VVGB) of een bestemmingsplanprocedure te doorlopen.

3. WONEN / WONINGBOUWPROJECTEN

Resultaten:

- **Strategie woningbouw**

  In 2021 is op verschillende niveaus nagedacht over de strategie rondom wonen en woningbouw. De oververhitte woningmarkt en de veranderende leeftijdsopbouw van de bevolking maakt het noodzakelijk kritisch te kijken naar omvang en samenstelling van de woningvoorraad. Naast het koersdocument dat door de gemeenteraad is opgesteld is ook op regionaal niveau veel tijd besteed aan woonstrategie. Met de regio Zwolle is gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie en binnen de Kop van de Veluwe is dit vormgegeven door een verkenning naar groeimogelijkheden ons gebied. In het proces van de Omgevingsvisie zijn woningbouw en duurzaamheid de dominante thema's. In de concept Omgevingsvisie is richting aangegeven voor het Hattemse groeiscenario en is op hoofdlijnen aangegeven hoe de woningvoorraad in Hattem zal moeten ontwikkelen. Na vaststelling van de Omgevingsvisie zullen deze hoofdlijnen worden uitgewerkt in het Programma Wonen.

- **Kleine en middelgrote woningbouwinitiatieven**

  Er zijn in 2021 veel initiatieven voor kleinere woningbouwontwikkeling opgestart of doorgezet. Het gaat in de meeste gevallen om inbreidingsplannen of om functieverandering van bijvoorbeeld detailhandel naar wonen. Samen leveren deze initiatieven een interessante extra plancapaciteit. De gemeente is in meeste gevallen geen initiatiefnemer maar wel betrokken vanuit de ruimtelijke procedure, die in doorlopen moet worden voor realisatie. De gemeente beoordeelt o.a. hoe de initiatieven passen in de woningbouwopgaven van Hattem en of er een goede mix is tussen de verschillende prijsklassen en woningtypen.

  Daarnaast zijn er in 2021 een aantal middelgrote woningbouwlocaties in voorbereiding genomen. Voor de begeleiding van deze ontwikkelingen is extra geïnvesteerd in planbegeleiding en/of projectleiders. Deze extra kosten worden verhaald via grondexploitaties of kostenverhaal (anterieure overeenkomsten).

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Assenrade**
  Begin 2021 zijn de laatste 10 woningen van de woonwijk opgeleverd. Deze 10 sociale huurwoningen vormen een welkome toevoeging aan de Hattemse woningvoorraad. In 2021 is het laatste deel van de openbare ruimte in de wijk afgerond. Aanvullend is afgelopen jaar gekeken naar optimalisaties, waaronder snelheidsremmers en een betere aansluiting van de fietsroute op de Hanze. Deze optimalisaties worden eind 2021 en begin 2022 uitgevoerd. In overleg met de bewoners van fase 4 van de wijk is een ontwerp gemaakt voor de groene entree van de wijk. Deze parkzone zal in de eerste helft van 2022 worden gerealiseerd en daarmee is Assenrade echt afgerond.

- **Transformatie van bedrijventerrein 't Veen**
  In 2021 zijn voor de transformatie van 't Veen grote stappen voorwaarts gezet. Door de start van de bouw van de eerste woningen in 't Veen-Noord wordt onmiskenbaar dat de transformatie naar gemengd woongebied definitief is ingezet. In enkele andere deelgebieden wordt samengewerkt tussen gebiedseigenaren en gemeente aan nieuwe ontwikkelingsgerichte plannen. Het organisatiespoor van de Expeditie Duurzaam Gebouwd is positief afgesloten; de uitkomsten worden opgenomen in het Chw-bestemmingsplan.

  Ten aanzien van de vier resterende organisatiesporen een kort overzicht van de resultaten in 2021:

  1. Verkabeling
     Voor het ondergrondse tracé is een Basisontwerp gemaakt. Het tracé is daarmee bekend. Dat geeft duidelijkheid naar gebiedseigenaren en voor het bestemmingsplan. Ten opzichte van de Voorkeursvariant uit de Haalbaarheidsanalyse (2019) is er een drietal grote winstpunten: er zijn geen afspanportalen nodig in het weiland tussen masten 8 en 9, noch in het Algemene Veen tussen masten 4 en 5; het Algemene Veen blijft gespaard doordat een gestuurde boring vanaf mast 4 gezet kan worden; rondom mast 7 kunnen de kabels tussen de maatschappelijke voorzieningen gelegd worden, zodat sloop wordt vermeden. De volgende stappen zijn opname van het tracé in het nieuwe bestemmingsplan en verdere uitwerking naar Definitief Ontwerp en voorbereiden van de fase van realisatie (2024).

  2. Nieuw bestemmingsplan
     Momenteel geldt een beheersverordening voor 't Veen, met daaronder de regels van de bestemmingsplannen uit 2005 en 1982. Met de invoering van de Omgevingswet in het vooruitzicht hebben we met succes een beroep gedaan op de experimenteerruimte uit de Crisis- en herstelwet (Chw). Een concept van het nieuwe Chw-bestemmingsplan is sinds november 2021 beschikbaar gesteld voor consultatie – iedereen die wil reageren kan dat doen, waarmee het bestemmingsplan beter kan worden.
     Na integratie van het Basisontwerp verkabeling en het uitwerken van de kostenverhaalsregels kan het Chw-bestemmingsplan 't Veen in 2022 formeel ter inzage. Na vaststelling door de gemeenteraad is dan een nieuw planologisch kader geschapen waarvan de kern uit twee lagen bestaat: enerzijds worden bestaande rechten gerespecteerd en anderzijds biedt de experimenteerruimte de mogelijkheid voor gebiedseigenaren om te transformeren naar een woonbestemming – daarbij gelden wel de kwaliteitsdoelstellingen uit het Ontwikkelkader (2019) die in het bestemmingsplan worden opgenomen (Afwegingskader).

  3. Haalbare ontwikkelclusters
     We sturen op kwaliteit en toekomstbestendigheid van het nieuwe gemengde woongebied. Uiteindelijk moeten initiatieven wel haalbaar zijn. De strategie is gericht op het tot ontwikkeling kunnen laten komen van clusters van percelen. Enerzijds om de haalbaarheid te vergroten, anderzijds om te voorkomen dat percelen achterblijven. Dekking van de kosten komt vanuit de ontwikkelclusters zelf, de voorziening die de gemeente heeft gevormd en subsidies/participaties. De haalbaarheid van de hele transformatie is grote stappen dichterbij gekomen door de subsidiebijdragen van Ministerie van Binnenlandse Zaken (3e tranche Woningbouwimpuls (WBI)) en provincie Gelderland (co-financiering

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Woningimpuls). Door deze subsidies kan de exploitatiebijdrage van initiatiefnemers beperkt blijven waardoor de woningprijzen binnen bereik blijven.

4. Alternatieven voor bedrijven
   Bedrijven die efficiënter willen werken, bereikbaarder willen zijn en/of willen groeien, kunnen in principe op H2O terecht. We maakten in 2020 een afspraak met H2O dat er 4 ha gereserveerd wordt op Hattems plandeel voor bedrijven uit het Veen. Een aantal bedrijven wordt door de gemeente actief verworven, om plaats te maken voor het ondergrondse kabeltracé. Hierbij werkt de gemeente samen met OHG, de ontwikkel- en herstructureringsmaatschappij van de provincie Gelderland. Haar belang is het laten voortbestaan van de werkgelegenheid in de regio.

- **Woonzorgzones**
  Voor de nieuwe woonzorgzone aan de Geldersedijk, waar wonen, zorg en onderwijs een plek gaan vinden naast bestaande woon/zorgfuncties, is in 2021 het bestemmingsplan vastgesteld. Hiermee is een grote mijlpaal gehaald die in de afgelopen drie coalitieakkoorden als wens is opgenomen. Parallel aan de bestemmingsplanprocedure bewandelen we nog twee sporen:
  a. De inrichting van de openbare ruimte, waaronder begrepen de bewegingsboulevard, de schoolpleinen en de parkzone die alle elementen aan elkaar verbindt;
  b. De verkoop/aanbesteding van de uitgeefbare kavels waar de functies wonen, zorg en onderwijs vorm gaan krijgen. De gemeente bouwt niet zelf en zal via de verkoopprocedure partijen uitnodigen te komen met een aanbieding van een passend plan (beeldkwaliteit én bijdrage aan het sociale weefsel én grondbod).

  In 2021 is voor locatie De Bongerd een structuurontwerp gepresenteerd aan de omgeving, na een interactief proces in 2019 waarin het 'wonen voor senioren' centraal stond. Op basis van het structuurontwerp wordt een bestemmingsplanwijziging voorbereid.

- **Lippenoordweg**
  Het plan Lippenoordweg is een sloop/nieuwbouw projecten van Triada. Het betreft de sloop van 40 eengezinswoningen en de nieuwbouw van 50 appartementen en 10 grondgebonden woningen. Alle woningen zijn levensloopbestendig en geschikt voor 1 of 2-persoonshuishoudens. In 2020 is gestart met de bouw en eind 2021 is de bouw bijna afgerond. De huurwoningen zijn voor een belangrijk deel toegewezen aan mensen uit Hattem of mensen die een huurwoning van Triada achterlaten. Daarmee ontstaat een verhuisketen die de broodnodige doorstroming tot gevolg heeft.

4. MILIEU EN DUURZAAMHEID

Resultaten:

- **Beleidskader hernieuwbare energie**
  In juni 2021 heeft de raad het beleidskader hernieuwbare energie vastgesteld. Dat kader bevat voor zowel zon, wind als water kaders waar initiatiefnemers rekening mee dienen te houden bij het plannen van duurzame energieopwekking. Het beleidskader is op inhoud gekoppeld aan de omgevingsvisie en het levert input voor de omgevingsvisie.

- **Regionale Energiestrategie**
  In juni 2021 heeft de gemeenteraad de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vastgesteld. Hierin bepaalt de regio hoe minder fossiele brandstoffen gebruikt worden en meer groene stroom opgewekt wordt. In de RES 1.0 worden zoekgebieden voor zonnevelden aangegeven en enkele gebieden voor het plaatsen van windturbines., Uit onderzoek is gebleken dat windturbines op en rondom de Veluwe een grote impact op de natuur hebben en de ruimte ervoor beperkt is. De RES wordt elke twee jaar vernieuwd, waardoor (on)mogelijkheden opnieuw herzien kunnen worden.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Warmtevisie**
  In 2021 zijn wijkuitvoeringsplannen geschreven waarbij onderzocht is wat de mogelijkheden zijn om gebieden in Hattem de transitie te laten maken van fossiele brandstoffen naar duurzame energie. Hiervoor is gekeken naar wijk de Hilst, wijk de Bongerd en industrieterrein de Netelhorst. In wijk de Hilst ligt de focus op het aardgasvrij klaar maken van de woningenen het stapsgewijs overstappen naar individuele duurzame voorzieningen zoals hybride warmtepompen en all-electric verwarmingssystemen. De Woonzorgzone wordt aardgasvrij opgeleverd en zal hierin zelfvoorzienend zijn. Voor de Bongerd zijn mogelijkheden onderzocht waarbij restwarmte uit oppervlaktewater gebruikt kan worden om woningen te verwarmen. Hierbij zal eerst de schil van de woningen beter geïsoleerd moeten worden. Op de Netelhorst zijn gesprekken gevoerd met alle ondernemers, waarin ondernemers aangeven geïnteresseerd te zijn in alternatieve warmtevoorzieningen, waarbij fossiele brandstoffen in de toekomst niet meer gebruikt worden. Technisch is het haalbaar om restwarmte van de rioolwaterzuiveringsinstallatie te gebruiken, de betaalbaarheid hiervan zal verder onderzocht worden. In samenwerking met Powered By Hattem willen veel ondernemers onbenutte daken beschikbaar stellen om van zonnepanelen te voorzien.

- **Biodiversiteit**
  Er zijn uitvoeringsplannen gemaakt in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Gelderland en grondeigenaren. Daarnaast is in 2021 een participatief traject gestart voor een subsidieaanvraag bij provincie Gelderland. Het project heet 'de Groene Icoon' waarbij een groot gebied met veel steen getransformeerd kan worden naar een groene locatie die klimaatadaptatief wordt. In februari 2022 wordt de uitkomst hiervan bekend gemaakt. In samenwerking met ons duurzaamheidsloket Veluwe Duurzaam zijn inwoners gestimuleerd om hun tuinen en daken te vergroenen en daarmee meer ruimte voor biodiversiteit te bieden.

- **Maatschappelijk vastgoed**
  In 2021 is gewerkt aan het verzamelen en bundelen van de beschikbare informatie. Zo hebben we inmiddels zicht op de verduurzamingsplannen voor de diverse locaties en het energieverbruik van zowel stroom als gas per locatie. Daarnaast is voor het onderhoud en de benodigde modificaties een bouwkundig aannemer en een installatiebedrijf gecontracteerd voor de komende jaren. Onderdeel van de scope van de contracten is het adviseren en uitvoeren op het gebied van duurzaamheidsmaatregelen.

- **Mobiliteit**
  De inzet van twee elektrische deelauto's is eind 2021 een feit. Met deze auto's kan in nagenoeg alle dienstreizen van medewerkers van de gemeente worden voorzien. Daarnaast zijn de auto's beschikbaar voor alle inwoners van de gemeente. Via een app zijn ze te reserveren, de kosten per kilometer worden door de leverancier MyWheels doorbelast aan de gebruiker.

- **Agenda Laadinfrastructuur**
  Autoproducenten richten zich op een duurzame toekomst, waarin het gebruik van fossiele brandstoffen tot het verleden gaat horen. Het aantal elektrische voertuigen neemt toe, waarmee ook het aantal laadpalen mee moet groeien. Hierop anticiperend is in 2021 een participatietraject opgestart met de Hattemers. Inwoners zijn uitgenodigd voor een informatieavond om mee te denken over geschikte locaties, oplaadfaciliteiten en locaties voor het sneller opladen van voertuigen. Inwoners hebben van zich laten horen door een enquête in te vullen op Samen Hattem. Dit alles ter voorbereiding op de toekomst en de integrale laadvisie die in 2022 aan de raad aangeboden wordt.

- **Uitvoering programma Duurzaamheid**
  In 2021 zijn veel acties mogelijk gemaakt door RRE-subsidiemiddelen vanuit het Rijk. Er zijn verschillende acties opgezet in samenwerking met de andere Noord-Veluwse gemeenten middels het duurzaamheidloket Veluwe Duurzaam. Er is een groei te zien in het aantal aanvragen, veel meer inwoners weten het duurzaamheidsloket te vinden voor informatie en aanvragen. Zo zijn er warmtescans uitgevoerd, waarbij inwoners konden zien waar het huis beter geïsoleerd kan worden, vervolgens zijn er webinars georganiseerd die hierop aansloten. Er werd ook veelvuldig gebruik gemaakt van de energiebieb, waar een CO2-meter aangevraagd kan worden, daarom gaat dit volgend jaar uitgebreid worden.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

5. OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Resultaten:

- **Lelystad Airport**

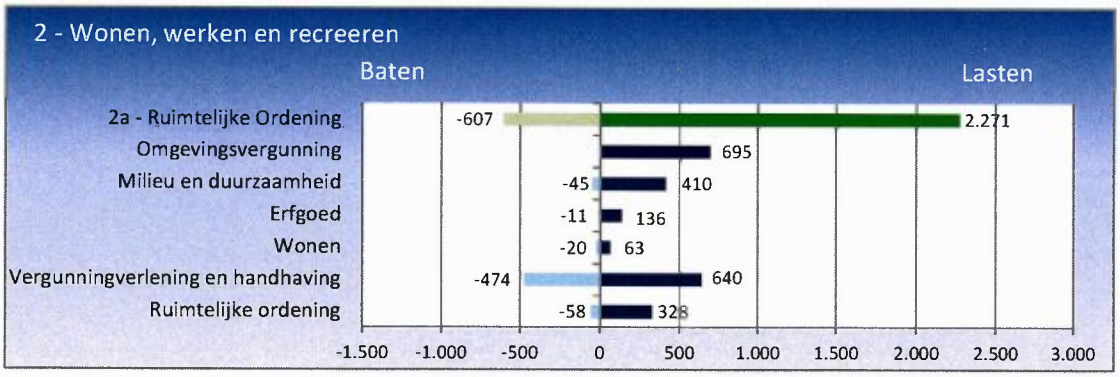
  De voorgestelde vliegroutes voor Lelystad Airport stuiten op grote weerstand bij bewoners, bedrijven en lokale en provinciale overheden. De gemeente Hattem werkte ook in 2021 nauw samen met de lokale belangenorganisatie Hoog over Hattem, de buurgemeenten Heerde, Oldebroek en Elburg en de ander partijen in de provincies Gelderland en Overijssel. In 2021 zijn naast de doorgaande lobby achter de schermen ook enkele formele brieven richting het ministerie en de vaste kamercommissie I&W verzonden. Centraal staat dat de belangen van de bewoners van ons gebied worden gewaarborgd. Een gezond leefmilieu is daarbij een kernwaarde. Ondertussen is de opening van Lelystad Airport meerdere keren uitgesteld en ook met het nieuwe kabinet is het afwachten wanneer wordt besloten over de mogelijke opening.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	1.822	1.895	2.322	2.271	-52
Totaal baten	-1.018	-1.155	-653	-607	46
Gerealiseerd totaal	805	740	1.669	1.663	-6
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-92	-2	-766	-44	722
Gerealiseerd resultaat	**713**	**738**	**903**	**1.619**	**716**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'ruimtelijke ordening' een voordelig saldo van € 6.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Ruimtelijke ordening	154	270	116
- Vergunningverlening en handhaving	71	165	94
- Wonen	38	43	5
- Erfgoed	139	125	-14
- Milieu en duurzaamheid	570	365	-205
- Omgevingsvergunning	698	695	-3
Ruimtelijke ordening	**1.669**	**1.663**	**-6**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Ruimtelijke ordening (N)
  - De opbrengsten m.b.t. bestemmingsplannen vallen lager uit. Dit wordt veroorzaakt door het nog niet gereed hebben van diverse bestemmingsplannen door diverse procedures. De personele kosten vallen hoger uit omdat gestart is met de ontwikkeling van diverse projecten gedurende 2021 (N).
- Vergunningverlening en handhaving (N)
  - De leges vallen lager uit, dit komt onder andere door het later starten van diverse nieuwbouwprojecten. In 2022 zullen deze inkomsten naar verwachting binnenkomen. Daarnaast vallen de personele kosten hoger uit, omdat de kosten van de inzet van externe krachten in plaats van eigen medewerkers hoger zijn (N).
- Erfgoed (V)
  - De onderhoudslasten vallen lager uit dan verwacht, tevens is een renovatieproject later gestart dan verwacht. Dit leidt tot lagere lasten in de rekening (V).
- Milieu en duurzaamheid (V)
  - De start en uitvoering van de warmteplannen voor de wijk, young energie team en het project op Netelhorst zijn vertraagd. De budgetten worden overgeheveld naar 2022 (V).

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - voor het niet opleggen van leges horeca-exploitatievergunningen als één van de Coronasteunmaatregelen
    - zijnde het restant van de eenmalige middelen voor klimaatbeleid, voor de Regionale Energie Strategie (RES) Noord-Veluwe en voor de Regionale Structuur Warmte (RSW)
- Aan de beklemde reserve dekking kapitaallasten zijn middelen onttrokken voor een geactiveerde investering (restauratie stadsmuur) met een economisch nut

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2b

Wonen, werken en recreëren
- Economische ontwikkeling

• COLLEGEAKKOORD

- *We spannen ons in om het H2O bedrijventerrein zo snel mogelijk gevuld te krijgen. Het realiseren van het bestemmingsplan en de afrit zijn daarbij de eerste prioriteit. De transformatie van 't Veen wordt voorgezet en het planologisch mogelijk maken van de derde supermarkt wordt afgerond.*
- *Bereikbaarheid is een thema dat we vooral in regionaal verband oppakken. We hebben oog voor de gevolgen van de nieuwe afrit voor H2O voor het verkeer in Hattem.*
- *Hattem is een prachtige Hanzestad op de Veluwe. We vermarkten ons samen met de Hanzesteden langs de IJssel en op de Veluwe en op de schaal van de Veluwe. We willen het eigen verhaal van Hattem ook sterk neerzetten: decor, duiding en dynamiek zijn daarbij sleutelwoorden. We gaan ondernemers verleiden om samen het verhaal van Hattem verder te brengen en zo ook onze identiteit te versterken.*
- *De gemeente nodigt lokale ondernemers nadrukkelijk uit bij aanbestedingen door de gemeente.*
- *We gaan geen gebruik maken van de mogelijkheid voor verruiming van de openingstijden van winkels en handhaven de zondagsrust in Hattem.*
- *De Detailhandelsvisie en het convenant met de HAVO gaan we voortvarend uitvoeren. Het thema leegstand heeft daarbij urgentie en de uitwerking van een aanpak daarop.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. ECONOMIE

Resultaten:

- **Bedrijventerreinen**

  H2O

  De ontwikkeling van het Hattemse plandeel van het bedrijvenpark H2O is 2021 versneld. De verkoop van bedrijfskavels lag in 2021 hoger dan in de grondexploitatie is aangegeven. Meerdere bedrijfskavels zijn verkocht, diverse vergunningen zijn verleend en er zijn al verschillende bedrijfspanden gerealiseerd. Ook komt de realisatie van de aanleg van de nieuwe aansluiting op de A28 steeds dichterbij, waarmee de bereikbaarheid van het bedrijvenpark verbeterd. Met de vaststelling van het bestemmingsplan Hotel Van der Valk is een belangrijke stap gezet naar realisatie van de hotelvestiging in het Hattemse plandeel.

  Netelhorst

  Op bedrijventerrein Netelhorst is afgelopen jaar geïnvesteerd in samenwerking van ondernemers, onder andere in het kader van verduurzaming van dat bedrijventerrein. Ook zijn er aantal kleinere verbeteringen uitgevoerd zoals openbare verlichting en bebording.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Economie (o.a. binnenstad)**
  Ook in 2021 hebben de steunmaatregelen van 2020 herhaald. Zo hebben we de ondernemers in de binnenstad geen Reclamebelasting opgelegd, maar het Ondernemersfonds wel gecompenseerd. Hierdoor konden organisaties zoals Visit Hattem hun activiteiten, waar mogelijk binnen de beperkende maatregelen, continueren. Daarnaast hebben we de horecaondernemers gesteund door het wederom niet opleggen van de precariobelasting en hen ontzien door het plaatsen van een openbaar toilet.
  De ondernemersverenigingen BKH en ONH zijn samengegaan en vormen nu Ondernemend Hattem.

2. TOERISME

Resultaten:

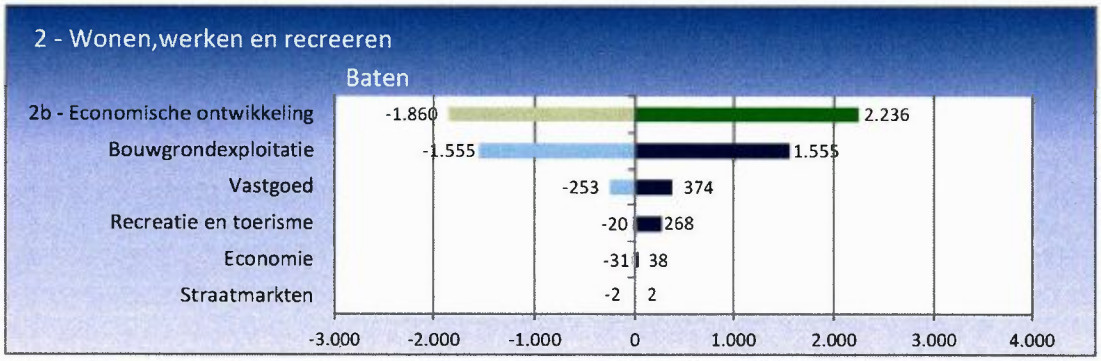
- **Toerisme (o.a. Hanze, Veluwe en Kleine Veer)**
  In 2023 is het Hanzejaar, waarin in alle Hanzesteden diverse activiteiten georganiseerd worden. In 2021 is onder leiding van Visit Hattem een werkgroep gestart die zich bezighoudt met de organisatie van het Hanzejaar in Hattem. Met onze partners op de Veluwe en buurgemeenten is de aanleg van het ruiter- en menroutenetwerk in 2021 begonnen. Ook is een start gemaakt met een inventarisatie van het wandelnetwerk om ook voor wandelaars straks een wandelknooppuntennetwerk te kunnen aanbieden. Het Kleine Veer is in de vaart gebleven, hetzij wel met minder capaciteit in verband met de anderhalve meter.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	2.254	637	700	2.236	1.536
Totaal baten	-1.763	-282	-313	-1.860	-1.547
Gerealiseerd totaal	491	355	387	376	-11
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-63	-38	-46	20	66
Gerealiseerd resultaat	**428**	**317**	**342**	**396**	**55**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'economische ontwikkeling' een voordelig saldo van € 11.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Straatmarkten	1	0	0
- Economie	58	7	-51
- Recreatie en toerisme	243	248	5
- Vastgoed	85	121	35
- Bouwgrondexploitatie	0	0	0
Economische ontwikkeling	**387**	**376**	**-11**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Economie (V)
  - De personele kosten vallen lager uit en een administratieve verrekening met betrekking tot het 't Veen leidt tot een boekhoudkundig resultaat op dit product (V).
- Vastgoed (N)
  - De hogere kosten worden veroorzaakt door een hogere rentetoerekening met betrekking tot de panden op 't Veen. Tevens vallen de lasten voor de panden hoger uit dan verwacht, dit zijn onder andere gemeentelijke belastingen en onderhoudskosten voor de panden (N).

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - voor trainingen aan ondernemers als één van de Coronasteunmaatregelen
- Aan de egalisatiereserve gebouwen is het jaarlijkse budget gedoteerd en zijn de middelen onttrokken voor het 'buitengewoon' onderhoud en kapitaallasten van onderhouds-investeringen
- De voorziening 'ontwikkeling 't Veen' is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) omgezet in een bestemmingsreserve. Aan de reserve wordt jaarlijks gedoteerd voor dekking van de kapitaallasten gemeentelijke kosten infrastructuur.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2c

Wonen, werken en recreëren

- Fysieke leefomgeving

• COLLEGEAKKOORD

- *We zetten in op klimaatadaptatie via onder andere het afvalwaterketenplan en willen de bewustwording bij inwoners stimuleren om hun tuinen te vergroenen.*
- *De binnenstad is de parel van Hattem. We zijn trots op onze historische binnenstad en willen dat inwoners en bezoekers die kunnen beleven. We zien de toekomst van de Hattemse binnenstad als autoluw. De toegankelijkheid van de Markt wordt verbeterd.*
- *In de jaren van bezuinigingen was het noodzakelijk om voor een lager niveau van kwaliteit te gaan in de openbare ruimte. Dat heeft geleid tot verrommeling en achteruitgang van kwaliteit en comfort. We gaan de komende jaren weer investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte, te beginnen met het weer toevoegen van prullenbakken op logische plekken in Hattem en ze vaker legen waar dat nodig is. We hebben ook aandacht voor het aantrekkelijk houden van fiets- en wandelroutes door bijvoorbeeld het plaatsen van bankjes. Vlotte afhandeling van meldingen over de openbare ruimte door onze inwoners draagt daar ook aan bij.*
- *De fietser en de voetganger staan nadrukkelijk op één in Hattem. We pakken de uitvoering van het GVVP voortvarend op en komen dit jaar met een uitvoeringsplan. Jaarlijks bepalen we de prioriteiten voor de uit te voeren werkzaamheden. We gaan de oversteek op de Burgemeester Bijleveldsingel aanpakken. Daarmee geven we invulling aan een onderdeel van een fietssnelweg door Hattem naar Zwolle.*
- *Hattem moet goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. ALGEMEEN

Resultaten:

- **Binnenstad**

  Het planproces om te komen tot een gedragen definitief ontwerp voor de binnenstad is afgerond in het eerste kwartaal van 2021. In bouwteamverband is samengewerkt tussen gemeente, landschapsarchitect en de aannemer. De werkzaamheden voor de herinrichting van de binnenstad fase 2 zijn gestart aan het eind van het eerste kwartaal.

  Herinrichting binnenstad fase 2 betreft o.a. opgaven rond het aanleggen van gescheiden hemelwaterafvoer, het opnieuw inrichten van de openbare ruimte, het vervangen van straatmeubilair, het vervangen van openbare verlichting, vergroening en klimaatadaptatie. Het plangebied voor fase 2 vormt de gehele binnenstad (m.u.v. de gebieden die in fase 1 zijn gedaan, zoals o.a. de Markt en het Kerkplein). De uitvoering van het project loopt door tot en met december 2022.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Behalve de projecten van de gemeente is, in opdracht van Vitens en Liander, gewerkt aan het elektriciteits-, gas- en waternet in de binnenstad. In totaal zijn circa 9 kilometer elektriciteitskabels en leidingen voor gas en drinkwater vervangen. De nutsbedrijven hebben deze werkzaamheden afgerond vooruitlopend op de herinrichting van de binnenstad fase 2.

2. WEGBEHEER EN VERKEER

Resultaten:

- **Burg. Bijleveldsingel / Vechtstraat /Hessenweg**
  Complete project inclusief uitbreiding scope tot bebouwde kom (Hessenweg) is uitgevoerd, opgeleverd en de onderhoudsperiode is ook verlopen. Er zijn nog een aantal gebreken uit de opname bij einde onderhoudsperiode die de aannemer gaat oplossen. In het najaar is er een enquête gehouden, deze is door bijna 400 burgers ingevuld. Hierin zijn een aantal knelpunten benoemd, die liggen momenteel bij het projectteam.

- **Roseboomspoor**
  - Door de werkzaamheden voor het aanleggen van een kabelnetwerk in de berm van het Roseboomspoor is de reconstructie van het fietspad uitgesteld. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in de eerste helft van 2021.
  - De overgang Eijerdijk wordt meegenomen in het project herinrichting Dorpsweg / Eijerdijk. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in 2022.

- **A50/Hessenweg**
  Er is een ontwerp opgesteld voor het verbeteren van de kruispunten Hessenweg – A50 – Keizersweg. Het uitvoeren van dit ontwerp vergt goede afstemming met buurgemeenten en Rijkswaterstaat. De uitvoering wordt opgenomen in de meerjarenprogramma begroting, waarbij naar mogelijkheden voor cofinanciering worden onderzocht. De uitvoering staat gepland voor 2023.

- **Veenrand/Nieuwstad/Hogenkamp(hofjes)**
  De voorbereiding van deze drie projecten is in 2021 opgepakt. De werkzaamheden voor de reconstructie van de Nieuwstad, Veenrand en de hofjes aan de Hogenkamp worden in 2022 uitgevoerd.

- **Vijzelpad (groot onderhoud)**
  De werkzaamheden aan het Vijzelpad zijn uitgevoerd in het vierde kwartaal van 2021. Enkele restpunten worden nog uitgevoerd in januari 2022.

- **Verkeer**
  - Er is onderzoek gedaan naar het verbeteren van de kruising Apeldoornseweg/Hoopjesweg/ Nieuweweg, met als resultaat een ontwerp. Daarnaast is onderzoek uitgevoerd naar de te verwachten verkeersstromen in het Veen als gevolg van de transformatie. Beide onderzoeken zijn op elkaar afgestemd.
  - Er is in 2021 een ontwerp opgesteld voor de reconstructie van de Dorpsweg en de Eijerdijk. Deze wegen worden ook gewijzigd van 50 km/uur naar 30 km/uur wegen. Uitvoering van dit project volgt in 2022.
  - We hebben aangesloten bij de landelijke campagnes van de RVO, verkeersexamen georganiseerd en een verkeersquiz voor ouderen vanuit VVN en een algemene verkeersquiz door VVN uitgezet.

3. Water

Ontwikkelingen:

- **Waterhuishouding en Riolering**
  - In 2020 is de achterstand op rioolinspecties ingelopen. In 2021 zijn de daaruit voortvloeiende maatregelen grotendeels uitgevoerd. De resterende maatregelen worden in 2022 uitgevoerd, zodat het rioolstelsel er voor de komende jaren goed bij ligt. Op basis van de rioolinspecties van 2020, zal de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

volgende (grootschalige) inspectie in 2028 worden uitgevoerd. In verband met het risico gestuurd rioolbeheer zal per jaar worden beoordeeld of er aan de hand van meldingen tussentijdse (kleinschalige) inspecties moeten worden uitgevoerd.

- Vanuit de verschillende opgaven opgenomen in het Regionaal Adaptie Plan (RAP) liggen er voor Gemeente Hattem een aantal uit te voeren acties. Dat is onder andere de uitvoering van DPRA maatregelen en het opstellen van een Hitteplan.
- Het Beleids- en Beheerplan Water en rioleringen is vorig jaar vastgesteld. Samen met de andere manifest gemeenten is er een subsidie van het DPRA toegezegd, er wordt nu gekeken voor welke projecten we die gaan inzetten.
  Daarnaast is er een subsidie voor klimaatbestendige projecten verleend, het ZON voorstel. Deze subsidie is in het MIP verwerkt voor 2022 en verder.

- **Nieuwbouw/transitie en inbreidingen**
  Voor locaties die (her-) ontwikkeld worden wordt ingespeeld op de 4 thema's. Naast wateroverlast waar we altijd al aan rekenden) wordt nu ook rekening gehouden met droogte, hitte en natuurlijk systeem.

- **Kanaaldijk**
  - Door het waterschap wordt gewerkt aan de verbetering van de IJsseldijk langs het Apeldoorns kanaal. Hierbij wordt samengewerkt met de provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de betrokken gemeenten Heerde en Hattem. Een goede inpassing en ruimtelijke kwaliteit zijn belangrijke randvoorwaarden voor het ontwerp.
    In 2021 zijn er overleggen geweest met het waterschap, alle Nuts partijen en gemeentes, die betrokken zijn bij het verzwaren van de kanaaldijk, over het verleggen en aanpassen van de kabels en leidingen. In het najaar van 2021 is er in de gemeente Hattem een start gemaakt met de Nuts werkzaamheden, deze zullen grotendeels doorlopen tot halverwege 2022. Aansluitend worden dan de werkzaamheden ten behoeve van de dijkverzwaring uitgevoerd.
  - Er is gewerkt aan een bijdrage regeling voor particulieren om hun tuin te vergroenen, beter om te gaan met regenwater door dit op eigen terrein vast te houden. Het college heeft deze in het eerste kwartaal 2021 vastgesteld. De uitvoering van deze regeling, de participatie en communicatie met betrekking tot water en water gerelateerde taken zijn ondergebracht bij Veluwe Duurzaam.

4. **Groen**
   - **Omvormen beplantingsvakken**
     In 2021 zijn diverse beplantingsvakken omgevormd (zie paragraaf C). Een deel van de achterstand van 2020 betreft de omvorming is ingelopen, het resterende deel zal met de herinrichting van straten of boomplantdagen worden meegenomen.
   - **Toevoegen groen**
     Met behulp van subsidie heeft gemeente Hattem in 2021 samen met Triada, de Open Poort en het Waterschap gewerkt aan het creëren van een plan om de openbare ruimte rondom de Open Poort te vergroenen. Met dit plan kan in 2022 een subsidie van maximaal €100.000 worden verkregen van Provincie Gelderland om de plannen uit te voeren, op basis van een 50/50-regeling.

5. **Afval**
   - **Huishoudelijk afval: inzameling, verwerking en recycling van grondstoffen**
     - ROVA en gemeente Hattem communiceerden diverse berichten, vooral ook om de ingezamelde grondstoffen zoveel mogelijk vrij van vervuiling te houden;
     - Het Omgekeerd Inzamelen is in Hattem volledig ingevoerd en functioneert goed. De prognose over 2021 is dat, ondanks COVID-19, de hoeveelheid restafval per inwoner opnieuw is gedaald;
     - De voorlopige eindafrekening van ROVA over 2021 is ontvangen en verwerkt. In de begroting is rekening gehouden met een lager tarief voor oud papier en karton. Hierdoor is er een positief resultaat ontstaan;

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Grondstoffen die hergebruikt kunnen worden kunnen positief resultaat opleveren, maar aan restafval zitten kosten verbonden, bijvoorbeeld voor het verbranden van afval en de bijbehorende CO2-belasting. Hiervoor is een extra Corona-subsidie voor ontvangen. Dit in combinatie met minder restafval dat is aangeboden, is per saldo ook hiermee een positief resultaat behaald;
- In 2021 is een begin gemaakt met het verplaatsen van de containers uit de binnenstad naar een centraal punt waar grondstoffen ingeleverd kunnen worden;
- De resultaten van NedVANG over 2019 en 2020 zijn in 2021 afgerond, waardoor hiermee ook een positief resultaat is ontstaan in 2021.

- **Afval openbare ruimte / zwerfafval**
  - Het schoonhouden van de openbare ruimte is een belangrijke taak van de gemeente. Het opruimen van zwerfafval is uitgevoerd door de medewerkers van de Gemeente en door de vrijwilligersgroep.
  - Zwerfafval was het hele jaar door op de agenda in samenwerking met ROVA onder de noemer "Mooi Schoon". Opnieuw zijn inwoners opgeroepen, gestimuleerd en ondersteund om hun woonomgeving van zwerfafval te ontdoen. Op initiatief van de vrijwilligers zijn er coördinatoren ontstaan binnen de vrijwilligersgroep die hun eigen deelgebied in beheer hebben. Per deelgebied kunnen vrijwilligers bij hen terecht voor vragen, ideeën maar ook voor het ophalen van nieuwe grijpers, handschoenen en vuilniszakken.
    Daarnaast is het toepassingstraject gedragsverandering in 2021 met ROVA (Mooi Schoon) opgezet. Dit traject is bedoelt voor alle inwoners, havenbezoekers, dagjesmensen, recreanten en passanten die rondom de haven en de Waa recreëren. Het doel is om de strandjes voor iedereen toegankelijk te maken en te houden, dat het opgeruimd is en dat bezoekers zich van hun afval ontdoen. Dit traject zal doorlopen in 2022.

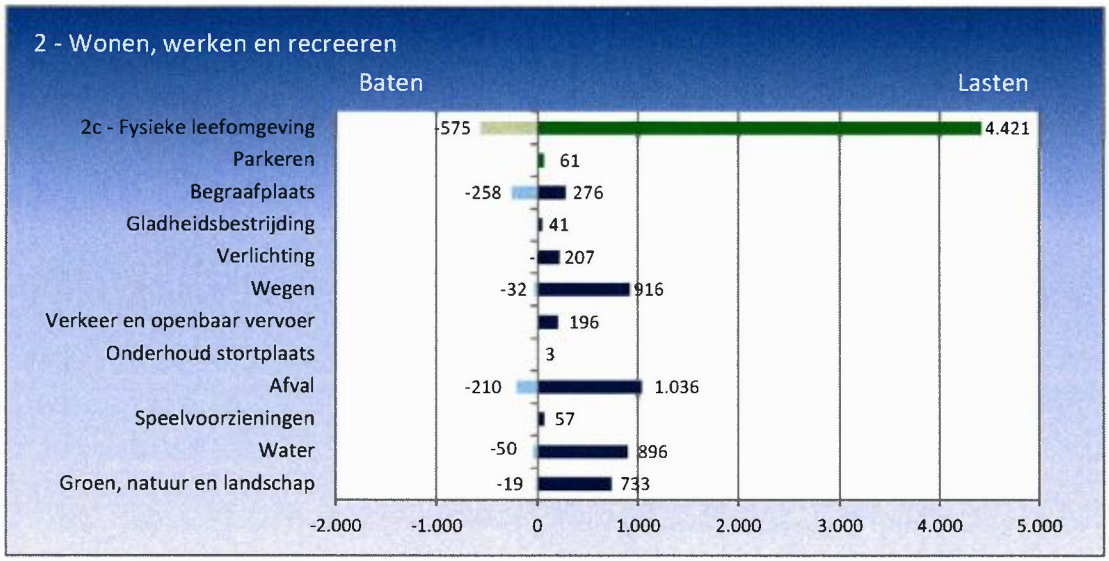
• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	4.359	4.415	4.418	4.421	3
Totaal baten	-866	-563	-584	-575	9
Gerealiseerd totaal	3.494	3.852	3.835	3.847	12
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	15	10	9	96	87
Gerealiseerd resultaat	**3.509**	**3.862**	**3.844**	**3.943**	**99**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Beleidsveld

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'fysieke leefomgeving' een nadelig saldo van € 12.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Groen, natuur en landschap	761	714	-47
- Water	794	846	52
- Speelvoorzieningen	77	57	-20
- Afval	976	826	-150
- Onderhoud stortplaats	0	3	3
- Verkeer en openbaar vervoer	113	196	83
- Wegen	814	884	70
- Verlichting	199	201	2
- Gladheidsbestrijding	48	40	-8
- Begraafplaats	-4	19	23
- Parkeren	56	61	4
Fysieke leefomgeving	**3.835**	**3.847**	**12**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Groen, natuur en landschap (V)
  - Het voordelige resultaat van € 47.000 wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel en inhuur binnen Groen, natuur en landschap (N).
- Water (N)
  - De onderhoudskosten en de reinigingskosten van de rioleringen zijn hoger uitgevallen in 2021. De kosten op het product riolering en waterzuivering worden verrekend met de hiervoor ingestelde voorziening, waarbij ook de BTW en de directe loonkosten worden betrokken (V).

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Speelvoorzieningen (V)
  - De rapportage met betrekking tot de speelvisie zou in 2021 worden opgesteld. Door de corona pandemie en personele ontwikkeling is dit niet gebeurd, dit wordt in 2022 alsnog uitgevoerd. Het budget dat beschikbaar gesteld was voor het opstellen van de rapportage wordt overgeheveld naar 2022 (V)
- Afval (V)
  - In 2021 is het aantal kilogram afval per huishouden afgenomen in Hattem, dit heeft een positief effect op de kosten gehad. Tevens zijn de opbrengsten voor met name papier fors gestegen per ton en zijn de afrekeningen met betrekking tot 2019 en 2020 ontvangen van NEDVANG. Beide ontwikkelingen hadden een positief effect op de opbrengstenstroom (V).
- Verkeer en openbaar vervoer (N)
  - Door inhuur van personeel zijn de kosten voor verkeer en openbaar vervoer hoger dan begroot (N).
- Wegen (N)
  - In 2021 heeft er extra onderhoud aan diverse wegen plaats gevonden. Dit heeft geleidt tot extra kosten die niet eerder waren voorzien (N).
- Begraafplaats (N)
  - De opbrengsten met betrekking tot onderhoud graven vallen lager uit dan verwacht. De dotatie aan de voorziening is door de lagere opbrengsten afgenomen, per saldo leidt dit tot negatief resultaat (N).

Reserve

- Met de algemene reserve zijn als 'egalisatiebudget' de kosten als gevolg van de uitwerking 'beleidsplan openbare verlichting' verrekend.
  Vanuit de budgetoverheveling 2020 is de algemene reserve tevens ingezet voor dekking van de coronamaatregel 'ondersteunen lokale vrijwilligers organisaties'
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing wordt 70% van de loonkosten gerelateerd aan het zwerfafval onttrokken, een compensatieregeling voor de binnenstad en wordt de reserve ingezet voor de egalisatie van tarieven.
- Van een tweetal investeringen met een economisch nut (toegangspoort begraafplaats en ondergrondse afvalopslag) zijn de kapitaallasten onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3

Besturen en organiseren

Zorgen over Lelystad Airport

• INLEIDING

Programma 3 bevat die randvoorwaarden die de gemeente in staat stelt om de gewenste resultaten uit programma's 1 en 2 te realiseren, zoals besturen en netwerken, dienstverlening, financiën en gemeentelijke organisatie.
Zoals al eerder genoemd veranderen de samenleving en de rol van de overheid en inwoners. Dat vraagt om nieuwe en andere aanpakken, rollen, taken en verantwoordelijkheden. Dat betekent ook het nodige voor de manier waarop de gemeente Hattem bestuurt en voor de ambtelijke organisatie. Op een open en gelijkwaardige manier werken we samen met partners en belanghebbenden in de stad.

• AMBITIE

Hieronder staan de uitgangspunten die de gemeente in staat stellen om de gewenste resultaten uit de programma's 1 en 2 te realiseren.

- Het hoge peil van dienstverlening in onze gemeente willen we vasthouden en verder ontwikkelen.
- Effectief en efficiënt is in onze manier van werken het uitgangspunt.
- De dienstverlening sluit aan bij de wensen van de inwoners en ondernemers en is zo optimaal mogelijk. Dit zowel digitaal als aan de balie.
- De organisatie is krachtig, ondernemend en innovatief.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Regels zijn nodig, maar daar waar we invloed op uit kunnen oefenen, zullen we onnodige regels weglaten.
- De begroting is structureel in evenwicht en we gaan behoedzaam om met financiële middelen.

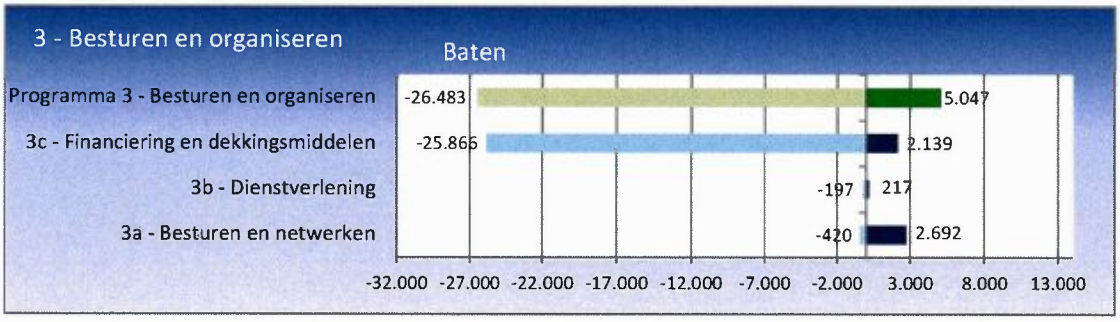
• FINANCIEEL

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten *	3.058	3.215	3.230	3.374	145
Totaal baten *	-23.211	-23.367	-24.241	-24.950	-709
Gerealiseerd totaal	-20.153	-20.152	-21.011	-21.575	-564
Gebruik onvoorzien	6	16	16		-16
Verrekening met reserves	-169	-109	-111	-71	39
Exploitatieresultaat	928	167	-486	291	777
Gerealiseerd resultaat	-19.388	-20.078	-21.592	-21.356	236

* De bedragen zijn gecorrigeerd met de verrekeningen met de reserves en het begroting- en rekeningresultaat.

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3a

Besturen en organiseren

- Netwerken en besturen

• COLLEGEAKKOORD

- *Samen Hattem en het gedachtengoed dat daarbij hoort, is onderdeel van het DNA van het Hattems gemeentebestuur geworden. We gaan de ingezette lijn voortzetten: we bekijken participatie samen met inwoners, per project of initiatief. De door de Raad vastgestelde participatiecode is daarbij leidend.*
- *We gaan ook onderwerpen kiezen waarop er met nieuwe vormen van meer directe democratie gewerkt gaat worden, bijvoorbeeld met een gelote burgerraad.*
- *We willen participatie ook bevorderen door het ondersteunen van vrijwilligers. Het gaat ook over betrokkenheid bij de stad en bij elkaar. De gemeente kan ook "slechts" een rol als verbinder hebben en wordt niet altijd partij.*
- *We creëren een budget om de opstart en/of ondersteuning van initiatieven van inwoners mogelijk te maken.*
- *Hattem is een relatief veilige gemeente, maar niet vrij van ergernissen of overlast. Nu ligt het zeker niet altijd op het pad van de gemeente om tussen inwoners in te gaan staan, maar hebben inwoners daar zelf het voortouw en hun verantwoordelijkheid in te nemen. Als gemeente hebben we, doordat we regels stellen, daar ook een rol in. We willen in de komende periode projectmatig extra handhavingscapaciteit (BOA) inzetten op de bestrijding van ergernis en overlast op het gebied van bijvoorbeeld hondenpoep en foutparkeren.*
- *Wij blijven investeren in de bestuurskracht van Hattem. Onze gemeente wil betekenisvol zelfstandig blijven en de voordelen van de kleine schaal en de nabijheid tot onze inwoners benutten. We kunnen snel schakelen in de regio. Wij realiseren onze bestuurskracht door zelf sterk te zijn en krachtig in onze netwerken te staan en daarin te investeren. Sterke samenwerkingsverbanden komen ten goede aan onze inwoners en investeringen daarin renderen direct of indirect voor Hattem.*
- *We continueren onze huidige samenwerkingsverbanden:*
  - *voor het ruimtelijk domein ligt daarbij de nadruk op de buurgemeenten op de Veluwe en de Samenwerking Noord Veluwe;*
  - *op het sociaal domein werken we vooral samen in de regio Midden-IJssel/Oost-Veluwe (Apeldoorn);*
  - *voor economie en arbeidsmarkt ligt de focus duidelijk op de regio Zwolle. We voorzien deelname in het Cluster Logistiek (als H2O) en de thema's Human Capital Agenda en Bereikbaarheid (die laatste vanuit de samenhang met ons gastheerschap in de SNV op het thema bereikbaarheid A28). Voor het thema Energietransitie bezien we of samenwerking in de Zwolse regio of in SNV verband het meest logisch is;*
  - *op bedrijfsvoering continueren we de samenwerking die tot stand is gekomen in H2O en zouden we de samenwerking op ICT graag uitgebreid zien met meer gemeenten.*
- *We onderhouden goede contacten met de provincies Gelderland en Overijssel en het Waterschap Vallei en Veluwe.*
- *We willen als college volop in contact staan met de samenleving en onze inwoners. Open, toegankelijk, vertrouwen, ruimte laten en praktisch zijn voor ons kernbegrippen. We streven naar besluiten met een breed draagvlak in de raad. We nodigen initiatieven uit. We zijn een betrouwbare partner voor onze inwoners, instellingen, verenigingen, bedrijven en de bestuurlijke partners waarmee we samenwerken. We zoeken naar de gezamenlijke winst en focussen ons daarbij op de langere termijn.*

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• RELEVANTE THEMA'S

1. BESTUUR:

Ontwikkelingen en resultaten:

- Raad

  Besluiten

  In 2021 heeft de raad 12 keer vergaderd en 59 besluiten genomen en diverse moties en amendementen aangenomen. Van de 12 vergaderingen waren twee vergaderingen fysiek en de overige vergaderingen hebben vanwege de coronapandemie digitaal plaatsgevonden.
  Door het digitaal vergaderen is de continuïteit van het besluitvormingsproces geborgd.
  Een aantal onderwerpen waarover de raad besluit zijn jaarlijks terugkerende onderwerpen zoals de financiële stukken van verbonden partijen. De raad heeft daarnaast onder andere diverse verordeningen, steunmaatregelenpakketten Corona, het bestemmingsplan Woonzorgzone, het bestemmingsplan Lidl en het bestemmingplan Van der Valk vastgesteld. Ook heeft de raad in 2021 diverse nieuwe commissieleden verwelkomt die in het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen ervaringen konden opdoen tijdens raadscommissievergaderingen.

  De raad op straat

  De raad vindt het betrekken van inwoners bij de voor Hattem belangrijke besluiten van groot belang. Om die reden is de raad de straat opgegaan om met inwoners in gesprek te gaan over de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie staat op welke belangrijke onderwerpen we ons de komende jaren gaan richten en in welke richting de gemeente zich moet ontwikkelen. De raadsleden hebben informatie opgehaald bij onze inwoners welke zij hebben betrokken bij de beraadslagingen over de visie. De visie is recentelijk door de raad vastgesteld.

2. INTEGRALE VEILIGHEID:

Resultaten:

- **Integrale veiligheid**

  In het Integraal Veiligheidsplan 2020-2023 is ondermijning benoemd als één van de speerpunten. Om daar als samenwerkende gemeenten in Veluwe Noord (Elburg, Epe, Hattem, Heerde, Nunspeet en Oldebroek), de politie en OM een goed invulling aan te geven is in 2021 een coördinator Ondermijning voor Veluwe Noord gestart. Daarnaast is lokaal extra capaciteit voor Ondermijning gerealiseerd.

  De Corona maatregelen hebben grote invloed gehad op het sociale leven. Dat hebben we specifiek terug gezien bij de jongeren in Hattem. Het aantal meldingen jeugdoverlast steeg, zoals op vele plaatsen in het land. In samenwerking met jongerenwerk, politie en de gemeente hebben we de jongeren benaderd, activiteiten georganiseerd en zoveel mogelijk het jongerencentrum als ontmoetingsplek geopend te houden.

  In 2021 heeft dierenopvang Kampen het contract voor de wettelijke taken opgezegd. Samen met regio gemeenten is gekeken naar een alternatief voor de opvangen en verzorging van zwerfdieren. Dierencentrum de Ark in Harderwijk heeft in 2021 de taken overgenomen.

- **Crisisbeheersing**

  Afgelopen jaar zijn we bijna het gehele jaar bezig geweest met het bestrijden van de Corona crisis.
  Van half maart tot 1 december is er in het gehele land GRIP 4 (gecoördineerde Regionale Incidenten Procedure) geweest. Vanaf 1 december wordt er vanuit ministeriële regelingen door de gemeente taken uit de Corona wet uitgevoerd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3. SAMENWERKING

Resultaten:

- **Kop van de Veluwe**

  In 2021 is de samenwerking tussen de Kop van de Veluwe gemeenten en de provincie Gelderland gecontinueerd en geïntensiveerd. Zo zijn we in de tweede helft van het jaar gestart met het opstellen van een gebiedsverkenning, waarbij ook het Waterschap Vallei en Veluwe nauw betrokken is geweest. Dit is een inventarisatie van mogelijkheden voor extra woningbouw, bovenop de woningen voor autonome groei. Dit is tevens input voor de verstedelijkingsstrategie waar de Regio Zwolle samen met het Rijk aan werkt. Ook is besloten dat er een geactualiseerde Investeringsagenda (2.0) moet komen; deze wordt in 2022 verwacht. Hierin komen naast de opgaven vanuit de gebiedsverkenning, ook de opgaven die reeds benoemd zijn in de huidige Investeringsagenda, zoals mobiliteit en economische ontwikkeling en arbeidsmarkt.

- **Regio Zwolle**

  Financieel en ook inhoudelijk vertoont de samenwerking in de Regio Zwolle geen afwijkingen ten opzichte van de begroting. Binnen de Regio Zwolle zien we een doorontwikkeling, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Inhoudelijk spelen er een aantal majeure processen. Zo is de Regio Zwolle partner van het Rijk waar het gaat om de woningbouwopgave en wordt er momenteel gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie. In 2021 is bekend geworden dat de Regio Zwolle de status van NOVI-gebied heeft gekregen, wat betekent dat ook daar het partnerschap met het Rijk vorm en inhoud krijgt rond het thema 'Delta van de toekomst'.

  Organisatorisch gezien heeft Regio Zwolle en onderzoek door BMC laten doen naar de samenwerking en mogelijke verbeterpunten. Deze worden in 2022 stap voor stap uitgerold. Denk hierbij aan een transparante governancestructuur en een duidelijke agenda. Aan laatstgenoemde wordt in 2022 gewerkt.

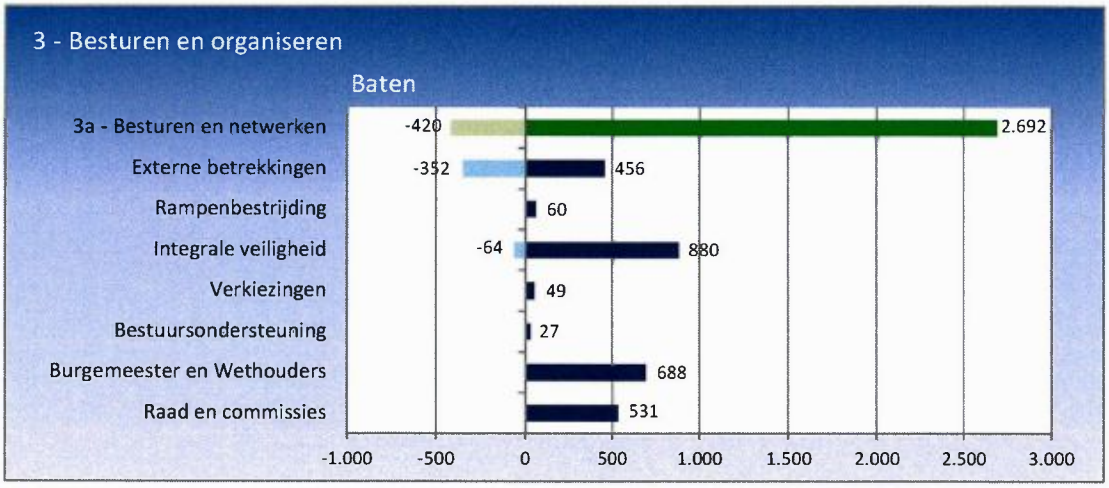
• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	2.394	2.438	2.436	2.692	255
Totaal baten	-194	-164	-164	-420	-256
Gerealiseerd totaal	2.201	2.274	2.272	2.271	-1
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-79	-109	-109	-101	8
Gerealiseerd resultaat	**2.122**	**2.165**	**2.163**	**2.170**	**7**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Beleidsveld

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'besturen en netwerken' een voordelig saldo van € 1.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Raad en commissies	482	526	44
- Burgemeester en Wethouders	703	688	-15
- Bestuursondersteuning	29	27	-1
- Verkiezingen	61	49	-11
- Integrale veiligheid	800	817	17
- Rampenbestrijding	61	60	-0
- Externe betrekkingen	137	104	-33
Besturen en netwerken	**2.272**	**2.271**	**-1**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Raad en commissie (N)
  - Betreft een toename van de vergoedingen aan raadsleden op basis van de indexatie van de cao-lonen overheid. Daarnaast is bij raadsbesluit d.d. 31 mei 2021 de formatieomvang van de griffie verhoogd van 1,13 fte naar 1,6 fte en is het functieniveau van de griffier aangepast (N)
- Burgemeester en wethouders (V)
  - De raming voor de pensioenverzekering voor (gewezen) wethouders is onder andere gebaseerd op een rentepercentage (V)
- Verkiezingen (V)
  - Het Rijk heeft in de decembercirculaire 2020 extra middelen beschikbaar gesteld in verband met de Tweede Kamer verkiezingen 2021. De compensatie voor de gemeente Hattem bedraagt afgerond € 17.000 en is in de najaarsnota 2021 aan het lastenbudget verkiezingen toegevoegd (V)
- Integrale veiligheid (N)
  - In 2021 zijn naast de reguliere kosten ook de kosten verantwoord van de Buurtbemiddeling in 2020 (N)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Voor de inspectie van de in Hattem beschikbare 366 brandkranen zijn dit jaar de kosten van 2020 en 2021 verantwoord (N)
- Als gevolg van de stijging van het renteomslagpercentage zijn de kosten van de door te belasten kapitaallasten toegenomen (N)

- Externe betrekkingen (V)
  - Betreft de door te belasten kosten voor samenwerking Kop van de Veluwe en frictiekosten van het voormalige samenwerkingsverband SNV en de ondersteuning door de gemeente Putten (V)
  - Provinciale subsidie Noord Veluwe Bereikbaar (V)

Reserve

- Met de algemene reserve zijn verrekend:
  - de wachtgeldvergoedingen van de wethouders;
  - frictiekosten oud personeel;
  - de kosten voortvloeiende uit de 'motie advertentiekosten' en
  - de in 2020 ontvangen van het rijk ontvangen financiële compensatie voor de tweede kamer verkiezingen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3b

Besturen en organiseren

- Dienstverlening

• COLLEGEAKKOORD

- *We willen dienstverlening die past bij wat we als gemeente uit willen stralen. Het stadhuis is een uitnodigende plek voor onze inwoners.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. **DIENSTVERLENING:**
   Resultaten:
   - **Dienstverlening**
     In 2021 zijn diverse projecten en activiteiten uit het Programma Verbetering Dienstverlening opgepakt. Dit Programma is de opvolger van het beëindigde Programma Dienstverlening 2014 - 2018.

     Het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet is aangewend om de plannen voor het verbouwen van de centrale hal van het stadhuis, inclusief balies en spreekruimtes verder uit te werken. Daarnaast zijn urgente maatregelen m.b.t. brandveiligheid doorgevoerd. Ten gevolge van de coronamaatregelen is er een hybride werkvorm ontstaan. De inzichten die we hieruit hebben opgedaan worden meegenomen in de plannen die in de loop van 2022 aan de raad worden aangeboden. In de begrotingsvoorbereiding 2023 verwachten we de besproken scenario's, ten aanzien van de verbouwing van de centrale hal van het stadhuis, mee te nemen en financieel te vertalen.

     In 2021 zijn de eerste ervaringen opgedaan met procesgericht werken.
     Dienstverleningsprincipes zoals die eerder zijn opgesteld worden gebruikt bij de inrichting van processen en de vormgeving van de bereikbaarheid van Loket 0-100. Verbetervoorstellen die voort zijn gekomen uit het proces meldingen openbare ruimte zijn opgepakt. Online melding maken is verbeterd. In H2O-verband is samengewerkt aan een eenduidig proces en het initiatief genomen om meldingen via een app te kunnen maken en af te kunnen handelen.

     Digitale toegankelijkheid websites Hattem, Heerde en Oldebroek
     - Voor de gemeentelijke websites van Hattem, Heerde en Oldebroek is in april 2020 een plan van aanpak voor digitale toegankelijkheid geschreven. Dit plan is inmiddels uitgevoerd. In dit plan van aanpak staat ook een alinea over pdf-bestanden. Bij de uitvoering is geconcludeerd dat het toegankelijk maken van pdf-bestanden meer aandacht nodig heeft, omdat het een zeer omvangrijke klus is. Het is ondoenlijk om alle huidige bestanden, maar ook nieuwe bestanden in korte tijd digitaal

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

toegankelijk te maken en houden. In 2021 is verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak specifiek gericht op de toegankelijkheid van pdf-bestanden.

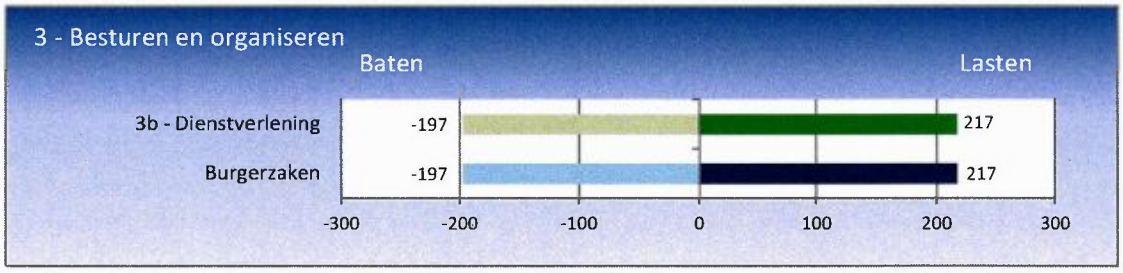
- Opstellen websitebeleid
  Aan overheidswebsites worden (wettelijke) eisen gesteld. In de afgelopen jaren zijn er meer en aanvullende richtlijnen gekomen voor overheidswebsites. In 2021 zijn hier duidelijke kaders over vastgelegd, die gebruikt kunnen worden bij de toetsing van huidige en toekomstige websites. Denk hierbij aan beveiliging, techniek, archivering en beheer.

• WAT GAAT HET KOSTEN ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	219	229	229	217	-12
Totaal baten	-149	-164	-164	-197	-33
Gerealiseerd totaal	70	65	66	20	-46
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves					
Gerealiseerd resultaat	**70**	**65**	**66**	**20**	**-46**

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'dienstverlening' een voordelig saldo van € 46.000,-- ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Burgerzaken	66	20	-46
Dienstverlening	**66**	**20**	**-46**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan door:

- Burgerzaken (V)
  - Betreft een stijging van de legesopbrengsten algemeen en specifiek voor paspoorten en rijbewijzen (V)
    Daarnaast zijn de legesopbrengsten naturalisatiegelden toegenomen (V)

Reserve

- Voor programma 3B hebben er geen verrekeningen met reserves plaatsgevonden

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3c

Besturen en organiseren

- Financiën

• COLLEGEAKKOORD

- *Hattem is een mooie woongemeente waar we de lastendruk zoveel mogelijk beperken.*
- *De gemeente krijgt extra geld om uitvoering te geven aan de afspraken in het Interbestuurlijk Programma. Daarnaast kent de gemeente ook autonome ontwikkelingen die financiële consequenties kennen. Wij zullen een verantwoord financieel beleid voeren, waarbij we de financiële ruimte die ontstaat in de stad investeren.*
- *De weerstandsratio handhaven we op minimaal 1.4.*
- *Ons beleid is er op gericht dat we blijven voldoen aan de provinciale normen om onder repressief toezicht te vallen. De begroting is zowel in het eerste als in het laatste jaar van het meerjarenperspectief in evenwicht.*
- *We gaan ervoor zorgen dat de extra heffing die Vitens oplegt aan huishoudens vanwege de precario op leidingen, niet tot hogere totale lasten leidt voor de Hattemse huishoudens.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. **FINANCIEEL BELEID:**
   Ontwikkelingen:
   - **Financieel Beleid**

     Artikel 212 van de Gemeentewet regelt dat de raad bij verordening de uitgangspunten vaststelt voor het financiële beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. De verordening is in de vergadering van 6 mei 2019 door de raad vastgesteld en in werking getreden op 1 januari 2019. Ze vervangt de Financiële verordening gemeente Hattem 2008, de nota waardering en afschrijving activa gemeente Hattem 2009 en het Treasurystatuut gemeente Hattem 2012.

     <u>Reserve positie en weerstandsvermogen</u>

     Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan heeft de gemeente een buffer nodig. Het weerstandsvermogen - de relatie tussen weerstandscapaciteit en risico's - bepaalt in hoeverre de gemeente hiertoe in staat is. De weerstandscapaciteit wordt voor het grootste deel opgebouwd door de vrij beschikbare reserves. Met de weerstandsratio wordt het weerstandsvermogen van de gemeente uitgedrukt in een verhoudingsgetal. De ratio is ruim voldoende als deze groter is dan 1,4.
     In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2021 is de weerstandsratio berekend op 1,74. In deze jaarrekening wordt een ratio gepresenteerd van 2,4. Beide meetgegevens geven aan dat het weerstandsvermogen ruim voldoende respectievelijk uitstekend is.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ons uitgangspunt *'een krachtig en stabiel financieel beleid'* dat gericht is op een blijvend en structureel evenwicht tussen inkomsten en uitgaven en de ambitie om een robuuste reservepositie te hebben, maakt dat we de ontwikkeling van de weerstandsratio continu monitoren.
De voorliggende jaarrekening bevat een beoordeling van de onderlinge verhouding van de voorgeschreven kengetallen in relatie tot onze financiële positie.
Onderstaand de ontwikkeling van de reservepositie over de afgelopen jaren:

Reservepositie	*(bedragen x € 1.000,--)*							
(stand per 1/1)	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Algemene reserves	9.774	8.452	6.705	6.435	6.754	6.819	6.640	7.175
Bestemmingsreserves	2.368	2.429	3.003	2.367	2.797	1.972	2.115	2.402
Bestemmingsreserves (beklemd)	880	995	943	892	842	796	750	704
Voorzieningen	1.316	2.210	4.168	2.143	2.249	1.918	1.833	1.863
Saldo van baten en lasten	-392	-1.115	500	1.483	-225	232	928	291
Totaal reserves en voorz.	**13.946**	**12.971**	**15.319**	**13.319**	**12.417**	**11.737**	**12.266**	**12.435**

Aan de reserves is ten behoeve van de exploitatie over 2021 per saldo een bedrag van € 139 duizend toegevoegd. Te weten aan:

Reserve ontwikkeling 2021	*(bedragen x € 1.000,--)*
Algemene reserve	535
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	124
Egalisatiereserve onderhoud gebouwen	-7
Egalisatiereserve sociaal domein	140
Bestemmingsreserve ontwikkeling 't Veen	30
Reserve dekking kapitaallasten	-46
Resultaat boekjaar 2020	-928
Totaal:	**-152**
Resultaat boekjaar 2021	291

- **Belastingen**
  Alle onroerende zaken t.b.v. de wet WOZ worden jaarlijks getaxeerd.
  Voor het belastingjaar 2021 zijn de aanslagen opgelegd aan de hand van de taxaties per prijspeildatum 1 januari 2020. Voor 2021 is de geraamde opbrengst ten opzichte van 2020 verhoogd met het gehanteerde inflatiepercentage van 1,7%. Verder is vanaf 2020 de raming verhoogd met de opbrengsten die verwacht worden uit het woningcontingent het Veen, Consmema en de Bongerd.
  Ten opzichte van de begroting is over 2021 een bedrag van € 17.300 meer aan opbrengsten onroerendezaakbelastingen ontvangen.

- **Overige gemeentelijke belastingen en rechten**
  Voor 2021 is het uitgangspunt kostendekkende tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing, leges, begraafrechten en precariorechten gehanteerd.

  Precariobelasting
  De precariobelasting op kabels, buizen en leidingen is bij wet afgeschaft. Voor de gemeente Hattem geldt een overgangstermijn om te mogen blijven heffen tot 1 januari 2022, voor maximaal het tarief uit 2016.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De afbouw van de precariobelasting is daarmee gesteld op vijf jaar. De baten precariobelasting zijn overeenkomstig de begroting 2021 ingezet als algemeen dekkingsmiddel.
Net als in 2020 is als gevolg van de Corona-impact de precariobelasting voor terrassen en standplaatsen niet in rekening gebracht. Hierdoor is € 11.000 aan begrote baten niet gerealiseerd. De precariobelasting op kabels en leidingen is wel opgelegd.

Rioolheffing
Op grond van artikel 44 lid 2 van het BBV is er in 2017 een wijziging doorgevoerd in het verrekenen met reserves van het saldo op het beleidsterrein 'waterhuishouding'.
Wanneer op de rioolheffing een voordeel wordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de regelgeving enkel in een reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de 'overdekking' wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden beklemde middelen worden gestort. Hiervoor is een voorziening rioolrecht gevormd.
Over 2021 is een negatief resultaat van € 41.000 aan de voorziening onttrokken waardoor de stand van de voorziening € 579.000 bedraagt.
De stand van de reserve staat per 31 december 2021 ongewijzigd op € 386.000.

Afvalstoffenheffing
Door de toenemende kosten van afvalverwijdering (Rova) en verlaging van de opbrengsten (Nedvang) is volledige compensatie vanuit de egalisatiereserve afvalstoffen niet langer mogelijk. Op basis van de beleidsuitgangspunten dat o.a. de afvalstoffenheffing kostendekkend moet zijn, is een verhoging doorgevoerd. In 2021 zijn de tarieven geïndexeerd met 1,7%
Als gevolg van de corona pandemie zijn de prijzen voor grondstoffen gestegen, dit resulteert onder andere ineen hogere prijs voor papier en karton. Dit heeft een onverwacht positief effect gehad. Tevens is het aantal kilo's afval per aansluiting gedaald wat ook een positief effect.
Over 2021 is een positief resultaat van € 120.000 aan de reserve toegevoegd waardoor de stand van de voorziening ultimo 2020 € 322.000 bedraagt.

Vennootschapsbelasting
Overheidsondernemingen zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (VPB). Tot en met dit verslagjaar is alleen grondexploitatie Assenrade een belastingplichtige activiteit. Nu de raad december 2019 de grondexploitatie 't Veen vastgesteld heeft, heeft Gemeente Hattem met ingang van 2020 twee grondexploitaties die onderhevig zijn aan Vennootschapsbelasting. Voor de inventarisatie en de berekening maakt de gemeente Hattem gebruik van de expertise van een belastingspecialist.
De in de jaarrekening 2020 opgenomen voorlopige aanslag 2020 is in 2021 door de belastingdienst terugbetaald. De vennootschapsbelasting 2021 is als voorlopige aanslag berekend over een belastbare winst van € 284.000. Het bedrag van de voorlopige aanslag 2021 is berekend op € 46.500.

- **BTW**
  Door de gemeente Hattem is een bezwaarschrift ingediend tegen de naheffingsaanslag omzetbelasting over de jaren 2013 tot en met 2016. Het bezwaar is in 2021 afgewikkeld. De uitspraak op bezwaar heeft geleid tot een vermindering op de aanslagen.
  Het bezwaar is ook ingediend tegen het verwerpen van ons voorstel uit 2016 om tot een gunstiger BTW-afhandeling (mengpercentage) te komen. Het mengpercentage is ongewijzigd gebleven.

- **Algemene uitkering gemeentefonds**
  Meer ontvangen dan begroot (€ 271.000)
  In 2021 is er in de primaire begroting een bedrag begroot aan baten algemene uitkering gemeentefonds (zonder sociaal domein) van € 15.367.200.
  De gevolgen van de verschenen circulaires tot en met de septembercirculaire 2021 zijn verwerkt als begrotingswijzigingen waarna het begroot bedrag € 16.195.800 bedroeg.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022

De werkelijke ontvangsten in 2021 kwamen uit op € 16.466.900, dit is € 271.200 hoger dan de bijgestelde begroting. Dit verschil wordt veroorzaakt door de decembercirculaire 2021 waarvoor in het jaar 2021 geen begrotingswijziging meer is verwerkt en is het gevolg van:

- Een bedrag van € 78.100 aan taakmutaties waaronder geld voor jeugdhulp, versterking ondersteuning wijkteams, robuust rechtsbeschermingssysteem en impuls integraal werken;
- Een bedrag van € 54.500 aan Corona steunpakket waaronder geld voor de continuïteit van zorg (Wmo en Jeugd) en voor lokaal cultuuraanbod;
- Een bedrag van € 22.300 aan bijstellingen over 2019 en 2020€ 241.200 is ontstaan door stijging uitkeringsfactor, hoeveelheidsverschillen etc.
- Een bedrag van € 116.300 aan bijstellingen als gevolg van aanpassingen van het accres, de opschalingskorting, het BTW compensatiefonds en de uitkeringsbasis en –factor.

- **Uitkering gemeentefonds Sociaal domein**

  De primaire begroting (basis septembercirculaire 2020) gaf een begroot bedrag aan van € 1.208.200 wat in 2021 verhoogd is met € 31.800 tot € 1.240.000. De werkelijke ontvangsten liggen € 19.100 hoger dan de bijgestelde begroting en is het gevolg van het op begrotingsbasis niet vertalen van de decembercirculaire 2021.

  Op grond van deze circulaire zijn in 2021 middelen ontvangen in relatie tot Corona voor WSW, de verminderde baten verdiencapaciteit en kunnen zo nodig in 2022 worden toegevoegd aan het lastenbudget van product WSW. In dat geval zal bij de voor- of najaarsnota 2022 een voorstel worden gedaan.

  Voor een nadere toelichting en onderbouwing wordt verwezen naar paragraaf H - decentralisaties

- **Dividend**

  Algemeen: Het betreft hier het dividend van Alliander, Vitens, Rova en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het dividend dat in 2021 als opbrengst is verantwoord, heeft betrekking op het boekjaar 2020 en is overeenkomstig de bij de Voor- en Najaarsnota 2021 bijgestelde begroting en bedraagt € 265.300.

  Bij raadsbesluit d.d. 11 oktober 2021 is het verzoek van Alliander N.V. ingewilligd om als gemeente Hattem over te gaan tot een kapitaalversterking van € 744.100. Dit verzoek is aan de gemeente Hattem als aandeelhouder gedaan om het eigen vermogen te versterken door middel van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De raad heeft hierbij overwogen dat zij als publieke aandeelhouder een maatschappelijke verantwoording heeft voor de (maatschappelijk) opgave van Alliander, zijnde de energietransitie.
  Daarbij is meegewogen dat ons weerstandsvermogen daar niet onder lijdt en dat rendement in het vooruitzicht is gesteld.

- **Schatkistbankieren**

  De Regeling schatkistbankieren decentrale overheden is met ingang van 1 juli 2021 gewijzigd. De wijziging van de regeling is eind juni gepubliceerd. Voor het derde en vierde kwartaal van 2021 moeten gemeenten uitgaan van het nieuwe drempelbedrag. Voor de eerste twee kwartalen van 2021 geldt het oude drempelbedrag nog. Gemeenten zijn sinds 2013 verplicht hun overtollige middelen boven het drempelbedrag aan te houden in de schatkist van het rijk. Het drempelbedrag is sinds 1 juli jl. verhoogd om de administratieve lasten voor de decentrale overheden bij het schatkistbankieren te beperken.
  Schatkistbankieren wordt verder toegelicht in de paragraaf Financiering.

- **Onvoorziene uitgaven**

  Voor onvoorziene uitgaven wordt jaarlijks een raming opgenomen van € 1,35 per inwoner. Voor 2021 € 16.200 gebaseerd op 12.000 inwoners. Er zijn in 2021 geen begrotingswijzigingen vastgesteld ten laste van het beschikbare budget.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Inzet**

  De Planning en Controldocumenten 2021 zijn opgeleverd en door de raad behandeld en bestaan uit:
  - Kadernota 2022-2025
  - Begroting 2022
  - Voor- en Najaarsnota 2021
  - Jaarstukken 2020

  Kadernota

  De kadernota 2022 is door de raad besproken in de vergadering van 28 juni 2021 en is door het college aangeboden ter voorbereiding op het samenstellen van de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025. Er zijn onderwerpen en ontwikkelingen opgenomen waarvan de consequenties al financieel vertaald zijn. Daarnaast zijn er onderwerpen die in de begrotingsvoorbereiding nader uitgewerkt gaan worden ten aanzien van personele en/of financiële gevolgen voor de exploitatie en/of de reservepositie. Van die onderwerpen kan soms een indicatief bedrag aangegeven worden, soms ook nog niet.
  De raad heeft, gelet op het gegeven dat:
  - veel onderwerpen nog niet financieel zijn vertaald;
  - de raad bij belangrijke projecten meer inzicht wil hebben in de voortgang van activiteiten, kosten en opbrengsten;
  - de meicirculaire 2021 voor de gemeente Hattem een negatieve uitkomst heeft;
  - er tal van overige financiële onzekerheden zijn met betrekking tot onder andere de herverdeling van het gemeentefonds, uitkering jeugdzorg, gevolgen coronacrisis en nieuw kabinetsbeleid;
  - een verdiepingsslag nodig is om te komen tot een sluitende begroting 2022 en in meerjarenperspectief in zijn vergadering bij amendement besloten de kadernota 2022 niet vast te stellen maar er kennis van te nemen.

  Begroting

  De begroting 2022 is in de raad van 8 november 2021 behandeld en vastgesteld. Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft op de begroting 2022 een repressieve vorm van toezicht afgegeven.

  Voor- en Najaarsnota

  Met de voor- en najaarsnota 2021 zijn per programma c.q. paragraaf de relevante mutaties in de exploitatie in beeld gebracht.
  Na de najaarsnota bedroeg het geprognosticeerde begrotingsresultaat 2021 € 485.700 negatief.

  Jaarstukken

  Bij de jaarstukken 2020 is door de accountant een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven. De jaarrekening sloot met een voordelig saldo van € 927.600 en is vastgesteld in de raad van 28 juni waarbij is besloten het voordelig saldo toe te voegen aan de algemene reserve.
  De voorliggende jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 290.700. In de nota van aanbieding behorende bij deze jaarrekening wordt voorgesteld het positieve resultaat 2021 toe te voegen aan de algemene reserve.

  Bedrijfsvoeringkosten

  Door de BBV-voorschriften worden de kosten van overhead verantwoord op het programma Bedrijfsvoering. Op de overige programma's worden de kosten verantwoord die betrekking hebben op het primaire proces. Het uitgangspunt hierbij is dat direct toe te rekenen kosten onderdeel uit maken van de directe producten en derhalve niet onder de overhead vallen.
  De doorberekening van de directe kosten heeft plaatsgevonden op basis van een organisatiebrede urenplanning en waar wenselijk op basis van het Timetell tijdverantwoordingssysteem.
  De doorbelasting naar de diverse in- en externe producten is gebaseerd op een nacalculatorisch uurtarief. Voor de grondexploitatie en investeringen is de doorbelasting gebaseerd op het begrote uurtarief.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Investeringen**

  Voor de dekking van kapitaallasten van nieuwe investeringen zijn op basis van het meerjaren-investeringsprogramma 2021 t/m 2024 ramingen voor afschrijving en rente opgenomen voor een totaalbedrag van € 71.000,--.
  Voor rioleringsinvesteringen en investeringen op het product afval vindt dekking van de kapitaallasten plaats uit de riool- respectievelijk afvalstoffenheffing en de hiervoor gevormde egalisatie reserves.
  In 2021 zijn er bij de Voorjaars- respectievelijk Najaarsnota wijzigingen op investeringen vastgesteld die hebben geleid tot een bijstelling van een aantal investeringskredieten en separaat een wijziging van de geraamde kapitaallasten.
  Het totaalbedrag aan opgehoogde kapitaallasten bedroeg bij de Voorjaarsnota € 13.000. Bij de Najaarsnota is aangegeven dat de realisatie van een aantal projecten vertraging heeft opgelopen. Als gevolg hiervan zijn de kapitaallasten eenmalig verlaagd met een bedrag van € 155.000. Het betreft projecten op de beleidsterreinen wegen, openbare verlichting en riolering.
  Belangrijke investeringen waarmee in 2021 is gestart met de uitvoering of waaraan een vervolg is gegeven zijn:

  - Verbreden Roseboomspoor (Apeldoornseweg/Oude Kerkweg) 2020
  - Herinrichting Binnenstad Fase II 2020
  - Herinrichting Hessenweg / Vechtstraat / Bijleveldsingel 2020
  - Reconstructie Nieuwstad 2020
  - Grond onderzoek herinrichting Dorpsweg 2020
  - Groot onderhoud Vijzelpad 2021
  - Herinrichting De Bleek 2021
  - Onderwijshuisvesting voorbereidingskrediet 2018
  - Renovatie douches etc. de Hunze 2020
  - Legionella doorspoelinrichting Spoorstraat 2021
  - Kerktoren E-Installatie 2021
  - Restauratie molen De Fortuin 2020
  - Molen E-Installatie 2021
  - Bomen Konijnenbergerweg-Roseboomspoor 2020
  - Groen Visie en geveltuinen binnenstad 2020
  - Omvorming Heestervakken 2021
  - AWP 2019 Vervanging riool Veenrand 2020
  - Taxushaag begraafplaats vak 5 2021
  - Onderhanden werk grond in exploitatie Assenrade
  - Terrein IJsbaan 2012 / Woonzorgzone
  - Onderhanden werk grond in exploitatie WZZ-IJsbaanterrein
  - Converteerbare lening Alliander 2021
  - Stadhuis – bouwkundige aanpassingen 2020
  - Inrichting / meubilair stadhuis kamer 1.07 2021
  - Stadhuis Brandveiligheid 2021 bouwkundig
  - CIO-convenant - software M2A 2020
  - Verbouwing kantine werf 2020
  - Shovel Avant 640 2021
  - Machine nr 15 Iveco VJD-81-X 2021
  - Machine nr 16 Auto VJG-59-B 2021

  Naast bovengenoemde investeringen lopen er een aantal financiële vaste activa (o.a. door de gemeente verstrekte geldleningen) waarop aflossingen zijn ontvangen. Te weten van:
  - Stichting MFC de Marke - Zwembad - 2012
  - Hattemse Mixed Hockey Club 2015
  - Hattemse Mixed Hockey Club 2017
  - Tafeltennisvereniging Smash '70 2016

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Stichting beheer MFC - Kulturhus – 2016
- TC Hattem lening 2021

Bij deze jaarrekening wordt een 19-tal investeringen afgesloten. Voor het uitvoeren van deze investeringen is door de raad een totaalbedrag beschikbaar gesteld van € 4,1 miljoen. Hierop is een bedrag van € 4,5 miljoen uiteindelijk uitgegeven en wordt voornamelijk veroorzaakt door de reconstructie van de Zuiderzeestraatweg. De investeringslast vertaalt zich in structureel hogere afschrijvingslasten.

Afgesloten:

- Reconstructie Zuiderzeestraatweg 2019
- Voorbereidingsfase GVVP 2019
- Verbreden Roseboomspoor (Apeldoornseweg/Oude Kerkweg) 2020
- GVVP I Vechtstraat / Bijleveldsingel '20
- GVVP II Hessenweg 2021
- Renovatie douches etc. de Hunze 2020
- Legionella doorspoelinrichting Spoorstraat 2021
- Bomen Konijnenbergerweg-Roseboomspoor 2020
- Omvorming Heestervakken 2021
- Taxushaag begraafplaats vak 5 2021
- Kerktoren E-Installatie 2021
- Molen E-Installatie 2021
- Hessenweg/Vechtstraat/Bijleveldsingel 2021
- Stadhuis - Fysieke. herinrichting hal '19
- CIO-convenant - software M2A 2020
- Verbouwing kantine werf 2020
- Mach. Nr 15 Iveco VJD-81-X 2021
- Mach. Nr 16 Auto VJG-59-B 2021
- Shovel Avant 640 2021

• WAT IS HET RESULTAAT?

- **Resultaat**

  Het gerealiseerde totaal van het saldo van baten en lasten bedraagt voordelig € 139.000 (afgezien van reservemutaties). Het saldo van deze reservemutaties bedraagt voordelig € 152.000 zodat het gerealiseerde resultaat (na reservebestemming) € 291.000 voordelig bedraagt (kleine verschillen door afronding van bedragen).
  Het voordelig gerealiseerde resultaat is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "Saldo van rekening van baten en lasten".

Op begrotingsbasis was een nadelig saldo voorzien van € 486.000,-- opgebouwd als volgt:

	Begroting 2021		Rekening 2021	
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2021	V	167.100		
- 1e wijziging (Voorjaarsnota)	N	830.800		
- 7e wijziging (Najaarsnota)	V	178.000		
- Uitkomst jaarrekening 2021			V	290.700
Uitkomst per saldo	N	485.700	V	290.700

Het saldo van de rekening 2021 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2021 van € 776.400. Dit bedrag is een resultante van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves. Van het rekeningresultaat wordt op hoofdlijnen een analyse gegeven.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Gerealiseerd resultaat

De baten en lasten met betrekking tot het rekeningjaar 2021 zijn als volgt over de (deel)programma's verwerkt:

	(Bedragen x € 1.000)	2020	2021			
		realisatie	begroting	na wijz.	realisatie	verschil
	Lasten en baten programma's					
1	Sociaal sterk					
	1a - opgroeien en ontwikkelen	4.094	4.204	4.609	4.403	206
	1b - werk	1.665	1.917	2.104	1.696	408
	1c - zorg	2.666	3.041	3.058	2.870	188
	1d - welzijn en sport	1.866	1.569	1.732	1.687	45
2	Wonen, werken en recreëren					
	2a - ruimtelijke ontwikkeling	805	740	1.669	1.663	6
	2b - economische ontwikkeling	491	355	387	376	11
	2c - fysieke leefomgeving	3.494	3.852	3.834	3.847	-13
3	Besturen en organiseren					
	3a - netwerken en besturen	2.201	2.274	2.272	2.271	1
	3b - dienstverlening	70	65	66	20	46
4	Bedrijfsvoering					
	4a - overhead	4.453	4.544	5.217	4.894	323
	totaal:	21.805	22.561	24.948	23.727	1.221
	Algemene lasten en baten					
	Lasten:					
	- Lokale heffingen	277	358	374	363	11
	- Algemene uitkeringen					
	- Dividend		1	1	2	-1
	- Saldo van de financieringsfunctie					
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	174	205	205	101	104
	Baten:					
	- Lokale heffingen	-6.050	-6.262	-6.195	-6.222	27
	- Algemene uitkeringen	-15.242	-15.367	-16.196	-16.467	271
	- Algemene uitkeringen - deelfonds	-1.276	-1.208	-1.240	-1.259	19
	- Dividend	-285	-187	-212	-212	
	- Saldo van de financieringsfunctie			-54	-54	
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	-15	-15	-15	-118	103
	Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten:	-612	86	1.616	-139	1.755
	Verrekening reserves					
	Onttrekking (bate)	-855	-397	-2.384	-1.534	-850
	Toevoeging (last)	541	143	1.254	1.382	-128
	Gerealiseerd resultaat *:	-926	-168	486	-291	777
	* verschillen als gevolg van afronding op duizendtallen					

Het begrote resultaat 2021 - na de bijstelling bij de najaarsnota - van € 486.000 nadelig is verrekend met de Algemene reserve.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

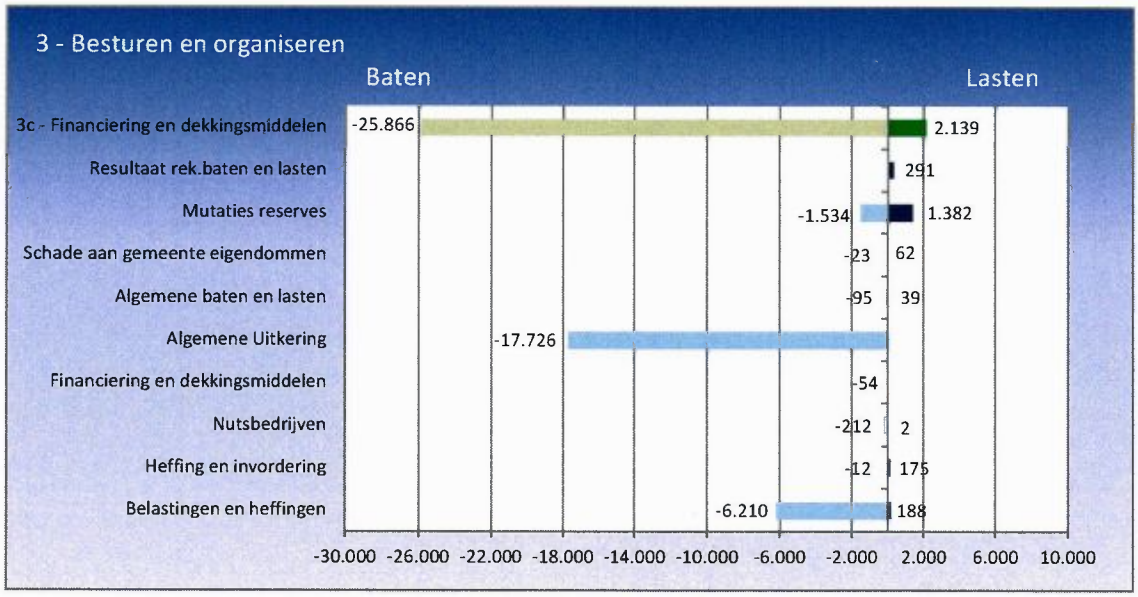
• WAT HEEFT HET GEKOST?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten *	445	548	564	466	-98
Totaal baten *	-22.868	-23.039	-23.913	-24.332	-419
Gerealiseerd totaal	-22.424	-22.491	-23.349	-23.866	-518
Gebruik onvoorzien	**6**	**16**	**16**		**-16**
Verrekening met reserves (3C)	-90		-2	30	32
Exploitatieresultaat	928	167	-486	291	776
Gerealiseerd resultaat	**-21.580**	**-22.308**	**-23.821**	**-23.546**	**274**

* De bedragen zijn gecorrigeerd met de verrekeningen met de reserves en het begroting- en rekeningresultaat.
** Het begrote exploitatieresultaat is verrekend met de algemene reserve waardoor het resultaat na wijziging in principe nihil is.

Beleidsveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• ANALYSE

Toelichting

De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'financiën' een nadelig saldo van € 1.222.000,-- (inclusief het resultaat) ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Belastingen en heffingen	-5.989	-6.022	-32
- Heffing en invordering	168	163	-5
- Nutsbedrijven	-212	-211	1
- Financiering en dekkingsmiddelen	-54	-54	0
- Algemene Uitkering	-17.436	-17.726	-290
- Algemene baten en lasten	150	-56	-206
- Schade aan gemeente eigendommen	40	39	-1
- Mutaties reserves	-1.130	-152	978
- Resultaat rekening van baten en lasten	-486	291	777
Financiering en dekkingsmiddelen	**-24.949**	**-23.727**	**1.222**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Belastingen en heffingen (V)
  - Betreft het saldo van de diverse belastingsoorten.
    - *Precario (V)*
      In 2021 is de begroting verlaagd vanwege een Corona-steunmaatregel. De reguliere precario is niet opgelegd in 2021. Het voordeel ten opzichte van de bijgestelde begroting komt door de opgaaf van het aantal meters (kabels en leidingen) die de belastingplichtigen hebben verstrekt.
    - *Toeristenbelasting (N)*
      Als gevolg van Corona is het aantal overnachten het afgelopen jaar gedaald (N)
    - *Afvalstoffenheffing (N)*
      Afrekening 2020 Diftar (N)
    - *Rioolheffing (V)*
      Betreft een voordeel op rioolheffing eigendom en gebruikers (V)
    - *Onroerende zaakbelastingen (V)*
      De hogere opbrengst is voornamelijk gerealiseerd op de woningen als gevolg van waardestijgingen door onder andere verbouw (V)
    - *Reclamebelasting (N)*
      In maart 2021 heeft de gemeenteraad besloten over het vierde pakket steunmaatregelen COVID-19. Onder andere het besluit om af te zien van het heffen van de reclamebelasting 2021 (N)
      De subsidie aan het ondernemersfonds is wel verstrekt.
- Algemene uitkering (V)
  - Het voordeel op de algemene uitkering van € 290.000 is samengesteld uit een bedrag van € 271.000 algemeen (V) en een bedrag van € 19.000 voor het deelfonds Sociaal Domein (V) en is het gevolg van het op begrotingsbasis niet vertalen van de bijstellingen op grond van de decembercirculaire 2020.
    - Algemeen € 116.300 (V)
    - Taakmutaties € 78.100 (V)
    - Corona steunpakket € 54.500 (V)
    - Bijstellingen 2019 en 2020 € 22.300 (V)
    - Corona steunpakket WSW € 19.100 (V)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Algemene baten en lasten (V)
  - De post onvoorziene uitgaven is in 2021 niet aangewend (V)
  - Betreft de inzet van mindere formatie in het kader van 'beschut werken' (V)
  - Stelpost compensatie loon- en prijsstijgingen waarvoor de toename van kosten verantwoord zijn op de reguliere producten (V)
  - Door de gemeente Hattem is een bezwaarschrift ingediend tegen de naheffingsaanslag omzetbelasting over de jaren 2013 tot en met 2016. De uitspraak op bezwaar heeft geleid tot een vermindering op de aanslagen (V)
- Mutaties reserves (N)
  - Aan de reserves is per saldo minder onttrokken dan begroot onder andere als gevolg van het verwachte negatieve begrotingsresultaat (N)
- Resultaat (N)
  - Betreft een voordelig saldo ten opzichte van de begroting 2021 (Najaarsnota). Bij de Najaarsnota is een geprognosticeerd negatief resultaat in beeld gebracht van € 486 duizend. De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 291 duizend. Het bedrag is op begrotingsbasis verrekend met de algemene reserve.

Reserve

- Met de algemene reserve zijn de Coronacompensatie vergoedingen vanuit het Rijk en de steunmaatregelen ten behoeve van sportverenigingen, reclamebelasting en precario-belasting terrassen verrekend
- De reserve is tevens ingezet voor het afboeken van een aantal vorderingen dubieuze debiteuren
- Het positieve rekeningresultaat 2020 is verrekend met de algemene reserve
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing zijn de extra middelen toegevoegd die als Coronacompensatie zijn ontvangen in de algemene uitkering.

- **Reserves**

Door de verrekening met de reserves wordt het gerealiseerde resultaat bepaald. Het totale bedrag dat per saldo met de reserves ten gunste van de exploitatie is verrekend bedraagt € 152.000,-- (onttrokken).

Onder te verdelen naar:

- Algemene reserves € 393.000,-- (V)
- Bestemmingsreserves € 241.000,-- (N)

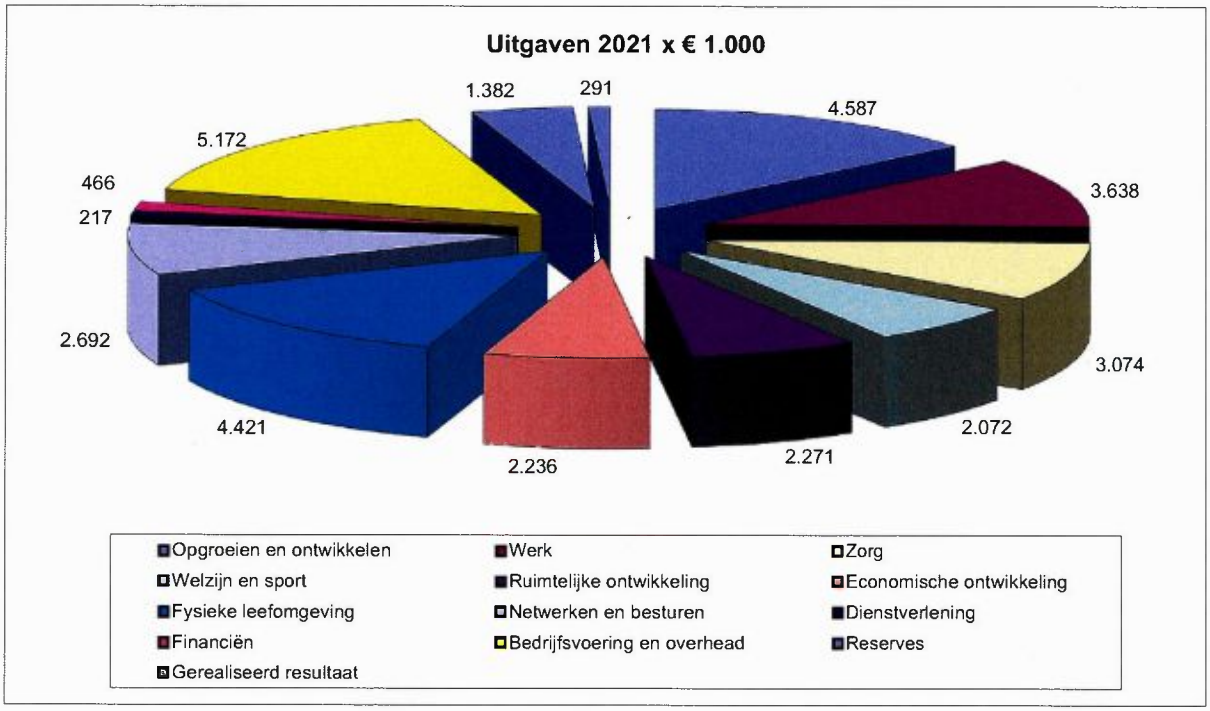
Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' bedraagt het met de reserves te verrekenen bedrag € 100.000,-- en is onder andere aangewend voor:

- Frictiekosten voormalig personeel
- Steunmaatregelen Corona (communicatie)
- Advieskosten dienstverlening (budgetoverheveling 2020)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2020)
- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

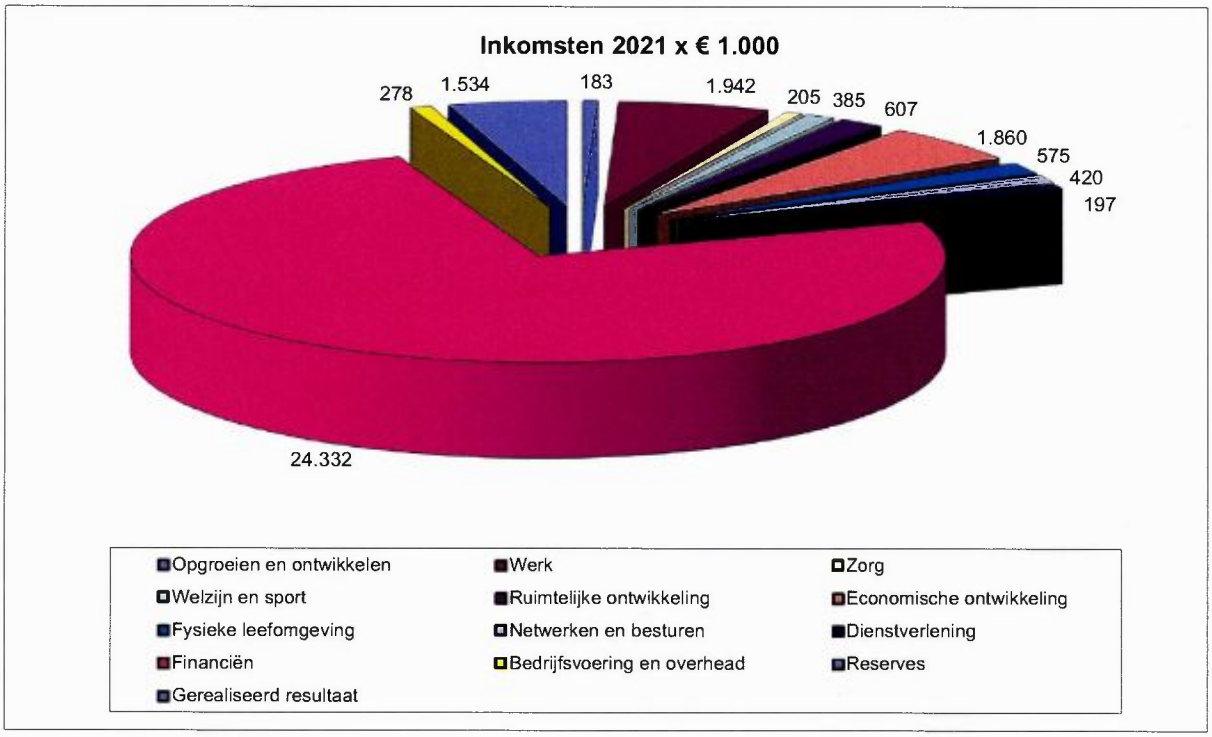
Met de algemene reserve is het positieve resultaat 2020 van € 927.600 verrekend. Het saldo van de rekening van baten en lasten over 2021 bedraagt € 290.700,-- positief. In de nota van aanbieding wordt voorgesteld het resultaat te verrekenen met de algemene reserve.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzicht totale uitgaven per deelprogramma 2021:

Overzicht totale inkomsten per deelprogramma 2021:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3d

Besturen en organiseren

- Gemeentelijke organisatie

• COLLEGEPROGRAMMA

- *Bij bestuurlijke zelfstandigheid hoort een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie. En ambities zijn niet te realiseren zonder uitvoeringskracht. Blijvend inzetten op participatie, de transformatie in het sociaal domein, het waar kunnen maken van een "ja, mits" insteek in het ruimtelijk domein, zijn thema's die een permanente doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie vragen. Wij realiseren ons dat ambities en ontwikkelingen ook investeringen in de gemeentelijke organisatie vragen. Daarbij verwachten wij van de organisatie dat zij het werk op een slimme manier, "lean", organiseert en investeert in haar flexibiliteit en lerend vermogen.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. **ORGANISATIEONTWIKKELING EN PERSONEELSBELEID:**
   Resultaten:
   - **Doorontwikkeling van de organisatie**
     Voor herstel van de werkbalans hebben we financiële ruimte gekregen om een schil van tijdelijke medewerkers aan te trekken. Binnen alle domeinen is tijdelijk personeel aangetrokken. Het ging op grond van de analyse van begin dit jaar - samengevat in de notitie Toekomstbestendige organisatie - om 10 tijdelijke vacatures. Daarvoor zijn in de loop van het jaar nieuwe medewerkers aangetrokken. De werkbalans is hierdoor verbeterd, waardoor het reguliere werk beter verdeeld kon worden en voortgang kon houden. Bovendien kon het programma voor de organisatie ontwikkeling in het laatste kwartaal weer worden opgepakt.

     Werkbalans blijft permanent onze aandacht vragen. De werkdruk voor medewerkers blijft hoog, waardoor keuzes nodig blijven wat betreft het (her)prioriteren van werk. Ook dat kost tijd en vraagt veerkracht van onze mensen. De betrokkenheid op het werk blijft groot en medewerkers blijven goed en gemotiveerd met elkaar samenwerken. Daar zijn we trots op.

     Besturing en Organisatie inrichting
     Vanuit de nieuwe besturingsfilosofie is het ontwerp voor de nieuwe organisatie verder uitgewerkt. De formele startdatum voor de nieuwe organisatie staat gepland op 1 juli 2022. Voor die datum verwachten we de Opgaven en de Procesketens te hebben ingericht, inclusief de vorming van basisteams.

     Parallel aan het traject voor de formele kanteling van de organisatie, zijn we gestart met het actualiseren we ons functiehuis. De kerntaken van functies zijn opnieuw beschreven en kunnen worden aangevuld met rollen die - op basis van de besturingsfilosofie - belangrijk zijn voor de ontwikkeling van teams. Voor het

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

beschrijven en waarderen van rollen en kerntaken, werken we samen met een extern bureau. Na oplevering van het functiehuis, start na de zomer 2022 het waarderingstraject.

We zijn inmiddels begonnen met het (jaarlijks) analyseren van werkprocessen binnen de nieuw gevormde ketens - wat willen we bereiken, hoe willen we werken, wat moet hiervoor geregeld worden en waar liggen mogelijkheden om te verbeteren. Deze nieuwe werkwijze vraagt voorlopig nog veel (leer)tijd, voordat cyclisch aan procesoptimalisatie wordt gewerkt. Op den duur ontstaat routine zodat het verbeteren van de resultaten voor de klant, grip op de inzet van medewerkers, budget en techniek/systemen, in ons DNA is verankert.

In samenhang met de koers voor procesoptimalisatie, zijn we ook gestart met een traject om de begroting zero based op te bouwen. We willen de inzet van budgetten nauwgezet opbouwen in relatie tot de (beleid)doelen en de beoogde maatschappelijk effecten. De stuurbaarheid van de budgetten zal hierdoor worden vergroot.

- **Participatie**
  De gemeente Hattem heeft Samen Hattem in het bestuurlijk DNA zitten.
  We betrekken inwoners bij de vorming van beleid en plannen en bij de uitvoering van projecten. Hierdoor krijgen we beter beleid en betere plannen, die nog beter afgestemd zijn op de behoeften van onze inwoners en daardoor ontstaat er makkelijker wederzijds begrip en vaker consensus.
  We staan open voor initiatieven uit de samenleving. In de loop der jaren hebben we hier meerdere instrumenten voor ingezet, zoals het Right to Challenge, de Participatiecode, Samen Hattem/Citizen Lab, de werkgroep Raadscommunicatie, maar we merken dat we als college en Raad ons overkoepelend verhaal nog niet scherp genoeg hebben gemaakt.
  Participeren moet nog vanzelfsprekender worden, het moet voor gemeente en inwoners duidelijk zijn waarom we voor participatie gaan en hoe we dat samen vorm geven. Samen schrijven we het verhaal van de stad. We willen de relatie met onze inwoners verstevigen en hebben daarvoor een basis strategie liggen, maar dat vraagt uitwerking. We willen de grond in Hattem nog vruchtbaarder maken voor participatie en de interactie tussen gemeente en gemeenschap versterken.
  Het college wil samen met de raad meer lijn brengen in de inspanningen die wij doen op het gebied van participatie, zodat we de kracht van de stad benutten en echt Samen aan Hattem werken.

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

De kosten van de gemeentelijke organisatie vallen onder programma Bedrijfsvoering en overhead.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

4

Bedrijfsvoering

'Excellent presteren als team?'

• INLEIDING

Onder de noemer 'Bedrijfsvoering' wordt de ondersteuning van de primaire processen (financieel) in beeld gebracht.

• AMBITIE

- We willen als gemeente transparant zijn in ons doen en laten en dus ook in de doelstelling, activiteiten en financiën van de Bedrijfsvoering.

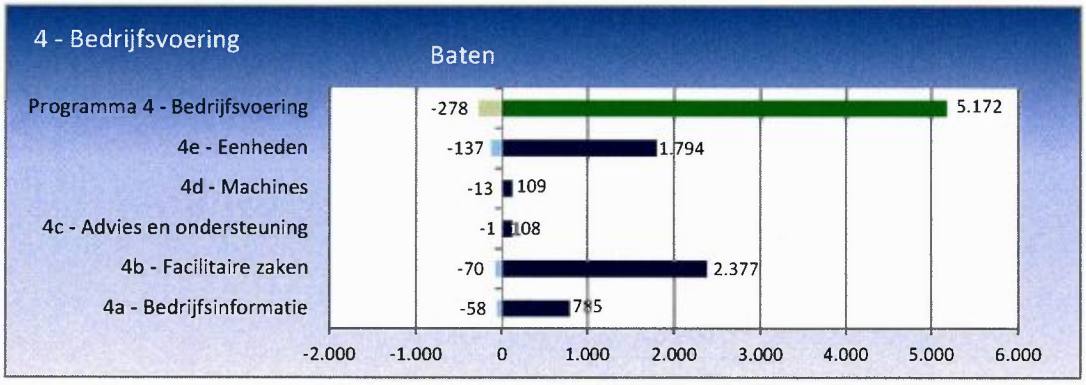
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• WAT HEEFT HET GEKOST ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	4.932	4.686	5.360	5.177	-182
Totaal baten	-478	-142	-142	-278	-136
Gerealiseerd totaal	4.453	4.544	5.217	4.899	-318
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-21	-60	-156	-100	56
Gerealiseerd resultaat	**4.432**	**4.484**	**5.061**	**4.799**	**-263**

*Beleidsveld**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

4a

Bedrijfsvoering

- Bedrijfsvoering en overhead

• COLLEGEPROGRAMMA

- *Er is ruimte voor verdere professionalisering en doorontwikkeling van de organisatie.*

• RELEVANTE THEMA'S

1. **Bedrijfsvoering**
   Ontwikkelingen:
   Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
   - De jaarrekening 2021 is opgesteld waarbij de huidige beleidsvelden zijn gehanteerd zoals opgenomen in onze planning & control documenten. De huidige indeling komt goed tegemoet aan de taken die onze gemeente heeft. Wel wordt overeenkomstig de nieuwe voorschriften inzage gegeven in de financiële ontwikkelingen op de diverse taakvelden. De financiële verantwoording op de taakvelden is weergegeven bij het onderdeel overzichten.

   - Door de commissie BBV worden jaarlijks één of meerdere notities verstrekt. In de notities geeft de commissie aan op welke wijze betreffende onderwerpen in de begroting en de jaarrekening verwerkt en verantwoord kan of moet worden. Kan, omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en moet als de regelgeving verplicht tot meen bepaalde verwerkingswijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen en stellige uitspraken voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

     De gepubliceerde notities die actueel zijn:
     - *Notitie heffingen*
       De begrippen lokale heffingen, gemeentelijke belastingen, leges en retributies hebben allemaal betrekking op bedragen die een gemeente oplegt aan bewoners, bedrijven en forensen/toeristen. De begrippen worden door elkaar gebruikt in de wetgeving hetgeen soms tot onduidelijkheid kan leiden. Aanpassingen in de wetgeving in de afgelopen jaren in combinatie met jurisprudentie leiden in de praktijk nog steeds tot veel vragen rondom de tariefstelling voor lokale heffingen en bijbehorende voorziening(en). In de door de Commissie BBV opgestelde Notitie Lokale heffingen wordt dan ook een overzicht gegeven van alle relevante aspecten van lokale heffingen en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken van begroting en verantwoording voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Het doel van de notitie is inzicht te bieden aan raadsleden en meer specifiek duiding te geven aan vakspecialisten op het gebied van lokale heffingen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- *De Kadernota Rechtmatigheid 2022*
  De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV. De kadernota rechtmatigheid wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Voor de jaarrekening 2022 is hier aanleiding toe indien de voorgenomen wetswijziging, waarin het afgeven van een verklaring over de rechtmatigheid bij decentrale overheden wordt geregeld, tijdig wordt afgerond. Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten ('college') voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant.

- *Addendum Kadernota Rechtmatigheid 2021*
  Ook voor jaarrekening 2021 is er aanleiding toe de Kadernota rechtmatigheid te actualiseren, omdat een aantal onderdelen uit de Kadernota rechtmatigheid 2022 los staan van de voorgenomen wetswijziging per 2022, waarin het afgeven van een verklaring over de rechtmatigheid bij decentrale overheden wordt geregeld. De commissie BBV heeft besloten dat deze onderdelen als addendum op de kadernota rechtmatigheid 2018 worden gepubliceerd.
  - Stellige uitspraken:
    Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet fido en bijbehorende regelingen moeten in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen en toegelicht.
  - Aanbevelingen:
    - De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.
    - De commissie BBV adviseert om afspraken tussen college en raad over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een investeringsbudget vast te leggen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.
    - De commissie BBV adviseert om kaders op te nemen in de financiële verordening, ex artikel 212 Gemeentewet, indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmingsreserves worden opgenomen.

- *Notitie paragraaf Bedrijfsvoering*
  De paragraaf bedrijfsvoering is sinds de introductie van het Besluit begroting en verantwoording in 2004 een verplichte paragraaf in de begroting en het jaarverslag. In deze paragraaf moet 'ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering' worden gegeven. Deze formulering geeft veel ruimte om gemeente-specifiek invulling te geven aan deze paragraaf. Naar aanleiding van bovengenoemde consultatie inzake de Kadernota rechtmatigheid 2022 bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een Notitie paragraaf bedrijfsvoering op te stellen. De Notitie paragraaf bedrijfsvoering gaat in per 2022, waarbij de commissie wel aantekent dat de stellige uitspraken en aanbevelingen die geen directe relatie hebben met het invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording ook eerder toegepast mogen worden.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

2. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen:

BBV - Beleidsindicatoren

- Op grond van de regelgeving zoals verwoord in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de gemeente gehouden de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat de raad op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kan vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten.

  Voor de gemeenten is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten VNG en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), met raadpleging van enkele gemeenten, een lijst van indicatoren ontwikkeld en samengesteld. Daarbij is een aantal belangrijke uitgangspunten gehanteerd:

  - de indicatoren leveren een bijdrage aan de versterking van het horizontaal toezicht;
  - de raad wordt daarmee in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen;
  - de indicatoren zijn van toepassing op alle gemeenten;
  - de indicatoren zijn gebaseerd op landelijke bronnen waardoor er geen extra informatie uitvraag hoeft te worden gedaan en zodat gemeenten automatisch deelnemen;
  - er worden bestaande bronnen gebruikt;
  - de indicatoren worden regelmatig door de bronnen gepubliceerd;
  - voor de indicatoren met betrekking tot het 'sociaal domein' is aangesloten bij de reeds bestaande 'Gemeentelijke monitor sociaal domein'.

  Omdat er voor gekozen is om voor de indicatoren aan te sluiten bij reeds bestaande bronnen is de informatie voor de indicatoren voor alle gemeenten beschikbaar en toegankelijk. Via de website 'waarstaatjegemeente.nl' zijn alle gegevens voor het opnemen van de indicatoren eenvoudig en in één keer te downloaden. Via deze website zal ook meer achtergrondinformatie over de gekozen indicatoren worden gegeven en de bronnen. De gegevens zoals opgenomen in onderstaande tabel zijn grotendeels gebaseerd op het basisjaar 2020. Voor de beleidsindicatoren in het taakveld 'bestuur en ondersteuning' beschikt de gemeente zelf over de gegevens. Deze zijn gebaseerd op de werkelijke cijfers 2021.

Overzicht beleidsindicatoren

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
0. Bestuur en ondersteuning	1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,3	
	2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,9	
	3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	862,1	
	4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	16,5	
	5	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	15,6	
1. Veiligheid	6	Verwijzingen Halt	per 1.000 inw. 12-17 jr	Bureau Halt	12	11

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
	8	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	0,4	2
	9	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,5	4,5
	10	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	0,8	1,8
	11	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	4,1	6,2
3. Economie	14	Functiemenging	%	LISA	43,4	53,2
	16	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15-64jr	LISA	140,5	158,4
4. Onderwijs	17	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	3,5	2,7
	18	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	20	26
	19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	DUO/Ingrado	0,9	1,7
5. Sport, cultuur en recreatie	20	Niet-sporters	%	RIVM - Zorgatlas	46,9	49,3
6. Sociaal domein	21	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	457,4	679,3
	22	Jongeren met delict voor rechter	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	-	1
	23	Kinderen in uitkeringsgezin	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	6
	24	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	70,9	68,4
	26	% werkloze jongeren	%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	1	2
	27	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	CBS - Participatie Wet	156	431,2
	28	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw. 15-64jr	CBS - Participatie Wet	175,7	202
	29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	8,9	11,9
	30	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	1,0	1,2
	31	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd		0,4
	32	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	530	649

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Taakveld	nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Hattem	NL
7. Volksgezondheid en Milieu	33	Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	48	161
	34	Hernieuwbare elektriciteit	%	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	4,6	20
8. Vhrosv	35	WOZ-waarde woningen	per 1.000 euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	319	290
	36	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woningvoorraad	3,4	8,9
	37	Demografische druk	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	86,9	70,1
	38	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	870	733
	39	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	894	810

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3. Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen:

BBV - Overhead

- Naast de indeling in taakvelden vragen de voorschriften ook inzicht in de gemeentelijke overhead en (rente)kosten. In het programma 'Bedrijfsvoering' is een overzicht opgenomen van de kosten van de overhead. In de overige programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het uitgangspunt hierbij is dat direct toe te rekenen kosten onderdeel uit maken van de directe producten en derhalve niet onder de overhead vallen. De kosten die verband houden met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (eenheids-managers) en de kosten van communicatie, klachtenafhandeling en de receptie worden wel onder de overhead gerekend.
  Overhead is toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere projecten. In de paragraaf lokale heffingen is een passage over de kostendekkendheid van de lokale heffingen opgenomen. Voor het berekenen van de kostendekkende tarieven wordt rekening gehouden met de feitelijke rente en overhead. De personeelskosten die betrekking hebben op het primaire proces zijn aan de hand van een individuele urenplanning en -verantwoording tegen een nacalculatorisch eenheidsuurtarief rechtstreeks toegerekend aan de beleidsvelden. Voor de eenheden zijn hiervoor de volgende uurtarieven berekend:

Eenheid	begroting	rekening
Ontwikkeling & Advies	€ 56,34	€ 57,49
Publiek & Service	€ 48,26	€ 45,24
Realisatie & Beheer Binnen	€ 55,48	€ 62,97
Realisatie & Beheer Buiten	€ 36,15	€ 29,28
Ingeleend personeel	€ 65,00	*

* Doorbelasting op basis van uurtarieven facturen

Voor de overhead is extra comptabel een tweetal uurtarieven berekend; één voor de binnen- en één voor de buitendienst. De tarieven zijn opgebouwd uit een vijftal bedrijfsvoerings-onderdelen.
Te weten:

Bedrijfsvoeringsonderdelen
Personeel
Bedrijfsinformatie
Facilitaire zaken
Advies en ondersteuning
Machines

Het saldo van de totale lasten en baten is naar rato afgezet tegen het totaal aantal productieve uren van de binnen- en buitendienstmedewerkers. Voor de overhead zijn de volgende uurtarieven berekend:

Organisatieonderdeel	begroting	rekening
Binnendienst	€ 48,63	€ 52,95
Buitendienst	€ 33,13	€ 30,61

* Stijging als gevolg van in verhouding hogere kosten inhuur derden

Op basis van nacalculatie heeft doorbelasting plaatsgevonden aan de producten.
De doorbelasting aan de investeringen en de grondexploitatie is gebaseerd op het begrote uurtarief.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• WAT GAAT HET KOSTEN ?

Financieel

Middelen (x € 1.000)	Rekening	Begroting primair	Begroting ná wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening
	2020	2021			
Totaal lasten	4.932	4.686	5.360	5.177	-182
Totaal baten	-478	-142	-142	-278	-136
Gerealiseerd totaal	4.453	4.544	5.217	4.899	-318
Gebruik onvoorzien					
Verrekening met reserves	-21	-60	-156	-100	56
Gerealiseerd resultaat	**4.432**	**4.484**	**5.061**	**4.799**	**-263**

• ANALYSE

Toelichting

Verschillenanalyse			
Begroting (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Personeel	1.620	1.657	37
- Bedrijfsinformatie	903	705	-198
- Facilitaire zaken	2.492	2.307	-185
- Advies en ondersteuning	27	107	80
- Machines	85	96	11
Bedrijfsvoering / overhead	**5.127**	**4.872**	**-255**

Verschillenanalyse			
Begroting (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Kapitaallasten (treasury)	90	22	-68
Totaal:	**5.217**	**4.894**	**-323**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Personeel (N)
  - Door ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverloven en vacatures als gevolg van vertrekkend personeel heeft er inzet van derden plaatsgevonden (V)
    De kosten van 'inhuur derden' is verantwoord onder personeel. Uitgebreidere analyse is opgenomen bij de toelichting op het overzicht van baten en lasten
  - Naast lagere personeelskosten en hiervoor vervanging is er minder personele inzet geweest op projecten en investeringen. Naast verminderde rechtstreekse kosten toerekening is er ook minder overhead doorbelast aan de grondexploitatie en investeringen waardoor de exploitatie is belast (N)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Bedrijfsinformatie (V)
  - Bij de begroting is onder andere een stelpost geraamd waar kosten zijn begroot voor ambtsjubilea, dienstreizen en overwerk. Daarnaast is rekening gehouden met 'sprokkelformatie' en kosten reductie (formatie) in het kader van strategische personeelsplanning. De raming bedroeg bij de begroting per saldo negatief. Verantwoord zijn de kosten die door eigen personeel zijn gemaakt op planning en control en organisatieontwikkeling (N)
  - Bij de Voorjaarsnota 2021 is een budget beschikbaar gesteld voor het versterken van de toekomstbestendigheid van de organisatie. Het tijdelijke ontwikkelbudget is ingesteld om een gezonde werkbalans te creëren en de randvoorwaarden voor een succesvolle organisatieontwikkeling goed in te vullen. Het in 2021 incidenteel beschikbaar gestelde bedrag is niet volledig aangewend (V)
    Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.
  - Expertmatige ondersteuning voor de doorontwikkeling van de organisatie (N)
  - Kosten personeel voor opleiding, vorming en toerusting (N)
  - Kosten in verband met sollicitatie procedures (N)
  - Toezicht en handhaving Corona (V)
    In de septembercirculaire 2020 gemeentefonds heeft het kabinet middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te compenseren voor de extra toezicht- en handhavingskosten als gevolg van de Coronamaatregelen; onder andere de extra inzet van boa's en de extra verkeersmaatregelen. Ook dit bedrag is toegevoegd aan het lastenbudget inhuur- en salariskosten. Kosten 2021 maken onderdeel uit van de reguliere personele kosten
  - Bedrijfsgezondheidszorg (N)
    Toename van kosten veroorzaakt door hoger ziekteverzuim en daarmee gepaard gaande langdurig zieken. Er is substantieel meer geld uitgegeven aan casemanagement en verzuimbegeleiding

- Facilitaire zaken (V)
  - Inrichten van het Centrum voor Jeugd en Gezin (loket 0-100) (N)
  - Als gevolg van de Coronamaatregelen is meer invulling gegeven aan het hybride werken. Hiervoor heeft inrichting van ruimten plaatsgevonden en zijn faciliteiten gecreëerd (N)
  - De huisvesting van de I-dienst is doorbelast aan de deelnemende H2O gemeenten op basis van een nieuwe kosten verdeelsystematiek (V)
  - Bij de uitvoering van het M2A-project (ICT) wordt rekening gehouden met personele inzet door medewerkers van de deelnemende gemeenten. Binnen de reguliere functies is dit niet of nauwelijks realiseerbaar. De benodigde incidentele formatie wordt op geld gezet om indien nodig extern menskracht te kunnen inzetten voor de voorbereiding, aanbesteding en implementatie van projecten. Door vertraging in de uitvoering is budget overgebleven (V)
    Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.
  - De laatste jaren is de post kopieerkosten meermalen bijgesteld als gevolg van stijgende kosten.
    Nader onderzoek heeft uitgewezen dat het contract als gevolg van de aanbesteding voor Hattem niet goed is verwerkt.
    In 2021 heeft een restitutie van de over de afgelopen jaren teveel betaalde kosten plaatsgevonden (V)
  - Bij de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (ICT) is een vaststellingsovereenkomst gesloten met de manager I-Dienst (N)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Advies en ondersteuning (N)
  - Het afgelopen jaar is meer dan begroot uitgegeven aan juridische ondersteuning als gevolg van de sluiting van het zwembad om het tegelwerk te vervangen. Hierin is een bedrag als waarborgsom opgenomen voor de ophanden zijnde arbitragezaak die is aangespannen (N)
    De juridische kosten zijn niet verhaalbaar maar zijn voor rekening van de gemeente

- Machines (N)
  - Betreft de exploitatiekosten van een tweetal in 2021 aangeschafte machines voor werkzaamheden in de buitendienst (N)

- Kapitaallasten (V)
  - Als gevolg van de rente-ontwikkelingen bij de banken (negatieve rente) zijn rentebaten ontvangen. Daarnaast is de begrote rente als gevolg van een verwacht financieringstekort positief beïnvloed door het aantrekken van leningen tegen een lagere rente.
  - Daarnaast is het renteomslag percentage voor de jaarrekening 2021 afgerond op 2 op een veelvoud van 0,5% tegen een begroot percentage van 1,5.

Reserve

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' hebben onttrekkingen aan reserves plaatsgevonden.
Aan de algemene reserve voor:
- Frictiekosten voormalig personeel
- Steunmaatregelen Corona (communicatie)
- Advieskosten dienstverlening (budgetoverheveling 2020)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2020)

Aan de reserve dekking kapitaalasten voor:
- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting op het resultaat 2021

RESULTAAT

Gerealiseerd totaal van het saldo van baten en lasten:	V	139.000
Saldo van de mutaties met de reserves:	V	152.000
Gerealiseerd totaal: *	V	291.000

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Resultaat jaarrekening 2021.

Het voordelig gerealiseerde resultaat 2021 is tot nadere besluitvorming verantwoord op de post "Saldo rekening van baten en lasten".
Het voordelig gerealiseerde resultaat over 2020 bedroeg € 928.000,--.

De begrote en werkelijke saldi kunnen als volgt worden weergegeven:

	Begroting 2021		**Rekening 2021**	
- Uitkomst oorspronkelijke begroting 2021	V	167.100		
- 1e wijziging (Voorjaarsnota)	N	830.800		
- 7e wijziging (Najaarsnota)	V	178.000		
- Uitkomst jaarrekening 2021			V	290.700
Uitkomst per saldo	N	485.700	V	290.700

Het saldo van de rekening 2021 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2021 van € 776.400.
Hoewel dit bedrag een resultante is van de over de diverse programma's verantwoorde uitgaven, inkomsten en verrekeningen met de reserves, kan van het rekeningresultaat op hoofdlijnen een analyse worden gegeven.

Resultaat over 2021 uitgesplitst per (deel)programma:

1 – Sociaal sterk		
- 1a - Opgroeien en ontwikkelen	V	206.000
- 1b - Werk	V	408.000
- 1c - Zorg	V	188.000
- 1d - Welzijn en sport	V	45.000
2 – Wonen, werken en recreëren		
- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling	V	6.000
- 2b - Economische ontwikkeling	V	11.000
- 2c - Fysieke leefomgeving	N	12.000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3 – Besturen en organiseren		
- 3a - Netwerken en besturen	V	1.000
- 3b - Dienstverlening	V	46.000
- 3c - Financiën	V	534.000
4 – Bedrijfsvoering		
- 4a - Overhead	V	323.000
Verrekening met reserves	N	979.000
Totaal per saldo voordelig *	V	776.000

* Kleine verschillen ontstaan door afronding van bedragen

Voor een analyse van de voor- en nadelige verschillen per programma en product wordt verwezen naar de programma- en de financiële rekening.

Budgetoverheveling 2021 naar 2022 (voordelig effect jaarrekening 2021)

Het College van burgemeester en wethouders voert het door de gemeenteraad vastgestelde beleid uit. Het beleid is financieel vertaald in de begroting. Gedurende het jaar zijn er aanpassingen op het beleid en daarmee ook op de begroting.

Begrotingsafwijkingen worden onder andere veroorzaakt doordat het college in het begrotingsjaar slechts gedeeltelijk of niet in staat is geweest om de activiteiten uit te voeren waarvoor de gemeenteraad geld beschikbaar heeft gesteld. Op die punten valt de rekening voordeliger uit dan de begroting. De betreffende activiteiten worden doorgaans in het volgende begrotingsjaar uitgevoerd, maar daarvoor heeft de gemeenteraad geen bedragen geraamd.

Het college staat dan voor een dilemma. De gemeenteraad heeft met het vaststellen van de begroting en het beschikbaar stellen van budgetten in een jaar besloten dat de activiteiten en bestedingen uitgevoerd moeten worden in dat jaar. Als de uitvoering 'doorschuift naar het volgende jaar' dan is daarvoor in het nieuwe jaar (nog) geen budget beschikbaar.

Bij het vaststellen van de jaarrekening besluit de gemeenteraad over de bestemming van het rekeningresultaat. Op dat moment kan worden voorgesteld om de niet aangewende middelen uit een jaar aan de algemene reserve toe te voegen en om deze middelen beschikbaar te stellen aan het exploitatiebudget van het nieuwe jaar. Met deze extra middelen worden dan de lasten van de doorgeschoven activiteiten gedekt.

Corona 2021

Er zijn meerdere Corona-budgetten waarvan de begrote lasten in 2021 niet volledig zijn ingezet. Voorgesteld wordt deze restantbudgetten in het rekeningresultaat van 2021 te laten vloeien en niet over te hevelen naar 2022. In totaal afgerond € 59.000. In het zesde pakket Corona steunmaatregelen waarover de raad in 2022 beslist, is dit bedrag onderdeel van de dekking van de lasten.

Het betreft de volgende steunmaatregelen:

* compensatie OZB buitensportverenigingen (voor drie maanden)	€ 4.700
* generieke ondersteuning culturele partijen	€ 11.000
* ondersteuning van de drie muziekverenigingen	€ 2.356
* verhoging aanjaagbudget cultuur	€ 40.000
* ondersteuning De Dijkpoort (zes maanden huurvermindering)	€ 600

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Onderstaand een overzicht van de voordelige beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat 2021 met afgerond € 364.000.

		Euro
• Corona: Bestrijden eenzaamheid ouderen en intensiveren aanpak kwetsbare groepen. Middels een separaat collegevoorstel worden voorstellen gedaan voor de inzet van deze middelen in 2022.	+	33.855
• Klimaatbeleid Het restant van de eenmalige middelen wordt in 2022 ingezet voor uitvoering van de plannen op het gebied van: warmteplan wijken, duurzaamheid Netelhorst en Young Energie Team (energie armoede). *Dit bedrag is voor € 114.500 al gedekt uit de algemene reserve omdat het bedrag onderdeel uitmaakt van de budgetoverheveling 2020.*	+	124.500
• Gladheidsbestrijding De werkzaamheden voor het strooiseizoen 2021-2022 zijn uitbesteedt. Van het budgetbedrag van € 28.000 wordt het aandeel voor het eerste kwartaal 2022 overgeheveld.	+	15.000
• Rapportage visie speeltuinen Het rapport wordt in 2022 opgeleverd.	+	15.000
• Dak- en thuislozen Het restantbudget ter voorkoming van dak- en thuisloosheid wordt ingezet in 2022.	+	32.000
• Extra personele inzet : Motie Voorjaarsnota 2021 Voor het herstel van de werkbalans en de organisatie ontwikkeling wordt het restantbedrag uit 2021 ingezet in 2022.	+	111.000
• Ontwikkeling informatievoorziening H2O ICT Het restantbudget van het project Modernisering Applicatie Architectuur (M2A) wordt in 2022 ingezet. *Dit bedrag is voor € 51.330 al gedekt uit de algemene reserve omdat het bedrag onderdeel uitmaakt van de budgetoverheveling 2020.*	+	184.805
Totaal budgetoverhevelingen	+	516.160
Waarvan in het totaal al gedekt uit de algemene reserve	-	165.830
• Door het vroegtijdig afsluiten van de jaarrekening zijn diverse nota's waarvoor de werkzaamheden in 2021 zijn uitgevoerd in het dienstjaar 2022 verantwoord. Deze verantwoording heeft het rekeningsaldo positief beïnvloed. Het gaat om € 47.400. In de jaarrekening 2021 is een bedrag verantwoord van € 33.900 aan facturen waarvoor de werkzaamheden in 2020 zijn verricht. Per saldo € 13.500 aan 'voordelig resultaat in 2021'.	+	13.500
Totaal financieel effect op het rekeningresultaat 2021	+	363.830

Een 'plus' (+) betekent dat het rekeningresultaat 2021 voordelig wordt beïnvloed doordat er per saldo minder lasten zijn geboekt dan wanneer alle voorgenomen en begrote werkzaamheden wel in 2021 uitgevoerd zouden zijn. Of, dat inkoopfacturen wel vroegtijdig ontvangen zouden zijn.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De per saldo onderbesteding van lastenbudgetten ad € 363.830 zorgt voor een beter resultaat in 2021.

Voor een rechtmatige aanwending van de overgehevelde middelen uit 2021 zal de begroting 2022 worden bijgesteld. Het lastentotaal wordt aangepast / verhoogd voor de programma's waartoe de doorgeschoven activiteiten behoren. Met de onttrekking aan de algemene reserve als dekking van de lasten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paragrafen

• INLEIDING

De jaarstukken bevatten overeenkomstig de begroting zeven voorgeschreven paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken bezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat met name om de toepassing van de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze kunnen grote financiële gevolgen hebben. Mogelijk is hun politieke betekenis groot, of zijn ze van belang voor het realiseren van de programma's. De paragrafen geven de raad de mogelijkheid om de kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te maken. Met andere woorden: de raad geeft zo bewust de kaders aan waarbinnen het college de beleidsuitvoering vervult zonder dat de raad die uitvoering op detail hoeft te volgen. Met ingang van het begrotingsjaar 2015 is een 'eigen' paragraaf toegevoegd; 'Decentralisaties'. In deze paragraaf zijn de drie integratie-uitkeringen 'sociaal domein' voor de taakvelden WMO, Jeugdzorg en Participatiewet opgenomen.

Elke paragraaf gaat in op de hoofdlijnen van het desbetreffende aspect. Zoals voorgeschreven in de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn er zeven paragrafen waarbij per paragraaf het artikel uit het BBV is aangegeven:

A. Lokale heffingen (artikel 10)
B. Weerstandsvermogen, inclusief risicoparagraaf (artikel 11)
C. Onderhoud kapitaalgoederen (artikel 12)
D. Financiering (artikel 13)
E. Bedrijfsvoering (artikel 14)
F. Verbonden partijen (artikel 15)
G. Grondbeleid (artikel 16)
H. Decentralisaties

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

A

Lokale heffingen

• INLEIDING

In deze paragraaf wordt u geïnformeerd over het beleid, de uitgangspunten, de tariefstructuur en het doel van de verschillende gemeentelijke heffingen.
In de gemeente Hattem zijn in 2021 de volgende heffingen opgelegd:

a. de onroerende-zaakbelastingen;
b. de afvalstoffenheffing;
c. de rioolheffing;
d. de precariobelasting;
e. de reclamebelasting
f. de forensenbelasting
g. de toeristenbelasting;
h. de begraafrechten;
i. de leges, waaronder de WABO-leges.

Deze lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De onder a, d, f en g genoemde belastingen hebben het karakter van een algemeen dekkingsmiddel. Dat wil zeggen dat de opbrengst vrij aanwendbaar is ter dekking van de algemene gemeentelijke kosten en aanvullend is op de uitkering uit het gemeentefonds.

De overige genoemde heffingen en rechten worden geheven ter geheel of gedeeltelijke compensatie van de kosten die de gemeente maakt bij de realisering en het onderhoud van die voorzieningen of de verleende diensten.
Op grond van de Gemeentewet beschikt de gemeente Hattem over verordeningen inzake de boven-genoemde heffingen. Hierin zijn de grondslagen opgenomen voor de berekening van prijzen en tarieven voor rechten.

• TARIEVENBELEID

Het beleid inzake de lokale lasten is opgenomen in:

- de diverse belasting verordeningen;
- het kwijtscheldingsbeleid gebaseerd op de Invorderingswet 1990
- de nota lokale heffingen 2004.

Uitgangspunten van de tarieven van de lokale heffingen zijn kostendekkende tarieven voor afvalstoffenheffing, begraafrechten, leges. Als gevolg daarvan zijn bij de primaire begroting:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- de leges en heffingen in de regel met 1,7% verhoogd;
- de OZB-opbrengsten met het inflatiepercentage van 1,7%. Er is naast de reguliere indexering geen verdere verhoging van de OZB toegepast om een structureel en reëel sluitende begroting te verkrijgen;
- de opbrengsten rioolheffing, naast het inflatiepercentage van 1,7%, structureel met 2% verhoogd (Afvalwaterketenplan H2OW).

Bovendien is bij de 1e en 2e wijziging van de "Legesverordening 2021" de tarieventabel aangepast.

• BELASTINGSOORTEN

Wet WOZ/Onroerende zaakbelastingen

Feiten en ontwikkelingen WOZ

- Vanaf 2006 is het wettelijk verplicht dat jaarlijks alle onroerende zaken worden gewaardeerd. Conform de Wet WOZ heeft een hertaxatie plaatsgevonden van alle onroerende zaken per prijspeildatum van 1 januari 2020. De vastgestelde waarden gelden voor belastingjaar 2021. In januari 2021 hebben de belanghebbenden de vastgestelde WOZ-waarde middels de gecombineerde aanslag gemeentelijke heffingen ontvangen. De WOZ-beschikkingsregel staat op dit aanslagbiljet vermeld.
- In 2021 zijn 175 bezwaarschriften WOZ ontvangen. Deze bezwaren hadden betrekking op 196 onroerende percelen (dat is 2,9% van de totaal beschikte objecten). Deze bezwaren zijn medio juni 2021 allemaal afgedaan. In dat kader hebben er ook hoorzittingen plaatsgevonden. Er is voldaan aan de fiscale beslistermijnen, zoals die in 2008 van kracht is geworden.

Afvalstoffenheffing

Feiten en afvalstoffenheffing

- In de Nota Omgekeerd Inzamelen is bepaald dat Hattem gefaseerd over gaat op een nieuw inzamelsysteem. De afgelopen jaren is deze overgang voorbereid en in de loop van 2016 geëffectueerd. Het basistarief (vastrecht) is in 2021 verhoogd met inflatiepercentage.

Precariobelasting

Feiten Precario:

- De aanslagen precario op kabels en leidingen inzake de elektriciteitsleidingen zijn voor 2021 opgelegd.

Corona

Feiten belastingen

- In verband met de Corona is voor belastingjaar 2021 geen reclamebelasting en precariobelasting voor terrassen opgelegd.

Overige belastingen/rechten

Ontwikkeling overige belastingen/rechten

- Voor deze overige belastingsoorten zijn geen ontwikkelingen te vermelden. De belastingaanslagen van deze belastingsoorten zijn in 2021 opgelegd na ontstaan van de belastingplicht.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• OVERZICHT BEGROTE EN WERKELIJKE INKOMSTEN

Op basis van de jaarstukken 2021 zijn de volgende opbrengsten gegenereerd:

	Belastingsoort	Begroting 2021 na wijzigingen	Rekening 2021
a.	de onroerende zaakbelastingen	3.169.700	3.187.200
b.	de afvalstoffenheffing	1.236.300	1.196.000
c.	de rioolheffing	1.102.400	1.130.500
d.	de precariorechten [1)]	535.800	584.800
e.	de forensenbelasting	3.500	3.500
f.	de toeristenbelasting	222.500	212.600
g.	de begraafrechten [2)]	268.000	217.000
h.	de reclamebelasting [3)]	19.000	0
i.	de leges, waaronder de bouwleges [4)]	968.900	882.600

1) Geen opbrengst gerealiseerd voor precario op terrassen etc. i.v.m. Corona steunmaatregel
2) Begraafrechten plus afkoopsommen graven
3) I.v.m. Corona steunmaatregelen is de begroting bijgesteld van € 75.000 naar € 19.000 en zijn er geen baten gerealiseerd.
4) De bouwleges zijn in 2021 met € 600.000 bijgesteld ten opzichte van de primaire begroting.

Voor onderstaande belastingsoorten is, conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de kostendekkendheid in beeld gebracht.

Tabel kostendekkendheid:

Belastingsoort	kosten taakveld	inkomsten taakveld	inkomsten belastingen	Toe te rekenen kosten	Overhead	BTW	Totale kosten	Totale baten	Dekkings-percentage
Afvalstoffenheffing *	1.008.139	250.402	1.144.800	2.402	68.645	195.721	1.274.907	1.395.148	109,43%
Rioolheffing **	887.041	0	1.130.061	0	178.001	106.100	1.171.143	1.130.061	96,49%
begraafrechten	236.033	0	217.086	0	93.755	0	329.788	217.086	65,83%
Subtotaal heffingen	2.131.213	250.402	2.491.947	2.402	340.401	301.821	2.775.838	2.742.295	98,79%
leges:									
• Titel 1	180.992	0	171.556	0	117.692	1.360	299.974	171.556	57.19%
• Titel 2	244.504	0	493.598	0	183.142	13.774	432.338	493.598	114,17%
• Titel 3	4.558	0	1.031	0	3.991	167	8.716	1.031	11,83%
Subtotaal leges	429.984	0	666.186	0	304.825	15.302	750.111	666.186	88,81%
Totaal	2.561.197	250.402	3.158.133	2.402	645.226	317.123	3.525.949	3.408.481	96,67%

* Een bedrag van afgerond € 120.000,- is toegevoegd aan de reserve Afvalstoffen.
** Een bedrag van afgerond € 41.100,- is onttrokken aan de voorziening Riolering.

De overhead is berekend overeenkomstig de voorschriften van het BBV.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Bij de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is het bedrag dat zal worden kwijtgescholden aan belastingplichtigen, conform het BBV, niet meer in mindering gebracht op de opbrengst, maar wordt apart verantwoord.

• DE LOKALE LASTENDRUK

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor eigenaren-bewoners van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht zijn de cijfers uit de COELO-atlas 2021 opgenomen.
De uitgangspunten daarbij zijn:

- Voor Hattem ligt de gemiddelde WOZ-waarde tussen € 325.000 en € 340.000;
- De landelijk gemiddelde WOZ-waarde is € 309.000,-;
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een vast tarief en een gedifferentieerd tarief voor de afvoer van het restafval;
- Het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning.

Op basis van de cijfers ziet het overzicht voor Hattem er als volt uit:

Lastendruk standaardwoning 2021	Hattem	Landelijk werkelijk
Onroerende zaakbelastingen	€ 463,-	€ 338,-
Afvalstoffenheffing	€ 233,-	€ 305,-
Rioolheffing	€ 186,-	€ 201,-
Totaal	**€ 872,-**	**€ 844,-**

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Hattem in 2021 € 28,- boven het werkelijke landelijke gemiddelde ligt. In de goedkoopste gemeente bedragen de woonlasten € 598,- en in de duurste gemeente € 1.517,-.

• KWIJTSCHELDING

Het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid is van toepassing op de onroerende zaakbelasting zakelijk recht, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bij de afrekening diftar is een maximaal aantal ledigingen (20) voor kwijtschelding mogelijk. De uitvoering van de kwijtschelding, die betrekking heeft op een doelgroep bestaande uit globaal 114 personen/gezinnen (2021), is gebonden aan de wetgeving van het Rijk. Daartoe worden 2 maal per jaar normbedragen van het Rijk ontvangen, die worden gebruikt bij de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken.

Op basis van de jaarstukken 2021 is het volgende bedrag kwijtgescholden:

Belastingsoort	Begroting 2021	Rekening 2021
Afvalstoffenheffing/rioolheffing	33.886	35.598

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• INVORDERING

Het gemeentelijke invorderingsbeleid volgt nauwkeurig en actueel de wetgeving. De basis voor bevoegdheden en de rechten en plichten m.b.t. invorderen van gemeentelijke heffingen ligt besloten in diverse wetten vooral in de Gemeentewet, de Algemene Wet Rijksbelastingen (AWR) en de Invorderingswet. De Leidraad Invordering Gemeente Hattem geeft zowel intern als extern duidelijkheid over het beleid en de uitvoering.
Voor de aanslagen 2021 is het invorderingstraject binnen het betreffende belastingjaar opgestart. Maandelijks is een incassobestand verwerkt voor de automatische incassanten. Daarnaast zijn de ontvangsten dagelijks verwerkt. Tevens zijn er maandelijks invorderingsmaatregelen (herinnering, aanmaning, dwangbevel, beslagopdrachten) getroffen bij die belastingplichtigen die niet tijdig aan hun betalingsverplichting voldoen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

B

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

• INLEIDING

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (onverwachte) financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de continuïteit of de dienstverlening van de organisatie direct in gevaar komt of financiële noodmaatregelen nodig zijn.
De omvang van het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald door de omvang van de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.
De weerstandscapaciteit is het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke risico's met financiële gevolgen op te kunnen vangen.
In artikel 11 van de BBV zijn de minimaal aan deze paragraaf te stellen eisen opgenomen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit vier onderdelen:
a. de reserves;
b. de voorzieningen;
c. de ruimte op de begroting/rekening;
d. de onbenutte belastingcapaciteit

• ONTWIKKELINGEN

Bepaling weerstandscapaciteit
Zoals hier boven is verwoord, bestaat de weerstandscapaciteit uit vier onderdelen.
Bij het analyseren van de reserves en voorzieningen is uitgegaan van de berekende actuele stand per 31 december 2021.

a. Reserves.
Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit zijn die reserves meegenomen die vrij aanwendbaar zijn. De hieronder opgenomen Reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op de Nota Reserves en voorzieningen 2017.

1. Algemene reserve vaste buffer.
   De Algemene reserve vaste buffer is de basis voor het beschikbaar weerstandsvermogen. De bodem èn het plafond zijn bepaald op € 4.500.000. De stand per 31 december 2021 bedraagt daarom € 4.500.000.

2. Algemene reserve.
   Voor deze reserve is geen plafond bepaald. De berekende stand per 31 december 2020 bedraagt afgerond € 2.965.000.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

3. Reserve grondexploitatie

   De reserve grondexploitatie laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie en dient als buffer voor het opvangen van risico's en nadelige saldi van de complexen. De berekende stand per 31 december 2021 bedraagt afgerond € 321.000.

4. Stille reserves

   De gemeente kent eigendommen die niet voor de openbare dienst zijn bestemd. Evenmin is hun waarde opgenomen in de financiële administratie. Deze eigendommen zien we als stille reserves. Het betreffen percelen los land vrij verkoopbaar, percelen verpachte gronden (à 60% van hun waarde), volkstuinencomplexen en groenstroken. De geschatte waarde bedraagt per 31 december 2021 ongeveer € 1.260.000.

b. Voorzieningen.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit komen alleen die voorzieningen in aanmerking die vrij aanwendbaar zijn. Er zijn geen voorzieningen die in aanmerking komen voor opneming in de beschikbare weerstandscapaciteit.

c. Ruimte op de begroting/rekening.

Op begrotingsbasis was de verwachting dat wij over 2021 een nadelig saldo van afgerond € 486.000 hebben. De werkelijke uitkomst is een positief saldo van afgerond € 291.000.

d. Onbenutte belastingcapaciteit.

Onder de onbenutte belastingcapaciteit wordt de ruimte verstaan om de belastingen en retributies te verhogen, of om andere belastingen in te voeren.

1. OZB

   Per 1 januari 2008 gelden voor de OZB-tarieven geen maxima en maximale stijgingspercentages meer. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van het tarief van de artikel 12-norm. Dat is het tarief dat jaarlijks door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt bekendgemaakt. Dit tarief geldt als toelatingseis om voor een uitkering volgens artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet in aanmerking te komen.
   In de Meicirculaire 2021 van het Gemeentefonds is het tarief gesteld op 0,1800% (dit was in 2020 0,1809%).
   De WOZ-waarde voor woningen bedraagt per 1-1-2021 (€ 1.676.000.000) en niet-woningen (€ 134.000.000). Totaal € 1.810.000.000. Op basis van het percentage voor toelating tot artikel 12 van 0,1809% kan hieruit een opbrengst worden verkregen van (de OZB waarden van de niet-woonruimten mag tweemaal worden meegenomen):

- 0,1800% x € 1.944.000.000,--	3.501.000
- werkelijke opbrengst OZB rekening 2021	3.080.000
- berekende onbenutte belastingcapaciteit	421.000

De onbenutte belastingcapaciteit is niet exact aan te geven. Het staat de gemeenten vrij om tarieven te hanteren boven het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet.

2. Rioolrecht en Afvalstoffenheffing.

   De kosten van de reiniging en riolering worden voor 100% doorberekend aan de inwoners.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

e. Recapitulatie.

De volgende weerstandscapaciteit is aanwezig:

Exploitatie:	
- Rekeningresultaat 2021	291.000
- Onbenutte belastingcapaciteit OZB	421.000
- Onvoorzien (12.000 inwoners à € 1,35)	16.000
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	728.000
Vermogen:	
- Algemene reserve vaste buffer	4.500.000
- Algemene reserve vrij aanwendbaar	2.965.000
- Reserve grondexploitatie	321.000
- Stille reserves	1.260.000
Totaal weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)	9.046.000

De incidentele weerstandscapaciteit voor de bouwgrondexploitatie is gelijk aan de reserve grondexploitatie van € 321.000. De overige incidentele weerstandscapaciteit in het vermogen bedraagt daarmee € 8.725.000.

Bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit zijn de overige niet beklemde bestemmingsreserves voor een totaalbedrag van € 2.401.000, per 31 december 2021, buiten beschouwing gelaten. De raad kan indien noodzakelijk over deze reserves beschikken en de bestemming wijzigen.

Prijsstijgingen grondstoffen

Als gevolg van enkele mondiale oorzaken zijn de bouwkosten in Nederland binnen een kort tijdsbestek extreem gestegen en momenteel nog aan het stijgen. Prijsstijgingen van enkele tientallen procenten binnen een tijdsbestek van één of enkele weken zijn geen uitzondering meer. Omstandigheden díe daartoe bijdragen zijn onder meer de (nasleep van de) Coronacrisis, de stijgende energieprijzen en vooral de schaarste en prijsstijgingen door de oorlog in Oekraïne en bijbehorende sancties tegen Rusland. Onduidelijk is of en hoe lang de prijsstijgingen aanhouden. Dit brengt risico's en onzekerheid met zich mee voor zowel bestaande overeenkomsten als ook voor nieuw te sluiten overeenkomsten.
Op balansdatum is rekening gehouden met de op dat moment bekende prijsstijgingen van 1,4%, de forse stijging van begin 2022 is echter een gebeurtenis na balansdatum die niets zegt over de situatie op balansdatum maar wel iets zegt over de situatie na balansdatum en voordat de jaarstukken worden vastgesteld.

De forse stijging van de prijzen in het begin van 2022 heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2021, maar mogelijk wel voor de jaarrekening 2022 en onze begroting 2023 en mogelijk voor de jaren daarna.
De effecten van de prijsstijgingen zijn op dit moment onzeker, waarbij ook de financiële impact nu onmogelijk te bepalen is. We monitoren onze risico's voortdurend. Met betrekking tot de balansposities aangaande de grondexploitaties zijn deze met de kennis per 31 december 2021 beoordeeld op een toereikende waardering. De toename en ontwikkeling van de prijsstijgingen in 2022 kan mogelijk leiden tot onzekerheden aangaande de terugverdiencapaciteit van de grondexploitaties in 2022 en de jaren daarna.
Zoals geschetst in deze paragraaf zijn de mogelijke financiële effecten van de prijsstijgingen nog niet meegenomen in de actualisatie van de risico's. Bij de begroting 2023 verwachten wij een actualisatie van de risico's inclusief de gevolgen van de prijsstijgingen te kunnen geven. Verder informeren wij de raad tussentijds over de risico's en beheersmaatregelen ten gevolge van deze prijsstijgingen.

• RISICO'S

De risico's worden ingedeeld in de categorieën Algemeen, Concreet en Specifiek.
Voor algemene risico's worden in de regel geen reserves aangehouden en ook geen weerstandsvermogen opgebouwd. Voor concrete risico's zijn in principe bestemmingsreserves of voorzieningen gevormd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

a. Algemene risico's.

Het is wenselijk om voor de algemene risico's een deel van het weerstandsvermogen te reserveren. Uitgegaan kan worden van 5% van de omzet (totale baten, excl. reserves). Dit betekent dat een bedrag van afgerond € 1.609.000 (5% van € 32,18 miljoen) aangehouden kan worden als mogelijke risico.

b. Concrete risico's.

Bij concrete risico's waarvoor beheermaatregelen zijn getroffen, is de omvang van de te verwachten verplichtingen redelijkerwijs in te schatten. Voor deze risico's zijn bestemmingsreserves en voorzieningen ingesteld.

c. Specifieke risico's.

De volgende specifieke risico's zijn zoveel mogelijk gekwantificeerd en kunnen zowel op korte als lange termijn voordoen.

Exploitatie

Waarborg/achtervangpositie garantiegeldleningen met een publiek belang € 94 miljoen De gemeente staat garant voor door derden verstrekte leningen aan derden. In het verleden is voor een totaalbedrag van ongeveer € 94 miljoen aan dergelijke leningen verstrekt. De boekwaarde per 31-12-2021 van deze leningen bedraagt ongeveer € 52 miljoen. Daarvan staat de gemeente voor ongeveer € 26 miljoen garant. Deze garanties betreffen woningbouwcomplexen. Een garantie van € 13 miljoen heeft betrekking op de geldleningen van de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek en wordt hieronder met een percentage van 10% apart als risico meegenomen. Van de resterende € 26 miljoen aan gegarandeerde leningen kan 3% als risico worden opgenomen.	780.000
Leningen aan sportverenigingen Ultimo 2021 staat voor € 796.000 aan leningen uit bij sportverenigingen in Hattem. De kans dat deze leningen niet worden terugbetaald achten wij zeer klein (10%). De Stichting Waarborgfonds Sport staat voor maximaal 50% garant op deze leningen voor een deel van de leningperiode. Het maximaal financieel gevolg plaatsen wij daarmee op 5% van de totaal uitstaande middelen.	40.000
Zwembad Er loopt nog steeds een juridische procedure tegen de aannemer van de bouw van het zwembad voor het herstel van het tegelwerk. In 2015 deed de raad van arbitrage uitspraak waarbij de gemeente Hattem de rentelasten aan de aannemer vergoed (voltooid) en de aannemer zou overgaan tot herstel van het tegelwerk. Het herstel van het tegelwerk is afgerond. Het daarbij behorende geschil over de financiële consequenties nog niet. De geschetste ontwikkeling brengt ons te bepalen o € 325.000.	325.000
Bedrijvenpark Hattemerbroek Omschrijving De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als 'bovenregionaal' bedrijventerrein. De (nieuwe) bestemmingsplannen voor beide plandelen (Oldebroek en Hattem) en voor een nieuw op- en afrittenstelsel als aansluiting van het bedrijvenpark op de A28 zijn in september 2018 vastgesteld. De beroepstermijn is verstreken en de bestemmingsplannen zijn onherroepelijk.	690.000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Grondexploitatie
Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De uitkomst (contante waarde) van de in maart 2021 opgestelde berekening is positief. Deze is ook vastgesteld door de AVA in april 2021.

De jaren daarvoor kwam de grondexploitatie negatief uit en stond iedere gemeente garant voor één derde deel door een voorziening op te nemen. Deze voorziening is nu geheel vrijgevallen en daarmee is de reserve "afrit A28 Bedrijventerrein H2O" deels gevuld.

Garantstellingen
Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige langlopende verplichting van bedrijvenpark H2O is 20,7 miljoen. De huidige grondverkopen en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2024, dat mogelijkheden onderzocht worden om extra af te lossen waardoor de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige langlopende lening.

Realisatie van het risico 2021
In de begroting 2020 werd dit risico ingeschat op € 1.300.000,- zijnde 10% van de garantstelling. De laatste ontwikkelingen zijn positief waardoor het risicobedrag 2021 is aangepast naar 10% van het gedeelte van de huidige langlopende lening waarvoor wij garant staan zijnde € 690.000.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag is vastgesteld op € 690.000,-.

Wijze van berekening
Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van de kredietfaciliteit bij financiers verleend. Van de kredietfaciliteit is een langlopende lening voor een bedrag van € 20,7 mln opgenomen. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van 20,7 mln zijnde € 6,9 mln. Het risicobedrag is 10% van deze € 6,9 miljoen.

Beheersing van het risico
Om de risico's te beheersen stellen we jaarlijks een risicomanagementrapportage op voor de betrokken gemeenten. Het Bedrijvenpark maakt jaarlijks een grondexploitatie-berekening en een liquiditeitsprognose.

'T Veen 466.000
Investeringen gedaan t/m 2021 zijn opgenomen als kosten te verhalen via anterieure overeenkomsten. Deze kosten dienen volgens de Commissie BBV binnen vijf jaar verhaald te worden. De gemaakte kosten tellen in het eerste jaar mee voor 20% in het risico/financieel gevolg. Na twee jaar betreft dit 40% t/m het vijfde jaar 100%. De gemaakte kosten zijn:
2018 → € 149.000 (80%)
2019 → € 289.000 (60%)
2020 → € 232.000 (40%)
2021 → € 399.000 (20%)

Omgevingswet
Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De Omgevingswet treedt in 2023 in werking. -/-

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De impact op de leges wordt in 2022 bepaald, op dit moment zijn de gevolgen voor de exploitatie nog onvoldoende in te schatten.	
Ontwikkeling gemeentefonds De herverdeling van het gemeentefonds zal per 2023 plaatsen vinden. Deze herverdeling heeft vooralsnog een positief effect op exploitatie. De impact is nog onvoldoende in te schatten, omdat wijzigingen in de herverdeling nog plaats vinden.	-/-
Renterisico Volgens de meerjarenprognose 2022 t/m 2025 zullen wij nog eens € 23 miljoen aan langlopende leningen moeten aantrekken. Voor deze vanaf 2022 aan te trekken leningen is een rentelast van 0,50% in de exploitatie meegenomen. De marktrente - op het moment van schrijven - voor een lening van 20 jaar circa 1,22%. De gestegen rente heeft een nadelig effect van 0,75% * € 21 miljoen = € 157.000 maximaal in 2025. We achten de kans groot dat dit risico zal plaatsvinden o.b.v. de huidige situatie. Het risico is hiermee € 157.000.	157.000
Corona In de exploitatie 2021 is er vanuit gegaan dat als er extra kosten of lagere inkomsten zijn als gevolg van Corona dit gedekt wordt vanuit het rijk. De financiële risico's als gevolg van Corona is onderdeel van het algemene risico.	-/-
Woonzorgzone De afgelopen jaren zijn kosten gemaakt voor de ontwikkeling van de woonzorgzone. De kosten dienen gedekt te worden uit de verkopen van de gronden. De verwachting op basis van de laatste inzichten is dat de kosten volledig gedekt worden uit de opbrengsten voor de gronden.	-/-
Oekraïne Het kabinet zal van Rijkswege de kosten die gemaakt voor de opvang van gasten uit Oekraïne worden integraal vergoeden.	-/-

Bepaling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn.

<u>Weerstandscapaciteit.</u>

De weerstandscapaciteit is als volgt berekend:

• Incidentele weerstandscapaciteit	9.046.000	
• Structurele weerstandscapaciteit	437.070	
• Rekeningresultaat 2021	291.000	
	9.774.070	

<u>Risico's.</u>

De risico's kunnen worden onderverdeeld in 3 onderdelen:

• Incidentele risico's exploitatie:		
o algemene risico's	1.609.000	
o specifieke risico's	1.992.000	
		3.601.000
• Incidentele risico's bouwgrondexploitatie		466.000
		4.067.000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Weerstandsvermogen

Omschrijving	Weerstands-capaciteit	Risico's	Totaal
Exploitatie			
• incidenteel	9.016.000	3.601.000	5.415.000
• structureel	437.070		437.070
Bouwgrondexploitatie			
• incidenteel	321.000	466.000	104.000
Generaal totaal	9.774.070	4.067.000	5.707.070

Eind 2021 resteert er een weerstandsvermogen van € 5.707.070 om de niet gekwantificeerde risico's op te vangen.

Conclusie

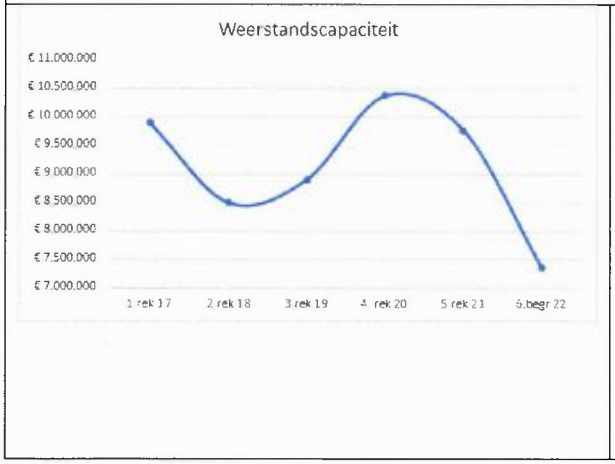
Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan, heeft de gemeente een buffer nodig. Het weerstandsvermogen - de relatie tussen weerstandscapaciteit en risico's - bepaalt in hoeverre de gemeente in staat is de financiële gevolgen van opgetreden risico's op te vangen. Met de weerstandsratio wordt het weerstandsvermogen van de gemeente uitgedrukt in een verhoudingsgetal. Gebruikelijk wordt de ratio als volgt weergegeven:

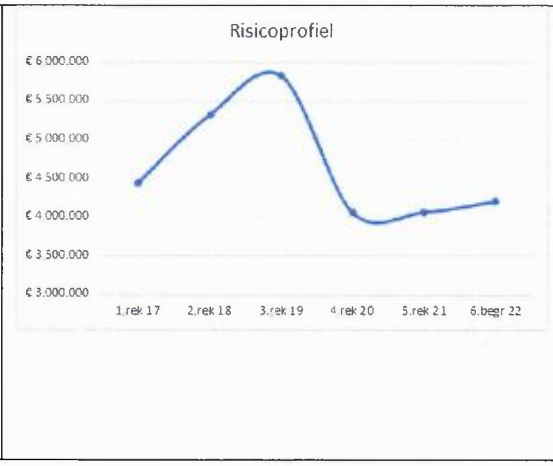
$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's (risicoprofiel)}} = \frac{9.774.070}{4.067.000} = 2{,}40$$

Door het wegvallen van risico's herverdeling gemeentefonds en goed resultaat 2020 is de weerstandsratio sterk verbeterd. Het weerstandsvermogen is gestegen naar uitstekend. om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen.
Ter vergelijking: in de jaarrekening van 2020 was 2,35, 2019 was 1,53 en in 2018: 1,58. De ratio van de in november 2021 vastgestelde begroting van 2022 is 1,75.

Het fluctueren van de weerstandsratio is te verklaren door het verloop van de weerstandscapaciteit respectievelijk de risico's in deze P&C-documenten.

weerstandscapaciteit respectievelijk risicoprofiel uit drie opeenvolgende P&C-documenten

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen gebruiken we een waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld. Ons weerstandsvermogen valt in waarderingsklasse C en is daarmee 'Voldoende' om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	> 1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	> 1,0 – 1,4	Voldoende
D	> 0,8 – 1,0	Matig
E	> 0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
  In 2015 is naar aanleiding van het rapport van de commissie Depla een wijziging van het BBV doorgevoerd. Deze wijziging heeft betrekking op het verplicht opnemen in de gemeentebegroting van een set financiële kengetallen. De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. De kengetallen dragen daarmee bij aan de controlerende en kader stellende taak van de raad.

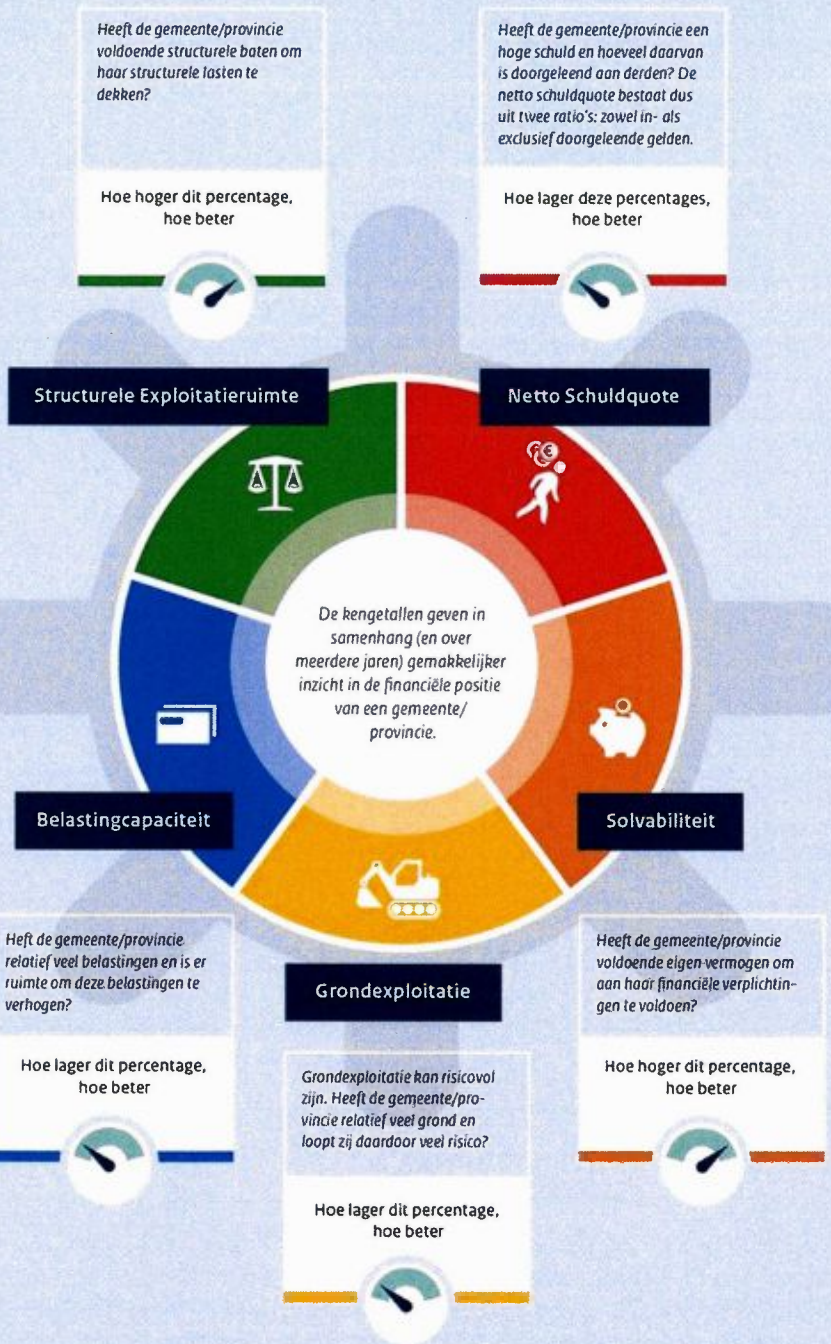
  De vijf kengetallen zijn:
  1. Netto schuldquote
  2. Solvabiliteitsratio
  3. Grondexploitatie
  4. Structurele exploitatieruimte
  5. Belastingcapaciteit

Jaarrekening 2021		Verloop van de kengetallen					
Vaststelling kengetallen (in procenten)		2020 (rekening)	2021 (rekening)	2022	2023	2024	2025
1	**Netto schuldquote**	78%	90%	120%	138%	176%	180%
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en kapitaal	52%	62%	90%	106%	146%	151%
2	**Solvabiliteitsratio**	18,1%	17,6%	14,0%	13,2%	11,0%	10,8%
	Solvabiliteitsratio gecorrigeerd excl. doorleningen	22%	20%	16%	15%	12%	12%
3	**Structurele exploitatieruimte**	5,29%	4,8%	1,49%	0,64%	0,54%	0,47%
4	**Grondexploitatie**	-2,16%	2,66%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
5	**Belastingcapaciteit**	110%	109%	109%	109%	109%	109%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Netto schuldquote

1. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de Gemeente Hattem ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.
   Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%							
1	Kengetal Netto schuldquote:	2020 (rekening)		2021 (rekening)		2022		2023	
A	Totaal vaste schulden	41.365		36.920		34.971		36.613	
B	Totaal netto vlottende schulden	3.001		2.147		3.136		4.557	
C	Totaal overlopende passiva	6.092		8.873		8.482		8.482	
D	Totaal financiële vaste activa/gecorrigeerd	0	0	0	9.080	0	8.973	0	8.842
E	Totaal uitzettingen	4.353		4.114		4.114		4.114	
F	Totaal liquide middelen	19.192		12.314		4.383		4.333	
G	Totaal overlopende activa	2.390		2.185		2.1.81		2.181	
H	Totaal saldo van baten	31.383		32.518		30.007		28.349	
	Kengetal (%)	78%	78%	90%	62%	120%	90%	138%	106%

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%			
1	Kengetal Netto schuldquote:	2024		2025	
A	Totaal vaste schulden	48.472		49.884	
B	Totaal netto vlottende schulden	4.614		4.615	
C	Totaal overlopende passiva	8.482		8.482	
D	Totaal financiële vaste activa/gecorrigeerd	0	8.711	0	8.582
E	Totaal uitzettingen	4.114		4.114	
F	Totaal liquide middelen	4.333		4.333	
G	Totaal overlopende activa	2.181		2.181	
H	Totaal saldo van baten	29.022		29.040	
	Kengetal (%)	176%	146%	180%	151%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Solvabiliteitsratio

2. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de Gemeente Hattem in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.
   Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		(A/B x 100%)					
2	Kengetal Solvabiliteitsratio:	2020 (jrk)	2021 (jrk)	2022	2023	2024	2025
A	Eigen vermogen	8.121	10.570	7.888	7.809	7.822	7.882
B	Balanstotaal	44.812	60.168	56.309	59.145	71.134	73.131
	Kengetal	18%	18%	14%	13%	11%	11%
	Doorleningen	7.941	8.035	7.928	7.797	7.666	7.537
B	Balanstotaal excl. doorleningen	36.871	52.133	48.381	51.348	63.468	65.594
	Kengetal excl. doorleningen	22%	20%	16%	15%	12%	12%

Structurele exploitatieruimte

3. Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.
   De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten uit te drukken in een percentage.
   In het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaal bedrag kunnen worden opgenomen. In het BBV wordt ook een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Deze gegevens moeten ook worden verstrekt voor de meerjarenraming. Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		((B-A) + (D-C))/(E) x 100%					
3	Kengetal structurele exploitatieruimte:	2020 (jrk)	2021 (jrk)	2022	2023	2024	2025
A	Structurele lasten	28.201		28.137	28.209	28.687	28.916
B	Structurele baten	29.708		28.439	28.246	28.697	28.933
C	Structurele toevoegingen aan de reserves	109		0	0	0	0
D	Structurele onttrekkingen aan de reserves	264		147	147	147	120
E	Totaal saldo van baten	31.383	32.518	30.007	28.349	29.022	29.040
	Kengetal	5,29%	0,00%	1,49%	0,64%	0,54%	0,47%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Grondexploitatie

4. Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		(A+B)/C x 100%					
4	Kengetal grondexploitatie	2020 (rekening)	2021 (rekening)	2022	2023	2024	2025
A	Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	-679	864	0	0	0	0
C	Saldo baten	31.383	32.518	30.007	28.349	29.022	29.040
	Kengetal	-2,16%	2,66%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Belastingcapaciteit

5. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.
   De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een gemeente.

Jaarrekening 2021 (x € 1.000)		(A+B)/C x 100%					
5	Kengetal belastingcapaciteit:	2020 (jrk)	2021 (jrk)	2022	2023	2024	2025
A	OZB-lasten gezin	451	463	470	477	484	491
B	Rioolheffing gezin	178	186	193	201	208	215
C	Afvalstoffenheffing gezin (incl. ledigingen)	229	233	233	233	233	233
D	Heffingskorting	0	0	0	0	1	2
E	Totale woonlasten gezin (A+B+C-D)	858	882	896	911	924	937
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voorafgaand jaar	777	811	822	834	846	858
	Kengetal	110%	109%	109%	109%	109%	109%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

C

Onderhoud kapitaalgoederen

• INLEIDING

De gemeente Hattem heeft ongeveer 2.428 hectare aan openbare ruimte in beheer. Veel activiteiten vinden hier plaats zoals wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, riolering, openbaar groen, verlichting en gebouwen.
Het beleid van de gemeente Hattem voor het onderhoud kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Beleids- en beheerplan water en riolering;
- Visiedocument Beheer Openbare Ruimte
- Jaarlijkse weginspecties en meerjarige onderhoudsplanning;
- Beleidsplan openbare verlichting gemeente Hattem;
- Gemeentelijk Verkeer en vervoerplan (GVVP);
- Uitvoeringsprogramma GVVP
- Groenstructuurvisie Hattem;
- Kwaliteitsboek Inrichting Openbare Ruimte gemeente Hattem;
- Meerjarenonderhoudsplan gebouwen
- Gladheidbestrijdingsplan 2013
- Bewegwijzering 2004

• ONTWIKKELINGEN

De kapitaalgoederen worden zowel technische (korte termijn) als cyclische (midden-lange en lange termijn) beheert. De beheercyclus bestaat uit:

- dagelijks onderhoud
- meldingen openbare ruimte
- inspecties
- beoordelen inspecties
- opstellen maatregelen
- uitvoeren onderhoud
- opleveringsinspectie

- **Openbare ruimte**
  Voor wegen, groen, riolering en groen maken wij gebruik van het assetmanagement programma. De vaste gegevens worden per asset in GBI opgeslagen. We weten wat we beheren tot op het niveau van rioolbuistype, verhardingstype, beplanting(bomen)soort, enz. Alle bekende gegevens worden aan de objecten toegevoegd zoals oppervlak, lengte, breedte, diameter, hoogte, aanlegjaar enz.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Alle objecten worden regelmatig gedetailleerd geïnspecteerd:

- wegen 1 x per jaar
- riolering ouder dan 20 jaar; 1x per 10 jaar
- bomen 1x/jaar of 3 jaar VTA controle (visuele boomkeuring)
- groen; kwaliteitsschouw, meerdere keren per jaar.
- openbare verlichting, 2 schouwrondes per jaar
- bruggen; 1x per 5 jaar, laatste inspectieronde was in 2017. Dit jaar worden die beelden opnieuw beoordeeld om te zien wat vervolgacties zijn: Opnieuw inspecteren, niets doen of onderhoud laten uitvoeren.

De inspecties worden in het beheersysteem omgezet in kwalitatieve maatregelen voor de korte termijn (tot 5 jaar). Voor de lange termijn wordt gebruik gemaakt van de cyclische benadering. Deze cycli worden bepaald op basis van landelijke richtlijnen en de plaatselijke ervaring. Voor riolering is op basis van de inspecties gekozen voor risico gestuurd beheer. Deze wijze van planning komt dichter bij de werkgelijkheid doordat de snelheid waarmee schades zich ontwikkelen worden verwerkt in de planning.

Het opstellen van de maatregelen wordt afgestemd tussen de verschillende disciplines in de openbare ruimte zodat werk met werk gemaakt wordt. Ook wordt de uitvoering van nieuwe ontwikkelingen vanuit bijvoorbeeld, het delta programma ruimtelijke adaptatie (DPRA) en het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) hierin meegenomen.

Het resultaat is een advies voor groot onderhoud en/of reconstructie van de openbare ruimte. Deze investeringen worden opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma. Ieder jaar wordt deze investeringsplanning bijgesteld en aangevuld.

- **Vastgoed (onderhoud gebouwen)**

De gebouwen worden op basis van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) onderhouden. Dit jaar is het MJOP geactualiseerd en opnieuw doorgerekend. Op basis van deze doorrekening is een voorziening opgenomen van €235.000,= in de begroting 2022. De bedragen in de voorziening zijn gebaseerd op het 10 jaars gemiddelde voor de komende 10 jaren. In de voorziening zijn de aanpassingen stadhuis vanuit het MJOP niet opgenomen, deze vallen onder het project Aanpassing stadhuis. De MJOP zal iedere 4 jaar worden geactualiseerd, waarbij ook gekeken wordt of het 10 jaars gemiddelde nog haalbaar is of dat bijstelling nodig is.

Het MJOP is geactualiseerd echter nog zonder een doorrekening op duurzaamheid. Vanaf 2022 zullen we duurzaamheid en klimaatmaatregelen waar mogelijkheden zijn, opnemen in het mjop en vertalen in de begroting per jaarschijf.

Wij onderscheiden drie soorten onderhoud; planmatig , contractonderhoud en klachtenonderhoud.

- *Planmatig onderhoud*
  Voor gebouwen maken wij gebruik van het meerjarenonderhouds programma. We stellen hierbij per gebouw een onderhoudsplan op voor een termijn van 10 jaar. Voor de langere termijn wordt gebruik gemaakt van de cyclische benadering.
- *Contract onderhoud*
  Bestaat uit jaarlijks terugkerend (installatie)onderhoud, met een preventief karakter.
- *Klachtenonderhoud*
  Dagelijkse meldingen van storingen loopt via de MOR (Receptie, Bodes, Onderhoudspartijen).

Verduurzamingsmaatregelen
De maatregelen die onze gebouwen verduurzamen worden in 2021 uitwerkt en verwerkt in het MJOP zodat deze afgestemd worden met onderhoudsmaatregelen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

NEN3140 / veiligheid elektrische installaties
Het handboek is gereed en vastgesteld. De implementatie is gestart en de opleidingen voor medewerkers staan gepland in het eerste kwartaal van 2002.
De Matrix betreffende de NEN 2767 is hieronder weergegeven:

Conditiescore						
gebrek		OMVANG				
		<2% Incidenteel	2 - 10% Plaatselijk	10 - 30% Regelmatig	30 - 70% Aanzienlijk	>70% Algemeen
	intensiteit					
GERING	Begin	1	1	1	1	2
	Duidelijk	1	1	1	2	3
	Eind	1	1	2	3	4
SERIEUS	Begin	1	1	1	2	3
	Duidelijk	1	1	2	3	4
	Eind	1	2	3	4	5
ERNSTIG	Begin	1	1	2	3	4
	Duidelijk	1	2	3	4	5
	Eind	2	3	4	5	6

De NEN 2767 is een methodiek om zo objectief mogelijk een kwaliteitsscore aan bouwkundige en installatie technische elementen te kunnen toekennen.
Deze beoordeling per element gaat uit van drie beoordelingscriteria aan een element, welke resulteert in een score voor dat betreffende element:

- De ernst van het gebrek, waarbij meerdere gebreken aan een element kunnen voorkomen (ernstig, serieus of gering), genormeerd in de NEN 2767 gebrekenlijst
- De intensiteit van het betreffende gebrek (begin-, gevorderd of eindstadium), matig objectief te meten.
- Omvang van het betreffende gebrek (vijf omvanggroepen), grotendeels objectief te meten De conditiemeting is een feitelijke vaststelling van de staat waarin een element verkeerd. Dit normeren we met een conditiescore.

De aanwezige gebreken op en aan een aanwezig element of onderdeel (in zijn totaliteit) en de veroudering (leeftijd) bepalen gezamenlijk de conditiescore. Indien echter een bepaald element op een bepaalde plaats een zeer afwijkende staat van onderhoud of afwijkende gebreken laat zien ten opzichte van gelijke omliggende elementen (en daardoor geen referentie kan zijn) dan wordt dit element separaat beoordeeld.
Naast het bepalen van de conditie van een element dienen, ten behoeve van het eventueel terugbrengen van een element naar een acceptabel conditieniveau, maatregelen bepaald te worden.
De inspecteur die objectief de conditie vast stelt, zal hier een voorstel voor doen, naar aanleiding van het vooraf vastgestelde beleid (zie hiervoor de A/P matrix).
De medewerker van Gemeente Hattem dan wel van Woonscan die de bevindingen en voorstellen van de inspecteur verwerkt zal periodiek overleg plegen met de inspecteur en vervolgens de MJOB vaststellen/opstellen.

- **Waterhuishouding en Rioolbeheer**
  Met het vaststellen van het beleids- en beheerplan water en riolering" in 2020 heeft de gemeenteraad gekozen voor een klimaatadaptief beleid. In de komende jaren blijven we investeren in afkoppelen. Stimuleren we particulieren om regenwater af te koppelen van de riolering en de tuinen te vergroenen. We gaan verder dan regulier afkoppelopgave.

  We hebben een andere manier van rioolbeheer doorgevoerd. Het "optimale" moment om het riool te repareren, renoveren of vervangen wordt in samenhang met de rest van de openbare ruimte (wegen, groen) bepaald. Het meten en monitoren van de kwaliteit van de rioolleidingen speelt hierbij een belangrijke rol. Met deze andere aanpak wordt de theoretische levensduur van de rioleringsbuizen losgelaten. De kwaliteit

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

van de rioolleidingen is een belangrijk aspect waarmee het "optimale" moment wordt bepaalt. Ook wordt er meer naar nieuwe methoden gekeken om een ongestoorde afvoer van ons (afval)water te garanderen.
De koppeling met wegbeheer blijft belangrijk, omdat een deel van de verharding wordt bekostigd vanuit de rioolheffing en desinvesteringen voorkomen worden.

Na de inspectie middels camera, zijn in 2021 de schade beelden vertaald naar werkopdrachten. Voor 2021 heeft dit geresulteerd dat rioolstrengen in de Verlengde Parklaan zijn gerelined (voorzien van een polyester binnenbuis) als ook een aantal strengen aan de Reest / Dorpsweg en Hilsdijk. Verder analyse van de rioolinspectie heeft nog een lijst aan rioolherstel werkzaamheden opgeleverd en hiervoor is in 2021 een bestek gemaakt wat zijn uitvoering krijgt in 2022. Ook dan wordt er gebruik gemaakt van de reline methode. Het stamriool blijft de komende jaren onze aandacht vragen.

- **Beheer Openbare Ruimte (BOR)**
  22 juni 2009 heeft de Raad de nota 'Evaluatie BOR' vastgesteld. Dit document is het beleidskader voor het onderhoud van groen en wegen, zowel ten aanzien van het technisch onderhoud als het schoonhouden van deze openbare ruimte. Voor alle onderdelen van de openbare ruimte en typen gebieden staat in de 'Evaluatie BOR' de wenselijke en haalbare onderhoudskwaliteit. De raad kan het onderhoudsniveau jaarlijks wijzigen, dit is in 2013 voor het laatst gebeurd.
  Bestaande en toekomstige adoptanten worden ondersteund bij het onderhoud van de geadopteerde percelen.
  De openbare ruimte in beheer van de gemeente Hattem is circa 209 ha groot en is opgebouwd uit bos (ca. 76 ha), wegen (ca. 69 ha) en groen (ca. 64 ha). In deze openbare ruimte staat een groot aantal te beheren objecten, zoals bomen, banken, lichtmasten, verkeersborden, etc.

In onderstaande tabel is de kwaliteit van het vastgestelde straatbeeld weergegeven.

	stadshart	woonwijk	buiten wonen	buitengebied	begraafplaats	bedrijventerrein	hoofdstructuur wegen
verharding	B	C	C	C	B	C	C
groen	B	C	C	C	B	C	C
meubilair	B	C	C	C	B	C	C
onkruid /zwerfvuil	B	C	C	C	B	C	C

Gemiddelde behaalde kwaliteit uit schouwen 2021

	stadshart	woonwijk	buiten wonen	buitengebied	begraafplaats	bedrijventerrein	hoofdstructuur wegen
verharding	B	B	B	B	B	B	B
groen	B	B	B	B	B	B	B
meubilair	B	C	B	C	B	B	B
onkruid /zwerfvuil	B	B	B	B	B	B	B

Door de grote inzet van vrijwilligers is met name het niveau van zwerfvuil een hoger kwaliteitsniveau geworden. Het BOR plan is door capaciteitsgebrek door ziekte in 2021 niet herzien.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Wegbeheer**
  Het onderhoudsniveau van de wegen is op niveau C vastgesteld. Als goed beheerder zoeken we naar een optimale verhouding tussen de onderhoudskosten en de vervangingsinvesteringen, zoveel mogelijk afgestemd op GVVP en rioleringen.

  In 2021 heeft deze afstemming tussen de maatregelen wegen en riolering opnieuw plaatsgevonden en is vertaald naar uitvoeringsplannen en meerjaren investeringsplan voor 2022 en verder.

- **Civiel technische kunstwerken**
  De gemeente Hattem heeft 16 bruggen in beheer. De totale waarde van het areaal kunstwerken is circa € 2.600.000. De uitvoering van onderhoud en vervanging wordt in overeenstemming met het MJOP uitgevoerd en opgenomen in de meerjaren investeringsprogramma.

- **Openbare Verlichting**
  In 2012 heeft de raad de visie "duurzaamheid in de openbare verlichting H2O" en het beleidsplan "Openbare verlichting gemeente Hattem" vastgesteld. De raad heeft ervoor gekozen om het maatregelenpakket uit te laten voeren waarbij de verduurzaming van de openbare verlichting versneld wordt uitgevoerd. De onderdelen uit de jaarschijven betreffende de binnenstad worden meegenomen met het herinrichtingsproject van de binnenstad.

  In 2021 is er een inventarisatie gemaakt van alle lichtmasten die nog niet voorzien zijn van ledverlichting. Dit komt neer op ongeveer 1100 lichtmasten. Voor het verledden is er gekozen voor drie leveranciers, dit om niet afhankelijk te zijn van één leverancier. Bij deze leveranciers zijn offertes opgevraagd, deze zijn eind 2021 en begin 2022 bij de gemeente binnen gekomen. In de eerste helft van 2022 wordt er een start gemaakt met het verledden, dit wordt per leverancier gefaseerd uitgevoerd en na verwachting is de gehele openbare verlichting van Hattem in de eerste helft van 2023 verled.

- **Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP):**
  In 2018 is het GVVP vastgesteld vanwege nieuwe ontwikkelingen en aangepaste wet- en regelgeving. Om uitvoering te geven aan het GVVP is in 2019 het uitvoeringsprogramma GVVP 2019-2023 vastgesteld door het college. De uit het uitvoeringsprogramma voortvloeiende benodigde maatregelen zijn in het MIP voor 2022 en verder opgenomen.

  In 2021 is het traject aangaande de herinrichting van de Hessenweg, Bijleveldinsingel en Vechtstraat afgerond. Deze wegen waren voorheen 50 km/uur wegen en nu geldt een maximumsnelheid van 30 km/uur. De wegen en direct omgeving hebben een nieuw uiterlijk gekregen en voorrangskruispunten zijn gewijzigd in gelijkwaardige kruispunten. Uit een evaluatie na afronding van dit traject zijn nog een aantal verbeterpunten gekomen. Daarnaast is in 2021 het Roseboomspoor verbeterd, tussen de Enkweg en de Apeldoornseweg is nu sprake van een comfortabele brede fietsroute.

- **Openbaar groen bomen**
  Aan de laanbomen aan de Konijnenbergerweg en Hezenbergerweg is groot onderhoud uitgevoerd. Een aantal van de bomen is vervangen , hiervoor zijn 19 nieuwe eiken geplant.

  Omvorming van de plantvakken heeft plaatsgevonden aan de Burg bijleveldsingel, Hessenweg, Vechtstraat en de Zuiderzeestraatweg

  De boomplantdag heeft plaatsgevonden aan de Gaedsbergerweg, alle zijstraten Hogenkamp.

- **Begraafplaats**
  In 2021 zijn een aantal boemen verwijderd die in slechte staat waren, heeft er inboet plaatsgevonden in de nieuwe hagen. Daarnaast is de voorbereiding gestart om te kunnen ruimen en is de voorbereiding gestart om in 2022 het laaste deel van de begraafplaats in te richten en van beplanting te voorzien.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

D

Financiering

• INLEIDING

Bij de uitoefening van de financieringsfunctie worden de regels in acht genomen, welke in de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido), de door raad vastgestelde financiële verordening en in het BBV zijn opgenomen. De wet Fido bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. In deze wet is onder meer een verbod opgenomen voor het inzetten van financieringsmiddelen voor andere dan publieke doelen.
Samen met de financiële regelgeving van de Gemeentewet en de Financiële verhoudingswet, met het artikel 12-regime en het financiële toezicht draagt de wet Fido bij aan het grote vertrouwen van de financiële sector in de overheid. Overheidsorganen hebben daardoor gunstige financieringsvoorwaarden.

• FINANCIERING

- **Algemeen**
  - De treasuryfunctie is als volgt te definiëren:
    De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties: risicobeheer, gemeentefinanciering, kasbeheer en debiteuren- en crediteurenbeheer.
    De financierings-functie dient zich te beperken tot financieringen ten behoeve van de publieke functie, en dient tevens prudent te zijn.

- **Schatkistbankieren**
  - Schatkistbankieren houdt in dat de tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Het doel is het verlagen van de schuld van de Economisch Monetaire Unie (EMU). Gemeenten dienen overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist of bij andere decentrale overheden. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Door het verplichte schatkistbankieren, hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld en de EMU-schuld. Een neveneffect is dat de risico's die decentrale overheden lopen met hun tegoeden worden geminimaliseerd. Een decentrale overheid behoudt de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten voor publieke taken. Voor het aanhouden van liquide middelen buiten de schatkist bestaat een drempel. Voor Hattem was deze drempel voor 2020 € 250.000; het meerdere dient bij de schatkist te worden ondergebracht. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, met een minimum van € 250.000.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Er is per 1 oktober 2020 een lening aangetrokken van € 20.000.000. Deze lening is aangetrokken vooruitlopend op de grote financieringsbehoefte in de komende jaren. De lening is afgesloten mede gezien het rentepercentage van -0,055% (een negatieve rente).
Ultimo 2020 hield onze gemeente € 19.157.888 aan in de Schatkist.

- **Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (Wet Hof) en het EMU-saldo**
  - De Europese regeringsleiders hebben in 2011 afspraken gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. De Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline zijn in Nederland opgenomen in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof). De hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld (EMU-saldo) zijn daarbij genormeerd. Alle decentrale overheden samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten, provincies en waterschappen in een jaar.
    Dit kan onder andere tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld forse incidentele investeringen in activa in een bepaald jaar tot een tekort leiden. Bij een individuele gemeente zal het EMU-saldo hoge schommelingen te zien geven. Indicatief is de referentiewaarde ongeveer 3,5% van het begrotingstotaal. Voor de gemeente Hattem is dat ongeveer € 1 miljoen.
    In artikel 20 en 23 van het BBV is bepaald dat gemeenten het meerjarige EMU-saldo in beeld dient te brengen. Dit saldo is hieronder in de vorm van een kasstroombalans per ultimo van het jaar terug te vinden.

Reële sfeer

x € 1.000,-	2020	2021*	2021	2022*	2023*	2024*	2025*
Totaal Eigen Vermogen	10.431	9.417	10.570	7.888	7.809	7.822	7.882
Totaal Materiële Vaste Activa	-27.256	-35.097	-29.890	-34.936	-37.954	-50.074	-52.200
Voorzieningen	1.634	1.869	1.659	1.831	1.685	1.745	2.269
Voorraad grondbedrijf	679	60	-864	-	-	-	-
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	**-14.512**	**-23.751**	**-18.525**	**-25.217**	**-28.460**	**-40.507**	**-42.049**
Toename/afname EMU-saldo	**2.017**	**-9.239**	**-4.013**	**-6.692**	**-3.244**	**-12.047**	**-1.542**

** Primitieve begroting*

Alleen het jaar 2021 geeft een negatieve ontwikkeling van het EMU saldo te zien. Ook de overige jaren is er een negatief EMU saldo, dit wordt vooral veroorzaakt door de geplande investeringen, zie hiervoor de Meerjareninvesteringsprogramma (MIP).

De ontwikkeling van 2021 is als volgt weer te geven:

Reële sfeer

x € 1.000,-	2020	2021	Verschil
Totaal Eigen Vermogen	10.431	10.570	139
Totaal Materiële Vaste Activa	-27.256	-29.890	-2.634
Voorzieningen	1.634	1.659	25
Voorraad grondbedrijf	679	-864	-1.543
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	**-14.512**	**-18.525**	**-4.013**

Het negatieve EMU saldo in 2021 is veroorzaakt door investeringen in met name de materiële vaste activa en het grondbedrijf.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Financiële sfeer

x € 1.000,-	2020	2021*	2021	2022*	2023*	2024*	2025*
Investeringen Financiële Vaste Activa	10.012	9.850	10.801	10.694	10.563	10.433	10.304
Financieringsoverschot/werkkapitaal	16.841	3.319	7.594	-940	-2.410	-2.467	-2.468
Vaste Schuld	-41.365	-36.920	-36.920	-34.971	-36.613	-48.472	-49.884
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	**-14.512**	**-23.751**	**-18.525**	**-25.217**	**-28.460**	**-40.507**	**-42.049**
Toename/afname EMU-saldo	**2.017**	**-9.239**	**-4.013**	**-6.692**	**-3.244**	**-12.047**	**-1.542**

** Primitieve begroting*

Ten opzichte van 2020 zien wij een afname van € 13,5 miljoen in 2021 binnen het werkkapitaal. De oorzaak hiervan is het aantal investeringen waar gedurende 2021 aan gewerkt is en vanuit het werkkapitaal is gefinancierd. Het cumulatief vorderingensaldo neemt af met € 4 miljoen. In de reële sfeer is te zien, dat dit komt met name door investeringen in het grondbedrijf en de materiële vaste activa. De afname van het EMU-saldo is in de jaren 2022 tot en met 2025 afgerond € 22 miljoen voornamelijk door de hoge investeringsambitie van de gemeente Hattem, zoals ook is terug te vinden bij de toename van de materiële vaste activa.

In de septembercirculaire 2021 zijn de referentiewaarden per gemeente meegegeven. Voor Hattem is deze referentiewaarde: -3,73% van het begrotingstotaal 2021 van € 28.018 = € 1.047.000. Dit betekent dat binnen de macro-norm de gemeente Hattem meetelt voor een geraamde afname van het EMU-saldo van € 1.047.000. Voor 2021 overschrijden wij deze norm met € 2.966.000.

EMU-saldo t.o.v. de Referentiewaarde

x € 1.000,-	2020	2021*	2021	2022*	2023*	2024*	2025*
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	-14.512	-23.751	-18.525	-25.217	-28.460	-40.507	-42.049
Toename/afname EMU-saldo t.o.v. vorig jaar	2.017	-9.239	-4.013	-6.692	-3.244	-12.047	-1.542
Referentiewaarde (septembercirculaire 2021)	-933	-1.047	-1.047	-1.047	-1.047	-1.047	-1.047
Saldo boven (+) of onder (-) de referentiewaarde	**2.950**	**-8.192**	**-2.966**	**-5.645**	**-2.197**	**-11.000**	**-495**

** Primitieve begroting*

- **Risicobeheer.**
  In de wet FIDO staan de uitgangspunten van het risicobeheer genoemd. Onder risico's worden hierin verstaan renterisico's, koersrisico, kredietrisico, intern liquiditeitsrisico en valutarisico.
  Onder het renterisicobeheer vallen de volgende activiteiten:
  1. Het per kwartaal bepalen van de kasgeldlimiet
  2. Het jaarlijks bepalen van de renterisiconorm

  1. Kasgeldlimiet
  Dit is een hulpmiddel om de renterisico's op korte financiering te beperken. Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag gefinancierd mag worden met kort geld (rekening-courant en kortlopende leningen): **de kasgeldlimiet**. Het betreft een percentage (momenteel 8,5%) van het totaal van de begroting bij aanvang van het begrotingsjaar. Ieder kwartaal wordt de gemiddelde

	(Bedragen x EUR 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	budget	budget	budget	budget	budget	budget	budget
Begrotingstotaal (lasten) primaire begroting	26.373	32.518	29.818	28.274	28.802	28.974	29.092
Kasgeldlimiet 8,5% hierover	2.242	2.764	2.535	2.403	2.448	2.463	2.473

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

liquiditeitspositie berekend. Dit gebeurt door het bepalen van het gemiddelde kassaldo over het betreffende kwartaal. Dit saldo wordt getoetst aan de berekende kasgeldlimiet. Bij structurele overschrijding van deze limiet (langer dan 3 kwartalen) dient de vlottende schuld geconsolideerd te worden door het afsluiten van een langlopende geldlening. Tevens dient bij een overschrijding de provincie hiervan op de hoogte gebracht te worden, en een ontheffing te worden aangevraagd. Uit onderstaand overzicht blijkt de begrote kasgeldlimiet voor de jaren 2021 tot en met 2026:

Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet in 2020 niet voor meer dan twee kwartalen is overschreden.

Periode	Kasgeldlimiet (x EUR 1000)	Gemiddelde vlottende schuld min liquide middelen (x EUR 1000)	overschrijding (x EUR 1000)	onderschrijding (x EUR 1000)
1e kwartaal	2.764	-17.693		20.457
2e kwartaal	2.764	-17.390		20.154
3e kwartaal	2.764	-15.641		18.405
4e kwartaal	2.764	-12.183		14.947

2. Renterisiconorm

Jaarlijks bij de begroting dient de renterisiconorm over de langlopende schulden te worden berekend. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Daarnaast dient te worden berekend het renterisico van de totale vaste schuld. Het berekende renterisico wordt vergeleken met de renterisiconorm.
Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de gemeente. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een jaar mag worden aangepast aan de marktrente.
Per jaar mag maximaal 20% van het begrotingstotaal een rentewijziging ondergaan.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het bedrag waarover renterisico wordt gelopen lager is dan de renterisiconorm.

	(Bedragen x EUR 1.000)					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Renterisico op vaste schuld	budget	budget	budget	budget	budget	budget
1. Renteherzieningen	0	0	0	0	0	0
2. Aflossingen	3.442	4.445	1.949	1.952	1.952	1.952
3. Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	**3.442**	**4.445**	**1.949**	**1.952**	**1.952**	**1.952**

4 Renterisiconorm	2020	2021	2022	2023	2024	2025
4a. Begrotingstotaal (lasten, volgens prim. begroting)	30.769	32.518	29.818	28.274	28.802	28.974
4b. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm	**6.154**	**6.504**	**5.964**	**5.655**	**5.760**	**5.795**

Toets Renterisiconorm	2020	2021	2022	2023	2024	2025
3. Renterisico op vaste schuld	3.442	4.445	1.949	1.952	1.952	1.952
4. Renterisiconorm	6.154	6.504	5.964	5.655	5.760	5.795
5. Ruimte onder de norm	**2.712**	**2.058**	**4.015**	**3.703**	**3.809**	**3.843**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Bij het afsluiten van leningen wordt rekening gehouden met de renterisiconorm door te kiezen voor een spreiding in looptijden van de leningen, en/of door te kiezen voor een jaarlijkse aflossing. Daarbij wordt gestuurd op het minimaliseren van de rentelasten.

Renterisico op nog aan te trekken leningen

In bovenstaand overzicht is uitgegaan van de bestaande vaste schuld. In de begroting 2021 is ook een meerjarenraming voor de financieringsbehoefte tot en met 2024 opgesteld. De benodigde extra financiering lang geld loopt op naar € 14,8 miljoen in 2024. Volgens de meerjarenprognose 2022 t/m 2025 zullen wij nog eens € 20 miljoen aan langlopende leningen moeten aantrekken. Voor deze vanaf 2022 aan te trekken leningen is een rentelast in de exploitatie meegenomen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze jaarstukken is daarom het risico opgenomen voor een stijging van de rente voor de komende 4 jaar van jaarlijks van 0,50%. Verder is er uitgegaan van een structureel extra rentelast voor de nog aan te trekken leningen van in totaal € 21 miljoen (exclusief aflossingen) van 2022 t/m 2025. In de paragraafweerstandsvermogen en risicobeheersing hebben wij een rente risico opgenomen voor die nog aan te trekken leningen, waarbij wij voorzichtigheidshalve uitgaan van de omslagrente à 1,5%. De marktrente - op het moment van schrijven - voor leningen met een termijn van 20 jaar is ongeveer 0,5%. Daarmee wordt in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een rentestijging van 1,00% voor de jaren 2023 t/m 2025. Het maximaal financieel nadeel is dan € 225.000 t/m 2025 mocht de rente de komende 4 jaar met 1,00% zijn gestegen. De kans daarop achten wij klein, ongeveer 20%. Het berekende risico is daarmee 0,2 x € 225.000 = € 45.000. Het gemiddelde rentepercentage van de bestaande langlopende leningen is per 1-1-2022 1,48%. Dit was ultimo 2020 nog 1,37%.

Kasbeheer

Het kasbeheer omvat het beheer van alle geldstromen, gericht op alle kas- en rekening-courant posities, waaronder het aantrekken van gelden op de geldmarkt en het beleggen van overtollige middelen. Het 'AFS kasstroomoverzicht' op de volgende pagina geeft zicht op de gerealiseerde kasstromen van deze jaarrekening als ook die van vorig jaar en de ramingen van 2021 t/m 2024 per ultimo jaar. Wij kennen in 2021 een positieve kasstroom uit operationele activiteiten van € 4.973.000. Met verrekening van de kasstroom uit investeringen (-€ 5.993.000) en de kasstroom uit financieringen (-€ 5.858) zijn de liquide middelen afgenomen met € 6.878.000 tot € 12.314.000. Hiervan zit € 12.261.000 in de Schatkist.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Tabel: AFS Kasstroomoverzicht per ultimo jaar

x € 1.000	2020 Realisatie	2021 Realisatie	2022 Begroting	2023 Begroting	2024 Begroting
Liquide middelen 01-01	613	19.192	12.314	4.383	4.333
Resultaat ná bestemming	928	291	189	75	220
Mutaties in de reserves	-314	-152	-2.871	-154	-206
Resultaat uit bedrijfsvoering	614	139	-2.682	-79	13
Aanpassingen voor:					
Afschrijvingen materiële vaste activa	1.329	1.232	1.562	1.826	2.273
Desinvestering in materiële vaste activa	3.596	1.398	0	0	0
Cashflow	5.538	2.769	-1.120	1.747	2.287
Aanpassingen resultaat uit bedrijfsvoering:	227	523	646	319	557
Kasstroom op winstbasis	5.765	3.292	-474	2.066	2.844
Verkoop voorraad grondbedrijf	890	0	0	0	0
Investeringen voorraad grondbedrijf	-611	-1.543	864	0	0
Veranderingen in werkkapitaal, exclusief geldmiddelen en kortlopende schulden:	633	3.225	-387	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	6.678	4.974	3	2.066	2.844
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.329	-5.993	-6.430	-4.642	-14.194
Vrije kasstroom	*3.349*	*-1.019*	*-6.427*	*-2.576*	*-11.350*
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	15.230	-5.858	-1.504	2.526	11.350
Mutatie geldmiddelen	18.579	-6.878	-7.931	-50	0
Liquide middelen 31-12	19.192	12.314	4.383	4.333	4.333
WERKAPITAAL 01-01	-1.848	12.155	6.227	-859	-2.297
Mutatie werkkapitaal	18.689	-9.248	-8.533	-1.470	-57
WERKAPITAAL 31-12	16.841	2.907	-2.306	-2.329	-2.354

Rentevisie

De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing was ultimo 2021 0.39% positief. Daarna is deze gestegen tot 0.88% per 10-03-2022. Voor 20 jaar lineair is de rente op het moment van schrijven 1,22% en voor 25 jaar 1,26%. Deze percentages zijn zoals de BNG deze presenteert op de site, het is wel zo dat de werkelijke tarieven over het algemeen lager zijn.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- De lange rentes zijn begin maart 2022 aan het stijgen, voor 2022 is de verwachting onzeker, de ECB zal naar verwachting een lichte stijging van de reële rente toestaan ((de werkelijke rente min de inflatie). Afhankelijk van de ontwikkeling in de wereldpolitiek zal de rente mogelijk sneller stijgen dan verwacht.
- Dit betekent dat de rente voor aan te trekken leningen in 2022 en daarna een hoger geprijsd zullen zijn.

- De verwachting is, mede door steunmaatregelen door de Europese Centrale Bank, de aantrekkende economische groei eind 2022, dat de rente eind 2022 licht zal stijgen. We houden de vingers aan de pols, mocht blijken dat door internationale ontwikkelingen de rente zal stijgen. Wij zullen dan bezien of we wederom vervroegd een lening moeten aantrekken.
- De korte rente daalt nog licht verder; het geldmarktrentetarief voor 3 maands euribor daalde in 2020 licht van -0,546% (31-12-2020) naar -0,487% (maart-2021). Deze rente betalen wij (als negatief, dan ontvangen wij) bij het aantrekken van korte geldleningen (kasgeld oftewel daggeld). Het beleid is gericht op het maximaal aantrekken van kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet.

- **Financiering**

De ontwikkeling van de financieringspositie is afhankelijk van de behoefte aan middelen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de aanwezige eigen financiële middelen en de voorgenomen investeringen.

- Het verloop van het werkkapitaal wordt het komende jaar beïnvloed door diverse factoren vanwege de financieringsbehoefte met betrekking tot de lopende investeringen.
- Langlopende activa (langer dan 1 jaar) worden zoveel mogelijk gefinancierd met lang vermogen.

Uit onderstaand overzicht blijkt de begrote meerjarige financieringsbehoefte voor de jaren 2021 t/m 2026 per 31 december:

Bedragen x EUR 1.000	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Financieringsbehoeft (A):						
Vaste activa + Grondbedrijf	41.555	45.631	48.517	60.506	62.503	70.711
Financieringsmiddelen (B):						
Geldleningen > 1 jaar*	36.920	34.971	36.613	48.472	49.884	57.833
Reserves en voorzieningen	12.229	9.720	9.494	9.567	10.151	10.426
Totaal vaste passiva	49.149	44.691	46.107	58.039	60.035	68.259
Financieringstekort A -B (1)	*-7.594*	*940*	*2.410*	*2.467*	*2.468*	*2.452*
Kasgeldlimiet (2):	2.764	2.535	2.403	2.448	2.463	2.473
Financieringstekort boven de kastgeldlimiet	**-10.358**	**-1.595**	**7**	**19**	**5**	**-21**

- **Rente omslag en renteresultaat**

In de begroting is de renteomslag berekend volgens de nieuwe methodiek die het BBV voorschrijft. De omslagrente voor het begrotingsjaar 2021 was 1,50%.

- In het schema op de volgende pagina is weergegeven hoe de rente aan de investeringen, grondexploitaties en taakvelden is toegerekend.
- Hierna zijn de totale rentelasten weergegeven. Die komen voor 2021 uit op € 558.225. Hiervan heeft een deel betrekking op leningen die zijn doorgeleend aan derden zoals verbonden partijen. Daar staan rentebaten tegenover.
- Uit het schema blijkt dat het renteresultaat uitkomt op een negatief saldo van € 22.228. Dit saldo ontstaat mede doordat gekozen is voor een renteomslag van 1,5%, waarbij gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om het berekende percentage van 2,00% af te ronden binnen de wettelijke bandbreedte van 0,5%.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

	Renteschema BBV		Rente
a.	<u>De externe rentelasten over lange financiering</u>		
	Zie begrote staat langlopende leningen	558.225	
b.	<u>De externe rentebaten</u>		
	Rentebate vaste geldleningen	60.162	
	Totaal door te rekenen externe rente		498.063
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (Assenrade & Woonzorgzone)		-5.474
c2	De rente van projectfinanciering t.b.v. projecten		
	Saldo door te rekenen externe rente		**492.589**
d1.	Rente over eigen vermogen		
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		492.589
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		470.362
.	Renteresultaat op het taakveld treasury		**22.228**

Berekening omslagrente percentage:

Vaste activa (voorm. Staat C) boekwaarde per 1-1-2021 totaal:		36.588.725
Af:		
Grondbedrijf Assenrade	-678.758	
Woonzorgzone (start 1-1-2021)	1.166.907	
Kapitaalverstrekkingen	1.721.677	
Lening deelnemingen	348.114	
Investeringen nog niet afgerond	7.941.783	
Totaal langlopende leningen u/g	2.570.923	
		13.070.647
Over		23.518.078
Toe te rekenen rente aan taakvelden		492.589
Rente %		2,09%
Te hanteren omslagrente (gelijk aan Begrote rente)		**1,50%**

(Afronding vindt plaats binnen een veelvoud van 0,5% en een marge van 0,5%.)

Renteresultaat door afronding:

Gehanteerde rente na afronden over € 23.518.078	2,095%	492.589
Rentepercentage voor afronding over € 23.518.078	2,000%	470.362
		22.2228

De kostenplaats 600001 kapitaallasten geeft per saldo een tekort te zien van € 22.228

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

E

Bedrijfsvoering

• INLEIDING

Zoals bekend wordt in programma 3 de ambitie voor besturen en organiseren nader toegelicht. Samen Hattem vormt het kernprogramma om deze ambitie te verwezenlijken.
De vakdisciplines van bedrijfsvoering zijn mede richtinggevend én ondersteunend aan de uitvoering van dat programma. Er wordt gewerkt vanuit business-partnerschap zodat vakkennis nadrukkelijk(er) wordt ingezet én ontwikkeld ten gunste van goed (be)sturen en functioneren van de organisatie.

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen beschreven. Wij verwijzen hier naar deze resultaten. In deze paragraaf benoemen we concreet wat we hebben gerealiseerd.

• RELEVANTE ONTWIKKELINGEN

- **HRM**
  Een toekomstbestendige organisatie die eveneens aantrekkelijk is om voor te werken, vraagt naast ruimte en faciliteiten om permanent te investeren in ontwikkeling van medewerkers, ook invulling van goed werkgeverschap (binden, boeien en waardering).

  De kanteling naar een organisatie die Opgave- en Procesgericht werkt, wordt ondersteund door het vormen teams en het werken met rollen voor samensturing. Het afgelopen jaar zijn medewerkers is de gelegenheid gesteld deel te nemen aan de training voor de consent-methode. Een methode voor gespreksetiquette die bijdraagt aan gedragen besluitvorming binnen een team. De methode wordt inmiddels in diverse overlegvormen toegepast.

  De corona-pandemie heeft grote impact gehad op onze manier van werken. Verplicht thuiswerken was lange tijd de standaard. Het programma voor de doorontwikkeling van de organisatie is hierdoor vertraagd. We hebben onze weg moeten vinden met het online samenwerken. Gelukkig hebben we ons snel weten aan te passen en hebben we tijdig maatregelen getroffen om werkbalans te creëren. In het najaar konden afspraken worden gemaakt over de deelname aan trainingen en de vorming van groepen die verder werkten aan het ontwerp van de organisatie en de beoogde nieuwe manier van werken: opgave- en procesgericht.

  Het Hybride werken vloeit logischerwijs voort uit de thuiswerkervaringen en het online samenwerken. We zijn inmiddels een plan aan het voorbereiden om het thuiswerken permanent te faciliteren en het werken op kantoor te koppelen aan het type activiteit dat moet worden uitgevoerd. We streven naar een

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

goede balans in productiviteit, socialisering en betrokkenheid. We werken aan 'spelregels' (hoe gaan we hier samen mee om) en passende personeelsregelingen die daar op aansluiten en marktconform zijn.

- **Kerngegevens**

Kerngegevens:		
	Per 31-12-2020	Per 31-12-2021
Formatie in Fte	94,6	98,7
Bezetting	90,97	93,6
Gemiddelde leeftijd	46,5	46,7
Aantal medewerkers	107	112
Aantal mannen	50	52
Aantal vrouwen	57	60
Ziekteverzuim in %	8,26%	6,64%
Banen met mensen met een arbeidsbeperking in % van aantal Fte's	6	6

De gemiddelde leeftijd is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2020.
Het ziekteverzuimpercentage is in 2021 uitgekomen op 6,64. Daarmee laat het percentage een lichte daling zien ten opzichte van 2020. Bij de begeleiding en re-integratie van de langdurig zieken is HR intensief betrokken. Helaas zijn twee collega's na een kort ziekbed het afgelopen jaar overleden.

- **Informatievoorziening**

Gezamenlijk door-ontwikkelen

Om te kunnen blijven voldoen aan de (wettelijke) eisen voor de interne en externe informatievoorziening, blijft gezamenlijk door-ontwikkelen noodzakelijk. Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de inrichting en ontwikkeling van centrale (expert) teams in H2O verband. De vorming en ontwikkeling van centrale teams heeft als doel om de kwetsbaarheid van de gemeentelijke informatievoorziening te verminderen en de kwaliteit te verhogen.

De volgende taakvelden zijn inmiddels binnen het centrale H2O team '**CIO office**' belegd:
- Bedrijfs- en informatie-architectuur;
- Informatie-advies;
- Informatiebeveiliging en privacy;
- Projectportfoliomanagement;
- Financieel management ICT.

Ook aan de kant van de gemeenten is verder gewerkt aan de invulling van gezamenlijk opdrachtgeverschap, zodat de ontwikkeling van de informatievoorziening in de pas loopt met de doelstellingen van de gemeentelijke organisaties. De vorming van gezamenlijk opdrachtgeverschap heeft als doel scherper te definiëren wat visies, werkwijzen en gewenste inrichting van bedrijfsprocessen zijn, om de juiste eisen aan de informatievoorziening te kunnen stellen. Het is een belangrijke randvoorwaarde om keuzes te maken v.w.b. de vervanging van onze informatiesystemen, maar ook te prioritering in planmatige uitvoering van projecten.

Koers naar planmatige ontwikkeling & uitvoering I-opgaven

Het ontwikkelen van een informatievoorziening moet gestructureerd, in samenhang en planmatig plaatsvinden. Het blijft onze ambitie om hieraan met een meerjarig informatiebeleidsplan invulling te geven.
We maken stappen, maar de ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo waardoor de grip op de grote hoeveelheid projectvoorstellen voor veranderingen in onze informatievoorziening nog verder verbeterd moet worden. De dynamiek in de samenwerking met en tussen de 3 organisaties speelt daarbij een belangrijke rol.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Het beoogde effect is dat opdrachten, projecten of programma's in samenhang worden gebracht en geprioriteerd voor uitvoering. De zgn ontwikkelagenda's per keten worden uiteindelijk gebundeld in het Strategisch meerjarig informatiebeleidsplan, dat jaarlijks zal worden geactualiseerd door jaarplannen. Deze jaarplannen bevatten haalbare agenda's, een beter inzicht in benodigde middelen waarbij aansluiting met de P&C cyclus van de gemeenten wordt geborgd.

De grote projecten die het afgelopen jaar aandacht hebben gevraagd zijn:
- M2A; Afronden Sociaal domein, Starten domein Bedrijfsvoering
- Omgevingswet; Geo informatie op orde brengen ter voorbereiding op digitale stelsel
- Zaakgericht werken; verder voorbereiden aanbesteding en implementatie.

Financiële impact
Ondanks de gezamenlijke aanpak en het bundelen van kennis en ervaring, hebben we niet alle benodigde expertise in huis om alle veranderingen in onze informatievoorziening de komende periode door te voeren. We hebben vorig jaar geïnvesteerd om belangrijke rollen structureel met vast personeel in te vullen. Voor specifieke kennis hebben we een beroep gedaan op externe inhuur.

- **Automatisering**
  Door een steeds grotere behoefte aan beeldbellen en de noodzaak om meer aandacht te besteden aan digitale veiligheid is sinds het begin van Corona extra geïnvesteerd in nieuwe technologie. Teams is geïntroduceerd voor raads- en commissieleden en met de BIO-audit (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de PEN-test (Penetratie-test) is een start gemaakt. Deze lijn wordt verder door getrokken.

  De Hattemer deelnemer bijdrage aan de gezamenlijke I-Dienst is met € 48.380,- overschreden.
  Als onderbouwing geldt:
  - Huisvestingskosten door de nieuwe kostenverdeelsystematiek tussen de gemeenten (N)
  - Er zijn meer uren dan voorzien besteed voor de ondersteuning en begeleiding van projecten. Als gevolg van de corona maatregelen is grotendeels vanuit huis werd en heeft er extra ondersteuning van 2e lijns support plaatsgevonden. Daarnaast is er voor de versnelde invoer van MS-Teams ook extern ingehuurd (N)
  - (Versnelde) overgang van Skype naar MS-Teams en de bijbehorende uitgaven voor Office 365, Exchange Online en back-up van deze gegevens in de cloud. Daarnaast is het antivirus programma vervangen door een nieuwe versie, is een systeem (TOPdesk) voor het professioneel behandelen van gebruikersmeldingen en ondersteuning van beheer aangeschaft en zijn licenties geactualiseerd (N)
  - Kosten die betrekking hebben op het vertrek van de manager van de i-Dienst zoals advocaatkosten en (extra)loonkosten (N)

- **Documentaire informatie**
  E-depot
  Er wordt gewerkt aan een visie op duurzame en toegankelijke informatie in H2O-verband. Op basis van deze visie wordt zowel een digitale bewaarstrategie vastgesteld voor de gemeentelijke informatie als ook een voorstel op welke wijze het beste een e-depot kan worden gerealiseerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een business-case rapport, dat in het voorjaar van 2020 is opgesteld. Een besluit daarover zal genomen worden in de eerste helft van 2022 en financiële gevolgen zullen worden vertaald in en vanaf de begroting 2023.

  Restauratie archieven
  Er ligt al een hele tijd een restauratieplan voor de oudste archieven van de gemeente Hattem, die zijn ondergebracht in het streekarchief in Epe. Het betreft zowel archieven van de gemeente zelf als het Frans archief en Notariële archieven. In het meerjarenprogramma zijn vanaf 2022 voor de komende 5 jaar gelden opgenomen om deze restauratie fasegewijs uit te voeren.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- **Inkoop & aanbesteding**
  Onze inkooporganisatie in H2O-verband zet zich in op de rechtmatige, doelmatige en doeltreffende inkooptrajecten.

  Ze doet dit o.a. aan de hand van de volgende pijlers: inkoopmanagement, personeel, inkoopbeleid en -doelen, systemen en procedures en inkoopresultaten.

  De inkoopkalender wordt jaarlijks in overleg met management en decentrale inkopers geactualiseerd. De kalender biedt:
  - Een kader om te kijken waar inkoopsamenwerking binnen H2O/ISNV of in een ander samenwerkingsverband mogelijk is om zodoende kennis en kosten te delen;
  - De mogelijkheid om te bepalen welke vorm van inkoopbegeleiding (advies, inkoopcoördinatie of begeleiding gehele inkooptraject) gewenst is, zodat de juiste capaciteit en kwaliteit van InkoopH2O beschikbaar is;
  - Inzicht in waar extra kansen liggen om beleidsdoelstellingen (social return, duurzaamheid, lokaal/MKB), naast de toepassing van de criteria zoals vastgelegd in het inkoopbeleid dat door de colleges van de H2O gemeenten is vastgesteld, in te vullen;
  - Een overzicht van alle te verwachten aanbestedingen binnen de gemeenten.

  In 2021 is Inkoop o.a. betrokken geweest bij 6 Europese en 18 meervoudig onderhandse aanbestedingen.

  Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan verbetering van contractbeheer en registratie voor alle drie de H2O gemeenten. De regie op de uitvoering van aanbestedingen is strikter met een meer verplichtende review door Inkoop H2O op alle uitgaande aanbestedingen. Aanbestedingen gaan enkel nog via een tenderplatform (Negometrix/Tenderned). Digitaal aanbesteden betekent een lastenverlichting voor zowel de leverancier als de aanbestedende dienst en bevordering van de transparantie van een aanbesteding. Dit sluit aan bij de doelstellingen van ons inkoopbeleid. Het tenderstartformulier is komen te vervallen om dat vroegtijdig alle aanbestedingen via de kalender al in beeld zijn en zodoende het sturen op voldoen aan wet- en regelgeving en het gemeentelijke inkoopbeleid al tijdig wordt getoetst en wordt gemonitord.

OVERHEAD

De kosten die verband houden met de gemeentelijke bedrijfsvoering worden verantwoord op programma 4 - Bedrijfsvoering.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

F

Verbonden partijen

• INLEIDING

Deze paragraaf omvat een lijst van verbonden partijen. Per partij is aangeven hoe deze bijdraagt aan de realisatie van beleidsdoelstellingen.
Het beleid op de verbonden partijen zal in de nieuwe raads- en collegeperiode geactualiseerd worden. Hierin wordt de strategie van Hattem ten aanzien van de verbonden partijen beschreven.

In samenspraak met de regiogemeenten is onderzocht hoe de grip zowel ambtelijk als bestuurlijk op de verbonden partijen verbeterd kan worden. Kernbegrippen hierbij zijn risicomanagement, besluitvormingsproces en structuren en werkwijzen.
De eerste stap om te komen tot een intentieverklaring om hierbij als gemeenten gezamenlijk op te trekken is vertaald in een 'Regionale notitie Grip op de verbonden partijen'; Hoe komen we tot een gezonde balans tussen controle en vertrouwen.

De doelstelling van de notitie is tweeledig:

- Inzicht geven in de onderwerpen waarop we regionaal stappen kunnen en willen zetten ter verbetering van de grip op verbonden partijen en de onderwerpen waaraan juist lokaal invulling gegeven kan worden.
- Inzicht geven in concrete vervolgstappen/producten op de onderwerpen die we gezamenlijk aan willen pakken. Hoe vinden de onderwerpen hun weg in de praktijk?

Het begrip verbonden partij is in artikel 1, eerste lid, onderdeel b van het Begroting en Verantwoording (BBV) als volgt gedefinieerd: Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."

<u>Bestuurlijk belang</u>
Bestuurlijk belang wordt gedefinieerd als: "Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht".

<u>Financieel belang</u>
Financieel belang wordt gedefinieerd als: "Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt".

Een verbonden partij betekent participatie in N.V.'s, B.V.'s, Commanditaire Vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen. Ook stichtingen en verenigingen, bedrijfsvoeringsorganisaties en een centrumgemeente-constructie kunnen onder verbonden partijen vallen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Het BBV schrijft verder voor dat vanaf de begroting 2017 de verbonden partijen gecategoriseerd worden opgenomen in de vorm van een lijst met de volgende onderverdeling:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen, en,
4. overige verbonden partijen.

Lijst van verbonden partijen:

Ad1: gemeenschappelijke regelingen

- GGD Noord en Oost Gelderland
- Archeologie Hattem-Zwolle-Zwartewaterland
- Omgevingsdienst Noord Veluwe
- Sociale recherche IJssel-Vechtstreek
- Streekarchivariaat
- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
- ICT samenwerking Hattem, Heerde en Oldebroek (H2O)
- Samenwerkingsverband Noord Veluwe (*opgeheven per 1 januari 2020*)
- Vervoercentrale Stedendriehoek / Plus OV

Ad2: vennootschappen en coöperaties

- Alliander NV
- Vitens NV
- Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG NV)
- NV Rova
- Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V
- Leisurelands
- Powered by Hattem

Ad3: stichtingen en verenigingen

- -

Ad4: overige verbonden partijen

- -

DEELNEMINGEN GEMEENTE HATTEM

GGD

GGD Noord- en Oost Gelderland gevestigd te Warnsveld

De gemeenten in de regio Noord- en Oost Gelderland zetten zich op bepaalde terreinen van lokale gezondheidszorg samen in voor hun inwoners. Een belangrijke plek daarin hebben gezondheid en hulpverlening.

Doel:

De GGD Noord- en Oost Gelderland heeft tot taak de behartiging van het gemeenschappelijke belang van de deelnemende gemeenten op het gebied van volksgezondheid en milieubeheer.

Betrokkenen:

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten in de regio's Achterhoek, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe, waaronder de gemeente Hattem.

Bestuurlijk belang/participatie:

De deelnemende gemeenten hebben hun samenwerking vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling, de 'statuten' van de GGD. Hattem neemt deel in het bestuur. Verder wordt bestuurlijk en ambtelijk deelgenomen in diverse portefeuillehoudersoverleggen van de regio.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Financieel belang:

- *Verdeling kosten*: de gemeente Hattem draagt evenals de andere deelnemers middels een jaarlijkse bijdrage per inwoner bij in de kosten van de gemeenschappelijke regeling.
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Vermogen*: in de rekening 2021 is het verwachte voordelige resultaat verrekend met de reserves, dit met inachtneming van het uit te keren rekeningsaldo aan de 22 deelnemende gemeenten.

x € 1.000,--	*Begroot 2022*	*Verwachting 2021*	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*
Eigen vermogen	2.500	3.079	2.970	2.909	3.028
Vreemd vermogen	2.500	10.025	7.036	2.631	2.923
Resultaat	0	5	69	71	213

Ontwikkelingen:
De prioriteiten van de GGD-NOG voor 2021 zijn de volgende: NOG gezondere jeugd, NOG gezondere leefomgeving, NOG gezonder oud worden en NOG gezondere leefstijl. Deze prioriteiten komen voort uit de bestuursagenda 2019-2023 van de GGD-NOG. Deze prioriteiten sluiten uitstekend aan op de prioriteiten uit het volksgezondheidsbeleid van de gemeente Hattem. Ook sluiten deze prioriteiten goed aan op de inzet die in Hattem wordt gepleegd op preventie (door bijvoorbeeld JOGG), maar ook op de koppeling die in Hattem wordt gelegd tussen volksgezondheid en de nieuwe omgevingswet.

BNG

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten gevestigd te 's Gravenhage

Doel:
De bank Nederlandse Gemeenten is voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecificeerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid (Triple A). Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.

Betrokkenen:
Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector).

Bestuurlijk belang/participatie:
De gemeente Hattem participeert in het aandelenkapitaal.

Financieel belang:

- *Algemeen*: De bank is een structuurvennootschap. Het rijk is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en het waterschap. Aangezien de aandeelhouders van de bank alle overheden zijn, is de BNG vanzelfsprekend onderdeel van de publieke sector.
- Aandelen: de gemeente Hattem heeft per 1 januari 2020 een aantal van 30.030 aandelen in bezit met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- *Dividend*
  De nettowinst van BNG Bank over 2021 bedraagt EUR 236 miljoen. De aandeelhouders hebben tijdens de Algemene Vergadering op 21 april 2022 ingestemd met het voorstel om 60% (2020: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van EUR 127 miljoen. Het dividend bedraagt EUR 2,28 per aandeel van nominaal EUR 2,50.
- *Uitgekeerd dividend 2021* (€ 2,28 per aandeel); € 68.000 (2022)
- *Uitgekeerd dividend 2020* (€ 1,81 per aandeel); € 54.000
- *Uitgekeerd dividend 2019:* (€ ,127 per aandeel) voor Hattem € 38.000. Gehoor gevend aan de aanbeveling van ECB heeft BNG dit bedrag niet uitgekeerd in 2020. Niettemin is de intentie van BNG om wel tot uitkering over te gaan.
- *Uitgekeerd dividend 2018:* (€ 2,85 per aandeel) voor Hattem € 85.000.
- *Uitgekeerd dividend 2017*: (€ 2,53 per aandeel) voor Hattem € 76.000.

x € 1 mln	*Begroot 2021*	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Eigen vermogen	5.000	5.097	4.887	4.991	4.953
Vreemd vermogen	135.000	155.262	144.802	132.518	135.041
Resultaat	-	211	163	337	393

Ontwikkelingen:
Er is met betrekking tot de BNG een onzekere ontwikkeling van het financieel resultaat en daarmee onzekere winstuitkering voor gemeente. Het resultaat staat onder invloed van een verwachte achterblijvende kredietvraag, een aanhoudend lage rente en stijgende bedrijfslasten om te voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving.

Beleidsvoornemens:
Behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semi-publieke domein.

Alliander

N.V. Alliander gevestigd te Amsterdam.

Doel:
Alliander is een netwerkbedrijf dat zorgt voor het vervoeren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde manier.

Betrokkenen:
Aandeelhouder is een aantal provincies en een groot aantal gemeenten in Zuid-Holland, Friesland, Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland.

Bestuurlijk belang:
De aandeelhoudersvergaderingen worden bijgewoond door de portefeuillehouder.

Financieel belang:
- *Aandelen:* de gemeente Hattem houdt per 1 januari 2021 169.659 aandelen NV Alliander in bezit met een nominale waarde van € 1,65 per aandeel.
- *Dividend:* voor 2021 is een dividend geraamd van € 81.400.
- *Uitgekeerd dividend 2020 (€ 0,70 per aandeel)*: € 119.000, ontvangen in 2021
- *Uitgekeerd dividend 2019 (€ 0,83 per aandeel)*: € 141.000
- *Uitgekeerd dividend 2018 (€ 1,10 per aandeel)*: € 186.000
- *Uitgekeerd dividend 2017 (€ 0,67 per aandeel)*: € 113.500
- *Uitgekeerd dividend 2016 (€ 0,76 per aandeel)*: € 128.500

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

x € 1,-- miljoen	Begroot 2021	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2018
• Eigen vermogen	4.346	4.328	4.224	4.12
• Vreemd vermogen	5.319	5.094	4.567	4.21
• Resultaat	119	224	253	33

Bij raadsbesluit d.d. 11 oktober 2021 is het verzoek van Alliander N.V. ingewilligd om als gemeente Hattem over te gaan tot een kapitaalversterking van € 744.100. Dit verzoek is aan de gemeente Hattem als aandeelhouder gedaan om het eigen vermogen te versterken door middel van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De raad heeft hierbij overwogen dat zij als publieke aandeelhouder een maatschappelijke verantwoording heeft voor de (maatschappelijk) opgave van Alliander, zijnde de energietransitie.
Daarbij is meegewogen dat ons weerstandsvermogen daar niet onder lijdt en dat rendement in het vooruitzicht is gesteld.

Ontwikkelingen:
N.V. Alliander is het netwerkbedrijf dat in 2009 werd afgesplitst van Nuon.
De gegevens voor het jaar 2021 zijn afkomstig uit het halfjaarbericht van Alliander.

Beleidsvoornemens:
Geen

Vitens

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel:
Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, evenals het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Betrokkenen:
Aandeelhouders van de vennootschap Vitens N.V. is een aantal provincies en een groot aantal gemeenten in Gelderland, Overijssel, Flevoland en Midden-Nederland.

Bestuurlijk belang:
De gemeente Hattem heeft een wethouder in de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang:

- *Aandelen:* de gemeente Hattem heeft 10.682 aandelen in bezit met een nominale waarde van € 1,--. Jaarlijks zal de directie een voorstel voor dividenduitkering doen. Vanaf 2019 heeft Vitens geen dividend uitgekeerd.
- *Dividend*: voor 2021 is een dividend geraamd van € 0.
- *Uitgekeerd dividend 2020:* € 0
- *Uitgekeerd dividend 2019:* € 0
- *Uitgekeerd dividend 2018:* € 9.600, ontvangen in 2019
- *Uitgekeerd dividend 2017:* € 35.000
- *Uitgekeerd dividend 2016*: € 36.000

x € 1,-- miljoen	Begroot 2021	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2018
Eigen vermogen	581	557	533	533
Vreemd vermogen	1.445	1.340	1.293	1.234
Resultaat	25	24	11	13

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- *Achtergestelde lening*: Daarnaast is ingaande 1 januari 2006 een achtergestelde lening verstrekt van € 716.100 met een looptijd van 15 jaar. De jaarlijks te vergoeden rente wordt bepaald door het rentepercentage te fixeren op de laatste werkdag van het jaar volgens het Financieel Dagblad, vermeerderd met 1%.
  Het jaarlijkse aflossingsdeel is bepaald op € 47.740. De achtergestelde lening is in 2021 geheel afgelost.

Ontwikkelingen:
Al enige jaren heeft Vitens te maken met financiële ratio's die onder druk staan door het hoge investeringsniveau en de lage WACC. Dat is een ratio die wordt vastgelegd door de Autoriteit Consument en Markt. De ratio heeft als gevolg dat wanneer het bedrijfsresultaat van Vitens boven de WACC uit komt, Vitens de overwinst het jaar daarop in de tarieven moet teruggeven.

Een nieuwe ontwikkeling is de solvabiliteit die ultimo 2019 onder de 30% is gedaald. Hiermee voldoet Vitens niet aan de continuïteitsdoelstelling en daarom wordt er geen dividend uitgekeerd. In de begroting 2022-2025 verwachten we vanaf 2024 dat Vitens weer dividend uitkeert.

Beleidsvoornemens:
Geen

Leisurelands

Leisurelands gevestigd te Arnhem

Doel:
De handelsnaam van RGV Holding BV is Leisurelands. Leisurelands heeft tot taak de behartiging van het gemeenschappelijke belang van de deelnemende gemeenten wat betreft de ontwikkeling van recreatieve en toeristische mogelijkheden in het gebied, dit met bescherming van het landschappelijke karakter. RGV Holding B.V. is eigenaar van in totaal veertien openbare, laagdrempelig toegankelijke recreatiegebieden waaronder jachthaven Hattem en Heerderstrand.

Betrokkenen:
Aan de recreatiegemeenschap wordt onder andere door Veluwse gemeenten deelgenomen, waaronder de gemeente Hattem.

Bestuurlijk belang:
De vergaderingen van het algemeen bestuur worden bijgewoond door de portefeuillehouder.

Financieel belang:
- *Aandelen*: de gemeente Hattem heeft 1 aandeel in Leisurelands.
- *Dividend*: n.v.t.

x € 1.000	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Eigen vermogen	73.105	68.893	63.878*)	57.556
Vreemd vermogen	15.288	15.487	14.412	*21.679*
Resultaat	4.212	4.422	-687*)	1.277

*) herzien in de jaarrekening van 2019

Ontwikkelingen:
Hattem heeft om niet aandelen verworven in de besloten vennootschap RGV Holding. Het verwerven van de aandelen dient een algemeen belang. Met het verkrijgen van de aandelen worden geen financiële verplichtingen aangegaan

De verhouding eigen vermogen/totaal vermogen bedraagt 72,6%. Dit veronderstelt een laag risico voor de eigenaren. Het resultaat van Leisurelands is sterk afhankelijk van opbrengsten uit vermogensbeheer. Uit de jaarstukken blijkt dat dergelijke financiële baten van belang zijn om de RGV financieel gezond te houden. Het operationele resultaat laat echter een stijgende lijn zien.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Was in het verleden het operationele resultaat negatief, vanaf 2015 is sprake van een positief resultaat. Als deze lijn wordt vastgehouden wordt het belang van de financiële baten minder en nemen de financiële risico's af. Gezien de solvabiliteit en een geschatte afname van de financiële risico's wordt het risico voor de gemeente laag ingeschat.

Rova

N.V. ROVA gevestigd te Zwolle

Doel:
Het op financieel, milieutechnisch en maatschappelijk verantwoorde wijze exploreren en exploiteren van de afvalzorgplicht van gemeenten.

Betrokkenen:
Aandeelhouders van de vennootschap N.V. ROVA is een groot aantal gemeenten.

Bestuurlijk belang:
De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang:

- *Aandelen*: de gemeente Hattem heeft 172 aandelen A in bezit met een nominale waarde van € 113,45.
- *Dividend*: voor 2021 is een dividend geraamd van € 51.000
- *Uitgekeerd dividend 2020 aandelen A (€ 413 per aandeel)*: € 71.000, uitgekeerd in 2021
- *Uitgekeerd dividend 2019 aandelen A (€ 469 per aandeel)*: € 80.500
- *Uitgekeerd dividend 2018 aandelen A (€ 436 per aandeel)*: € 75.000
- *Uitgekeerd dividend 2017 aandelen A (€ 602 per aandeel)*: € 103.500
- *Uitgekeerd dividend 2016 aandelen A (€ 744 per aandeel)*: € 128.000

x € 1,-- miljoen	*Begroot 2021*	*31-12-2019*	*31-12-2018*	*31-12-2017*
• *Eigen vermogen*		38,2	36,7	35,5
• *Vreemd vermogen*		51,5	53,8	47,0
• *Resultaat*		5,7	5,8	7,4

- *Achtergestelde lening:* In 2001 is er een achtergestelde lening met de NV ROVA holding afgesloten met een looptijd van 10 jaar, rente 8%. Het saldo van de achtergestelde lening is € 300.374. Op 21 februari 2016 is de lening verlengd voor een periode van 5 jaar tegen dezelfde rente van 8% met daarna een stilzwijgende verlenging van telkens 5 jaar. Hiermee ontstaat een betere mogelijkheid om tussentijds in overleg te bepalen of verlenging van de overeenkomst wenselijk is of dat ineens wordt afgelost.

Met ingang van 2012 is het beleid van de Rova om te streven naar een "genormeerd" resultaat van € 3 miljoen.

Ontwikkelingen:
Geen.

Beleidsvoornemens:
Continuering van het huidige niveau van dienstverlening, tegen zo laag mogelijke kosten. N.V. Rova wil de aandeelhouders meer betrekken bij het financiële verloop. Daarom wordt er niet alleen ambtelijk vergaderd over de jaarrekening maar ook over de begroting van het volgend jaar.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

H2O **Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V. gevestigd te Oldebroek**

Doel:

Het samen met de gemeenten Oldebroek en Heerde ontwikkelen van een gemeentelijk bedrijventerrein waarbij de focus primair ligt op :

- werving van bedrijven in de logistiek en distributie (op circa 2/3 deel van terrein);
- vulling door lokale bedrijfsverplaatsingen (op ca. 1/3 deel van het terrein).

Betrokkenen:

De drie gemeenten Heerde, Hattem en Oldebroek zijn aandeelhouders elk voor een gelijk deel.

Bestuurlijk belang:

De structuur van Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV is in 2010 aangepast. Met de nieuwe structuur en doelstellingen ontstaat een constructie waarbinnen de B.V. zich uitsluitend kan focussen op het bedrijventerrein zelf. Als onderdeel van het Vernieuwde Perspectief wordt de governance verscherpt; het belang daarbij is een duidelijke en op de rol toegesneden deskundige invulling van de samenwerking (door de Directeur/bestuurder van de BV, de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders).

Financieel belang:

- *Aandelen*: de gemeente Hattem heeft 1 aandeel in de Ontwikkelingsmij. Hattemerbroek B.V. met een nominale waarde van € 6.000.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Garantstelling:* Momenteel staat elk van de 3 gemeenten garant voor € 13 miljoen.

x € 1.000,--	*Begroot 2021*	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*
Eigen vermogen		18	18	-142
Vreemd vermogen		33.063	27.686	31.700
Resultaat		0	160	843

Ontwikkelingen:

Garantstellingen

Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige langlopende verplichting van bedrijvenpark H2O is 20,7 miljoen. De huidige grondverkopen en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2024, dat mogelijkheden onderzocht worden om extra af te lossen waardoor de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige langlopende lening.

Realisatie van het risico 2021

In de begroting 2020 werd dit risico ingeschat op € 1.300.000,- zijnde 10% van de garantstelling. De laatste ontwikkelingen zijn positief waardoor het risicobedrag 2021 is aangepast naar 10% van het gedeelte van de huidige langlopende lening waarvoor wij garant staan zijnde € 690.000.

Beleidsvoornemens:

De Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV is verantwoordelijk voor de aan- en verkopen van de kavels op het bedrijventerrein Hattemerbroek. Dekking vindt plaats uit de opbrengsten in de grondexploitatie. Door de verbeterde marktsituatie is de verkoop van kavels hoger dan enkele jaren geleden. Vaststelling van de bestemmingsplannen en de verplaatsing van de aansluiting A28 (realisatie vernieuwd perspectief) zijn mede bepalend voor de toekomstige uitgifte van de kavels.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Archeologie **Archeologie Hattem-Zwolle-Zwartewaterland gevestigd te Zwolle.**

Doel:
Het betreft een gemeenschappelijke regeling met het doel om de samenwerking tussen de gemeenten Hattem, Zwartewaterland en Zwolle voort te zetten waarbij de archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle ook wordt ingezet in de gemeente Hattem en aldus tevens wordt gedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van dit gebied. Uitgangspunt hierbij is ook het verdrag van Malta dat beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter (integraal) te beschermen. Het gaat om archeologische resten als nederzettingen, grafvelden, en gebruiksvoorwerpen.

Betrokkenen:
Gemeente Hattem, Zwolle en Zwartewaterland.

Bestuurlijk belang:
Verantwoordelijkheid nemen voor archeologie en daarin zelfstandig beleid willen voeren.

Financieel belang:

- *Algemeen*: de kosten voor de adviezen van de archeoloog worden berekend aan de hand van de standaard uurtarieven binnen de eenheid Expertisecentrum van de gemeente Zwolle. De uurtarieven worden jaarlijks aangepast.
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Eigen vermogen* 2021: n.v.t.
- *Vreemd vermogen* 2021: n.v.t.
- *Resultaat:* n.v.t.

Ontwikkelingen:
Geen.

Beleidsvoornemens:
Geen.

ODNV **Omgevingsdienst Noord Veluwe gevestigd te Harderwijk**

Doel:
De Omgevingsdienst voert de milieutaken op de Noord-Veluwe uit. Dit gebeurt in opdracht van haar deelnemers. De Omgevingsdienst biedt hoogwaardige kennis en expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuadvies. De gemeente Hattem is toegetreden voor de basis milieutaken.

Betrokkenen:
Aan de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Veluwe wordt door negen deelnemers deelgenomen, waaronder acht Noord-Veluwse gemeenten en de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang:
De gemeente heeft een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.

Financieel belang:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- *Algemeen:* de gemeente Hattem is jaarlijkse een vaste bijdrage verschuldigd voor de uitvoering van de aan de Omgevingsdienst overgedragen basis milieutaken.
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Eigen vermogen* 2021: n.v.t.
- *Vreemd vermogen* 2021: € 782.700
- *Resultaat:* n.v.t.
- De gemeenten betalen een bijdrage aan de omgevingsdienst voor het uitvoeren van de taken. De Hattemse bijdrage voor 2021 is geraamd op € 167.000,-.

Ontwikkelingen:
De Omgevingsdienst is operationeel sinds 1 april 2013. De gemeente Hattem is toegetreden per 1 juli 2013.

Beleidsvoornemens:
Geen.

Sociale Recherche

Sociale recherche IJssel-Vechtstreek, gevestigd te Zwolle

Doel:
De taak en doelstelling van de Sociale recherche is het voorkomen en opsporen van fraude en misbruik van sociale verzekeringswetten en een consult functie. De Gemeenschappelijke Regeling is ontstaan uit het oogpunt van effectiviteit. In een groter dienstverband kan een betere kwaliteit en dienstverlening worden geboden.

Betrokkenen:
Aan de unit Regionale Sociale Recherche van de gemeente Zwolle zijn negen gemeenten aangesloten; Zwolle, Dalfsen, Hardenberg, Ommen, Zwartewaterland, Olst-Wijhe, Kampen, Dronten en Hattem.

Bestuurlijk belang/participatie:
In het bestuursoverleg participeren de wethouders uit de deelnemende gemeenten.

Financieel belang:
- *Algemeen:* de gemeente Zwolle voert de werkzaamheden uit. De kosten worden verrekend op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden.
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Eigen vermogen* 2021: n.v.t.
- *Vreemd vermogen* 2021: n.v.t.
- *Resultaat:* n.v.t.
- De Hattemse bijdrage voor 2021 is begroot op € 15.000,-.

Ontwikkelingen:
Geen

Beleidsvoornemens:
Zoveel mogelijk voorkomen en opsporen van fraude en misbruik.

Streek-archief

Gemeenschappelijke Regeling Streekarchivariaat gevestigd te Epe

Doel:
Het beheer en toezicht op openbare archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten op en door derden overgebrachte archief kundige wijze uitvoeren.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Betrokkenen:
Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Epe, Heerde en Hattem mee.

Bestuurlijk belang:
De drie colleges van B&W nemen de besluiten voor een goede uitvoering van de Archiefwet 1995.

Financieel belang:

- *Algemeen:* De gemeenten worden ondersteund door een archiefcommissie uit hun midden. Deze commissie adviseert hen over aangelegenheden in de archief technische of personele sfeer.
- *Verdeling kosten*: de bijdrage in het streekarchief bedraagt een deel van de salariskosten van de streekarchivaris en van de kosten van de archiefbewaarplaats.
  Het aandeel in de exploitatielasten wordt verdeeld op basis van de strekkende meters archiefruimte, die elk van de gemeenten in de archiefbewaarplaats gebruiken. Deze verdeling wordt eens in de vijf jaar vastgesteld.
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.
- *Eigen vermogen* 2021: n.v.t.
- *Vreemd vermogen* 2021: n.v.t.
- *In de begroting 2021 is een gemeentelijke bijdrage opgenomen van € 38.000,-*

Ontwikkelingen:
De gemeenten Epe, Hattem en Heerde brengen hun analoge te bewaren archieven over aan het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde (EHH). Echter, voor de overdracht van digitale informatie in een e-Depot heeft het Streekarchief nog geen oplossing. Om hier richting aan te geven heeft het Streekarchief in juni 2020 een businesscase opgesteld, waarin een 4-tal scenario's voor het e-Depot zijn uitgewerkt. Het voorkeursscenario wat hieruit naar voren kwam is om aan te sluiten bij een archiefdienst met een e-Depotvoorziening.

Beleidsvoornemens:
Geen

VNOG — Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn

Doel:
De VNOG wil een maatschappelijk aanvaardbaar niveau van veiligheid bereiken.
Dit doet de VNOG door te zorgen voor een doelmatig georganiseerde hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.

De opgave voor de VNOG is: "Minder: incidenten, slachtoffers en schade".
Om dit te bereiken zijn er drie maatschappelijke doelstellingen geformuleerd:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crisis.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.

Betrokkenen:
In deze gemeenschappelijke regeling werken 22 gemeenten - onderverdeeld in een zestal clusters - in de provincie Gelderland samen op het gebied van veiligheid.
De gemeente Hattem vormt samen met de gemeenten Elburg, Heerde en Oldebroek het cluster Veluwe-Noord.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Bestuurlijk belang:
Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door alle burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de bestuurlijke vertegenwoordigers (burgemeesters) van de clusters.

Financieel belang:

- *Algemeen:* De gemeenteraad wordt geïnformeerd aan de hand van de planning & control documenten van de VNOG. De vergaderfrequentie van het Algemeen- en Dagelijks Bestuur is vier keer per jaar.
- *Verdeling kosten*: de gemeentelijke bijdrage is het aandeel in de exploitatielasten en is gebaseerd op een bedrag per inwoner.

x € 1 mln.	*Begroot 2022*	*Begroot 2021*	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*
Eigen vermogen	8.776	9.119	14.546	7.789	-436
Vreemd vermogen	58.954	46.053	42.340	45.721	51.146
Resultaat	-	-	4.929	4.149	-2.855

- *Resultaat 2021*: Jaarrekening is nog niet vastgesteld. Begroot is een bijdrage van € 533.000
- *Aandelen*: n.v.t.
- *Dividend*: n.v.t.

Ontwikkelingen:
Op 1 januari 2017 is de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling van de VNOG van kracht. Onderdeel van de nieuwe regeling is een nieuw financieel verdeelmodel, gebaseerd op het gemeentefonds.

De programmabegroting 2019-2022 is een vervolg op de zero based begrotingen van 2017 en 2018, waarbij evenwicht is aangebracht in beleid en financiën gerelateerd aan de ambitie en doelen van de VNOG en de gesignaleerde nieuwe ontwikkelingen. De insteek daarbij is een sobere en doelmatige organisatie. Ondertussen wordt ook gekeken naar innovatieve ontwikkelingen/ modernisering die op termijn mogelijk ook tot besparingen kunnen leiden.

Beleidsvoornemens:
Geen

ICT H2O

ICT samenwerking Hattem, Heerde en Oldebroek (H2O)

Doel:
De samenwerking moet leiden tot schaalvoordelen en kostenbesparingen op het gebied van informatisering en automatisering.
Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is een verder professioneel beheer van onze IT infrastructuur en services op het gebruik van moderne tooling.

Betrokkenen:
Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek mee.

Bestuurlijk belang:
Het bestuur van de GR wordt gevormd uit de portefeuillehouders van de afzonderlijke colleges.

Financieel belang:
Begroting van de GR is gebaseerd op een Producten en Diensten Catalogus (PDC). Deze wordt jaarlijks gemonitord. De kosten worden specifiek toegerekend aan de gemeenten (vertaald in een deelnemer bijdrage per gemeente)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

x € 1.000.	Begroot 2022	Begroot 2021	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen			-232	110	
Vreemd vermogen			2.439	2.692	
Resultaat			292	-14	

Ontwikkelingen:
Bij de inzet en ontwikkelingen van techniek wordt geanticipeerd op het realiseren van de doelstellingen (dienstverlening en bedrijfsvoering).

In 2021 is er opnieuw een langlopende geldlening afgesloten; dit keer voor een bedrag van €750.000,-. Over deze lening wordt een rentevergoeding van 0,47% betaald. In totaliteit is het openstaande leningbedrag eind 2021 € 2.000.000,- (3 leningen). Gelet op de opgestelde liquiditeitsprognose hoeft er in 2022 waarschijnlijk geen nieuwe geldlening te worden aangetrokken. In 2021 is er € 2.750,- aan rentekosten betaald over de geldleningen.

Beleidsvoornemens:
Geen.

SNV **(Inkoop)samenwerkingsverband Noord Veluwe**

Doel:
Uitwisseling van expertise, schaalvoordelen en kostenbesparingen.

Betrokkenen:
Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek mee en de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Putten, Zeewolde, Sociale Dienst Veluwerand (SDV), Regio Noord-Veluwe (RNV), Gastvrije Randmeren en Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV).

Bestuurlijk belang:
Geen formele samenwerking, maar wel een ambtelijke afstemming.

Financieel belang:
Afhankelijk van aantal aanbestedingstrajecten.

Ontwikkelingen:
In dit samenwerkingsverband heeft Hattem de strategische taak Mobiliteit en Bereikbaarheid Noord-Veluwe op zich genomen. Doel is een behoud en verbetering van de doorstroming op de A28. In het kader van Smart Mobility komt voor onze gemeente onder meer een snelfietspad naar Apeldoorn in beeld.

Beleidsvoornemens:
Geen.

Plus OV **Vervoerscentrale Stedendriehoek / Plus OV te Lochem**

Doel:
Samenwerking op het gebied van aanvullend openbaar vervoer. Door het combineren van vervoersstromen kan het vervoer efficiënter worden vormgegeven.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Betrokkenen:
Aan deze gemeenschappelijke regeling doen de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen mee.

Bestuurlijk belang:
In het bestuur zitten wethouders uit alle 9 gemeenten.

Financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage bedraagt over 2021 € 427.100.

x € 1.000,--	*Begroot 2022*	*Begroot 2021*	*31-12-2020*	*31-12-2019*	*31-12-2018*
Eigen vermogen	572	601	461	461	149
Vreemd vermogen	3.880	3.600	4.124	4.124	8.646
Resultaat	0	0	0	312	

Hattem neemt af: leerlingenvervoer basisonderwijs, individueel vervoer jeugd (routegebonden), vraagafhankelijk WMO-vervoer (regiotaxi) en dagbesteding vervoer (routegebonden).

Ontwikkelingen:
De uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer (voorheen regiotaxi) is per januari 2017 overgenomen van de provincie. Per augustus 2017 is voor alle 9 gemeenten het routegebonden vervoer (leerlingenvervoer en vervoer naar dagbesteding/ jeugdhulp) gestart. PlusOV is een organisatie in opbouw en is aan het door ontwikkelen.

Beleidsvoornemens:
Geen.

Powerd by Hattem

Powered by Hattem

Doel:
Het stimuleren van alle mogelijke en denkbare duurzame initiatieven in de gemeente Hattem en het reduceren van energiegebruik.

Betrokkenen:
De coöperatie kent leden, o.a. gemeente Hattem bezit certificaten.

Bestuurlijk belang:
Geen formele samenwerking, maar wel een ambtelijke afstemming.

Financieel belang:

- *Aandelen*: de gemeente Hattem heeft 60 certificaten op naam in bezit met een nominale waarde van € 250 per stuk.
- *Winstuitkering*: n.v.t.

Ontwikkelingen:
Geen.

Beleidsvoornemens:
Geen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

G

Grondbeleid

• INLEIDING

Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, bouw- en woonrijp wordt gemaakt om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven. Gronden welke buiten het grondexploitatieproces vallen worden door de Algemene Dienst beheerd.

Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De grondexploitatie (inclusief de resultaten hieruit) is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. Gelet op de risico's in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, zijn de financiële risico's van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

• ONTWIKKELINGEN

In 2021 speelde het volgende in Hattem op gebied van grondbeleid.

- **Assenrade**
  Assenrade is de meest recente uitleglocatie van Hattem waar in totaal 280 woningen zijn gebouwd. Assenrade kent vier fasen. Ook fase 4, de laatste fase van de wijk, zijn alle kavels verkocht en alle woningen gereed. In 2021 is gewerkt aan afronding van het woonrijp maken van de wijk. Er worden nog wat kleine aanpassingen getroffen ten behoeve van verkeersveiligheid en voor het verbeteren van de doorgaande fietsroute door de wijk. Ook is gewerkt aan het ontwerp van het groene entreegebied rondom het gasvulpunt en zijn de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van dit park. Eind 2022/begin 2023 zal de grondexploitatie worden afgesloten.

- **Bedrijvenpark H2O**
  Op Bedrijvenpark H2O wordt in totaal circa 63 ha (netto) bedrijfsgrond ontwikkeld. De Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV is verantwoordelijk voor de aan- en verkopen.
  Dekking vindt plaats uit de opbrengsten van de grondexploitatie. De verkoop van bedrijfskavels voorloopt voorspoedig. Zo'n 85% van het Oldebroekse plandeel is in optie of verkocht.
  In het kader van het Vernieuwd Perspectief is de afgelopen jaren gewerkt aan de planologische procedures voor de drie bestemmingplannen (plandeel Hattem, plandeel Oldebroek en Aansluiting A28). Alle bestemmingsplannen zijn vastgesteld en onherroepelijk. Ook voor de realisatie van de aansluiting A28 zijn alle benodigde zaken in gang gezet. De provincie Gelderland is de trekker van het project 'aanleg van de aansluiting'.
  Ook het Hattems plandeel is voor een aanzienlijk deel van de bedrijfskavels verkocht of in optie uitgegeven. De verwachting is dat het terrein in 2 a 3 jaar volledig zal zijn uitgegeven, veel sneller dan in eerdere prognoses werd ingeschat. Dit heeft vanzelfsprekend een positief effect op de grondexploitatie. Restrisico's

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

zijn de aansluiting op het elektriciteitsnet en de stijgende bouwkosten, maar de inschatting is vooralsnog niet dat dit een groot effect op het uitgifte tempo zal hebben.

Woonzorgzone (Voormalig IJsbaanterrein)

- Voor de gemeentelijke gronden van de oude ijsbaan en omgeving werd eind 2019 een nieuwe visie op de ontwikkeling naar woonzorgzone met IKC vastgesteld. In 2020 is de visie uitwerkt in een Stedenbouwkundig Plan, als basis voor een bestemmingsplan. De bestemmingsplanprocedure werd in 2021 doorlopen. De raad stelde het bestemmingsplan gewijzigd vast in december. De inrichting van de openbare ruimte gebeurt in opdracht van de gemeente, op basis van een inrichtingsplan. Dit inrichtingsplan vloeit voort uit het Stedenbouwkundig Plan en komt tot stand via een interactief proces waarbij omwonenden, scholen, (zorg)organisaties en belangstellenden aan deelnamen. Tijdens de bestemmingsplanprocedure zijn voorbereidingen getroffen voor de verkoop onder voorwaarden van de percelen ter realisatie van het gewenste programma. Voor de financiële bewaking is in 2020 een gemeentelijke grondexploitatie opgesteld. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan in december 2021 is deze geopend.

Transformatie 't Veen

- Voor de transformatie van 't Veen is gelijktijdig met de vaststelling van het Ontwikkelkader in december 2019 een gemeentelijke grondexploitatie opgesteld. De gemeente hanteert nog steeds een stimulerend-facilitair grondbeleid. De gemeentelijke kosten van de transformatie (plankosten, infrastructurele werken en de verkabeling) moeten worden gedekt door eigen middelen (voorziening), kostenverhaal (o.b.v. anterieure overeenkomsten en regels in het nieuwe bestemmingsplan) en subsidies. Om enkele noodzakelijke verwervingen te kunnen plegen, werkt de gemeente nadrukkelijk samen met marktpartijen, OHG (Ontwikkelings- en herstructureringsmaatschappij Gelderland) en provincie Gelderland.
  Grote behaalde successen uit 2021 zijn: a) vergunning en bestemming voor Lidl-vestiging aan de Populierenlaan, als derde supermarkt in Hattem, b) start bouw van de eerste woningen op 't Veen-Noord, die de start van de hele transformatie inluidt, c) toekenning rijkssubsidie Woningbouwimpuls, d) toekenning provinciale co-financiering Woningbouwimpuls, e) intentieovereenkomst met BPD Ontwikkeling en OHG voor nauwere samenwerking, f) concept-ontwerp-Chw-bestemmingsplan voor consultatie beschikbaar gesteld, en niet in de laatste plaats g) gestart met Basisontwerp voor de verkabeling.

• RISICO'S

Als algemene risico's in de grondexploitatie kunnen genoemd worden:

- het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankoopprijzen;
- stagnerende vraag naar grond (bijv. economische omstandigheden);
- planschadeclaims;
- milieu/bodemrisico's;
- tijdsduur/renteverliezen;
- hogere kosten en lagere opbrengsten dan voorzien in de exploitatieberekeningen;
- gewijzigde wetgeving;
- planologische procedure wordt niet succesvol afgerond.

In de exploitatieberekeningen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze risico's. Verder worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien om de financiële situatie zo goed mogelijk in beeld te brengen en zo nodig maatregelen te nemen.

• FINANCIËLE POSITIE

Voor elk door de gemeente geïnitieerd ruimtelijk plan wordt een berekening opgesteld, die in feite de financiële vertaalslag is van de voorgenomen ruimtelijke ingreep. Deze berekening ofwel grondexploitatie geeft (een financieel) inzicht in het geheel van activiteiten en werkzaamheden voor verwerving, het bouw- en woonrijp maken en de uitgifte van gronden, en is daarmede het instrument op basis waarvan de financieel-economische

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen kan worden afgeleid. Na vaststelling van deze grondexploitatie door de raad, geldt deze als (financieel) kader voor de uitvoering. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

De 'reserve grondexploitatie' laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie, waaruit de risico's dienen te worden opgevangen. Risico's in de grondexploitatie kunnen bijvoorbeeld voortvloeien uit de vertraging van het in exploitatie nemen van complexen, tegenvallende grondverkopen of hogere investeringen. Om de financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's van het lopende complex Assenrade (deels) op te vangen, is bij het opstellen van de Notitie Reserves en Voorzieningen 2017 een volume van € 83.000 berekend. De winstnemingen op de grondexploitaties van de jaren daarna geven een toevoeging waardoor het eindsaldo van 2021 € 321.323 bedraagt.

In 2021 zijn geen complexen afgesloten zodat er verder geen mutaties in de reserve grondexploitatie worden verwacht.

- **Exploitatie/Resultaatverwachting**
  In 2021 waren de volgende complexen in exploitatie: Assenrade, Woonzorgzone en het bedrijvenpark H2O.
  - In 2021 is gestart met het afronden van het woonrijp maken van het complex Assenrade. Eind 2022 / Begin 2023 zal de grondexploitatie Assenrade worden gesloten.
  - In 2021 is gestart met het project de Woonzorgzone. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2021 is er nog niet gestart met het bouwrijp maken van dit complex.
  - De exploitatie van het bedrijvenpark H2O is met ingang van 2006 overgenomen door de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek B.V. (exclusief de grondaankopen). Het college en de raad worden op de hoogte gehouden van de activiteiten. Nadat bij de jaarrekening 2012 besloten was om het plandeel Hattem tot 2020 op non-actief te zetten, heeft de ontwikkelingsmaatschappij inmiddels de ontwikkeling ter hand genomen. De betreffende kavels zijn najaar 2020 door Gemeente Hattem overgedragen. Het bedrijvenpark maakt H2O geen onderdeel meer uit van de grondexploitatie.

- **Percentage of Completation (POC)**
  In de Financiële Verordening regelt artikel 16 dat de rekenregel 'Percentage of Completation' (POC) wordt toegepast op grondexploitaties waarvan de looptijd maximaal 10 jaar bedraagt.
  Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hierbij moet de POC-methode worden gevolgd. Op basis van deze berekeningsmethode bedraagt de tussentijdse winstneming voor het complex Assenrade in 2021 nihil. In 2022 worden de laatste kosten voor woonrijp maken gemaakt, waarna definitieve (verwachte) winstneming plaatsvindt.

- **Bedrijventerrein Hattemerbroek**
  Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening van het bedrijventerrein Hattemerbroek geactualiseerd. De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hadden tot 2020 voor het negatieve saldo van de grondexploitatie-berekening een verliesvoorziening zodat elk van de drie gemeenten garant stond voor een derde deel van het negatieve saldo. De verliesvoorziening is in de jaarrekening van 2019 opgeheven omdat de uitkomst van de grondexploitatie (contante waarde) vanaf toen positief was. De berekening van de contante waarde die in maart 2021 is vastgesteld, is € 560.000 positief.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

H

Decentralisaties

• INLEIDING

Per 1 januari 2015 is vanuit het Rijk een groot aantal zorgtaken met budgetten overgedragen naar de gemeente.
Onderstaand wordt inzicht gegeven in de stand van zaken van de financiële uitnutting van de budgetten Sociaal Domein. De peildatum voor financiële mutaties is 18 februari 2022.

Voorlopige uitkomsten
De lastenbudgetten (na wijzigingen) voor Jeugdzorg, Wmo 2015 en Participatie samen bedragen € 5.929.000.
Per saldo is € 5.716.500 aan lasten gerealiseerd en is het **resultaat € 212.500 positief**.
Dit resultaat komt tot stand door een voordeel van € 40.500 op de 'nog te betalen posten (NTB)' uit 2020. Het voordeel op het budget 2021 bedraagt € 172.000.
Het betreft een voorlopig resultaat dat mogelijk nog wordt aangepast als daar na ontvangst en controle van de productieverantwoordingen en controleverklaringen Jeugdzorg en Wmo 2015, aanleiding toe is.
Per domein wordt een analyse op hoofdlijnen gegeven van het berekende resultaat.

Zoals vanaf de begroting 2019 gemeld ontbreekt het exacte inzicht in de ontwikkeling van de baten. Dit wordt veroorzaakt doordat nog van een relatief klein deel van de ontvangen middelen sociaal domein (circa 20%) de baten exact bekend zijn. Dit betreft de integratie-uitkering Participatie WSW en bij Jeugd Voogdij/18+. Het overgrote deel van de uitkering (circa 80%) maakt deel uit van de algemene uitkering. Met als gevolg dat voor het deel algemene uitkering wel de totaalmutaties op macro-niveau in de circulaires worden opgenomen, maar niet meer de bedragen per gemeente.

Extra-comptabel berekenen we met behulp van de rekentool van Pauw wat het Hattemse aandeel in de afzonderlijke mutaties zou moeten zijn en verwerken we de mutaties in een begrotingswijziging. Dit na besluitvorming door de raad over de voor- en najaarsnota.

De mutaties uit de decembercirculaire 2021 zijn wel als gerealiseerde baten verantwoord maar konden niet meer worden verwerkt in een begrotingswijziging van baten en lasten. De mutatie van het lastenbudget wordt opgenomen in de voorjaarsnota 2022. Dit betreft de compensatie meerkosten Jeugd en Wmo voor totaal € 30.000 waarover de raad een besluit heeft genomen bij het zesde pakket Corona-steunmaatregelen. En de compensatie voor het opvangen van exploitatietekorten bij de Sociale werkbedrijven voor € 19.000.

Toerekening personele kosten, overhead en uitvoeringskosten
De personele kosten zijn berekend aan de hand van de uren tijdschrijven. Dit vormt ook de basis voor de extra comptabele berekening van de overhead. De personele kosten zijn iets hoger dan begroot vanwege een hoger uurtarief op rekeningbasis. Omdat het aantal uren van begroting en rekening nagenoeg gelijk is, zijn de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

overheadkosten in de jaarrekening gelijk aan de begroting. De inhuur- en de uitvoeringskosten zijn gebaseerd op de inkoopfacturen.

Externe zorgkosten, NTB en productieverantwoordingen
De ontvangen en goedgekeurde facturen zijn in de overzichten verwerkt. Er is een voorlopige inschatting gemaakt en geboekt van de kosten voor Zorg In Natura (ZIN) Jeugdzorg en Wmo waarvan in 2021 nog geen facturen zijn ontvangen, de zogenaamde 'nog te betalen posten' (NTB). De NTB voor Jeugdzorg ZIN bedraagt afgerond € 165.000 en voor Wmo ZIN € 60.000.

Na ontvangst van de productieverantwoordingen voor Jeugdzorg en Wmo kan worden bepaald of de inschattingen van de NTB's nog bijgesteld dienen te worden. De productieverantwoordingen en accountantsverklaringen worden uiterlijk eind april verwacht. Dan wordt de eindstand NTB opgemaakt en kan de accountant medio mei de controle van het Sociaal Domein uitvoeren.

Opbouw rapport en overzichten
In de overzichten wordt eerst voor het Sociaal Domein als geheel en vervolgens per domein afzonderlijk een overzicht gegeven van de resultaten.

• FINANCIËLE REALISATIE 2021

Sociaal Domein 2021
Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per domein en per kostensoort

DOMEINEN	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2020 (NTB/NTO) (A)	Raming 2021 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2021 (TK=G+A+R)	(B-TK)
Jeugdzorg	€ 2.784.497	€ 3.092.536	€ 2.790.349	€ -36.548	€ 211.166	€ 2.964.967	€ 127.570
Wmo	€ 1.669.249	€ 1.619.249	€ 1.460.811	€ -5.933	€ 107.983	€ 1.562.861	€ 56.387
Participatie	€ 1.193.891	€ 1.217.132	€ 1.128.292	€ 1.856	€ 58.639	€ 1.188.788	€ 28.344
	€ 5.647.636	€ 5.928.916	€ 5.379.452	€ -40.625	€ 377.788	€ 5.716.616	€ 212.301

KOSTEN-SOORTEN	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2020 (NTB/NTO) (A)	Raming 2021 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2021 (TK=G+A+R)	(B-TK)
Directe kosten	€ 4.518.753	€ 4.800.033	€ 4.311.046	€ -40.625	€ 303.639	€ 4.574.060	€ 225.973
Uitvoering	€ 778.883	€ 778.883	€ 718.407	€ -	€ 74.149	€ 792.556	€ -13.672
Overhead	€ 350.000	€ 350.000	€ 350.000	€ -	€ -	€ 350.000	€ -
	€ 5.647.636	€ 5.928.916	€ 5.379.452	€ -40.625	€ 377.788	€ 5.716.616	€ 212.301

De *directe kosten* zijn de zorg gerelateerde 'out of pocket'-kosten.

De *uitvoeringskosten* zijn de directe personele kosten van medewerkers in dienst van de gemeente en externe inhuur. En tevens de kosten van ondersteuning door de uitkering-administratie Oldebroek en van de regioteams Jeugd en Wmo.

De *overheadkosten* worden in lijn met de voorschriften BBV vanaf 2017 niet meer als directe kosten op de producten geboekt, maar binnen het programma Bedrijfsvoering.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Reserve Sociaal Domein
Sinds 2018 is het deel van de reserve Sociaal Domein dat vanaf 2015 beschikbaar was als egalisatiereserve volledig ingezet en is de reserve ultimo 2018 'leeg'.

Wel zijn er nog middelen geoormerkt en beschikbaar voor Wtcg en voor MO/BW.
De ontwikkeling in 2021 en de stand per ultimo 2021 is als volgt:

Ontwikkeling deel Wtcg binnen de reserve Sociaal Domein		
Toevoeging resultaat 2016	€	153.790
Onttrekking 2017	-/- €	40.967
Onttrekking 2018	-/- €	17.794
Geen mutatie in 2019	€	0
Onttrekking 2020	-/- €	5.426
Geen mutatie in 2021	€	0
Reserve Sociaal Domein ultimo 2021 - deel Wtcg	**€**	**89.423**

Ontwikkeling deel MO/BW binnen de reserve Sociaal Domein		
Beginstand 1-1-2018	€	0
Toevoeging 2018	€	140.000
Toevoeging 2019	€	178.500
Toevoeging 2020	€	120.000
Reserve Sociaal Domein ultimo 2020 - deel MO/BW	***€***	***438.500***
Toevoeging 2021	**€**	169.115
Onttrekking 2021	-/- €	22.899
Reserve Sociaal Domein ultimo 2021 - deel MO/BW	**€**	**584.716**

Voorstel bestemming reserve Sociaal Domein
De middelen Wtcg en MO/BW blijven geoormerkt en aanwezig in de reserve Sociaal Domein die ultimo 2021 een bedrag van € 674.139 bevat.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• Specificatie Jeugdzorg 2021

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Jeugdzorg	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2020 (NTB/NTO) (A)	Raming 2021 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2021 (TK=G+A+R)	(B-TK)
ZIN	€ 2.010.544	€ 2.318.583	€ 2.080.351	€ -40.526	€ 165.000	€ 2.204.825	€ 113.758
PGB	€ 140.000	€ 140.000	€ 120.300	€ 3.978	€ -	€ 124.278	€ 15.722
Uitvoering	€ 434.482	€ 434.482	€ 402.522	€ -	€ 46.166	€ 448.688	€ -14.206
Overhead	€ 124.232	€ 124.232	€ 124.232	€ -	€ -	€ 124.232	€ -
Innovatie	€ 20.000	€ 20.000	€ 7.937	€ -	€ -	€ 7.937	€ 12.063
Veilig Thuis	€ 55.239	€ 55.239	€ 55.006	€ -	€ -	€ 55.006	€ 233
	€ 2.784.497	€ 3.092.536	€ 2.790.349	€ -36.548	€ 211.166	€ 2.964.967	€ 127.570

Toelichting:

- Vooruitlopend op de productieverantwoordingen die in maart/april 2022 van de zorgaanbieders worden ontvangen is bij ZIN een raming NTB van € 165.000 opgenomen.

- De compensatie meerkosten Jeugd en Wmo uit de decembercirculaire 2021 Gemeentefonds bedraagt voor Jeugd € 16.588 wordt bij de Voorjaarsnota 2022 aan het lastenbudget toegevoegd. Het besluit hiertoe heeft de raad genomen bij het zesde pakket Corona-steunmaatregelen.

- De 'Afloop 2020 NTB/NTO' leidt tot een voordeel van € 40.500 op ZIN ten opzichte van de opgenomen NTB van € 196.000.

- De zorgkosten 2021 ZIN van € 2.318.500 laten een overschot zien van afgerond € 73.500 ten opzichte van het budget 2021.

- De kosten PGB zijn afgerond € 16.000 lager dan de begroting.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• Specificatie WMO 2021

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Wmo	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2020 (NTB/NTO) (A)	Raming 2021 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2021 (TK=G+A+R)	(B-TK)
ZIN	€ 927.000	€ 927.000	€ 834.352	€ -3.311	€ 60.000	€ 891.041	€ 35.959
PGB	€ 170.000	€ 120.000	€ 96.200	€ -2.622	€ 20.000	€ 113.578	€ 6.422
Uitvoering	€ 245.716	€ 245.716	€ 219.467	€ -	€ 27.983	€ 247.450	€ -1.734
Overhead	€ 136.656	€ 136.656	€ 136.656	€ -	€ -	€ 136.656	€ -
Wtcg	€ 63.877	€ 63.877	€ 59.107	€ -	€ -	€ 59.107	€ 4.770
Algemene vz	€ 126.000	€ 126.000	€ 115.029	€ -	€ -	€ 115.029	€ 10.971
	€ 1.669.249	€ 1.619.249	€ 1.460.811	€ -5.933	€ 107.983	€ 1.562.861	€ 56.387

Toelichting:

- Vooruitlopend op de productieverantwoordingen die in maart/april 2022 van de zorgaanbieders worden ontvangen is bij ZIN een raming NTB van € 60.000 opgenomen.

- De compensatie meerkosten Jeugd en Wmo uit de decembercirculaire 2021 Gemeentefonds bedraagt voor Wmo € 13.572 wordt bij de Voorjaarsnota 2022 aan het lastenbudget toegevoegd. Het besluit hiertoe heeft de raad genomen bij het zesde pakket Corona-steunmaatregelen.

- De 'Afloop 2020 NTB/NTO' leidt tot een voordeel van € 3.500 op ZIN ten opzichte van de opgenomen NTB van € 48.000.

- De zorgkosten 2021 ZIN van € 927.000 laten een overschot zien van € 32.500 ten opzichte van het budget 2021.

- De kosten 2021 PGB zijn € 6.500 lager dan begroot. Op basis van de prognoses van de Sociale verzekeringsbank (SVB) is een NTB opgenomen van € 20.000.
- De afhandeling van de facturen van de zorgaanbieders Wmo verloopt via de Uitkeringsadministratie in Oldebroek. De afgesproken jaarlast van € 25.000 is als NTB opgenomen. De factuur hiervoor ontvangen we in 2022.

- Compensatie voor Wtcg/CER en voor Eigen bijdrage ziektekostenverzekering.
  De kosten zijn afgerond € 5.000 lager dan begroot. Omdat er nog circa € 90.000 in de reserve Sociaal Domein zit, wordt dit bedrag niet toegevoegd aan de reserve.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• Specificatie Participatie 2021

Lasten - Budget en realisatie uitgesplitst per kostensoort

Participatie	Budget		Lasten				Restant Budget
	Initiele Begroting	Budget na aanpassing (B)	Geboekte kosten (G)	Afloop 2020 (NTB/NTO) (A)	Raming 2021 (NTB/NTO) (R)	Totale kosten 2021 (TK=G+A+R)	(B-TK)
WSW-extern	€ 884.493	€ 910.289	€ 850.663	€ 1.856	€ 54.999	€ 907.518	€ 2.771
Re-intergratie	€ 121.600	€ 119.045	€ 92.100	€ -	€ 3.640	€ 95.740	€ 23.305
Uitvoering	€ 98.685	€ 98.685	€ 96.417	€ -	€ -	€ 96.417	€ 2.268
Overhead	€ 89.112	€ 89.112	€ 89.112	€ -	€ -	€ 89.112	€ -
	€ 1.193.891	€ 1.217.132	€ 1.128.292	€ 1.856	€ 58.639	€ 1.188.788	€ 28.344

Toelichting:

- De 'Afloop 2020 NTB/NTO' leidt tot een nadeel van € 2.000 op een NTO van € 97.000.

- WSW: de realisatie is conform de begroting. Er is een NTB opgenomen van € 78.000 voor nog af te rekenen loon- en begeleidingskosten. En een NTO van € 23.000 vanwege de nog te ontvangen vergoeding verdiencapaciteit vierde kwartaal 2021.

- Re-integratie: het beschikbare externe lastenbudget is voor ruim € 23.000 niet ingezet.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

I Covid-19 / Corona steunmaatregelen

• 1. INLEIDING

In de notitie *'Effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening 2020'* geeft de commissie Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden (BADO) aandachtspunten mee bij het opstellen van de jaarrekening van decentrale overheden, maar vooral voor de accountantscontrole van de getrouwheid en de rechtmatigheid daarvan. Met speciale aandacht voor Covid-19 (Corona).

Met betrekking tot de verwerking van het door de Rijksoverheid verstrekte corona compensatiepakket 2021 in de jaarrekening 2021 gelden dezelfde uitgangspunten als in 2020. Dat betekent dat gemeenten in de jaarrekening 2021 moeten verwerken wat zij daadwerkelijk per gemeente toegezegd hebben gekregen onder andere via de circulaires van het gemeentefonds en de steunpakketten.

Concreet betekent dit het volgende:

1. **Decembercirculaire 2021 en het 4e t/m 6e steunpakket van de Rijksoverheid**
   De bedragen uit de decembercirculaire 2021 en het 4e t/m 6e steunpakket van de Rijksoverheid moeten in de jaarrekening 2021 worden verwerkt. Over eventuele aanvullende compensatie over 2021 is nog onvoldoende bekend en dit mag dan ook niet verwerkt worden in de jaarrekening 2021. Daarnaast moeten gemeenten alert zijn op wat gemeenten in de jaarrekening 2020 hebben verwerkt van het 1e t/m 3e steunpakket. Mocht een gemeente niet alles hebben verwerkt – om welke reden dan ook – dan moet dit in de jaarrekening 2021 verwerkt worden.
   Specifiek Hattem: in de jaarrekening 2020 is voor afgerond € 103.000 aan lastenbudget overgeheveld naar 2021. Dit bedrag is in 2021 volledig besteedt op een bedrag van afgerond € 10.000 na dat in 2022 wordt ingezet als dekking voor de coronasteun in het 6e maatregelenpakket Hattem.

2. **Compensatie inkomstenderving over 2021**
   Over de compensatie over de inkomstenderving 2021 is nu nog niets bekend qua proces en bedragen. Dit geldt voor alle gemeenten. Feitelijk is hiervan alleen bekend dat er compensatie van inkomstenderving komt, maar niet hoe en wat. Die 'systematiek' en dus ook de problematiek is hetzelfde als bij de jaarrekening 2020. Deze opbrengsten zijn dan ook moeilijk te schatten en mogen niet verwerkt worden in de jaarrekening 2021.
   Specifiek Hattem: de compensatie inkomstenderving 2020 is in 2021 afgewikkeld. Met als resultaat dat er geen aanspraak kan worden gemaakt op compensatie voor het jaar 2020.

In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn voor het jaarverslag zeven paragrafen verplicht voorgeschreven. Een Covid-19 paragraaf is niet verplicht. De aanbeveling om in het jaarverslag een Covid-19 paragraaf op te nemen wordt in 2021 ook gevolgd.

NB: in deze paragraaf worden de begrippen Covid-19 en Corona gebruikt.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

• 2. ALGEMEEN GENOMEN MAATREGELEN EN ACTIVITEITEN

Ook in 2021 ondervond de samenleving van de gemeente Hattem flinke gevolgen van het coronavirus. In de Covid-19 paragraaf worden de financiële gevolgen van de coronacrisis toegelicht. Waar nodig worden in de verschillende programma's van deze programmarekening ook andere, niet financiële gevolgen van de coronacrisis besproken. In het afgelopen jaar heeft de raad een aantal pakketten met steunmaatregelen corona vastgesteld, met als doel de pijn en de gevolgen van de coronacrisis voor de inwoners van Hattem enigszins te verzachten. In 2021 zijn er twee pakketten vastgesteld met maatregelen voor de coronacrisis. In deze paragraaf zal uiteengezet worden welke maatregelen werden voorgesteld in deze pakketten en hoe deze uitgevoerd zijn. Aan het eind van deze paragraaf wordt kort ingegaan op de resterende budgetten van het jaar 2021 en de inzet daarvan in 2022.

In de twee steunpakketten worden de maatregelen per doelgroep weergegeven, deze indeling zal in deze paragraaf ook worden gebruikt voor het overzicht. Per doelgroep wordt dan kort weergegeven welke maatregelen er zijn getroffen met de beschikbaar gestelde budgetten van de raad in de steunpakketten.

Sport
Voor sportverenigingen zijn een aantal maatregelen getroffen. Zo hebben de huurders van een buitensportaccommodatie geen huur hoeven te betalen over het eerste halfjaar 2021. Dezelfde maatregel geldt voor de huurders van binnensportaccommodaties. Daarnaast hebben de sportverenigingen met een eigen accommodatie een vergoeding gekregen ter hoogte van het bedrag dat zij normaal aan een halfjaar OZB betalen. Deze maatregelen zorgden voor een lastenverlichting voor de Hattemse sportverenigingen.

Cultuur
Op het gebied van cultuur is een aanjaagbudget beschikbaar gesteld, zodat culturele partijen bij het opnieuw opstarten van activiteiten een bijdrage konden krijgen vanuit de gemeente. Voor de Dijkpoort is het voor het eerste halfjaar 2021 de huur kwijt gescholden. Ook zijn ook de drie musea in Hattem ondersteund vanuit de steunpakketten. Het Voerman Museum Hattem en het Anton Pieck Museum zijn gecompenseerd voor een halfjaar huur en het Bakkerijmuseum heeft een vergoeding ontvangen voor onderhoud aan de monumenten. Op deze manier zijn de culturele partijen in Hattem gesteund.

Jongeren
Voor de jongeren in Hattem is het budget ingezet om activiteiten en initiateven voor jongeren te ondersteunen. Dit is in samenspraak gegaan met lokale (welzijn)organisaties. Denk hierbij aan uitbreiding van het jongerenwerk, het uitbreiden van het maatjesproject en aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkeling.

Zorgpartijen formeel
Voor zorgaanbieders is er de 'Regeling meerkosten door corona'. Zorgaanbieders kunnen hierbij kosten declareren die zij meer hebben moeten maken als gevolg van de coronamaatregelen. De looptijd van de meerkostenregeling is verlengd tot eind 2021. Voor partijen die zorg of welzijnsactiviteiten verlenen op basis van een subsidie geldt de coulanceregeling voor subsidies zoals die in het eerste steunpakket is opgenomen. Ook hebben zorgaanbieders die niet in de gelegenheid waren om zorg te leveren, en aan de voorwaarden voldeden, de mogelijkheid gekregen een continuïteitsbijdrage aan te vragen. De continuïteit van dienstverlening aan onze inwoners en de continuïteit van de zorgaanbieders, hebben we op deze manier zoveel mogelijk gegarandeerd.

Welzijn
In samenspraak met SWH en diverse andere organisaties is het project Welzijn op Recept gestart. Dit stimuleert samenwerking tussen partijen om tot de beste zorg te komen. Daarnaast is er een verkenning geweest voor het programma Een tegen Eenzaamheid met diverse partijen, dit krijgt in 2022 een vervolg.

Ondernemers en belastingen
Om ondernemers te ondersteunen zijn er in de steunpakketten een aantal maatregelen getroffen. Zo is er geen precariobelasting geheven in 2021. Ook is er geen reclamebelasting geheven voor de ondernemers in de binnenstad, maar is wel de begroting van het ondernemersfonds op peil gehouden. Daarnaast is er een bijdrage

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

gedaan aan een steunfonds voor individuele ondernemers. Als laatst is ook nog een toiletunit voor de binnenstad gerealiseerd.

De regeling Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) is door het Rijk in het leven geroepen om zelfstandig ondernemers te helpen met een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het minimum inkomen door de corona-crisis onder het sociaal minimum is gedaald. In totaal hebben 144 ondernemers hiervan gebruik gemaakt tot de beëindiging op 1 oktober 2021.

De regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten is door het Rijk in het leven geroepen om alle inwoners tijdelijke financieel ondersteunen, wanneer men privé in financiële moeilijkheden was geraakt als direct gevolg van de corona-crisis. Er is in Hattem goed gebruik gemaakt van de regeling zodat we inwoners hebben kunnen ondersteunen. De regeling liep van 1 maart 2021 tot 1 oktober 2021.

Verdere toelichting over de Tozo en de TONK is ook te vinden in programma 1b Werk.

Zowel door de Rijksoverheid als de Provincie Gelderland zijn er vele regelingen ontwikkeld om ondernemers te steunen. Regelingen waarvan de financiële afwikkeling niet via de begroting van de gemeente en/of de jaarrekening loopt, worden niet behandeld in deze Covid-19 paragraaf.

• 3. TOTAAL VAN DE FINANCIËLE EFFECTEN IN 2021

Recapitulatie financiën

Inkomsten corona vanuit circulaires Gemeentefonds en steunmaatregelen Rijksoverheid voor 2021

Bron	*Bedrag*	*Verwerkt in bestuursrapportage*
December circulaire GF 2020 mbt jaar 2021	€ 88.500	VJN
Maartbrief 2021	€ 134.500	NJN
Mei circulaire GF 2021	€ 14.500	NJN
September circulaire GF 2021	€ 109.000	NJN
December circulaire GF 2021	€ 54.500	geen begroting wijziging 2021
TOTAAL	**€ 401.000**	

De bovengenoemde inkomsten in 2021 zijn als baten verantwoord in de jaarrekening 2021.

Uitgaven Corona na besluitvorming gemeenteraad

Bron	*Bedrag Budget*	*Bedrag Realisatie*	*Restant '21 Alg reserve*	*Inzet in 6 pakket Corona steun 2022*	*Alg reserve '21 Voor 2022*
Dec circ. GF 2020	€ 88.500	€ 48.000	€ 40.500	€ 40.500	€ 0
Maartbrief 2021	€ 134.500	€ 80.000	€ 54.500	€ 26.500	€ 28.000
Mei circ. GF 2021	€ 14.500	€ 9.500	€ 5.000	€ 0	€ 5.000
Sept circ. GF 2021	€ 109.000	€ 41.000	€ 68.000	€ 34.000	€ 34.000
Dec circ. GF 2021	€ 54.500	€ 0	€ 54.500	€ 50.000	€ 4.500
TOTAAL	**€ 401.000**	**€ 178.500**	**€ 222.500**	**€ 151.000**	**€ 71.500**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

In 2021 zijn de lastenbudgetten bij de voor- en najaarsnota met in het totaal € 346.500 gewijzigd. Dit is exclusief de ontvangsten van het Rijk uit de decembercirculaire 2021. Deze wel gerealiseerde baten zijn in 2021 niet meer als baten- en als lastenbudget opgevoerd.

Bij de voorjaarsnota 2021 zijn de lastenbudgetten verhoogd met afgerond € 101.000. En bij de najaarsnota 2021 met € 236.500. Dit totaalbedrag van € 337.500 sluit, op afronding na, aan bij het bedrag van € 346.500 dat als corona steun van het Rijk is ontvangen.

Voorjaarsnota 2021 begrotingswijziging lastenbudgetten Corona

In maart 2021 heeft de Raad besloten in te stemmen met een vierde pakket aan maatregelen corona om lokale partijen in Hattem te ondersteunen.
De maatregelen zijn opgenomen in het genoemde (deel)programma. Voor een bedrag van € 81.000 is er dekking uit de onderbesteding van 'corona-budgetten' die via het positieve rekeningresultaat 2020 aan de algemene reserve is toegevoegd. Voor het maatjesproject heeft het Rijk in 2021 budget beschikbaar gesteld. De lasten in verband met kwijtschelding huur en compensatie OZB worden gedekt uit de budgetoverheveling 2020.

Progr.	Betreft	Bedrag
1.a	Jongeren maatjesproject	€ 10.000
3.c	Afzien heffen precariobelasting	€ 11.000
3.c	Afzien heffen reclamebelasting	€ 56.000
2.b	Bijdrage aan ondernemersfonds	€ 10.000
4	Communicatie Corona	€ 4.000
		€ 91.000
1.a	Jongeren maatjesproject - subsidie (baten)	€ -10.000
		€ 81.000
	Kwijtschelding huur buitensport	€ 2.600
	Compensatie OZB sportverenigingen	€ 7.000

Najaarsnota 2021 begrotingswijziging lastenbudgetten Corona

Progr.	Onderwerp	Bedrag in €
1.a *	Jeugd: diverse vormen van ondersteuning (maartbrief 2021)	34.000
1.d / 2.a *	Cultuur: Kwijtschelden huren musea en De Dijkpoort	25.600
1.d *	Cultuur: aanjaagbudget	15.000
1.d	Cultuur: extra middelen cultuur (september circulaire)	31.000
1.d *	Ouderen en kwetsbare groepen	53.500
2.b *	Toiletcontainer (algemene middelen)	8.000
2.c	Huisvuil: meer afval	19.000
2.c	Speeltuinen / vrijwilligersorganisaties jeugd: diverse activiteiten	4.700
3.c	Verkiezingen	16.700
4.a	Personele lasten: diverse onderwerpen	29.000
	Totaal najaarsnota (*afgerond*)	**€ 236.500**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Najaarsnota 2021 begrotingswijziging lastenbudgetten Corona
In juni 2021 heeft de Raad besloten in te stemmen met een vijfde pakket aan maatregelen corona om lokale partijen in Hattem te ondersteunen. Daarnaast heeft het Rijk ook middelen beschikbaar gesteld om door de gemeenten extra gemaakte kosten in verband met corona te compenseren.
De maatregelen voor de lokale partijen als ook de extra lastenbudgetten voor de gemeente zelf, zijn opgenomen in het betreffende (deel)programma.

Het vijfde pakket aan maatregelen om lokale partijen in Hattem te ondersteunen bestaat uit:

Maatregelen	Financieel effect		Bekostigd uit budget:
1.1 Ondersteuning musea	€	25.000,00	Cultuur
1.2 Ondersteuning Dijkpoort	€	600,00	Cultuur
1.3 Aanjaagbudget culturele sector	€	15.000,00	Cultuur
Jeugdigen in coronatijd	€	34.000,00	Diverse budgetten jeugd
Eenzaamheid ouderen	€	28.000,00	Eenzaamheid ouderen
Begeleiding kwetsbare groepen	€	24.000,00	Begeleiding kwetsbare groepen
3.1 Toiletunit binnenstad	€	8.000,00	Eigen middelen
Totale bedrag voor dit steunpakket	€	134.600,00	

Onderwerpen nader toegelicht

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)
De Tozo is middels een Specifieke Uitkering (SPUK) verstrekt aan gemeenten en niet via de uitkering gemeentefonds. De financiën van Tozo zijn niet in de bovenstaande tabellen en teksten opgenomen. De financiële verwerking van ontvangen voorschotten heeft via begrotingswijzigingen plaatsgevonden in 2021. De baten en lasten zijn op begrotingsbasis voor een gelijk bedrag opgevoerd. Dit sluit aan bij de systematiek dat op rekeningbasis het teveel ontvangen voorschot moet worden terugbetaald aan het Rijk. Derhalve is het budget- en het rekeningresultaat 2021 Tozo nihil.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)
De TONK is wel via het gemeentefonds gefinancierd en daarom wel in de bovenstaande tabellen en teksten opgenomen. Evenals bij de andere coronabudgetten zijn dit algemene middelen. Een onderbesteding van de lasten ad € 50.000 ten opzichte van de ontvangen baten ad € 100.000 betekent een voordelig resultaat van € 50.000 dat niet hoeft te worden terugbetaald. Dit is de grootste post uit het bedrag van € 71.500 dat na inzet in 2022 voor het zesde pakket corona steun in Hattem resteert uit de in 2021 ontvangen Rijksbijdragen.

Tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving
Deze regeling is middels een Specifieke Uitkering (SPUK) verstrekt aan gemeenten en niet via de uitkering gemeentefonds. De financiën van deze regeling zijn niet in de bovenstaande tabellen en teksten opgenomen. De begroting is niet gewijzigd. Wel is het ontvangen bedrag van € 14.735 als gerealiseerde baten verantwoord in de jaarrekening 2021. Dit bedrag dient als dekking van door de gemeente gemaakte extra kosten voor handhaving en toezicht zoals inhuur van BOA's.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Geen budgetoverheveling naar 2022

In 2021 is voor € 222.500 aan corona lastenbudgetten niet besteedt. Anders dan in 2020 is besloten om deze restantbudgetten niet via budgetoverheveling aan het lastenbudget 2022 toe te voegen. Ook is besloten om in het zesde pakket corona steunmaatregelen in Hattem € 151.000 van dit restantbedrag in te zetten in 2022 en de begroting te wijzigen bij de voorjaarsnota 2022.

In theorie is er dan nog circa € 70.000 beschikbaar van de coronabudgetten 2021. In de praktijk betekent het dat aanvullende voorstellen – bijvoorbeeld uit een zevende pakket – worden gedekt uit de algemene reserve per ultimo 2021.

Het zesde pakket aan maatregelen om lokale partijen in Hattem te ondersteunen bestaat uit:

Maatregelen	Financieel effect	Bekostigd uit budget
Kwijtschelding huur buitensport	€ 3.000,00	Eigen middelen
Het beschikbaar stellen van compensatie voor de OZB	€ 7.500,00	€ 4.700 dekking uit Rijksbudget Speeltuinen € 2.800 Eigen middelen
Generieke ondersteuning culturele partijen	€ 11.000,00	Rijksbudget Cultuur
Ondersteuning van de drie muziekverenigingen	€ 2.356,00	Rijksbudget Cultuur
Ondersteuning van de Dijkpoort	€ 600,00	Rijksbudget Cultuur
Ondersteuning van de drie musea	€ 55.000,00	Rijksbudget Cultuur
Verhoging aanjaagbudget Cultuur	€ 5.000,00	Rijksbudget Cultuur
Meerkostenregeling Jeugd en Wmo	€ 30.178,00	Rijksbudget meerkosten
Nationaal programma onderwijs	€ 135.000,00	Rijksbudget NPO
Mantelzorg	€ 26.500,00	Eigen middelen
Visit Hattem	€ 10.000,00	Eigen middelen
Totaal bedrag voor dit steunpakket	€ 286.134,00	

Het bovengenoemde bedrag van € 151.000 samen met het bedrag van € 135.000 dat in 2022 van het Rijk wordt ontvangen voor het NPO, zorgt voor de dekking van € 286.000 aan lasten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

JAARREKENING

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

BALANS

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

BALANS PER 31 DECEMBER 2021 (voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Balans nrs.	Activa		Ultimo 2021			Ultimo 2020	
	Immateriële vaste activa						
360	Bijdr. activa in eigendom derden	557.028			589.027		
				557.028			589.027
	Economisch nut						
100	Gronden en terreinen	948.490			1.936.104		
110	Woonruimten	1.334.023			1.334.023		
120	Gebouwen	7.161.939			7.333.820		
130	Grond- weg- en waterbouwk.w	63.919			69.331		
140	Vervoermiddelen	266.822			187.641		
150	Machines, apparaten en install.	868.021			891.776		
160	Overige mat. vaste activa	1.224.901			1.232.887		
	Totaal economisch nut		11.868.115			12.985.582	
	Economisch nut (heffingen)						
170	Waterbouwkundige werken	9.517.062			7.158.182		
180	Gebouwen	393.150			414.876		
182	Vervoermiddelen	53.920			71.894		
188	Gronden	53.868			53.868		
	Totaal econ. nut (heffingen)		10.018.001			7.698.820	
	Maatschappelijk nut						
135	Grond- weg- en waterbouwk.w	7.352.625			5.915.100		
155	Machines, apparaten en install.	16.342			18.676		
165	Overige mat. vaste activa	97.911			48.704		
	Totaal maatschappelijk nut		7.466.877			5.982.480	
	Totaal materiële vaste activa			29.352.993			26.666.882
300	Kapitaalverstr. deelnemingen	1.677.164			1.677.164		
310	Kapitaalverstr. gemeensch.rgln	19.513			19.513		
320	Kapitaalverst. ov.verb.partijen	25.000			25.000		
324	Leningen aan deelnemingen	1.044.520			348.114		
340	Overige langlop.geldleningen	8.035.117			7.941.783		
350	Overige uitzetting looptijd > 1 jaar				0		
	Totaal financiële vaste activa			10.801.314			10.011.574
	TOTAAL VASTE ACTIVA			**40.711.336**			**37.267.483**
410	Onderhanden werk, w.o. gr.in expl.	843.903			-678.758		
	Totaal voorraad gronden		843.903			-678.758	
150.000	Debiteuren ***)	3.286.513			3.101.138		
150.510	Belastingdebiteuren	226.096			1.121.756		
260.600	Debiteuren Werk en inkomen	324.780			307.632		
150.100	en 264.010 Voorschotten W&I	5.307			20.983		
126.000	Uitgaven zonder mandatering	3.347			0		
894	Voorz.oninbare vorderingen	-32.606			-198.826		
110.600	Rijkschatkistbank.	12.261.298			19.157.888		
	Totaal uitzettingen < 1 jaar		16.074.735			23.510.571	
	Banksaldi	50.735			32.778		
	Girosaldi						
	Kas: Call-gelden/deposito's	1.873			1.079		
	Totaal liquide middelen		52.608			33.857	
191.000	Vooruitbetaalde bedragen	347.926			163.889		
191.500	Nog te ontvangen bedragen	824.597			722.736		
191.540	Nog te ontvangen bijdragen van Rijk	19.233			73.872		
191.560	Nog te ontv. bijdr. overig overheid	2.000			166.434		
191.502, 191.503, 191.504 Nog te ontv. facliterend gror		1.070.277			671.336		
250.175 en 250.275 Suppletie-aangiften BTW							
191.520	Nog te ontvangen bijdragen van EU	0			28.000		
210.070	Fiets Privé regeling						
	Totaal overlopende activa		2.264.033			1.826.267	
	TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA			**19.235.279**			**24.691.938**
	TOTAAL GENERAAL ACTIVA			**59.946.615**			**61.959.421**
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat				0			0

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

BALANS PER 31 DECEMBER 2021 (voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Balans nrs.	Passiva		Ultimo 2021			Ultimo 2020	
890	Algemene reserve	7.174.049			6.639.141		
891	Bestemmingsreserves	2.401.930			2.114.813		
*) 891	Overige bestemmingsreserves	703.602			749.862		
892	Gerealiseerd resultaat	290.671			927.558		
	Totaal eigen vermogen		10.570.251			10.431.373	
**) 893	Voorzieningen - algemeen	598.000			562.000		
**) 893	Voorzieningen - beklemde middelen	1.060.677			1.071.700		
	Totaal voorzieningen		1.658.677			1.633.700	
895	Opgenomen langl. geldlening	36.919.828			41.365.147		
	Totaal vaste schulden		36.919.828			41.365.147	
	TOTAAL VASTE PASSIVA			**49.148.756**			**53.430.220**
	Kas						
	Banksaldi	105.766			715.595		
	Girosaldi						
130.000	Kasgeldleningen				0		
140.000	Overige schulden	2.119.930			2.285.800		
	Totaal netto vlottende schuld		2.225.696			3.001.395	
192.000	Vooruitontvangen bedragen	5.509.699			3.001.565		
192.500	Nog te betalen bedragen ***)	3.052.463			2.506.240		
210.010	Afdracht loonheffingen	10.000			20.000		
	Totaal overlopende passiva		8.572.162			5.527.805	
	TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA			**10.797.858**			**8.529.200**
	TOTAAL GENERAAL PASSIVA			**59.946.614**			**61.959.421**

*) *Overige Bestemmingsreserves:*
Investeringen met een economisch nut mogen niet meer ineens ten laste worden gebracht van een bestemmingsreserve of voorziening (BBV).
Door nu het investeringsbedrag apart te zetten in een overige (beklemde)bestemmingsreserve "dekking kapitaallasten" kunnen de kapitaallasten gedurende de gehele looptijd worden gedekt uit deze reserve.

**) *Voorzieningen:*
Het omzetten van Egalisatiereserve rioolheffing naar Voorziening Riool heeft per 1januari 2017 plaatsgevonden.

***) *Debiteuren en Nog te betalen bedragen:*
Crediteuren voor wie geldt dat we bruto een vordering op hen hebben, worden met ingang van 2018 uit deze post gehaald en gereclassificeerd als vordering. In 2020 gaat het om een bedrag van €0 (2019: €13.608).

Obligo:

Gewaarborgde geldleningen		41.884.000
Uitstaande Bouwfonds Stimuleringsleningen		15.503
		41.899.503

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vormt de grondslag voor de samenstelling van de jaarrekening 2021. Deze richtlijn vormt tevens de basis waarop de balans en de daarop gegeven toelichting is ingericht.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Voor de waardering van de activa geldt dat hierin zijn begrepen de toegerekende interne apparaatskosten op basis van de werkelijk gemaakte uren. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.
Sommige personele lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt, bijvoorbeeld ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. De reden daarvoor is het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van dergelijke jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. De pensioenopbouw van zittende wethouders wordt in eigen beheer opgebouwd. Daarvoor is een voorziening opgericht waarvan de jaarlijkse dotaties als last in de exploitatie zijn opgenomen. Voor een oud wethouder is de pensioenopbouw ondergebracht bij Nationale Nederlanden en wordt de jaarpremie als last in de exploitatie genomen.

Waarderingsgrondslagen

Afschrijving

De volgende algemene uitgangspunten zijn van toepassing. De voorgeschreven afschrijvingsmethode is lineair maar in uitzonderingssituaties kan worden afgeschreven op basis van annuïteiten. De "Financiële Verordening gemeente Hattem 2019", vastgesteld in de raad van 6 mei 2019 betekent een stelselwijziging voor het afschrijvingsbeleid, nauwkeuriger gezegd: de start van het afschrijven. De eerste afschrijving vindt plaats vanaf 1 januari na het jaar van ingebruikname.

Extra afschrijvingen kunnen plaats vinden als de waarde van het actief door economische of technische veroudering sneller in waarde vermindert dan gepland. Extra afschrijvingen moeten plaats vinden als het actief wordt afgestoten en er nog een boekwaarde resteert.
Als een buiten gebruik gesteld actief een grotere opbrengstwaarde heeft dan zijn boekwaarde, dan wordt het meerdere als incidentele bate in de jaarrekening opgenomen.
Van de diverse soorten activa worden verschillende afschrijving termijnen gehanteerd. Die zijn opgenomen in de Financiële Verordening.

Immateriële vaste activa

Hier worden de niet stoffelijke investeringen onder verstaan. Onder de immateriële activa zijn opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.
  Voor ons begrip van welke kosten onder de immateriële vaste activa vallen, volgen we artikel 34 van het B.B.V. (Besluit Begroting en Verantwoording).

  Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarden. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
  Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingprijs.

Materiele vaste activa
Onder de materiële activa vallen:
- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa
Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
Kapitaalverstrekkingen aan:
- deelnemingen
- gemeenschappelijke regelingen
- overige verbonden partijen

Langlopende leningen aan:
- woningbouwcorporaties
- overige verbonden partijen
- Overige langlopende leningen

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Voorraden
Dit betreft de boekwaarde per balansdatum van de woningbouwcomplexen in uitvoering. De complexen zijn gewaardeerd tegen de aanschaffing- of vervaardigingkosten vermeerderd met de aan de boekwaarde toegerekende rentekosten en verminderd met bedragen die ontvangen zijn wegens grondverkopen en andere bijdragen. Bij een verliesgevende exploitatie wordt voor de negatieve netto contante waarde een voorziening gevormd.

De administratieve uitkomsten van de afgesloten complexen worden vanuit de resultaatbestemming in beginsel ten gunste of ten laste van de reserve grondexploitatie gebracht. Complexen worden administratief afgewikkeld nadat alle percelen zijn verkocht c.q. nadat de feitelijke werkzaamheden nagenoeg geheel zijn uitgevoerd. Eventueel bij de afsluiting nog resterende percelen worden tegen de vermoedelijke opbrengstwaarde opgenomen, terwijl eventueel dan nog te verwachten posten wegens afwerking van het complex worden aan de passivazijde van de balans opgenomen.

Voor winstneming geldt de methode van percentage of completion: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves en voorzieningen
Algemeen
Periodiek worden alle reserves en voorzieningen geactualiseerd en met een toelichting onderbouwd voor wat betreft de omvang, voeding, bestemming en rentetoevoeging.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

In de raad van 16 oktober 2017 is de Nota reserves en voorzieningen 2017 vastgesteld.

Reserves

Reserves behoren tot het eigen vermogen. De raad besluit tot het vormen van een reserve en is vrij in de aanwending daarvan. Aan bepaalde onderdelen van dit vermogen kan de raad een bestemming geven. Zolang een bestemmingsreserve nog niet is aangewend, kan de raad de bestemming herroepen. Door de toerekening van de rente aan de exploitatie heeft de besteding van de reserve consequenties voor de exploitatie vanwege de rente toerekening.
Verder is er een reserve "dekking kapitaallasten" met een beklemd karakter die wordt aangewend om de kapitaallasten van aangewezen investeringen te dekken.

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.
- bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (m.u.v. bepaalde voorschotbedragen).
  Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen, er kleeft een verplichting aan. Dotaties aan voorzieningen zijn kosten en vormen een onderdeel van het resultaat. De voorziening wordt aangepast aan de hand van een nieuwe inschatting van de omvang van de betreffende verplichtingen en risico's.

Het gerealiseerde resultaat

Het gerealiseerde resultaat is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Bij het vaststellen van de jaarrekening bestemt de raad dit 'rekeningsaldo'. Dat wordt in het volgende verslagjaar verantwoord. De rekening van 2021 heeft een voordelig saldo van € 290.671.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling

De lasten en baten worden uitgedrukt tegen de nominale waarde en ze worden zoveel mogelijk toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn. Winsten worden in de grondexploitatie genomen volgens het principe van voorzichtige winstneming.
De aan- en verkopen inzake grondexploitaties worden verantwoord in het jaar waarop de notariële akte is getransporteerd.
De afschrijvingen zijn conform de onder "waarderingsgrondslagen" genoemde criteria berekend.
Per balansdatum is conform de BBV rekening gehouden met de te betalen rente over afgesloten leningen. Onder de rentekosten is tevens begrepen de aan de reserves en voorzieningen toegerekende rente in dit jaar. De jaarlijkse rentelasten worden via een systeem van omslagberekening ten laste van het exploitatieresultaat gebracht. Voor 2021 is dit percentage overeenkomstig de begroting 2,0%.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.
De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Immateriële vaste activa

De bijdragen activa in eigendom van derden bestaan uit lopende en afgesloten kredieten. In 2021 zijn geen kredieten afgesloten en er zijn in geen mutaties op lopende kredieten geweest.

Overeenkomstig artikel 34 BBV scharen we deze post onder immateriële vaste activa. Daarmee is deze post uitputtend weergegeven. De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 4 jaar afgeschreven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinveste-ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
360 Bijdr. Activa in eigendom derden	589.027			31.999	557.028
	589.027	-	-	**31.999**	**557.028**

Materiële Vaste Activa.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 01-01-2021	Boekwaarde 31-12-2021
Investeringen met een economisch nut	12.985.582	11.847.790
Idem, waartegenover heffingen (kunnen) worden geheven	7.698.820	10.018.001
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	5.982.480	7.466.877
	26.666.882	**29.332.668**

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met een economisch nut** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinveste-ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
100 Gronden en terreinen	1.936.104	217.839	1.196.377	9.076	948.490
110 Woonruimten	1.334.023	-	-	-	1.334.023
120 Gebouwen	7.333.820	223.151	17.500	377.533	7.161.939
130 Grond- weg- en waterbouwk. w.	69.331	-	-	5.412	63.919
140 Vervoermiddelen	187.641	125.517	-	46.336	266.822
150 Machines, apparaten en install.	891.776	126.488	-	150.243	868.021
160 Overige mat. Vaste activa	1.232.887	114.774	-	122.760	1.224.901
	12.985.582	**807.769**	**1.213.877**	**711.360**	**11.868.115**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De belangrijkste mutatie uit bovenstaand overzicht is de desinvestering van gronden en terreinen.
De desinvestering betreft de grond voor de Woonzorgzone. Deze is vanuit de activa overgeheveld naar de voorraden. Het hiermee gemoeide bedrag bedraagt € 1.364.421.

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinveste-ringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
170 Waterbouwkundige werken	7.158.182	2.589.786	-	230.905	9.517.062
180 Gebouwen	414.876	-	-	21.726	393.150
182 Overige investeringen	71.894	-	-	17.973	53.920
188 Gronden	53.868	-	-	-	53.868
	7.698.820	**2.589.786**	-	**270.604**	**10.018.001**

De belangrijkste mutatie uit bovenstaand overzicht is de investering op waterbouwkundige werken.
Deze investeringen hebben betrekking op diverse afvalwaterplannen in de stad. Het totale bedrag dat hiermee is gemoeid bedraagt € 2.589.786.

De onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de **investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** worden in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Bijdragen aan derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
135 Grond- weg- en waterbouwk.werken	5.915.100	1.667.306	16.297	213.484	7.352.625
155 Machines, apparaten en install.	18.676	-	-	2.335	16.342
165 Overige mat. vaste activa	48.704	51.336	-	2.130	97.911
	5.982.480	**1.718.642**	**16.297**	**217.949**	**7.466.877**

De belangrijkste mutatie uit bovenstaand overzicht is de investering op grond- weg- en waterbouwkundige werken. Deze investeringen hebben betrekking op diverse reconstructies van wegen in de stad. Het totale bedrag dat hiermee is gemoeid bedraagt € 1.667.306.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vraagt met ingang van 2017 om in de toelichting op de balans een uitsplitsing aan te brengen tussen enerzijds investeringen met maatschappelijk nut die vanaf 2017 geactiveerd zijn en anderzijds investeringen met maatschappelijk nut die voor 2017 geactiveerd zijn. Onderstaand overzicht geeft deze uitsplitsing weer.

Investeringen met maatschappelijk nut (geactiveerd)	
Geactiveerd voor 01-01-2017	581.210
Geactiveerd vanaf 01-01-2017	6.885.667
Boekwaarde 31-12-2021	7.466.877

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste mutaties:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2021 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinveste-ringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
300 Kapitaalverstr. deelnemingen	1.677.164	-	-	-	1.677.164
310 Kapitaalverstr. gemeensch. rgln.	19.513	-	-	-	19.513
320 Kap. verstr. ov. verb. partijen	25.000	-	-	-	25.000
324 Leningen aan deelnemingen	348.114	744.146	47.740	-	1.044.520
330 Leningen aan ov. verb. partijen		-	-	-	-
340 Overige langlopende geldleningen	7.941.783	346.890	253.556	-	8.035.117
350 Overige uitzettingen looptijd > 1 jr	-	-	-	-	-
	10.011.574	**1.091.036**	**301.296**	-	**10.801.314**

300 – Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende ondernemingen/instellingen

300 Kapitaalverstrekking aan deeln.	31-12-2020	31-12-2021
- Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	75.075	75.075
- Aandelen Vitens NV	10.682	10.682
- Aandelen Alliander	1.591.407	1.591.407
	1.677.164	**1.677.164**

Bij raadsbesluit d.d. 11 oktober 2021 is het verzoek van Alliander N.V. ingewilligd om als gemeente Hattem over te gaan tot een kapitaalversterking van € 744.100. Dit verzoek is aan de gemeente Hattem als aandeelhouder gedaan om het eigen vermogen te versterken door middel van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De raad heeft hierbij overwogen dat zij als publieke aandeelhouder een maatschappelijke verantwoording heeft voor de (maatschappelijk) opgave van Alliander, zijnde de energietransitie.

310 – Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

310 Kapitaalverstrekking aan GR.	31-12-2020	31-12-2021
- Aandelen NV Rova	19.513	19.513
	19.513	**19.513**

324 – Leningen aan deelnemingen

De gemeente Hattem neemt deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

324 Leningen aan deelnemingen	31-12-2020	31-12-2021
- Achtergest. lening Vitens NV '06	47.740	0
- Converteerbaren lening Alliander '21	0	744.146
- Achtergest. lening NV Rova Holding '01	300.374	300.374
	348.114	**1.044.520**

Achtergestelde lening VITENS N.V.

De N.V. VITENS heeft in 2021 het reguliere bedrag van € 47.740 op de achtergestelde lening afgelost.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

340 – Overige langlopende geldleningen

De langlopende geldleningen u/g bestaan uit:

340 Overige langlopende geldleningen	31-12-2020	31-12-2021
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld zwembad	4.860.000	4.987.390
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld Annuit '12	1.952.059	1.889.868
- St. MFC de Marke Uitgeleend geld zwembad	127.390	0
- Lening St. Beheer MFC '16	365.020	350.211
- TT Smash '70 Lening '16	128.669	123.189
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening '15	68.352	65.120
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening I '17	227.686	224.308
- Hattemse Mixed Hockey Club Lening II '17	197.104	189.172
- TC Hattem lening '21	0	194.500
- Uitgeleend geld via Stim.fonds volkshuisv. '04	15.503	11.358
	7.941.783	**8.035.116**

Leningen St. MFC de Marke ten behoeve van het zwembad.

Aan MFC de Marke zijn de hiervoor genoemde geldleningen verstrekt voor de aankoop en financiering van de grond en opstallen in de omgeving van de Daendelsweg 2 te Hattem. De overdracht heeft in 2012 plaats gehad.

Lening Hattemse Mixed Hockey Club.

Aan de Mixed Hockey Club is de hiervoor genoemde geldlening verstrekt ter financiering van kunstgras (hoofdveld). In 2021 is een bedrag van € 14.500,-- op basis van annuïteit afgelost. De gemeente Hattem ontving zekerheidstelling ter dekking van het risico op deze leningen (borgstelling door SWS; hypotheekverlening door HMHC).

Lening Tennisclub Hattem

Aan de Tennisclub Hattem is in 2021 de hiervoor genoemde geldlening verstrekt voor het aanleggen van kunstbanen. De gemeente Hattem ontving zekerheidstelling ter dekking van het risico op deze lening (borgstelling door SWS).

Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd zonder boekwaarde

Deze post is niet op de balans opgenomen aangezien de waarde niet in de financiële administratie is opgenomen. Het gaat hier om percelen (verpachte) grond die de gemeente in eigendom heeft, maar niet voor de openbare dienst zijn bestemd. De registratie van bezittingen wordt jaarlijks geactualiseerd, voor het laatst per 31-12-2021.

Dit betreft:

Omschrijving			Bedrag
Diverse percelen los land vrij verkoopbaar			364.000
Diverse percelen verpachte gronden (waarde 60% van € 708.000)			459.000
Volkstuinencomplexen			106.000
Groenstroken bij huurwoningen			331.000
Totaal			**1.260.000**

In verband met lopende pachtcontracten wordt de vrije verkoopwaarde van de verpachte percelen geschat op 60% van de taxatiewaarde.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

VLOTTENDE ACTIVA

De vlottende activa kunnen worden onderverdeeld in:

1. Voorraden
2. Uitzettingen met een typische looptijd korter dan 1 jaar
3. Liquide middelen
4. Overlopende activa

Voorraden

De voorraden bestaan uit de post 410 - Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie.

410 – Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie.

Van de bouwgronden in exploitatie staat het verloop in 2021 in het volgende overzicht :

Grondexploitatie	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Inkomsten	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2021	Overb. naar ov gronden	Boekwaarde 31-12-2021
Assenrade	-678.758	341.134	11.607	-	-349.231		-349.231
Woonzorgzone		1.193.133	-	-	1.193.133		1.193.133
	-678.758	**1.534.267**	**11.607**	**-**	**843.902**	**-**	**843.902**

Voor een toelichting verwijzen we naar de toelichting van programma 3, 8 en naar de paragrafen en B Weerstandsvermogen en G Grondbeleid.

	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde kosten (nog te maken)	Geraamde opbrengsten (nog te maken)	Geraamd resultaat (nom. Waarde)	Geraamd resultaat (contante w.)
Assenrade	-349.231	343.000	-	-6.231	
Woonzorgzone	1.213.458	2.836.542	-4.347.000	-297.000	
	864.227	**3.179.542**	**-4.347.000**	**-303.231**	**-**
-/- = voordeling					
+ = nadelig					

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van januari 2022 en de daarbij horende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden. Periodiek, minimaal jaarlijks, wordt hij herzien waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten in haar schattingen:

- rentepercentage bedraagt 1,7%;
- kostenindexatie bedraagt 1,8% (prijsindex van GWW) voor het laatst verhoogd in grex 2021.

Gemeente Hattem kent geen projecten met een looptijd langer dan de voorgeschreven maximale looptijd van tien jaar. De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.
De gemeente gaat in de toelichting in op de belangrijkste complexen en daar van toepassing zijnde risico's waarbij ook de gevoeligheid van de schattingen wordt beschreven door bijvoorbeeld het geven van diverse scenario's.

De Raad van State deed 29 mei 2019 de uitspraak dat Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer de basis kan zijn om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een toename van stikstof in Natura 2000 gebieden. Binnen de voorliggende bestemmingsplannen is voor deze problematiek een rapportage opgesteld waaruit blijkt dat de bestemmingsplannen kunnen worden uitgevoerd.

Assenrade zal in 2022 worden afgerond. Vooralsnog is er geen reden om het verwachte resultaat bij te stellen. In de laatste fase van dit project zullen nog enkele kosten worden gemaakt welke reeds zijn opgenomen in de grex.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Woonzorgzone is in de raad van 13-12-2021 vastgesteld. Op basis van deze grex zijn de geraamde resultaten bepaald. Jaarlijks zal deze grex geactualiseerd worden waarbij rekening wordt gehouden met de marktconforme omstandigheden.

't Veen is een faciliterend grondbeleid en zal derhalve hier niet veder worden uitgewerkt.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar.
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

Allereerst wordt het generale beeld van deze balansposten weergegeven:

Résumé	**31-12-2020**	**31-12-2021**
Soort vordering: debiteuren	3.101.138	3.286.513
Soort vordering: belastingdebiteuren	1.121.756	226.096
Soort vordering: div regelingen en soc zaken	791.211	855.359
Soort vordering: ov werk en inkomen	20.983	5.307
Soort vordering: uitgaven zonder mandatering	0	3.347
Tussentelling vorderingen	**5.035.088**	**4.376.621**
Voorziening oninbaar voor debiteuren	-185.946	-16.686
Voorziening oninbaar voor belastingdeb.	-12.880	-15.920
Voorziening oninbaar voor div reg soc zaken	-483.579	-530.579
Tussentelling voorziening	**-682.405**	**-563.185**
Reële waarde per 31-12	**4.352.683**	**3.813.437**

Bij de debiteuren is een presentatiecorrectie verwerkt van subsidies provincie Gelderland en het Rijk inzake nog niet besteed deel wat nog niet per bank is ontvangen.

Hierna worden de diverse soorten vorderingen toegelicht:

Soort vordering: debiteuren	**31-12-2020**	**31-12-2021**
Debiteuren: vordering openbare lichamen	2.688.913	3.490.589
Debiteuren: overige vorderingen	412.225	96.359
Subtotaal 1	**3.101.138**	**3.586.948**
Debetbedragen crediteuren (class. als deb.)	0	32.924
Subtotaal 2	**3.101.138**	**3.619.872**
Verstrekte kasgeldleningen	0	0
Rek.cour. verhouding met financiële instell.	0	0
Overige uitzettingen (effecten)	0	0
Subtotaal 3	**3.101.138**	**3.619.872**
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-185.946	-16.685
Reële waarde per 31-12	**2.915.192**	**3.603.187**

Specificatie debiteuren openbare lichamen en fiscale vorderingen	**31-12-2020**	**31-12-2021**
Belastingdienst	2.204.522	2.378.946
Ministeries	142.421	298.659
Provincie	83.975	248.775
Gemeenten	257.994	564.209
Waterschap	0	0
Woningcorporaties	0	0
Niet openbare lichamen	0	96.359
	2.688.912	**3.586.948**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Soort vordering: belastingdebiteuren	31-12-2020	31-12-2021
Debiteuren belasting	1.121.756	226.096
Subtotaal	**1.121.756**	**226.096**
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-12.880	-15.920
Reële waarde per 31-12	**1.108.876**	**210.177**

Soort vordering: div regelingen soc zaken	31-12-2020	31-12-2021
Krediethypotheek	27.276	27.276
Leenbijstand rentedr. BBZ	107.345	83.520
Leenbijstand bijz. bijstand	109.033	77.611
Teveel ontvangen uitkering BVZ	422.102	512.784
Te vorderen Tozo	0	12.392
Te vorderen div regelingen Soza	125.455	141.777
Subtotaal	**791.211**	**855.359**
Voorziening oninbaar voor dit soort vord.	-483.579	-530.579
Reële waarde per 31-12	**307.632**	**324.780**

Voorziening oninbare vorderingen

Voorziening oninbare vorderingen	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoeging	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening oninbare vorderingen	198.826	4.813	171.033	32.606
Reële waarde per 31-12	**198.826**	**4.813**	**171.033**	**32.606**

Toelichting Voorziening oninbare vorderingen.
In 2021 zijn vorderingen van in totaal € 171.033 van de dubieuze debiteuren afgeboekt. Het totaal van de voorziening dubieuze debiteuren is per 31-12-2021 € 32.606 onderverdeeld in € 16.685 algemene debiteuren en € 15.920 belastingdebiteuren.

Schatkistbankieren

Aanvang 2021 was het tegoed bij Schatkistbankieren € 19.157.888; ultimo 2021 was dit tegoed € 12.261.298. Op grond van de BBV geven we de volgende toelichting met betrekking tot Schatkistbankieren:

a) het drempelbedrag is in de loop van 2021 verhoogd waardoor er in 2021 2 verschillende drempelbedragen zijn.

Drempelbedrag schatkistbankieren	2021
- 01-01-2021 t/m 30-06-2021	250.000
- 01-07-2021 t/m 31-12-2021	1.000.000

b) voor ieder kwartaal van 2021 het bedrag aan middelen dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

Drempelbedrag schatkistbankieren	2021
- Q1	19.160
- Q2	51.709
- Q3	42.406
- Q4	9.851

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De buiten de schatkist aangehouden middelen hebben het drempelbedrag niet overschreden.
In de paragraaf Financiering staat de berekening van deze bedragen.

Overige uitzettingen

Overige uitzettingen	31-12-2020	31-12-2021
- Effecten	0	0
- Beleggingen	0	0
Totaal	**0**	**0**

Liquide middelen

Kas-, Bank en Girosaldi.
Per ultimo van het jaar zijn de volgende liquide middelen aanwezig:

Kas-, bank-, en girosaldi	31-12-2020	31-12-2021
- Banksaldi (BNG)	0	
- Banksaldi (Rabobank)	9.045	22.719
- Banksaldi Schatkistbankieren	19.157.888	12.261.298
- Rekening courant Stim.fonds SVn	23.348	27.640
- Girosaldi	0	
- Kruisposten	384	376
- Kas	1.079	1.873
Totaal	**19.191.745**	**12.313.906**

Overlopende Activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Overlopende activa	31-12-2020	31-12-2021
- Vooruitbetaalde bedragen	163.889	347.926
- Nog te ontvangen (niet-overheid)	1.394.072	1.894.874
- Nog te ontvangen (overheid)	268.306	21.233
Totaal	**1.826.267**	**2.264.033**

*) Deze opstelling is gecorrigeerd voor het fenomeen balansverlenging. Dat wil zeggen dat facturen die slaan op het boekjaar 2022 maar ultimo 2021 nog niet zijn betaald, op het bedrag van 'vooruitbetaalde bedragen' zijn uitgesloten.

De post vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2021 à € 347.926 bevat vooral vervoerskosten waaronder o.a. leerlingenvervoer, vraagafhankelijk vervoer en dagbestedingsvervoer (€ 133.257), afvalinzamelingskosten (€ 74.882), contributies en premies (€ 32.389).

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De post Nog te ontvangen bedragen per 31 december 2021 groot € 1.894.874 is als volgt opgebouwd:

Nog te ontvangen bedragen		01-01-2021	31-12-2021
Nog te ontvangen rente zwembad Q4	Zwembad de Marke	28.289	
Aanleg rotonde bedrijventerrein	Ontwikkelmaatschappij	43.010	
Door te belasten kosten zwembad	Aannemer	177.449	
Afvalfonds Q4 resp. te vorderen BTW	Nedvang	394.066	
Overige	Ondernemingen	-	20.755
PlusOV, WMO regiotaxi eigen bijdrage	WMO-vervoer	56.485	15.342
Faciliterend grondbeleid	o.a. partners ant. ovk	671.336	111.980
Huisvuil	Rova/Nedvang	17.068	37.500
Overboeking 't Veen	Diversen		954.361
Afrekening reiniging 2021	Diversen		183.294
Juridische proc.+arb. Tegelherstel Zwemb.	Diversen		518.272
Brandverz. 2021 MFC + gymlokaal en Zwemb.	Zwembad + MFC de Marke		11.220
Tiem 4e kw 2021	Tiem		23.001
Nog te ontvangen rente leningen	Alliander en		7.377
Diverse afrekeningen EB	Diversen		11.773
Totaal		**1.387.703**	**1.894.874**

De post Nog te ontvangen bedragen *overheid* per 31 december 2021 a € 21.233 bevat de afwikkeling van de SPUK Sport 2020 (Min. v. Volksgezondheid; € 19.233) en de draaipremie voor de molen (Provincie Gelderland; € 2.000).

De overboeking met betrekking tot 't Veen is grotendeels gebaseerd op anterieure overeenkomsten waardoor sprake is van nog te verhalen kosten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemeen.
Eenmaal per 4 jaar worden alle reserves en voorzieningen in een nota geactualiseerd en met een toelichting onderbouwd voor wat betreft de omvang, voeding en bestemming.
In de raad van 16 oktober 2017 is de "Nota reserves en voorzieningen 2017" vastgesteld.

Bespaarde rente
Met ingang van de begroting 2017 bepaalt de relevante BBV-versie dat er geen rente meer wordt toegerekend aan reserves. Evenmin wordt nog rente toegerekend ten gunste van de exploitatie.

Voor de cijfermatige opstelling wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	31-12-2020	31-12-2021
- Algemene reserves	6.639.141	7.174.049
- Bestemmingsreserve	2.114.813	2.401.930
- Beklemde bestemmingsreserve	749.862	703.602
-Resultaat na bestemming	927.558	290.671
Totaal	**10.431.373**	**10.570.251**

De aard en de reden van iedere reserve en voorziening worden uitgebreid behandeld in de "Nota reserves en voorzieningen 2017". Conform artikel 54 van het BBV wordt van elke reserve en voorziening de toevoegingen en onttrekkingen toegelicht.

Algemene reserve	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve vaste buffer	4.500.000				4.500.000
Algemene reserve	2.139.141	943.895	408.987		2.674.049
Totaal	**6.639.141**	**943.895**	**408.987**	-	**7.174.049**

De specificatie van de algemene reserves is als volgt:

Algemene reserve vaste buffer

Het meerdere boven de € 4.500.000 wordt toegevoegd aan de Algemene reserve vrij aanwendbaar. Er hebben op deze reserve geen mutaties plaats gehad.

Algemene reserve

Deze reserve dient voor een deel als buffer voor het opvangen van nadelige rekeninguitkomsten. Het andere deel is beschikbaar voor onvoorziene of incidentele uitgaven.
De stand per 31-12-2021 is € 2.674.049. De belangrijkste mutaties (> € 10.000) in 2021 zijn:

Vermeerderingen algemene reserve	
- Saldo van de jaarrekening 2020	927.557
Verminderingen algemene reserve	
Stelposten oud wethouders	29.409
Wachtgeldvergng wethouders/personeel	53.560
Personele informatie	47.655
Fin. compensatie Rijk gemeentefonds verkiezingen 2021	14.810
Noodopvang kinderen van ouders met cruciale beroepen en Kinderopvang	18.072
Ondersteunen lokale culturele voorzieningen en instellingen	42.350
Ondersteunen lokale culturele voorzieningen en instellingen	10.450
Restant baten	-15.000
Restantbudget reintegratie overige subsidies en bijdragen	40.000
Restantbudget inburgering nieuwkomers	24.000
566300 Dak- en thuislozen	17.628
Transitievisie energieloket	12.500
Transitievisie warmte	25.000
Advieskosten ingeleend personeel	23.000
Zie bijlage opgenomen in directory Jaarrekening 2020	18.961

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

BESTEMMINGSRESERVES.

De specificatie van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bestemmingsreserve	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Reserve grondexploitatie	321.323	-	-	-	321.323
Reserve frictiekosten	10.960	-	-	-	10.960
Egalisatiereserve rioolrecht	386.000	-	-	-	386.000
Reserve volkshuisvestingsdoeleinden	200.500	-	-	-	200.500
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	198.643	139.070	15.000	-	322.713
Egalisatiereserve gebouwen	463.100	100.000	106.806		456.294
Egalisatiereserve decentralisaties	534.286	169.115	29.262		674.139
Reserve ontwikkeling 't Veen	-	30.000	-	-	30.000
Totaal	**2.114.812**	**438.185**	**151.068**	**-**	**2.401.929**

Op de belangrijkste bestemmingsreserves kan de volgende toelichting worden gegeven.

Reserve grondexploitatie

Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en nadelige saldi van complexen en laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie.
Conform het BBV dienen verliezen te worden genomen zodra ze bekend zijn en worden winsten pas genomen op het moment dat ze gerealiseerd zijn. Conform de "Nota reserves en voorzieningen 2017" is in 2017 € 190.000 uit deze reserve overgeheveld naar Algemene reserve. Er resteerde een saldo van € 83.323. De winstnemingen op de grondexploitaties van de jaren daarna geven een toevoeging waardoor het eindsaldo van 2021 € 321.323 bedraagt.

Reserve frictiekosten

Deze reserve dient in de basis als dekking van onvoorziene personele frictiekosten. Over 2021 heeft geen verrekening met de reserve plaatsgevonden.

Egalisatiereserve rioolrecht

In 2007 is deze egalisatiereserve in het leven geroepen om de grote schommelingen in het door te berekenen rioolrecht (ingesteld in 2006) op te kunnen vangen.
Op grond van artikel 44 lid 2 van het BBV wordt een voordeel op de rioolheffing - nu of in de toekomst – alleen maar in de reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de 'overdekking' wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden beklemde middelen worden gestort. Hiervoor is per 1 januari 2017 een voorziening rioolrecht gevormd à 614.000.
De stand van de reserve staat per 31 december 2021 ongewijzigd op € 386.000.

Reserve volkshuisvestingsdoeleinden

In het Kwalitatief woonprogramma zijn afspraken gemaakt over de aantallen en typen te bouwen woningen. Geconstateerd is dat de productie van goedkope woningen achter blijft. Om de bouw van goedkope woningen te stimuleren is een bijdrage ontvangen van de Provincie Gelderland en van de Regio Noord Veluwe. Het gaat hier om de Stimuleringsbijdrage Goedkope Woningbouw (SGW).
In principe is een gedeelte van de reserve vrij besteedbaar maar logischerwijs zal hij ingezet worden voor volkshuisvestingsdoeleinden, vooral het Hattemse bouwprogramma.
Conform de "Nota reserves en voorzieningen 2017" is € 23.408 uit deze reserve overgeheveld naar Algemene reserve. Bij die gelegenheid is besloten om van deze reserve het eindsaldo per 31 december 2017 als volgt te oormerken:

- Woningbouw Woonzorgzone Geldersedijk	80.000
- Duurzaamheid woningbouw	20.500
- Woningbouw 't Veen	100.000
Totaal geoormerkte gelden	200.500

De stand van de reserve staat per 31 december 2021 ongewijzigd op € 200.500.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing

Deze reserve is ingesteld met ingang van 2007 met als doel egalisatie van baten en lasten op het gebied van afvalstoffenheffing.
Bij de Nota reserves en voorzieningen is besloten om voor deze reserve geen plafond in te stellen.
Het saldo van de deelproducten Huisvuil, Afvalverwijdering en Zwerfafval wordt elk jaar aan deze reserve onttrokken of toegevoegd. In 2021 is het voordelige saldo van de deelproducten ad € 139.070 aan deze reserve toegevoegd. Tevens is een bedrag van € 15.000 onttrokken aan deze reserve. De stand van de reserve bedraagt per 31 december 2021 € 322.713.

Egalisatiereserve gebouwen

Deze reserve is ingesteld met ingang van 2011 met als doel egalisatie van baten en lasten op het gebied van gebouwenbeheer. In 2021 is ten laste van de algemene reserve, evenals in de voorgaande jaren, € 100.000 overgeheveld om dit beleid gedurende enkele jaren te kunnen dekken. Van een keur aan gebouwenuitgaven is € 106.806 aan deze reserve onttrokken. De stand van de reserve bedraagt per 31 december 2021 € 456.294.

Egalisatiereserve decentralisaties

Het doel van deze reserve is om de schommelingen van de extra taken op het terrein van de Jeugdwet, de Participatiewet en de overheveling van de functie Begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo te kunnen opvangen. Het saldo per 31 december 2021 bedraagt € 674.139 verdeeld over de componenten Wtcg (€ 89.423) en wat we van de centrumgemeente teruggestort kregen in 2018, 2019 en 2020 (samen € 584.716).

Reserve ontwikkeling 't Veen

De herontwikkeling van industrieterrein 't Veen is in de jaren 2018 en eerder in gang gezet. De gemeente Hattem kan met ingang van 2020 een investering doen voor wegen in het gebied. Er wordt een jaarlijkse kapitaallast gecalculeerd van € 100.000,-; die volgt uit een investering van netto € 2 miljoen. In de begroting is een groeipad van 10 jaar naar dat bedrag opgenomen door ieder jaar € 10.000,- extra in onze begroting op te nemen, oplopend van € 10.000,- in 2019 naar € 100.000,- in 2028. Dat gaat in de vorm van een dotatie. Te zijner tijd zorgt de daadwerkelijke investering in het wegennetwerk van 't Veen voor een kapitaallast. De toename van de kapitaallast kan gedekt wordt vanuit een evenredige afname van de bovengenoemde structurele toevoeging aan de reserve voor 't Veen. De toevoeging 2021 bedraagt € 30.000.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

In het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen reserves niet meer rechtstreeks ten laste worden gebracht van investeringen met economisch nut.
Ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten is met ingang van 1-1-2007 de "beklemde" reserve "dekking kapitaallasten" in het leven geroepen.

Overige bestemmingsreserve	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Reserve dekking kapitaallasten	749.862	-	-	46.260	703.602
Totaal	**749.862**	-	-	**46.260**	**703.602**

Reserve dekking kapitaallasten

De volgende investeringen worden met deze reserve gedekt:

- Nieuwbouw kleedaccommodatie VV Hattem
- Restauratie stadsmuur nabij de molen
- Nieuwbouw gymnastieklokaal Spoorstraat
- Toegangspoort begraafplaats
- Ondergrondse afvalopslag

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

SALDO REKENING BATEN EN LASTEN

Het totale voordelige rekeningsaldo van 2021 bedraagt € 290.671.

Saldo rekening baten en lasten	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Bestemmings-resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021
Saldo rekening baten en lasten	927.558	290.671	927.558		290.671
Totaal	**927.558**	**290.671**	**927.558**	-	**290.671**

Conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2020 is het resultaat over 2020 verrekend met de algemene reserve respectievelijk de reserve grondexploitatie. Dit betreft de € 927.558 in bovenstaand overzicht.
In de nota van aanbieding 2021 wordt voorgesteld het positieve resultaat 2021 van € 290.671 toe te voegen aan de algemene reserve. Verder wordt verwezen naar de "Toelichting op het resultaat 2021".

VOORZIENINGEN

De specificatie van de voorzieningen is als volgt:

Voorzieningen (algemeen)	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Ten gunste van resultaat vrijgevallen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening wethouderspensioenen	552.000	46.000		-	-	598.000
Totaal	**552.000**	**46.000**	-	-	-	**598.000**

Voorzieningen nav van derdern ontvangen (beklemde) middelen	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Ten gunste van resultaat vrijgevallen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening afkoopsommen graven	451.200	70.500	40.443	-	-	481.257
Voorziening rioolrecht	620.500	-	41.080			579.420
Voorziening ontwikkeling 't Veen	10.000	20.000	30.000			-
Totaal	**1.071.700**	**70.500**	**81.523**	-	-	**1.060.677**

Van de belangrijkste voorzieningen kan de volgende toelichting worden gegeven:

Voorziening wethouderspensioenen

Met ingang van 2015 wordt de pensioenopbouw van zittende wethouders in eigen beheer opgebouwd. Daarvoor is een voorziening opgericht waarvan de jaarlijkse dotaties als last in de exploitatie zijn opgenomen.
De stand per 31 december 2021 is € 598.000.

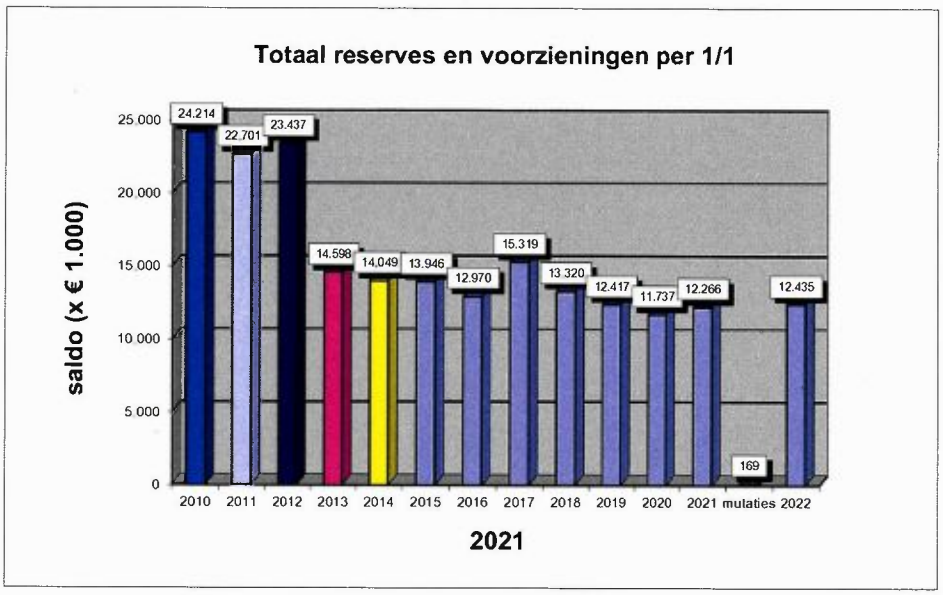
Voorziening afkoopsommen graven

De voorziening wordt gevuld door de afkoopsommen van de graven toe te voegen. Voor het berekenen van de jaarlijkse onttrekking is gekozen voor een model dat jaarlijks 1/20ste deel van de cumulatief gestorte bedragen terug laat vloeien naar de exploitatie. Daarvan worden de jaarlijkse onderhoudskosten voldaan. Op basis van deze methode is in 2021 een bedrag aan afkoopsommen toegevoegd van € 70.500 en is er ten behoeve van onderhoud € 40.443 onttrokken conform een extra comptabel overzicht.
De stand per 31 december 2021 is € 481.257.

Voorziening rioolrecht

Deze voorziening is opgericht in de jaarrekening van 2017. Hij fungeert als volgt: wanneer op de rioolheffing een voordeel wordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de regelgeving (artikel 44 lid 2 van het BBV) enkel in een reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de 'overdekking' wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedings-voordelen. In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening door derden beklemde middelen worden gestort.
De stand per 31 december 2021 is € 579.420.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

SCHULDEN.
Vaste schuld met een looptijd langer dan één jaar.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Langlopende schulden	Saldo 01-01-2021	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2021
Onderhandse leningen	41.365.147		4.445.318	36.919.828
Totaal	**41.365.147**	-	**4.445.318**	**36.919.828**

In 2021 is de reguliere aflossing betaald.

De totale rentelast voor het jaar 2021 met betrekking tot de vaste schulden bedroeg € 557.922. Op de transitorische post "Nog te betalen bedragen" is een bedrag van € 199.579 opgenomen als nog te betalen rente van langlopende geldleningen, conform de richtlijnen van het BBV.

VLOTTENDE PASSIVA
Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
Schulden < 1 jr	3.001.339	2.146.532
Overlopende passiva	5.188.033	8.872.598
Totaal	**8.189.372**	**11.019.130**

Onder de overlopende passiva is een bedrag opgenomen van nog te betalen bedragen. De verwachting is dat nog een bedrag van € 30K á € 40K aan rechtsbijstand en procedurekosten betaald dient te worden voor de procedure bij de Raad van State voor de Woonzorgzone.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Netto vlottende schuld met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar.

De in de balans opgenomen kortlopende schulden worden als volgt gespecificeerd:

Netto vlottende schuld met rente typische looptijd korten dan 1 jr	31-12-2020	31-12-2021
Kas; Callgeld en deposito's	0	0
Banksaldi (BNG)	715.539	105.717
Girosaldi	0	0
Overige schulden	2.285.800	2.119.930
Totaal	**3.001.339**	**2.225.647**

Onder de overige schulden van de tabel hierboven zijn de volgende onderdelen begrepen:

Specificatie overige schulden uit bovenstaande tabel	31-12-2020	31-12-2021
Crediteuren algemeen	2.110.860	1.994.572
Debetbedragen classificeren als debiteuren	0	-32.924
Subtotaal	**2.110.860**	**1.961.648**
Kasgeldlening	0	
Geschilpost crediteur	0	
Ontvangsten zonder inningsopdracht	0	
Betalingen Sociale Dienst	174.940	158.282
Totaal	**2.285.800**	**2.119.930**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	31-12-2020	31-12-2021
Vooruit ontvangen bedragen	3.001.564	5.509.699
Nog te betalen bedragen	2.506.240	3.062.463
Totaal	**5.507.804**	**8.572.162**

In de vooruit ontvangen bedragen zijn de volgende specifieke uitkeringen opgenomen:

Overzicht specifieke uitkeringen van de EU, het Rijk of de Provincies

Specifieke uitkeringen (als onderdeel van de vooruit ontvangen bedragen)	Saldo 01-01-2021	Toevoegingen	Vrijgevallen Bedragen	Saldo 31-12-2021
Subsidie gemeentelijke monumenten (Prov)	375.273	443.875	452.962	366.186
Vooruitontvangen subsidies Rijk	1.490.656	3.341.271	180.676	4.651.251
Vooruitontvangen bijdragen Rijk	1.134.785	380.691	1.125.311	390.165
Verhuurd onroerend goed	850	4.032	-	4.882
Vooruitontvangen bijdragen Gemeenten	-	97.215	-	97.215
Totaal	**3.001.564**	**4.267.084**	**1.758.949**	**5.509.699**

Verwerkt is een presentatiecorrectie van subsidies provincie Gelderland en het Rijk inzake nog niet besteed deel wat nog niet per bank is ontvangen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Verloopoverzicht van vooruitontvangen subsidies van Nederlandse overheidslichamen op detailniveau van subsidiesoort

Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies van Nederlandse overheidslichamen	Saldo 01-01-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2021
Rijk:				
BRIM subsidies	164.993	-	24.984	140.009
BBZ subsidies:			-	-
- Vooruitontvangen ToZo		368.154		368.154
- Vooruitontvangen BBZ 2020	9.474			9.474
- Vooruitontvangen BBZ 2021		12.537		12.537
Min. EKZ subsidies	1.254.551		20.660	1.233.891
Min. IenW subsidies	15.000	-	3.634	11.366
Min. BZK	-	3.080.944		3.080.944
Min. Justitie en Veiligheid	-	14.735	14.735	-
Min. VWS	-	42.571	20.000	22.571
Toeslagenproblematiek	-	1.571	-	1.571
Covid Onderwijsvertraging	-	135.708	107.436	28.273
Onderwijsachterstandenbeleid	56.112		-76.514	132.626
Tozo	1.125.311	-	1.125.311	-
Subtotaal	**2.625.441**	**3.656.220**	**1.240.245**	**5.041.416**
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Instandhouding gemeentelijk monumenten	15.003	-	-	15.003
Impuls Biodiversiteit Hattem	39.930	-	-	39.930
Project Retail Academy Hattem	4.420	-	-	4.420
Regionaal uitvoeringsplan Slimme Mobiliteit	315.920	-	260.895	55.025
Bongerd gasloos	-	200.000	15.459	184.541
Bestrijding Aziatische duizenknoop	-	10.000	3.800	6.200
Klompenpad Kids	-	28.875	13.125	15.750
Kop van de Veluwe	-	185.000	159.683	25.317
Deelauto's	-	20.000	-	20.000
Subtotaal	**375.273**	**443.875**	**452.962**	**366.186**
Totaal	**3.000.714**	**4.100.095**	**1.693.207**	**5.407.602**

WAARBORGEN EN GARANTIES

A. Gewaarborgde geldleningen.

De gewaarborgde geldleningen per 31 december 2021 zijn als volgt onder te verdelen:

Gewaarborgde geldleningen	Waarborging	01-01-2021	31-12-2021
Toegelaten instellingen	100% gemeente	1.180.000	-
Andere non-profitinstellingen	100% gemeente	14.224.000	14.224.000
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	50% gemeente	26.148.000	26.045.000
Totaal		**41.552.000**	**40.269.000**

Voor een specificatie van bovenstaande bedragen wordt verwezen naar de "Staat gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen" die in de bijlagen is opgenomen. De waarborg van de toegelaten instelling is € 0 per 31-12-2021 omdat de lening volledig is afgelost.

Naast deze waarborgen fungeert de gemeente ook als gedeeltelijke achtervang voor de NHG hypotheken. Gezien de liquiditeitspositie van het fonds WEW en de verwachtingen worden de risico's hiervoor als nihil beschouwd. Derhalve is deze achtervangpositie niet in de berekening meegenomen.

B. Uitstaande Bouwfonds Stimuleringsleningen:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Uitstaande Bouwfonds Stimuleringsleningen	Waarborging	01-01-2021	31-12-2021
Verstrekte Bouwfonds stimuleringsleningen	100% gemeente	15.503	11.358
Totaal		**15.503**	**11.358**

LANGLOPENDE FINANCIELE VERPLICHTINGEN

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de Balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Verplichting betreffende personeel, voormalig personeel en bestuurders.

Volgens het nieuwe Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is het niet noodzakelijk om de jaarlijks terugkerende verplichtingen op de balans tot uitdrukking te brengen als voorziening of overlopend passief. Wel dient de opname als 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' te worden gehandhaafd. Deze dient alle informatie te bevatten om de omvang van de verplichtingen te kunnen vaststellen, te kwantificeren.

Opgebouwde rechten vakantiegeld € 12.925.
Met de invoering van het IKB per 1-1-2017 worden alle opgebouwde rechten van een jaar uiterlijk uitbetaald met de salarisrun van december. Dit betekent dat hier geen opgebouwde rechten kunnen worden vermeld, met uitzondering van de wethouders en burgemeester. Deze rechten bedragen € 12.925

Niet uit de balans blijkende verplichtingen.

- Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting
  Een pro forma berekening van het belastbaar bedrag van 2021 (€ 46.553) geeft aan dat er een fiscaal verlies wordt geleden. Afdracht van vennootschapsbelasting over 2021 is niet aan de orde. De vennootschapsbelasting over de jaren 2019 (€ 59.055) en 2020 (€ 54.250) zijn inmiddels definitief.
  Onderaan de activa zijde van de balans is er ultimo 2021 geen toekomstig recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 te vermelden.

- Door het vroegtijdig afsluiten van de jaarrekening zijn diverse nota's waarvoor de werkzaamheden in 2021 zijn uitgevoerd in het dienstjaar 2022 verantwoord. Deze verantwoording heeft het rekeningsaldo van 2021 positief beïnvloed. Het saldo bedraagt € 47.365. Overigens is in de jaarrekening 2021 een bedrag verantwoord van € 33.900 van facturen waarvoor de werkzaamheden in 2020 zijn verricht. Per saldo een bedrag van € 13.465 positief effect op rekeningsaldo 2021.

- Gerechtelijke procedures en claims.
  Per 31 december zijn de lopende gerechtelijke procedures en claims op de gemeente in beeld gebracht. Het betreft hier:
  A. Zaken waarover de commissie bezwaarschriften heeft geadviseerd;
  B. Personele aangelegenheden;
  C. Letselschadeclaims;
  D. Belastingprocedures
  E. Beroepsprocedures Bestemmingsplan en
  F. Juridische procedure zwembad
  Nog niet bekend is wat de financiële consequenties zijn.

- Voor onder andere de aanleg van het nieuwe stelsel op- en afritten A28 bij het bedrijventerrein H2O is in 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend. Gemeente Hattem zal hiertoe € 1.000.000 bijdragen. Van dit bedrag is tot op heden nog niets aan de Gemeente Hattem gefactureerd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en (spaar)verlofaanspraken.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Niet uit de balans blijkende vorderingen

Voor het buitengebied zijn kosten gemaakt voor het opstellen van de bestemmingsplan buitengebied. Deze kosten kunnen in de toekomst worden verhaald op initiatiefnemers.

Gebeurtenissen na balansdatum

In de eerste maanden van 2022 is als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en andere mondiale omstandigheden de inflatie fors toegenomen. Deze en verdere toename van de prijsstijgingen in 2022 hebben geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2021, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2022 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's voortdurend.
Daarnaast is de impact van de prijsstijgingen ook in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag toegevoegd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzicht van baten en lasten

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzicht van baten en lasten 2021

Programma	Omschrijving	Raming begrotingsjaar vóór wijziging			Raming begrotingsjaar ná wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Realisatie vorig begrotingsjaar		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	Programma's:												
1	Sociaal sterk												
	1a - opgroeien en ontwikkelen	4.402	198	4.204	4.862	253	4.609	4.587	183	4.403	4.349	255	4.094
	1b - werk	3.630	1.713	1.917	4.421	2.316	2.104	3.638	1.942	1.696	4.693	3.028	1.665
	1c - zorg	3.113	72	3.041	3.281	223	3.058	3.074	205	2.870	2.877	210	2.666
	1d - welzijn en sport	1.699	130	1.569	1.936	204	1.732	2.072	385	1.687	2.419	553	1.866
2	Wonen, werken en recreëren												
	2a - ruimtelijke ontwikkeling	1.895	1.155	740	2.322	653	1.669	2.271	607	1.663	1.822	1.018	805
	2b - economische ontwikkeling	637	282	355	700	313	387	2.236	1.860	376	2.254	1.763	491
	2c - fysieke leefomgeving	4.415	563	3.852	4.418	584	3.835	4.421	575	3.847	4.359	866	3.494
3	Besturen en organiseren												
	3a - netwerken en besturen	2.438	164	2.274	2.436	164	2.272	2.692	420	2.271	2.394	194	2.201
	3b - dienstverlening	229	164	65	229	164	66	217	197	20	219	149	70
	3c - financiën												
	3d - gemeentelijke organisatie												
4	Bedrijfsvoering												
	4a - overhead	4.686	142	4.544	5.360	142	5.217	5.177	278	4.899	4.944	478	4.465
	Subtotaal programma's	27.144	4.583	22.561	29.965	5.016	24.949	30.384	6.652	23.732	30.330	8.514	21.816
	Algemene dekkingsmiddelen:												
	- Lokale heffingen	358	6.262	-5.904	374	6.195	-5.821	363	6.222	-5.859	277	6.050	-5.774
	- Algemene uitkering		15.367	-15.367		16.196	-16.196		16.467	-16.467		15.242	-15.242
	- Integratie uitkering sociaal domein		1.208	-1.208		1.240	-1.240		1.259	-1.259		1.276	-1.276
	- Dividend	1	187	-186	01	212	-212	02	212	-211		285	-285
	- Saldo van de financieringsfunctie					54	-54		54	-54			
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	189	15	174	189	15	174	101	118	-17	168	15	153
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	548	23.039	-22.491	564	23.913	-23.349	466	24.332	-23.866	445	22.868	-22.424
	Onvoorziene uitgaven	16		16	16		16				06		06
	Heffing vennootschapsbelasting (VPB)							-05		-05	-12		-12
	Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	27.708	27.622	86	30.546	28.929	1.616	30.845	30.984	-139	30.769	31.382	-613
	Toevoeging/onttrekking aan reserves:												
1	Sociaal sterk												
	1a - opgroeien en ontwikkelen					28	-28		18	-18			
	1b - werk					64	-64		64	-64		63	-63
	1c - zorg		37	-37	151	55	97	151	41	111	120		120
	1d - welzijn en sport		18	-18		67	-67		80	-80		41	-41
2	Wonen, werken en recreëren												
	2a - ruimtelijke ontwikkeling		2	-2		766	-766		44	-44		92	-92
	2b - economische ontwikkeling	100	138	-38	133	179	-46	130	110	20	116	179	-63
	2c - fysieke leefomgeving	43	33	10	43	34	09	130	34	96	48	33	15
3	Besturen en organiseren												
	3a - netwerken en besturen		109	-109		109	-109		101	-101		79	-79
	3b - dienstverlening												
	3c - financiën				926	928	-02	971	941	30	257	347	-90
	3d - gemeentelijke organisatie												
4	Bedrijfsvoering												
	4a - overhead		60	-60		156	-156		100	-100		21	-21
	Gerealiseerd resultaat	167		167	345	831	**-486**	291		291	928		**928**
	Totaal mutaties reserves	310	397	-87	1.599	3.215	-1.616	1.673	1.534	139	1.468	855	614
	Gerealiseerd resultaat	28.018	28.019	**-1**	32.145	32.145	**00**	32.518	32.518	**00**	32.237	32.237	**00**

Resultaat:				
Primaire begroting	167.100			
Voorjaarsnota		-663.742		
Najaarsnota		-485.742		
Rekening			290.671	927.558

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Deze toelichting bestaat uit twee delen namelijk een algemeen deel en een toelichting per product.

Algemeen

Met ingang van de invoering van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is de programma-verantwoording verplicht voorgeschreven. Deze verandering is een gevolg van de dualisering en maakt onderdeel uit van het jaarverslag. Het jaarverslag kent een programmaverantwoording die op hoofdlijnen de doelstellingen weergeeft. Naast welke investeringen daarvoor zijn gedaan geeft het ook antwoord op de vragen: "Wat wilden we bereiken?", "Wat hebben we daarvoor gedaan?", "Wat is het resultaat?" en "Wat heeft het gekost?" Daarnaast is in beeld gebracht welke (nieuwe) ontwikkelingen zijn gesignaleerd en welke te nemen maatregelen hierbij wenselijk zijn.
Naast het jaarverslag is de jaarrekening de plek voor de cijfers. De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans en de verantwoordingsinformatie over een aantal specifieke uitkeringen. Onder het begrip SISA (Single Information Single Audit) wordt hiervoor een overzicht opgenomen.
In het overzicht van baten en lasten vindt de analyse plaats tussen de begroting ná wijziging en de werkelijke cijfers per product.

Omdat de personeel- en kapitaallasten een belangrijk onderdeel van de rekening van baten en lasten vormen, worden die hieronder nader toegelicht.

Toelichting personeelslasten 2021

De personeelslasten zijn inclusief de lasten van het voormalig personeel.

	Begroting	Werkelijk
Personeelslasten volgens begroting	7.766.700	
Stelposten:		
- Dienstreizen/overwerk/vuilwerktoelage/FPU etc.	108.100	
- Loonkostenstijging	168.600	
- Voormalig personeel (tlv reserve frictiekosten)	132.400	
- Continuïteitsbudget	50.000	
- Taakstellingen (waaronder sprokkelformatie/inschaling)	-228.700	
Totaal opgenomen in de begroting	7.997.100	7.090.200
Per saldo jaarrekening voordeliger		- 906.900

Begroot

Op de personeelsbegroting zijn in 2021 geen begrotingswijzigingen doorgevoerd.

De begrote kosten voor dienstreizen, overwerk et cetera zijn verdisconteerd in de reguliere salariskosten.
In de begroting 2021 is rekening gehouden met een loonkosten- en pensioenpremiestijging met 3%.
De loonkostenstijging is definitief uitgewerkt in het akkoord dat is gesloten tussen de vakbonden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en is op 27 januari 2022 definitief geworden. De Cao loopt vanaf 1 januari 2021 en geldt voor de jaren 2021 en 2022.

De kosten van het voormalig personeel en bestuurders worden ten laste van de reserve frictiekosten gebracht.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Realisatie

Personeel

Over 2021 is voor een bedrag van € 906.900 minder aan personeelslasten uitgegeven dan was begroot. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat loonkostenvergoedingen door inzet van personeel in samenwerkingsverband (H2O) niet met de salarisstaat worden verrekend.
Voor de ruimte in de salarisstaat, ontstaan door de diverse mutaties in het personeel als gevolg van ziekte, zwangerschap of vertrek, is, om de werkzaamheden en dienstverlening te continueren, gebruik gemaakt van de inhuur van derden.

De onderschrijding in de personeelsbegroting is onder andere ontstaan door:

- Raad — 14.100 N
  De raadsvergoeding is vanaf de installatie van de nieuwe raadsleden op 29 maart 2018 verhoogd. Tussen 2018 en 2022 steeg de hoogte van de vergoeding voor gemeenteraadsleden met bijna dertien procent door jaarlijkse indexatie. De vergoeding is afhankelijk van de inwonersgrens. De begroting 2021 was hier nog onvoldoende op aangepast. Compensatie is verkregen in de algemene uitkering
- Griffie — 15.800 N
  Bij raadsbesluit d.d. 31 mei 2021 is de formatie van de griffie verhoogd van 1,13 fte naar 1,6 fte. Daarnaast vindt de inschaling van de functie van de griffier plaats in schaal 12.
- Personeel BDV. — 325.000 V
  Kosten van juridische kwaliteit worden doorberekend aan de gemeente Heerde. Daarnaast worden kosten van inkoop, informatieveiligheid, gegevensbescherming en de privacy officer doorbelast door de gemeenten Heerde en Oldebroek. Functionele doorbelasting wordt verantwoord onder inhuur omdat het geen personeel betreft in dienst van de gemeente Hattem. Verder is door vertrek de functie van 'Financial control' nog niet ingevuld.
- Personeel O&A — 366.300 V
  Als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverloven heeft voor de continuering van de werkzaamheden inhuur plaatsgevonden. Van het UWV zijn hiervoor Wazo vergoedingen ontvangen. Daarnaast zijn op meerdere functies het afgelopen jaar vacatures ontstaan (o.a. vastgoed, leerplicht en projectsecretariaat). Hierdoor heeft externe inzet plaatsgevonden.
- Personeel Realisatie en Beheer — 188.000 V
  Op functies zijn vacatures ontstaan als gevolg van pensionering of vertrek en zijn werkzaamheden uitbesteed.
  Daarnaast zijn voor inzet van personeel bij de buitendienst loonkostensubsidies ontvangen. Ook zijn de stelposten opgenomen voor inzet van met name buitendienstpersoneel, zoals piketvergoedingen, niet volledig aangewend.
- Personeel P&S — 195.000 V
  Door ontstane vacatures binnen onder andere de eenheden Ontwikkeling en Advies en Bedrijfsvoering zijn interne kandidaten vanuit de eenheid Publiek en Service geplaatst. Bij het servicecentrum is personeel ingezet via de payroll constructie. Ook heeft inhuur plaatsgevonden op de functie juridische ondersteuning.
- Stelposten. — 132.700 N
  Betreft de stelposten voor dienstreizen, ambtsjubilea, beloningsbeleid, calamiteitenregeling, overwerk et cetera. De kosten zijn verantwoord op de reguliere salarissen. Daarnaast is een bedrag opgenomen voor de continuering van de dienstverlening. Kosten zijn hoofdzakelijk verantwoord onder inhuur. Daartegenover staat dat een percentage van de loonsom is geraamd voor kostenbesparing als gevolg van strategische personeelsplanning in het kader van organisatieontwikkeling.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ook is een negatieve stelpost geraamd door de maximale salarissen te corrigeren naar de werkelijke inschaling en is een bedrag aan 'sprokkelformatie' ingeboekt.

- Diversen 4.800 N

Totaal 906.900 V

Naast de bedragen die in de primaire begroting 2021 voor personeelskosten zijn geraamd is er bij de Voorjaarsnota een tijdelijk ontwikkelbudget beschikbaar gesteld om een gezonde werkbalans te creëren en de randvoorwaarden voor een succesvolle organisatieontwikkeling goed in te vullen.
Het incidentele bedrag voor extra personele en inhuurkosten bedroeg 'netto' € 490.000 en is opgebouwd uit een bedrag van € 842.000 aan personele inzet en € 351.000 aan beschikbare dekkingsmiddelen.
Aan werkelijke kosten is aan de diverse producten en projecten een bedrag van € 652.000 doorbelast. Dit betekent dat ten opzichte van het geraamde uitgavenbudget 77% is uitgegeven.
Als dit percentage wordt toegepast op de diverse dekkingsmiddelen wordt er een bedrag van € 272.000 aan dekking ingezet.
De nog beschikbare ruimte van € 111.000 maakt onderdeel uit van het gepresenteerde positieve rekeningresultaat 2021. Omdat een aantal werkzaamheden doorlopen in 2022 is bij het onderdeel 'toelichting op het resultaat' voorgesteld het bedrag in aanmerking te laten komen voor budgetoverheveling.

	Begroot	Werkelijk	Percentage	Verschil
Kosten	€ 841.981	€ 651.688	77,7%	€ 190.293
Dekking	€ 350.839	€ 271.547	o.b.v. bovenstaande	€ 79.293
Bijstelling	€ 491.142	€ 380.141		€ 111.000

Inhuur

Over 2021 heeft inzet van derden plaatsgevonden op projecten en investeringen en zijn werkzaamheden verricht voor de reguliere exploitatieproducten als gevolg van onder andere ziekte en ondersteuning. Ook wordt personeel ingehuurd waarbij de payroll constructie is gekozen.
Het totaalbedrag dat in 2021 aan personeel is ingehuurd en aan de hand van de kostenverdeelsystematiek is doorbelast bedraagt € 1,4 miljoen en is 15,6% van het totaal aan personele inzet.
Het totaalbedrag van € 1,4 miljoen is op hoofdlijnen toegerekend aan:

Externe inhuur		
Projecten:		
Omgevingswet	93.900	
Sociaal Domein (waaronder loket 0-100)		
Woonzorgzone en 't Veen	79.800	
Projecten (waaronder Binnenstad, KCC, Geldersedijk etc.)	70.900	
		194.600
Exploitatie:		
Waaronder Servicedesk, Wet maatschappelijke ondersteuning, griffie, vergunningverlening en handhaving, garantiebanen, beschut werken etc.		733.600
Bedrijfsvoering / overhead:		
Waaronder Planning & Control, HRM, Wnra, inkoop en aanbesteding, Algemene verordening gegevensbescherming, digitale informatievoorziening, zaakgewijs werken etc.		472.400
Totaal:		1.400.600

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting kapitaallasten 2021

Vergelijking begroting na wijziging 2021 – rekening 2021

	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Afschrijvingslasten	1.226.700	1.401.500	1.209.600	-191.900
Afschrijving Meerjareninvesteringsprogramma (MIP)				
- afwaardering / extra afschrijving	63.800	53.700	22.300	-31.400
- begrotingswijzigingen				
Voorjaarsnota		13.200		-13.200
Najaarsnota		-154.700		154.700
	1.290.500	1.313.700	1.231.900	-81.800
Rentelasten activastaat	355.900	410.400	470.400	60.000
Rentelasten grondexploitatie			5.400	5.400
Rente Meerjareninvesteringsprogramma (MIP)		17.200		-17.200
	355.900	427.600	475.800	48.200
	1.646.400	1.741.300	1.707.700	-33.600

Algemeen

In de financiële verordening van de gemeente Hattem (artikel 212 Gemeentewet) zijn de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Hattem geformuleerd. In artikel 9 van de verordening zijn – overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) – de uitgangspunten voor de waardering en afschrijving van de vaste activa opgenomen.
Waardering en afschrijving van vaste activa vindt plaats zoals vastgelegd in de bij artikel 9 van de financiële verordening opgenomen bijlage. De financiële verordening is door de raad vastgesteld in de vergadering van 6 mei 2019 en is in werking getreden op 1 januari 2019.

Dekking van investeringen uit reserves

Gemeentelijk Afvalwaterketenplan

Kapitaallasten van investeringen in rioleringsprojecten worden voor alleen het eerste jaar gedekt uit de egalisatiereserve rioolrecht.

Onderhoud gebouwen

In 2016 is de egalisatiereserve gebouwen gevormd om grote schommelingen in de reguliere exploitatie op te kunnen vangen. Aan geplande investeringen en groot onderhoud ligt het meerjarenonderhoudsplan gebouwen ten grondslag.
Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief is er sprake van onderhoud. Niet 'levensduur verlengende' kosten worden rechtstreeks ten laste gebracht van de reserve. Wel 'levensduur verlengende' werkzaamheden worden aangemerkt als investeringen en geactiveerd. De jaarlijkse afschrijvingslasten worden ten laste gebracht van de egalisatiereserve gebouwen.

Het voordeel op de kapitaallasten kan als volgt worden gespecificeerd:

- **Rente € 48.200 nadeel**
  Het percentage dat is gehanteerd als renteomslag bedraagt in afwijking van de begroting (1,5%) bij de jaarrekening 2021 2,0% en is per saldo met 0,5% gestegen.
  Hoewel de boekwaarde van de rekening per 1-1-2021 ten opzichte van de boekwaarde zoals berekend ten tijde van de begroting 2021 minimaal is gedaald (€ 400K), is er meer rente doorbelast als gevolg van de

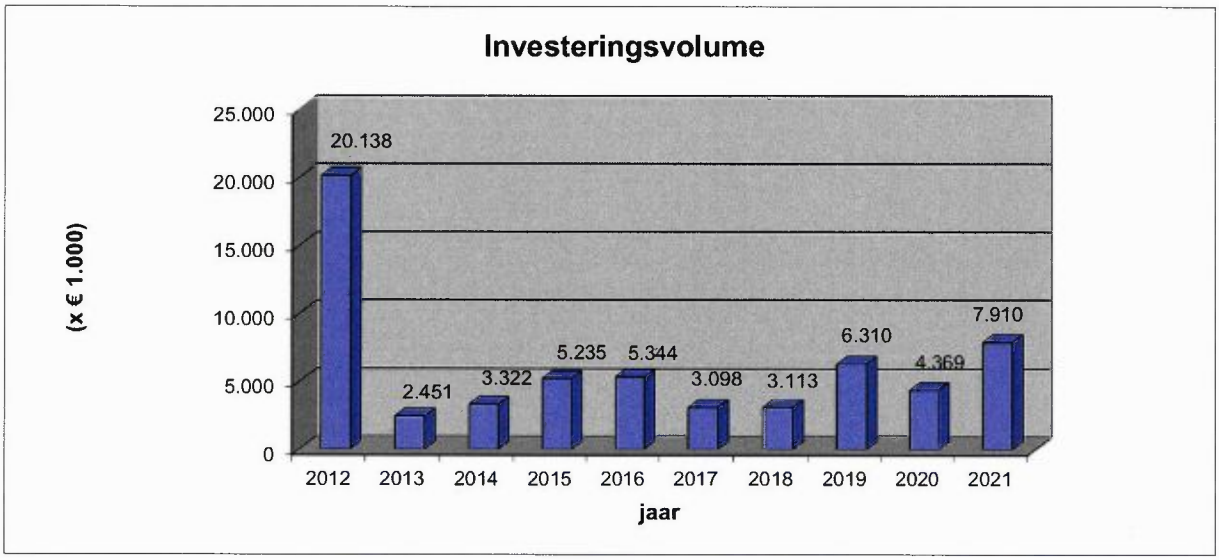
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

afronding van het rente-omslagpercentage. Afronding moet plaatsvinden binnen een veelvoud van 0,5% en binnen een marge van 0,5%. Het omslagpercentage bij de begroting 2021 is berekend op 1,87% en bij de jaarrekening op 2,1%.

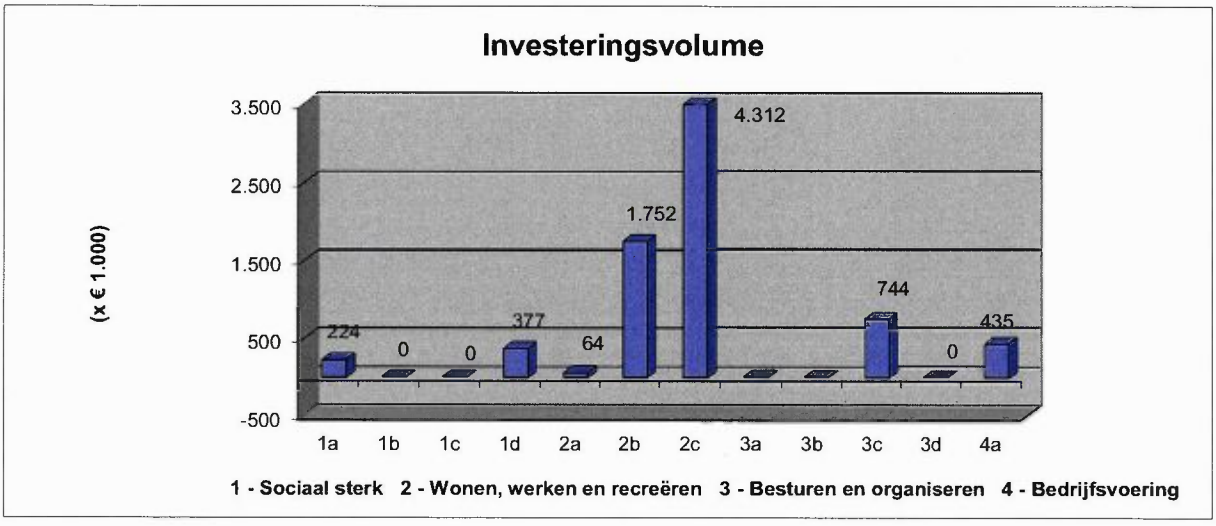
- **Afschrijving € 81.800 voordelig**
  Bij de najaarsnota 2021 heeft een bijstelling plaatsgevonden als gevolg van vertraging op de verwachte start en realisatie van projecten.
  Voordeel op de afschrijvingslasten is ontstaan doordat er met een aantal investeringen pas na 1 januari 2021 is gestart. Overeenkomstig de financiële verordening start de afschrijving pas na realisatie van het werk. Belangrijkste investeringen waar de afschrijvingslasten lager liggen dan begroot zijn de uitvoeringswerkzaamheden beleidsplan openbare verlichting, reconstructie Hessenweg/Vechtstraat/Bijleveldsingel, verbreden Roseboomspoor en Fase II van de binnenstad. Daarnaast vraagt de migratie van het applicatielandschap ICT meer tijd dan verwacht en is de digitalisering van het archief nog niet afgerond.

Investeringsprogramma

Bij programma 3C is de voortgang van de voorgenomen investeringen in beeld gebracht. De investeringen 2021 hebben een totaal volume aan vermeerderingen van € 7,9 miljoen en is ten opzichte van 2020 met € 3,5 miljoen toegenomen.
Het investeringsvolume over de laatste 10 jaren kan als volgt worden weergegeven:

Onderverdeeld voor 2021 naar (deel)programma:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Onder deelprogramma 4a - bedrijfsvoering en overhead - zijn op basis van de BBV regelgeving de investeringen in de gemeentelijke bedrijfsvoering opgenomen (huisvesting, ICT, machines etc.).

Begrotingscriterium

Verder worden onderstaand per programma de belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging met betrekking tot de directe kosten en baten weergegeven.

Relevant hierbij is het zogenaamde 'begrotingscriterium'. De toe te passen normen hiervoor zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de gemeenteraad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer (artikel 212 Gemeentewet).

De door de raad gestelde kaders zijn bepalend voor de invulling van het budgetbeheer door het college. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en de lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig aan de raad worden gemeld, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Eén van de aspecten die met betrekking tot het begrotingscriterium speelt is dat bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig zijn. Toch kan voor de accountant bij de controle vaststaan dat een aantal (begrotings)overschrijdingen binnen de beleidskaders van de raad valt.

Deze overschrijdingen (en onderschrijdingen) dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door het vaststellen van de rekening door de raad waarin die uitgaven wel zijn opgenomen worden de desbetreffende uitgaven alsnog geautoriseerd.
Het gaat om overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Wel moet de accountant in het verslag van bevindingen de bedragen, waarvan het college in de jaarrekening heeft aangegeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen.
Begrotingsoverschrijdingen binnen bestaand beleid worden door de accountant niet in de overweging, om al of niet een goedkeurende verklaring af te geven, betrokken. Het wel of niet vaststellen van de rekening door de raad heeft overigens geen invloed op de strekking van de rechtmatigheidsverklaring van de accountant. De verklaring wordt afgegeven bij de door het college opgemaakte jaarrekening.
Onder "begrotings(on)rechtmatigheid zijn voor zover van toepassing de kostenoverschrijdingen nader gespecificeerd.
Voor 2021 geldt dat binnen programma 2 - Wonen, werken en recreëren en programma 3 - Besturen en organiseren de beschikbaar gestelde begrotingsruimte het afgelopen jaar is overschreden met respectievelijk € 1,5 miljoen en € 129 duizend.

Recapitulatie

Het gerealiseerd resultaat 2021 kent een voordelig verschil ten opzichte van de begroting 2021 na wijziging. Het positieve resultaat van € 777.000 is te specificeren naar:

Saldo's x € 1.000		**Lasten**	**Baten**	**Reserves**	**Saldo**
Sociaal sterk					
- 1a - Opgroeien en ontwikkelen		275 V	70 N		206 V
- 1b - Werk		783 V	374 N	10 N	398 V
- 1c - Zorg		207 V	18 N	14 N	174 V
- 1d - Welzijn en sport		136 N	181 V	14 V	59 V
	Programma 1	*1.129 V*	*281 N*	*10 N*	*837 V*
Wonen, werken en recreëren					
- 2a - Ruimtelijke ontwikkeling		52 V	46 N	722 N	716 N
- 2b - Economische ontwikkeling		1.536 N	1.547 V	66 N	55 N
- 2c - Fysieke leefomgeving		3 N	9 N	87 N	99 N
	Programma 2	*1.487 N*	*1.492 V*	*875 N*	*870 N*

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

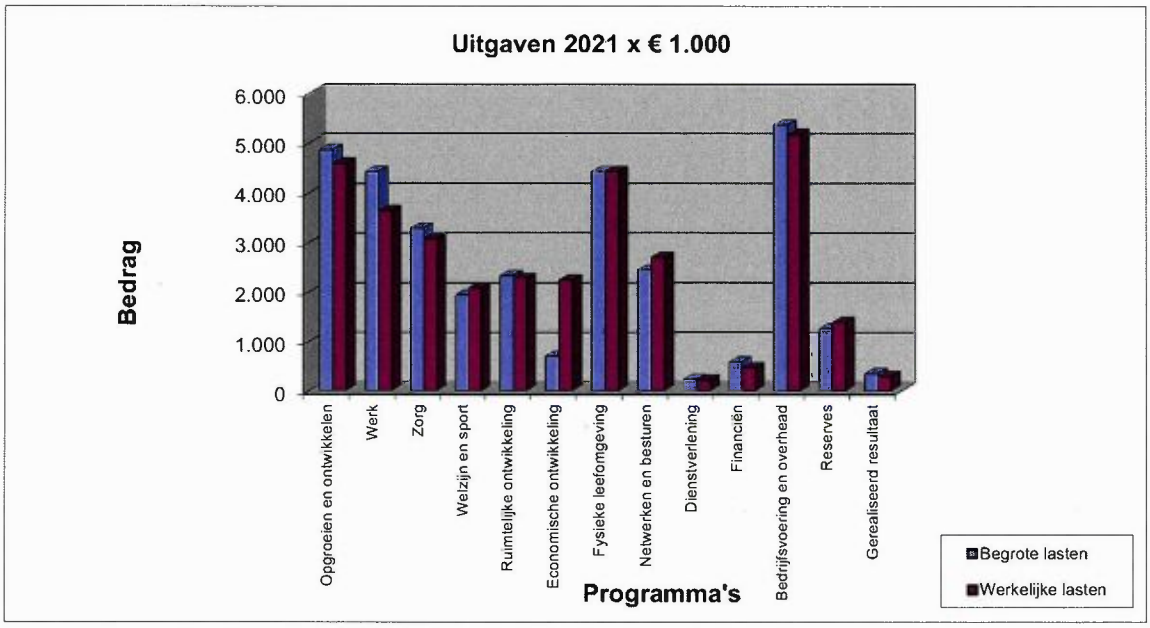
Saldo's x € 1.000		Lasten	Baten	Reserves	Saldo
Besturen en organiseren					
- 3a - Netwerken en besturen		255 N	256 V	8 N	7 N
- 3b - Dienstverlening		12 V	33 V		46 V
- 3c - Financiën		114 V	419 V	32 N	502 V
	Programma 3	*129 N*	*708 V*	*40 N*	*541 V*
Bedrijfsvoering					
- 4a - Bedrijfsvoering en overhead		187 V	136 V	55 N	268 V
	Programma 4	*187 V*	*136 V*	*55 N*	*268 V*
	Totaal:	**300 N**	**2.055 V**	**980 N**	**776 V**

Het begrote saldo na de slotwijziging bedroeg € 486.000,-- nadelig. Het werkelijk resultaat bedraagt € 291.000-- voordelig. Verschil € 777.000,-- voordelig (afgerond).

Begrotings(on)rechtmatigheid

	omvang	oorzaak	'soort' afwijking	onrechtmatig
P2	€ 1.487.000	administratieve verwerking van de kosten grondexploitatie Woonzorgzone	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel
P3	€ 129.000	Controlekosten jaarrekening	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel. Raadsbesluit 29 juni 2021
		Hybride vergaderingen als gevolg van Corona	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel
		Formatie-uitbreiding Griffie	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel. Raadsbesluit 31 mei 2021
		Noord Veluwe bereikbaar	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel
		Kop van de Veluwe	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Ja, maar telt niet mee voor het oordeel

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De begrotingsafwijkingen en het resultaat kunnen verder als volgt worden gespecificeerd:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 1 – Sociaal sterk
1a - Opgroeien en ontwikkelen

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 206.000,-- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.402 N	4.862 N	4.587 N	275 V
Baten	198 V	253 V	183 V	70 N
Gerealiseerd totaal	4.204 N	4.609 N	4.403 N	206 V
Verrekening reserves		28 V	18 V	10 N
Gerealiseerd resultaat	4.204 N	4.581 N	4.385 N	196 V

Het voordelig saldo van € 206.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Onderwijs	37	31	-5
- Leerlingenvervoer	263	276	13
- Onderwijshuisvesting	288	300	12
- Leerplicht	34	34	1
- Voorschoolse voorzieningen	40	-28	-68
- Volksgezondheid	533	529	-4
- Preventief jeugdbeleid	99	65	-34
- Decentralisatie Jeugdzorg	3.315	3.196	-120
Opgroeien en ontwikkelen	**4.609**	**4.403**	**-206**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Leerlingenvervoer (N)
  - Betreft kosten leerlingenvervoer 2021 verzorgt door Plus OV en de afrekening 2020.
- Onderwijshuisvesting (N)
  - Het renteomslagpercentage 2021 is ten opzichte van de begroting met 0,5% gestegen. Dat betekent dat er een hoger bedrag aan kapitaallasten over de onderwijs-investeringen is doorbelast.
- Voorschoolse voorzieningen (V)
  - De vaststelling van de subsidies kinderopvang over 2019 en 2020 heeft geleid tot een gedeeltelijke restitutie. Daarnaast is het voor 2021 beschikbare budget niet ingezet. Het bedrag van de budgetoverheveling 2020 naar 2021 als gevolg van de Corona compensatie is wel ingezet. De lasten zijn op meerdere beleidsvelden verantwoord.
- Preventief jeugdbeleid (V)
  - Vanwege Corona zijn een aantal wel begrote activiteiten niet uitgevoerd.
- Decentralisatie Jeugdzorg (V)
  - Het voordeel bestaat hoofdzakelijk uit een onderbesteding op het budget zorg in nature (ZIN).
  - Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf H - decentralisaties

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve is als gevolg van de Corona-maatregelen een bedrag onttrokken voor noodopvang kinderen van ouders met cruciale beroepen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 1 – Sociaal sterk
1b - Werk

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 408.000,-- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	3.630 N	4.421 N	3.638 N	783 V
Baten	1.713 V	2.316 V	1.942 V	374 N
Gerealiseerd totaal	1.917 N	2.104 N	1.696 N	408 V
Verrekening reserves		64 V	64 V	
Gerealiseerd resultaat	1.917 N	2.040 N	1.632 N	408 V

Het voordelig saldo van € 408.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Inkomensondersteuning	304	277	-28
- Inburgering	148	125	-23
- Participatie	227	202	-25
- Sociale werkvoorziening	986	975	-11
- Uitkeringen	431	111	-321
- Volwasseneneducatie	7	6	-1
Werk	**2.104**	**1.696**	**-408**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Inkomensondersteuning (V)
  - Er is minder beroep gedaan op bijzondere bijstand dan het daarvoor beschikbare budget.
- Inburgering (V)
  - De vaststelling van de subsidies 2019 en 2020 Vluchtelingen contact heeft geresulteerd in het terugontvangen van een deel van de voorschotten.
- Participatie (V)
  - Het beschikbare budget was hoger dan de lasten van de re-integratie trajecten.
- Uitkeringen (V)
  - De lasten op grond van de Participatiewet, de IOAW en de Tonk (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (Corona)) waren respectievelijk € 150.000, € 120.000 en € 50.000 lager dan begroot.

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve zijn de restbudgetten 'grenzeloos' onttrokken voor re-integratie en inburgering nieuwkomers.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 1 – Sociaal sterk
1c - Zorg

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 188.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	3.113 N	3.281 N	3074 N	207 V
Baten	72 V	223 V	205 V	18 N
Gerealiseerd totaal	3.041 N	3.058 N	2.870 N	188 V
Verrekening reserves	37 V	97 N	111 N	14 N
Gerealiseerd resultaat	3.004 N	3.155 N	2.981 N	174 V

Het voordelig saldo van € 188.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Collectieve en individuele begeleiding	2.314	2.265	-49
- Decentralisatie WMO/AWBZ	150	144	-6
- Collectieve en individuele begeleiding (2)	182	135	-47
- Decentralisatie WMO/AWBZ (2)	442	420	-22
- WMO MO/BW	-30	-94	-63
Zorg	**3.058**	**2.870**	**-188**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Collectieve en individuele begeleiding (V)
  - Een mix van hogere lasten Huishoudelijke hulp, lagere lasten Zorg in natura (ZIN), Hulpmiddelen en Woonvoorzieningen en lagere baten Wmo eigen bijdrage zorgt per saldo voor een voordeel ten opzichte van het budget.
- Collectieve en individuele begeleiding (2) (V)
  - De lasten van het vraagafhankelijk vervoer / regiotaxi waren lager dan het beschikbare budget.
- Decentralisatie Wmo/Awbz (2) (V)
  - Er is minder beroep gedaan op de algemene voorzieningen dan het beschikbare budget en ook de uitgaven WvGGz waren lager dan begroot.
- WMO MO/BW (V)
  - De incidentele budgetten voor dak- en thuislozen zijn niet ingezet. Een deel van het restantbudget wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein - MO/BW en een deel wordt ingezet in 2022.

Verder wordt verwezen naar paragraaf H - Decentralisaties

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  Aan de algemene reserve is een budget onttrokken voor dak- en thuislozen en toegevoegd aan de egalisatiereserve Decentralisaties
- Vrijkomende middelen 2019-2021 van de gemeente Zwolle/regio IJssel-Vecht voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zijn verrekend met de egalisatiereserve Decentralisaties

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 1 – Sociaal sterk
1d - Welzijn en sport

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 45.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	1.699 N	1.936 N	2.072 N	136 N
Baten	130 V	204 V	385 V	181 V
Gerealiseerd totaal	1.569 N	1.732 N	1.687 N	45 V
Verrekening reserves	18 V	67 V	80 V	14 V
Gerealiseerd resultaat	1.551 N	1.665 N	1.607 N	59 V

Het voordelig saldo van € 45.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Kulturhus en zwembad	590	606	16
- Bibliotheek	216	216	-1
- IJsbaan	2	0	-1
- Sport	257	281	25
- Gymnastiekaccommodaties	145	136	-9
- Kunst en Cultuur	333	297	-36
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk	189	151	-38
Welzijn en sport	**1.732**	**1.687**	**-45**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Kulturhus en zwembad (N)
  - In de gemeentelijke jaarrekening 2021 zijn de definitieve jaarrekening 2019 en 2020 van MFC de Marke en het Zwembad verwerkt. Ten tijde van het opstellen van de gemeentelijke jaarrekening kon nog niet inzichtelijk worden gemaakt wat het verwachte resultaat over 2021 van de stichtingen zou worden. Uitgegaan is van de begrote exploitatiebijdrage.
    Zoals bekend is de BTW op sport niet meer verrekenbaar voor de stichtingen. Ter compensatie is door het Rijk de SPUK regeling (specifieke uitkering stimulering sport) in het leven geroepen.
    Het voor de stichtingen ontstane BTW nadeel maakt onderdeel uit van het exploitatie-resultaat van de stichtingen. De gemeente verzorgt de SPUK aanvraag.

    Voor het zwembad geldt dat naast de SPUK uitkering er in 2021 Rijksmiddelen ontvangen zijn uit de Regeling Specifieke uitkering IJsbanen en Zwembaden. De uitkering is bestemd voor het dekken van de exploitatietekorten die in 2020 zijn geleden door de COVID-19 maatregelen. Voor de ontstane tekorten in het eerste en tweede kwartaal 2021 is op grond van dezelfde regeling ook een compenserende Rijksbijdrage ontvangen.

    In 2021 zijn ook de tegelherstelwerkzaamheden in het Zwembad uitgevoerd. De inkomstenderving door de noodzakelijke sluiting van het zwembad zijn als vordering opgenomen op de aannemer belast met de bouw van het zwembad. Een arbitrage zaak tussen de gemeente en de aannemer staat gepland voor 1 april 2022.
- Sport (N)
  - Er is meer onderhoud gepleegd aan de sportvelden en terreinen dan begroot.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Kunst en Cultuur (V)
  - De incidentele Corona-gelden voor de culturele sector zijn in 2021 niet volledig ingezet. Dit zal in 2022 alsnog gebeuren als onderdeel van het zesde pakket Corona steunmaatregelen van de gemeente Hattem.
- Mantelzorg en vrijwilligerswerk (V)
  - De incidentele Corona-gelden voor de bestrijding eenzaamheid ouderen en intensiveren aanpak kwetsbare groepen zijn in 2021 niet volledig ingezet. Dit zal in 2022 alsnog gebeuren als onderdeel van het zesde pakket Corona steunmaatregelen van de gemeente Hattem.

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - die zijn ingezet als Corona steunmaatregelen voor sportaccommodaties, verenigingen binnensport en musea
    - zijnde de restantbudgetten van in de periode 2018-2020 beschikbaar gestelde middelen voor Cultuur en erfgoedpact
  - De reserve dekking kapitaallasten is aangewend voor een drietal geactiveerde investeringen met een economisch nut.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren
2a - Ruimtelijke ontwikkeling

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 6.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	1.895 N	2.322 N	2.271 N	52 V
Baten	1.155 V	653 V	607 V	46 N
Gerealiseerd totaal	740 N	1.669 N	1.663 N	6 V
Verrekening reserves	2 V	766 V	44 V	722 N
Gerealiseerd resultaat	738 N	903 N	1.619 N	716 N

Het voordelig saldo van € 6.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Ruimtelijke ordening	154	270	116
- Vergunningverlening en handhaving	71	165	94
- Wonen	38	43	5
- Erfgoed	139	125	-14
- Milieu en duurzaamheid	570	365	-205
- Omgevingsvergunning	698	695	-3
Ruimtelijke ordening	**1.669**	**1.663**	**-6**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Ruimtelijke ordening (N)
  - De opbrengsten m.b.t. bestemmingsplannen vallen lager uit. Dit wordt veroorzaakt door het nog niet gereed hebben van diverse bestemmingsplannen door diverse procedures. De personele kosten vallen hoger uit omdat gestart is met de ontwikkeling van diverse projecten gedurende 2021 (N).
- Vergunningverlening en handhaving (N)
  - De leges vallen lager uit, dit komt onder andere door het later starten van diverse nieuwbouwprojecten. In 2022 zullen deze inkomsten naar verwachting binnenkomen. Daarnaast vallen de personele kosten hoger uit, omdat de kosten van de inzet van externe krachten in plaats van eigen medewerkers hoger zijn (N).
- Erfgoed (V)
  - De onderhoudslasten vallen lager uit dan verwacht, tevens is een renovatieproject later gestart dan verwacht. Dit leidt tot lagere lasten in de rekening (V).
- Milieu en duurzaamheid (V)
  - De start en uitvoering van de warmteplannen voor de wijk, young energie team en het project op Netelhorst zijn vertraagd. De budgetten worden overgeheveld naar 2022 (V).

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - voor het niet opleggen van leges horeca-exploitatievergunningen als één van de Coronasteunmaatregelen
    - zijnde het restant van de eenmalige middelen voor klimaatbeleid, voor de Regionale Energie Strategie (RES) Noord-Veluwe en voor de Regionale Structuur Warmte (RSW)
  - Aan de beklemde reserve dekking kapitaallasten zijn middelen onttrokken voor een geactiveerde investering (restauratie stadsmuur) met een economisch nut

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren
2b - Economische ontwikkeling

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 11.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	637 N	700 N	2.236 N	1.536 N
Baten	282 V	313 V	1.860 V	1.547 V
Gerealiseerd totaal	355 N	387 N	376 N	11 V
Verrekening reserves	38 V	46 V	20 N	66 N
Gerealiseerd resultaat	317 N	342 N	396 N	55 N

Het voordelig saldo van € 11.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Straatmarkten	1	0	0
- Economie	58	7	-51
- Recreatie en toerisme	243	248	5
- Vastgoed	85	121	35
- Bouwgrondexploitatie	0	0	0
Economische ontwikkeling	**387**	**376**	**-11**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Economie (V)
  - De personele kosten vallen lager uit en een administratieve verrekening met betrekking tot het 't Veen leidt tot een boekhoudkundig resultaat op dit product (V).
- Vastgoed (N)
  - De hogere kosten worden veroorzaakt door een hogere rentetoerekening met betrekking tot de panden op 't Veen. Tevens vallen de lasten voor de panden hoger uit dan verwacht, dit zijn onder andere gemeentelijke belastingen en onderhoudskosten voor de panden (N).

Reserve

- Betreft budgetoverheveling 2020-2021
  - Aan de algemene reserve zijn de middelen onttrokken:
    - voor trainingen aan ondernemers als één van de Coronasteunmaatregelen
  - Aan de egalisatiereserve gebouwen is het jaarlijkse budget gedoteerd en zijn de middelen onttrokken voor het 'buitengewoon' onderhoud en kapitaallasten van onderhouds-investeringen
  - De voorziening 'ontwikkeling 't Veen' is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) omgezet in een bestemmingsreserve. Aan de reserve wordt jaarlijks gedoteerd voor dekking van de kapitaallasten gemeentelijke kosten infrastructuur.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 2 – Wonen, werken en recreëren
2c - Fysieke leefomgeving

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 12.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.415 N	4.418 N	4.421 N	3 N
Baten	563 V	584 V	575 V	9 N
Gerealiseerd totaal	3.852 N	3.835 N	3.847 N	12 N
Verrekening reserves	10 N	9 N	96 N	87 N
Gerealiseerd resultaat	3.862 N	3.844 N	3.943 N	99 N

Het nadelig saldo van € 12.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Groen, natuur en landschap	761	714	-47
- Water	794	846	52
- Speelvoorzieningen	77	57	-20
- Afval	976	826	-150
- Onderhoud stortplaats	0	3	3
- Verkeer en openbaar vervoer	113	196	83
- Wegen	814	884	70
- Verlichting	199	201	2
- Gladheidsbestrijding	48	40	-8
- Begraafplaats	-4	19	23
- Parkeren	56	61	4
Fysieke leefomgeving	**3.835**	**3.847**	**12**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Groen, natuur en landschap (V)
  - Het voordelige resultaat van € 47.000 wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel en inhuur binnen Groen, natuur en landschap (N).
- Water (N)
  - De onderhoudskosten en de reinigingskosten van de rioleringen zijn hoger uitgevallen in 2021. De kosten op het product riolering en waterzuivering worden verrekend met de hiervoor ingestelde voorziening, waarbij ook de BTW en de directe loonkosten worden betrokken (V).
- Speelvoorzieningen (V)
  - De rapportage met betrekking tot de speelvisie zou in 2021 worden opgesteld. Door de corona pandemie en personele ontwikkeling is dit niet gebeurd, dit wordt in 2022 alsnog uitgevoerd. Het budget dat beschikbaar gesteld was voor het opstellen van de rapportage wordt overgeheveld naar 2022 (V)
- Afval (V)
  - In 2021 is het aantal kilogram afval per huishouden afgenomen in Hattem, dit heeft een positief effect op de kosten gehad. Tevens zijn de opbrengsten voor met name papier fors gestegen per ton en zijn de afrekeningen met betrekking tot 2019 en 2020 ontvangen van NEDVANG. Beide ontwikkelingen hadden een positief effect op de opbrengstenstroom (V).
- Verkeer en openbaar vervoer (N)
  - Door inhuur van personeel zijn de kosten voor verkeer en openbaar vervoer hoger dan begroot (N).

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

- Wegen (N)
  - In 2021 heeft er extra onderhoud aan diverse wegen plaats gevonden. Dit heeft geleidt tot extra kosten die niet eerder waren voorzien (N).
- Begraafplaats (N)
  - De opbrengsten met betrekking tot onderhoud graven vallen lager uit dan verwacht. De dotatie aan de voorziening is door de lagere opbrengsten afgenomen, per saldo leidt dit tot negatief resultaat (N).
- Groen, natuur en landschap (V)
  - Het voordelige resultaat van € 47.000 wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel en inhuur binnen Groen, natuur en landschap (N).

Reserve

- Met de algemene reserve zijn als 'egalisatiebudget' de kosten als gevolg van de uitwerking 'beleidsplan openbare verlichting' verrekend.
  Vanuit de budgetoverheveling 2020 is de algemene reserve tevens ingezet voor dekking van de coronamaatregel 'ondersteunen lokale vrijwilligers organisaties'
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing wordt 70% van de loonkosten gerelateerd aan het zwerfafval onttrokken, een compensatieregeling voor de binnenstad en wordt de reserve ingezet voor de egalisatie van tarieven.
- Van een tweetal investeringen met een economisch nut (toegangspoort begraafplaats en ondergrondse afvalopslag) zijn de kapitaallasten onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 3 – Besturen en organiseren
3a - Netwerken en besturen

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 1.000,-- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	2.348 N	2.436 N	2.692 N	255 N
Baten	164 V	164 V	420 V	256 V
Gerealiseerd totaal	2.274 N	2.272 N	2.271 N	1 V
Verrekening reserves	109 V	109 V	101 V	8 N
Gerealiseerd resultaat	2.165 N	2.163 N	2.170 N	7 N

Het voordelig saldo van € 1.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Raad en commissies	482	526	44
- Burgemeester en Wethouders	703	688	-15
- Bestuursondersteuning	29	27	-1
- Verkiezingen	61	49	-11
- Integrale veiligheid	800	817	17
- Rampenbestrijding	61	60	-0
- Externe betrekkingen	137	104	-33
Besturen en netwerken	**2.272**	**2.271**	**-1**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Raad en commissie (N)
  - Betreft een toename van de vergoedingen aan raadsleden op basis van de indexatie van de cao-lonen overheid. Daarnaast is bij raadsbesluit d.d. 31 mei 2021 de formatieomvang van de griffie verhoogd van 1,13 fte naar 1,6 fte en is het functieniveau van de griffier aangepast (N)
- Burgemeester en wethouders (V)
  - De raming voor de pensioenverzekering voor (gewezen) wethouders is onder andere gebaseerd op een rentepercentage (V)
- Verkiezingen (V)
  - Het Rijk heeft in de decembercirculaire 2020 extra middelen beschikbaar gesteld in verband met de Tweede Kamer verkiezingen 2021. De compensatie voor de gemeente Hattem bedraagt afgerond € 17.000 en is in de najaarsnota 2021 aan het lastenbudget verkiezingen toegevoegd (V)
- Integrale veiligheid (N)
  - In 2021 zijn naast de reguliere kosten ook de kosten verantwoord van de Buurtbemiddeling in 2020 (N)
  - Voor de inspectie van de in Hattem beschikbare 366 brandkranen zijn dit jaar de kosten van 2020 en 2021 verantwoord (N)
  - Als gevolg van de stijging van het renteomslagpercentage zijn de kosten van de door te belasten kapitaallasten toegenomen (N)
- Externe betrekkingen (V)
  - Betreft de door te belasten kosten voor samenwerking Kop van de Veluwe en frictiekosten van het voormalige samenwerkingsverband SNV en de ondersteuning door de gemeente Putten (V)
  - Provinciale subsidie Noord Veluwe Bereikbaar (V)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Reserve

- Met de algemene reserve zijn verrekend:
  - de wachtgeldvergoedingen van de wethouders;
  - frictiekosten oud personeel;
  - de kosten voortvloeiende uit de 'motie advertentiekosten' en
  - de in 2020 ontvangen van het rijk ontvangen financiële compensatie voor de tweede kamer verkiezingen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 3 – Besturen en organiseren
3b - Dienstverlening

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 45.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	229 N	229 N	217 N	12 V
Baten	164 V	164 V	197 V	33 V
Gerealiseerd totaal	65 N	66 N	20 N	45 V
Verrekening reserves				
Gerealiseerd resultaat	65 N	66 N	20 N	45 V

Het voordelig saldo van € 45.000,-- is ontstaan door:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Burgerzaken	66	20	-46
Dienstverlening	**66**	**20**	**-46**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan door:

- Burgerzaken (V)
  - Betreft een stijging van de legesopbrengsten algemeen en specifiek voor paspoorten en rijbewijzen (V) Daarnaast zijn de legesopbrengsten naturalisatiegelden toegenomen (V)

Reserve - Voor programma 3B hebben er geen verrekeningen met reserves plaatsgevonden

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 3 - Besturen en organiseren
3c - Financiën

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt (inclusief het exploitatieresultaat) € 1.222.000,- nadelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	564 N	580 N	466 N	114 V
Baten	23.039 V	23.913 V	24.332 V	419 V
Gerealiseerd totaal	22.475 V	23.333 V	23.866 V	533 V
Verrekening reserves (3c)		2 V	30 N	32 N
Exploitatiesaldo 2021	167 N	486 V	291 N	776 N
Gerealiseerd resultaat	22.308 V	23.821 V	23.546 V	274 N

Op grond van de BBV-voorschriften worden kosten van overhead verantwoord op het programma Bedrijfsvoering. De voorliggende jaarrekening kent op het deelprogramma 'financiën' een nadelig saldo van € 1.222.000,-- (inclusief totaal reserves en het resultaat) ten opzichte van de begroting (na wijzigingen) en is opgebouwd uit:

Verschillenanalyse			
Bedragen (x € 1.000,--)	**begroting**	**rekening**	**verschil**
- Belastingen en heffingen	-5.989	-6.022	-32
- Heffing en invordering	168	163	-5
- Nutsbedrijven	-212	-211	1
- Financiering en dekkingsmiddelen	-54	-54	0
- Algemene Uitkering	-17.436	-17.726	-290
- Algemene baten en lasten	150	-56	-206
- Schade aan gemeente eigendommen	40	39	-1
- Mutaties reserves *	-1.130	-152	978
- Resultaat rekening van baten en lasten	-486	291	777
Financiering en dekkingsmiddelen	**-24.949**	**-23.727**	**1.222**

* *Betreft het bedrag van de totale mutaties met de reserves exclusief de verrekening met het begrote resultaat 2021*

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Belastingen en heffingen (V)
  - Betreft het saldo van de diverse belastingsoorten.
    - *Precario (V)*
      In 2021 is de begroting verlaagd vanwege een Corona-steunmaatregel. De reguliere precario is niet opgelegd in 2021. Het voordeel ten opzichte van de bijgestelde begroting komt door de opgaaf van het aantal meters (kabels en leidingen) die de belastingplichtigen hebben verstrekt.
    - *Toeristenbelasting (N)*
      Als gevolg van Corona is het aantal overnachten het afgelopen jaar gedaald (N)
    - *Afvalstoffenheffing (N)*
      Afrekening 2020 Diftar (N)
    - *Rioolheffing (V)*
      Betreft een voordeel op rioolheffing eigendom en gebruikers (V)
    - *Onroerende zaakbelastingen (V)*
      De hogere opbrengst is voornamelijk gerealiseerd op de woningen als gevolg van waardestijgingen door onder andere verbouw (V)
    - *Reclamebelasting (N)*
      In maart 2021 heeft de gemeenteraad besloten over het vierde pakket steunmaatregelen COVID-19. Onder andere het besluit om af te zien van het heffen van de reclamebelasting 2021 (N)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

De subsidie aan het ondernemersfonds is wel verstrekt.

- Algemene uitkering (V)
  - Het voordeel op de algemene uitkering van € 290.000 is samengesteld uit een bedrag van € 271.000 algemeen (V) en een bedrag van € 19.000 voor het deelfonds Sociaal Domein (V) en is het gevolg van het op begrotingsbasis niet vertalen van de bijstellingen op grond van de decembercirculaire 2020.
    - Algemeen € 116.300 (V)
    - Taakmutaties € 78.100 (V)
    - Corona steunpakket € 54.500 (V)
    - Bijstellingen 2019 en 2020 € 22.300 (V)
    - Corona steunpakket WSW € 19.100 (V)
- Algemene baten en lasten (V)
  - De post onvoorziene uitgaven is in 2021 niet aangewend (V)
  - Betreft de inzet van mindere formatie in het kader van 'beschut werken' (V)
  - Stelpost compensatie loon- en prijsstijgingen waarvoor de toename van kosten verantwoord zijn op de reguliere producten (V)
  - Door de gemeente Hattem is een bezwaarschrift ingediend tegen de naheffingsaanslag omzetbelasting over de jaren 2013 tot en met 2016.
    De uitspraak op bezwaar heeft geleid tot een vermindering op de aanslagen (V)
- Mutaties reserves (N)
  - Aan de reserves is per saldo minder onttrokken dan begroot onder andere als gevolg van het verwachte negatieve begrotingsresultaat (N)
- Resultaat (N)
  - Betreft een voordelig saldo ten opzichte van de begroting 2021 (Najaarsnota). Bij de Najaarsnota is een geprognosticeerd negatief resultaat in beeld gebracht van € 486 duizend. De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 291 duizend.
    Het bedrag is op begrotingsbasis verrekend met de algemene reserve.

Reserve

- Met de algemene reserve zijn de Coronacompensatie vergoedingen vanuit het Rijk en de steunmaatregelen ten behoeve van sportverenigingen, reclamebelasting en precario-belasting terrassen verrekend
- De reserve is tevens ingezet voor het afboeken van een aantal vorderingen dubieuze debiteuren
- Het positieve rekeningresultaat 2020 is verrekend met de algemene reserve
- Aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing zijn de extra middelen toegevoegd die als Coronacompensatie zijn ontvangen in de algemene uitkering.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Programma 4 - Bedrijfsvoering
4a - Bedrijfsvoering en overhead

Het gerealiseerde resultaat tussen de begroting na wijziging en de rekening bedraagt € 323.000,- voordelig:

x € 1.000,--	Begroting	Na wijz.	Rekening	Saldo
Lasten	4.686 N	5.360 N	5.172 N	187 V
Baten	142 V	142 V	278 V	136 V
Gerealiseerd totaal	4.544 N	5.217 N	4.894 N	323 V
Verrekening reserves	60 V	156 V	100 V	55 N
Gerealiseerd resultaat	4.484 N	5.062 N	4.794 N	268 V

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

Verschillenanalyse			
Begroting (x € 1.000,--)	**Begroting**	**rekening**	**verschil**
- Personeel	1.620	1.657	37
- Bedrijfsinformatie	903	705	-198
- Facilitaire zaken	2.492	2.307	-185
- Advies en ondersteuning	27	107	80
- Machines	85	96	11
Bedrijfsvoering / overhead	**5.127**	**4.872**	**-255**

Verschillenanalyse			
Begroting (x € 1.000,--)	**Begroting**	**rekening**	**verschil**
- Kapitaallasten (treasury)	90	22	-68
Totaal:	**5.217**	**4.894**	**-323**

Dit voor- c.q. nadeel is hoofdzakelijk ontstaan op:

- Personeel (N)
  - Door ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverloven en vacatures als gevolg van vertrekkend personeel heeft er inzet van derden plaatsgevonden (V)
    De kosten van 'inhuur derden' is verantwoord onder personeel. Uitgebreidere analyse is opgenomen bij de toelichting op het overzicht van baten en lasten
  - Naast lagere personeelskosten en hiervoor vervanging is er minder personele inzet geweest op projecten en investeringen. Naast verminderde rechtstreekse kosten toerekening is er ook minder overhead doorbelast aan de grondexploitatie en investeringen waardoor de exploitatie is belast (N)
- Bedrijfsinformatie (V)
  - Bij de begroting is onder andere een stelpost geraamd waar kosten zijn begroot voor ambtsjubilea, dienstreizen en overwerk. Daarnaast is rekening gehouden met 'sprokkelformatie' en kosten reductie (formatie) in het kader van strategische personeelsplanning. De raming bedroeg bij de begroting per saldo negatief.
    Verantwoord zijn de kosten die door eigen personeel zijn gemaakt op planning en control en organisatieontwikkeling (N)
  - Bij de Voorjaarsnota 2021 is een budget beschikbaar gesteld voor het versterken van de toekomstbestendigheid van de organisatie. Het tijdelijke ontwikkelbudget is ingesteld om een gezonde werkbalans te creëren en de randvoorwaarden voor een succesvolle organisatie-

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

ontwikkeling goed in te vullen. Het in 2021 incidenteel beschikbaar gestelde bedrag is niet volledig aangewend (V)
Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.
- Expertmatige ondersteuning voor de doorontwikkeling van de organisatie (N)
- Kosten personeel voor opleiding, vorming en toerusting (N)
- Kosten in verband met sollicitatie procedures (N)
- Toezicht en handhaving Corona (V)
  In de septembercirculaire 2020 gemeentefonds heeft het kabinet middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te compenseren voor de extra toezicht- en handhavingskosten als gevolg van de Coronamaatregelen; onder andere de extra inzet van boa's en de extra verkeersmaatregelen. Ook dit bedrag is toegevoegd aan het lastenbudget inhuur- en salariskosten. Kosten 2021 maken onderdeel uit van de reguliere personele kosten
- Bedrijfsgezondheidszorg (N)
  Toename van kosten veroorzaakt door hoger ziekteverzuim en daarmee gepaard gaande langdurig zieken. Er is substantieel meer geld uitgegeven aan casemanagement en verzuimbegeleiding

- Facilitaire zaken (V)
  - Inrichten van het Centrum voor Jeugd en Gezin (loket 0-100) (N)
  - Als gevolg van de Coronamaatregelen is meer invulling gegeven aan het hybride werken. Hiervoor heeft inrichting van ruimten plaatsgevonden en zijn faciliteiten gecreëerd (N)
  - De huisvesting van de I-dienst is doorbelast aan de deelnemende H2O gemeenten op basis van een nieuwe kosten verdeelsystematiek (V)
  - Bij de uitvoering van het M2A-project (ICT) wordt rekening gehouden met personele inzet door medewerkers van de deelnemende gemeenten. Binnen de reguliere functies is dit niet of nauwelijks realiseerbaar. De benodigde incidentele formatie wordt op geld gezet om indien nodig extern menskracht te kunnen inzetten voor de voorbereiding, aanbesteding en implementatie van projecten. Door vertraging in de uitvoering is budget overgebleven (V)
    Bij de toelichting op het resultaat wordt een budgetoverheveling naar 2022 voorgesteld.
  - De laatste jaren is de post kopieerkosten meermalen bijgesteld als gevolg van stijgende kosten. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat het contract als gevolg van de aanbesteding voor Hattem niet goed is verwerkt.
    In 2021 heeft een restitutie van de over de afgelopen jaren teveel betaalde kosten plaatsgevonden (V)
  - Bij de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (ICT) is een vaststellings-overeenkomst gesloten met de manager I-Dienst (N)
- Advies en ondersteuning (N)
  - Het afgelopen jaar is meer dan begroot uitgegeven aan juridische ondersteuning als gevolg van de sluiting van het zwembad om het tegelwerk te vervangen.
    Hierin is een bedrag als waarborgsom opgenomen voor de ophanden zijnde arbitragezaak die is aangespannen (N)
    De juridische kosten zijn niet verhaalbaar maar zijn voor rekening van de gemeente
- Machines (N)
  - Betreft de exploitatiekosten van een tweetal in 2021 aangeschafte machines voor werkzaamheden in de buitendienst (N)
- Kapitaallasten (V)
  - Als gevolg van de rente-ontwikkelingen bij de banken (negatieve rente) zijn rentebaten ontvangen. Daarnaast is de begrote rente als gevolg van een verwacht financieringstekort positief beïnvloed door het aantrekken van leningen tegen een lagere rente.
  - Daarnaast is het renteomslag percentage voor de jaarrekening 2021 afgerond op 2 op een veelvoud van 0,5% tegen een begroot percentage van 1,5.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Reserve

Voor de 'bedrijfsvoeringskosten en overhead' hebben onttrekkingen aan reserves plaatsgevonden.
Aan de algemene reserve voor:

- Frictiekosten voormalig personeel
- Steunmaatregelen Corona (communicatie)
- Advieskosten dienstverlening (budgetoverheveling 2020)
- Personele inzet ontwikkeling informatievoorziening H2O (budgetoverheveling 2020)

Aan de reserve dekking kapitaalasten voor:

- Jaarlasten investeringen economisch nut (nieuwbouw gemeentewerkplaats)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzichten

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzicht taakvelden 2021

Taakvelden Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Taakvelden	Begroting			Na wijz.			Rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.407	-79	1.328	1.430	-79	1.351	1.702	-357	1.345
0.10 Mutaties reserves	143	-397	-254	1.254	-2.384	-1.130	1.382	-1.534	-152
0.11 Saldo van de rekening *	167		167	345	-831	-486	291		291
0.2 Burgerzaken	273	-164	109	290	-164	126	266	-197	69
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	301	-222	78	339	-254	85	374	-253	121
0.4 Overhead	4.546	-93	4.453	5.220	-93	5.127	5.097	-220	4.877
0.5 Treasury	140	-236	-96	140	-316	-176	82	-324	-243
0.61 OZB woningen	107	-2.346	-2.239	107	-2.346	-2.239	107	-2.367	-2.260
0.62 OZB niet-woningen		-717	-717		-717	-717		-713	-713
0.64 Belastingen overig	129	-632	-503	145	-565	-420	139	-596	-457
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen		-16.575	-16.575		-17.436	-17.436		-17.726	-17.726
0.8 Overige baten en lasten	150		150	150		150	39	-95	-56
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)							-5		-5
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	729	-9	720	677	-9	668	688	-10	679
1.2 Openbare orde en veiligheid	369	-84	285	380	-83	297	384	-77	307
2.1 Verkeer en vervoer	1.269	-27	1.241	1.242	-27	1.214	1.422	-62	1.360
2.2 Parkeren	55		55	56		56	61		61
2.3 Recreatieve havens	2		2	2		2	29		29
3.1 Economische ontwikkeling	38		38	38		38	18		17
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	20		20	20		20	20	-30	-10
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	-2	1	2	-2	1	2	-2	0
3.4 Economische promotie	188	-229	-41	209	-229	-20	187	-219	-32
4.1 Openbaar basisonderwijs	29		29	29		29	23		23
4.2 Onderwijshuisvesting	268		268	354	-66	288	365	-66	300
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	753	-262	491	772	-245	527	638	-173	465
5.1 Sportbeleid en activering	179	-10	169	166	-10	156	190	-26	164
5.2 Sportaccommodaties	768	-75	693	799	-106	693	1.035	-311	724

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Taakvelden Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Taakvelden	Begroting			Na wijz.			Rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	154		154	317	-60	257	219	-16	204
5.4 Musea	81	-29	52	81	-19	62	87	-5	83
5.5 Cultureel erfgoed	141	-2	139	140	-1	139	136	-11	125
5.6 Media	216		216	216		216	216		216
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	872	-35	838	880	-35	845	821	-39	783
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	635		635	788		788	674		674
6.2 Wijkteams	614		614	614		614	597		597
6.3 Inkomensregelingen	2.277	-1.665	612	2.880	-2.268	612	2.241	-1.912	329
6.4 Begeleide participatie	961		961	986		986	973	2	975
6.5 Arbeidsparticipatie	313		313	375		375	331	-3	327
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	347		347	447		447	378		378
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.264	-72	2.192	2.314	-72	2.242	2.257	-53	2.204
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.248		2.248	2.556		2.556	2.437		2.437
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	103		103	121	-151	-30	58	-151	-94
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	90		90	90		90	91		91
7.1 Volksgezondheid	563		563	614		614	586		586
7.2 Riolering	871	-1.166	-295	878	-1.187	-309	896	-1.180	-284
7.3 Afval	1.098	-1.394	-296	1.117	-1.394	-276	1.026	-1.406	-380
7.4 Milieubeheer	784	-15	769	933	0	933	764	-45	720
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	296	-301	-4	297	-301	-4	276	-258	19
8.1 Ruimtelijke Ordening	294	0	294	294	-100	194	362	-58	304
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	51	-51	0	51	-51	0	1.555	-1.555	0
8.3 Wonen en bouwen	709	-1.131	-422	987	-546	441	1.002	-471	531
Totaal:	**28.019**	**-28.019**	0	**32.145**	**-32.145**	0	**32.518**	**-32.518**	0

0.11 Saldo van de rekening: Saldo is op begrotingsbasis toegevoegd aan de algemene reserve.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

OVERZICHT VERLOOP POST ONVOORZIEN.

Onvoorzien 2021

In de primitieve begroting is voor 2021 op "deelprogramma 3c" een post onvoorziene uitgaven opgenomen van € 16.200,--.
De raming van deze post is gebaseerd op 12.000 inwoners tegen een bedrag van € 1,35 per inwoner.
In het algemeen geldt met betrekking tot investeringen dat investeringen kleiner dan € 5.000,-- niet worden geactiveerd (met uitzondering van gronden en terreinen) en ten laste worden gebracht van de post onvoorzien.

In 2021 zijn geen onderwerpen verrekend met de post onvoorziene uitgaven.

Onderwerp	Progr	Wijz.nr.	Raadsbesluit	Begroot	Werkelijk
Primitieve begroting			**9-11-2020**	**16.200**	
				16.200	
Totaal post onvoorzien				**16.200**	

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Overzicht incidentele baten en lasten rekening 2021

(o.g.v. artikel 19 BBV (begroot) en artikel 28 BBV (rekening))

Progr.	Omschrijving	Primaire begroting Lasten	Begrotingwijziging Lasten	Begroting ná wijziging Lasten	Rekening Lasten	Begrotingsafwijking Lasten
	Lasten					
	Programma's:					
1	Sociaal sterk					
1a	opgroeien en ontwikkelen	49.600	71.476	121.076	43.200	77.876
1b	werk	24.360	651.805	676.165	361.600	314.565
1c	zorg	37.000	17.628	54.628	40.499	14.129
1d	welzijn en sport		223.898	223.898	68.500	155.398
2	Wonen, werken en recreëren					
2a	ruimtelijke ontwikkeling	449.300	363.000	812.300	664.200	148.100
2b	economische ontwikkeling	13.500	86.650	100.150	75.500	24.650
2c	fysieke leefomgeving	70.000	25.364	95.364	74.300	21.064
3	Besturen en organiseren					
3a	netwerken en besturen	161.050	-37.244	123.806	84.300	39.506
3b	dienstverlening					
3c	financiën					
3c	financiën verrekening reserves		-295.813	-295.813	159.200	-455.013
4	Bedrijfsvoering					
4a	bedrijfsvoering en overhead	714.085	617.291	1.331.376	1.364.400	-33.024
	Totaal incidentele lasten	1.518.895	1.724.055	3.242.950	2.935.699	307.251

Progr.	Omschrijving	Primaire begroting baten	Begrotingwijziging baten	Begroting ná wijziging baten	Rekening baten	Begrotingsafwijking baten
	Baten					
	Programma's:					
1	Sociaal sterk					
1a	opgroeien en ontwikkelen		10.000	10.000	13.500	-3.500
1b	werk	10.000	487.805	497.805	237.800	260.005
1c	zorg		151.487	151.487	151.500	-13
1d	welzijn en sport		64.150	64.150	8.700	55.450
2	Wonen, werken en recreëren					
2a	ruimtelijke ontwikkeling	857.625	-301.000	556.625	314.700	241.925
2b	economische ontwikkeling	166.000		166.000	166.200	-200
2c	fysieke leefomgeving	13.000		13.000	13.000	
3	Besturen en organiseren					
3a	netwerken en besturen	155.500		155.500	126.100	29.400
3b	dienstverlening					
3c	financiën		92.950	92.950	197.300	-104.350
3c	financiën verrekening reserves	37.000	512.131	549.131	283.899	265.232
4	Bedrijfsvoering					
4a	bedrijfsvoering en overhead	419.166	-29.283	389.883	103.100	286.783
	Totaal incidentele baten	1.658.291	988.240	2.646.531	1.615.799	1.030.732

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

		Toelichting	Primaire begroting			Begrotingwijziging			Begroting ná wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking	
			Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten
		Mutatie bedragen t.o.v. begroting 2021														
DP		**primaire begroting 2021**														
1a	571500	Extra inzet loket 0-100	49.600						49.600			11.600			38.000	
1b	560301	Begeleiding nieuwkomers / grenzeloos	10.000						10.000			9.700			300	
1b	550001	Lokale en regionale culturele voorzieningen / heroverweginge	4.360						4.360						4.360	
1c	566300	Eenmalige kosten in 2021 MO/BW gemeente Zwolle	37.000		res				37.000		res	22.899		res	14.101	
1b	550105	Uitvoering lokaal sportakkoord	10.000	10.000					10.000	10.000		20.000	20.000		-10.000	-10.000
2a	570502	Milieu / klimaatbeleid	177.600						177.600			143.400			34.200	
2a	580001	Ruimtelijke ordening / bestemmingsplannen	40.000						40.000			48.800			-8.800	
2a	580101	Baten bouwleges		857.625						857.625			290.200			567.425
2a	580002	Omgevingswet	231.700						231.700			229.100			2.600	
2b	530101	Economische zaken	6.000						6.000			4.500			1.500	
2b	530301	Verkoop 'd Olde Skoele		166.000						166.000			166.200			-200
2b	550403	Bijdrage positionering Hanzestad	7.500						7.500			6.300			1.200	
2c	570601	Begraafplaats / buitengewoon onderhoud														
2c	550303	Opstellen speelplan	10.000						10.000						10.000	
2c	550301	Inruil nr. 8a New Holland		13.000						13.000			13.000			
2c	550301	Biodiversiteit	60.000						60.000			72.700			-12.700	
3a	500102	Extra kosten verkiezingen														
3a	510101	Extra inzet ondermijning	76.600	76.600					76.600	76.600		53.900	53.900		22.700	22.700
3a	500108	Bereikbaarheid A28	84.450	78.900					84.450	78.900		77.200	72.200		7.250	6.700
4a	601002	Personele informatie / doorontwikkeling organisatie	50.000						50.000			187.600			-137.600	
4a	605100	Advieskosten ingeleend personeel exploitatie	576.485	330.785					576.485	330.785		652.400	132.400		-75.915	198.385
4a	605000	Formatie junior beleidsmedewerker	87.600	88.381					87.600	88.381		81.500			6.100	88.381

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting			Primaire begroting			Begrotingwijziging			Begroting ná wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking	
			Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten
1e begrotingswijziging (voorjaarsnota 2021)																
1a	570202	Preventief jeugdbeleid (7.1)				10.000			10.000			13.500			-3.500	
1a	570202	Preventief jeugdbeleid (7.1)					10.000			10.000			13.500			-3.500
1b	560014	Tozo Tijd. overbruggingsreg. Zelfst.Ond.				487.805			487.805			217.800			270.005	
1b	560014	Tozo Tijd. overbruggingsreg. Zelfst.Ond.					487.805			487.805			217.800			270.005
1b	560015	Tonk Tijd Onderst. Noodzakelijke Kosten				100.000			100.000			50.100			49.900	
1c	566300	Opvang en beschermd wonen WMO (6.81)					16.161	res		16.161	res		16.200	res		-39
1d	550105	Sportactiviteiten (5.1)				-13.350			-13.350			-13.400			50	
2a	580001	Ruimtelijke ordening (8.1)					200.000			200.000			25.500			174.500
2a	580002	Omgevingswet (8.3)				200.000			200.000			201.600			-1.600	
2a	580101	Baten bouwleges (8.3)					-500.000	res		-500.000	res			res		-500.000
2b	530301	Vastgoed: gronden, gebouwen enz. (0.3)				13.150			13.150			13.200			-50	
2b	530304	Vastgoed: 't Veen (4 panden) (8.3)				15.000			15.000			17.900			-2.900	
2b	550403	Promobureau (3.4)				10.000			10.000			10.000				
3a	510007	Regionale Brandweer (1.1)				-54.000			-54.000			-55.000			1.000	
3c	530002	Baten Precariobelasting (0.64)					-11.000			-11.000			38.000			-49.000
3c	590402	Reclamebelasting (0.64)					-2.000			-2.000						-2.000
3c	590402	Reclamebelasting (0.64)					-54.000			-54.000						-54.000
3c	591001	Rente-Dividend Alliander (0.5)					35.600			35.600			34.900			700
3c	592002	Dividend BNG (0.5)					24.350			24.350			24.400			-50
3c	593001	Uitkeringen gemeentefonds (0.7)					100.000			100.000			100.000			
4a	601002	Personele informatie (0.4)				490.000			490.000			379.000			111.000	
4a	602001	Huisvesting en werkplek (0.4)				15.000			15.000						15.000	
4a	602001	Huisvesting en werkplek (0.4)				13.000			13.000			14.100			-1.100	
4a	602006	Communicatie (extern) (0.4)				4.000			4.000			5.800			-1.800	

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Toelichting			Primaire begroting			Begrotingwijziging			Begroting ná wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking	
			Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten
	3e begrotingswijziging (budgetoverheveling 2020-2021)															
1a	540006	Peuterspeelzalen (4.3)				27.595		res	27.595		res	18.100		res	9.495	
1b	560301	Begeleiding nieuwkomers (6.5)				64.000		res	64.000		res	64.000		res		
1c	566300	Opvang en beschermd wonen WMO (6.81)				17.628		res	17.628		res	17.600		res	28	
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				41.233		res	41.233		res	10.000		res	31.233	
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)					60.000	res		60.000	res		15.000	res		45.000
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				42.350		res	42.350		res	42.400		res	-50	
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				7.000		res	7.000		res	7.000		res		
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				1.533		res	1.533		res	1.500		res	33	
1d	550001	Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				10.450		res	10.450		res	10.500		res	-50	
1d	550102	Gymnastiekaccommodaties (4.3)					-6.300	res		-6.300	res		-6.300	res		
2a	500304	Vergunning bijzondere wetten (1.2)					-1.000	res		-1.000	res		-1.000	res		
2a	570502	Milieu (7.4)				88.000		res	88.000		res			res	88.000	
2a	570502	Milieu (7.4)				29.500		res	29.500		res			res	29.500	
2a	570502	Milieu (7.4)				8.000		res	8.000		res	3.800		res	4.200	
2a	570502	Milieu (7.4)				12.500		res	12.500		res	12.500		res		
2a	570502	Milieu (7.4)				25.000		res	25.000		res	25.000		res		
2b	530301	Vastgoed: gronden, gebouwen enz. (0.3)				33.000		res	33.000		res			res	33.000	
2b	550402	Recreatieve voorzieningen (5.7)				4.500		res	4.500		res			res	4.500	
2b	550403	Promobureau (3.4)				3.000		res	3.000		res	3.000		res		
2c	550303	Speeltuinen, speelweiden en JOP's (5.7)				1.551		res	1.551		res	1.600		res	-49	
4a	602002	Techn.infrastruct.(ICT) Helpdesk (0.4)				70.291		res	70.291		res	19.000		res	51.291	
4a	602006	Communicatie (extern) (0.4)				2.000		res	2.000		res	2.000		res		
4a	605020	Eenheid Publiek en Service (0.4)				23.000		res	23.000		res	23.000		res		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

	Toelichting	Primaire begroting			Begrotingwijziging			Begroting ná wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking	
		Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten	Dekk.	Lasten	Baten
	6e begrotingswijziging (najaarsnota 2021)														
1a	570202 Preventief jeugdbeleid (7.1)				33.881			33.881						33.881	
1c	566300 Opvang en beschermd wonen WMO (6.81)					135.326	res		135.326	res		135.300	res		26
1d	550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				29.060			29.060						29.060	
1d	550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)					10.450			10.450						10.450
1d	550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				40.000			40.000						40.000	
1d	550001 Lokale en reg. culturele voorz. (5.3)				1.717			1.717						1.717	
1d	550003 Musea (5.4)				10.450			10.450			10.500			-50	
1d	567011 Wonen, zorg en welzijn ouderen(AU) (6.1)				24.541			24.541						24.541	
1d	567011 Wonen, zorg en welzijn ouderen(AU) (6.1)				28.914			28.914						28.914	
2b	550403 Promobureau (3.4)				8.000			8.000			20.600			-12.600	
2c	550303 Speeltuinen, speelweiden en JOP's (5.7)				4.743			4.743						4.743	
2c	570302 Huisvuil (7.3)				19.070			19.070						19.070	
3a	500102 Verkiezingen (0.2)				8.158			8.158			8.200			-42	
3a	500102 Verkiezingen (0.2)				8.598			8.598						8.598	
4a	601002 Personele informatie (0.4)					-29.283			-29.283			-29.300			17
	Totaal:	1.518.895	1.621.291		2.019.868	476.109		3.538.763	2.097.400		2.776.499	1.331.900		762.264	765.500
	Reserves:		37.000		-295.813	512.131		-295.813	549.131		159.200	283.899		-455.013	265.232
		1.518.895	1.658.291		1.724.055	988.240		3.242.950	2.646.531		2.935.699	1.615.799		307.251	1.030.732
	Saldo:		-139.396			735.815			596.419			1.319.900			-723.481
	Reserves saldo incidentele verrekeningen:		37.000			807.944			844.944			124.699			720.245

Presentatie van het structureel rekeningsaldo 2021

	begroot			na wijziging			rekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 -	12.844	2.113	-10.731	14.499	2.996	-11.503	13.370	2.715	-10.655
Programma 2 -	6.947	2.000	-4.947	7.441	1.550	-5.891	8.928	3.042	-5.886
Programma 3 -	2.667	328	-2.339	2.665	328	-2.337	2.909	617	-2.292
Totaal van de programma's	22.458	4.441	-18.017	24.605	4.874	-19.731	25.207	6.374	-18.833
Algemene dekkingsmiddelen	548	23.039	22.491	564	23.913	23.349	466	24.332	23.866
Overhead	4.686	142	-4.544	5.360	142	-5.218	5.177	278	-4.899
Vennootschapsbelasting			0			0	-5		5
Onvoorziene uitgaven	16	0	-16	16		-16			0
Subtotaal	27.708	27.622	-86	30.545	28.929	-1.616	30.845	30.984	139
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	143	397	254	1.254	2.384	1.130	1.382	1.534	152
Geraamd resultaat (begrotingsaldo na bestemming)	27.851	28.019	**168**	31.799	31.313	**-486**	32.227	32.518	**291**
Incidentele baten en lasten	1.519	1.658	-139	3.243	2.647	596	2.936	1.615	1.321
Incidentele baten en lasten (reserves)		37	-37	-296	549	-845	159	284	-125
Structureel begrotingssaldo			-8			-735			1.487
Structurele baten en lasten	26.189	25.964	-225	27.302	26.282	-1.020	27.909	29.369	1.460
Structurele mutaties reserves	143	360	217	1.550	1.835	285	1.223	1.250	27
	95,33%	95,30%	-0,03%	99,73%	97,19%	-2,54%	94,02%	98,82%	4,80%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2021

Programma		Primaire begroting			begroting na wijziging			Rekening			Begrotingsafwijking		
	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	Programma's:												
1	Sociaal sterk												
	1a - opgroeien en ontwikkelen	4.402	198	4.204	4.862	253	4.609	4.587	183	4.403	275	70	206
	1b - werk	3.630	1.713	1.917	4.421	2.316	2.104	3.638	1.942	1.696	783	374	408
	1c - zorg	3.113	72	3.041	3.281	223	3.058	3.074	205	2.870	207	18	188
	1d - welzijn en sport	1.699	130	1.569	1.936	204	1.732	2.072	385	1.687	-136	-181	45
2	Wonen, werken en recreëren												
	2a - ruimtelijke ontwikkeling	1.895	1.155	740	2.322	653	1.669	2.271	607	1.663	52	46	06
	2b - economische ontwikkeling	637	282	355	700	313	387	2.236	1.860	376	-1.536	-1.547	11
	2c - fysieke leefomgeving	4.415	563	3.852	4.418	584	3.835	4.421	575	3.847	-03	09	-12
3	Besturen en organiseren												
	3a - netwerken en besturen	2.438	164	2.274	2.436	164	2.272	2.692	420	2.271	-255	-256	01
	3b - dienstverlening	229	164	65	229	164	66	217	197	20	12	-33	46
	3c - financiën												
	3d - gemeentelijke organisatie												
4	Bedrijfsvoering												
	4a - overhead	4.686	142	4.544	5.360	142	5.217	5.177	278	4.899	182	-136	318
	Subtotaal programma's	27.144	4.583	22.561	29.965	5.016	24.949	30.384	6.652	23.732	-419	-1.636	1.216
	Algemene dekkingsmiddelen:												
	- Lokale heffingen	358	6.262	-5.904	374	6.195	-5.821	363	6.222	-5.859	11	-26	38
	- Algemene uitkering		15.367	-15.367		16.196	-16.196		16.467	-16.467		-271	271
	- Integratie uitkering sociaal domein		1.208			1.240	-1.240		1.259	-1.259		-19	19
	- Dividend	1	187	-186	01	212	-212	02	212	-211	-01	00	-01
	- Saldo van de financieringsfunctie					54	-54		54	-54		00	00
	- Overige algemene dekkingsmiddelen	189	15	174	189	15	174	101	118	-17	88	-103	191
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	548	23.039	-22.491	564	23.913	-23.349	466	24.332	-23.866	98	-419	518
	Onvoorziene uitgaven	16		16	16		16				16		16
	Heffing vennootschapsbelasting (VPB)							-05		-05	05		05
	Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	27.708	27.622	86	30.546	28.929	1.616	30.845	30.984	-139	-300	-2.055	1.755
	Toevoeging/onttrekking aan reserves:												
1	Sociaal sterk												
	1a - opgroeien en ontwikkelen												
	1a - opgroeien en ontwikkelen - *incidenteel*					28	-28		18	-18		10	-10
	1b - werk												
	1b - werk - *incidenteel*					64	-64		64	-64			
	1c - zorg												
	1c - zorg - *incidenteel*		37	-37	151	55	97	151	40	111		14	-14
	1d - welzijn en sport		18	-18		18	-18		18	-18		00	00
	1d - welzijn en sport - *incidenteel*				54	103	-49	09	71	-63	45	31	14
2	Wonen, werken en recreëren												
	2a - ruimtelijke ontwikkeling		2	-2		102	-102		02	-02		100	-100
	2a - ruimtelijke ontwikkeling - *incidenteel*				-501	163	-664	-01	41	-42	-500	122	-622
	2b - economische ontwikkeling	100	138	-38	133	138	-05	130	107	23	03	31	-28
	2b - economische ontwikkeling - *incidenteel*					41	-41		03	-03		38	-38
	2c - fysieke leefomgeving	43	33	10	43	33	11	130	33	97	-87		-87
	2c - fysieke leefomgeving - *incidenteel*					02	-02		02	-02			
3	Besturen en organiseren												
	3a - netwerken en besturen		109	-109		109	-109		101	-101		08	-08
	3b - dienstverlening												
	3c - financiën				926	928	-02	971	941	30	-45	-13	-32
	3d - gemeentelijke organisatie												
4	Bedrijfsvoering												
	4a - overhead		60	-60		61	-61		56	-56		04	-04
	4a - overhead - *incidenteel*					95	-95		44	-44		51	-51
	Gerealiseerd resultaat	167		**167**	345	831	**-486**	291		**291**	54	831	**-776**
	Totaal mutaties reserves	310	397	-87	1.152	2.768	-1.617	1.680	1.542	139	-529	1.227	-1.755
	Gerealiseerd resultaat	28.018	28.019	**-1**	31.697	31.697	**00**	32.526	32.526	**00**	-828	-828	**00**

Resultaat:				
Primaire begroting	167.100			
Voorjaarsnota		-663.742		
Najaarsnota		-485.742		
Rekening			290.671	
Begrotingsafwijking				776.413

De structurele mutaties met de reserves betreffen voornamelijk de toevoeging en onttrekkingen aan respectievelijk de egalisatiereserve onderhoud gebouwen en de reserve dekking kapitaallasten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

WNT-verantwoording 2021 Gemeente Hattem

De WNT is van toepassing op Gemeente Hattem. Het voor Gemeente Hattem toepasselijke bezoldigings-maximum is in 2021 € 209.000,= (Algemeen Bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt[3]

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	D.N.T. van der Weerd	T. Weeda]
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01- 31-12	01-01- 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,7169
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	100.515	59.150
Beloningen betaalbaar op termijn	11.590	6.452
Subtotaal	*112.105*	*65.602*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	145.740
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	112.105	65.602
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	D.N.T. van der Weerd	T. Weeda
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 -31/12	01/01 -31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,6944
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	99.426	49.767
Beloningen betaalbaar op termijn	11.135	5.398
Subtotaal	*109.561*	*55.165*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	139.583
Bezoldiging	109.561	55.165

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat van reserves en voorzieningen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat van reserves en voorzieningen rekening 2021

Grootboek-nummer (1)	Omschrijving (2)	Saldo per 01-01-2021 (9)	Korrektie ivm stelselwijziging BBV	Toevoegingen dotaties inz. rente in 2021 (4)	Overige toevoegingen in 2021 (5)	Onttrekkingen in 2021 (6)
	Algemene reserves					
890.000	algemene reserve vaste buffer	4.500.000,00				
890.010	algemene reserve	2.139.141,23			943.895,00	408.987,00
	Totaal algemene reserves	6.639.141,23			943.895,00	408.987,00
	Bestemmingsreserves					
891.020	reserve grondexploitatie	321.323,40				
891.270	reserve frictiekosten	10.960,00				
891.280	egalisatiereserve rioolrecht	386.000,00				
891.290	reserve volkshuisvestingsdoeleinden	200.500,00				
891.300	egalisatiereserve afvalstoffenheffing	198.643,46			139.070,00	15.000,00
891.340	egalisatiereserve gebouwen	463.100,00			100.000,00	106.806,00
891.370	egalisatiereserve sociaal domein	534.286,00			169.115,00	29.262,00
891.380	reserve ontwikkeling 't Veen ****				30.000,00	
	Totaal bestemmingsreserves	2.114.812,86			438.185,00	151.068,00
	Overige bestemmingsreserves (*beklemd*)					
891.500	reserve dekking kapitaallasten *	749.861,62				
	Totaal overige bestemmingsreserves	749.861,62				
892.500	gerealiseerd resultaat	927.558,00			290.671,00	927.558,00
	Totaal Reserves	**10.431.373,71**			**1.672.751,00**	**1.487.613,00**
	Voorzieningen					
893.880	voorziening wethouderspensioenen	552.000,00			46.000,00	
	Totaal voorzieningen algemeen	552.000,00			46.000,00	
	Overige voorzieningen (*beklemd*)					
893.780	voorziening afkoopsommen onderhoud graven	451.200,00			70.500,00	40.443,00
893.890	voorziening rioolrecht **	620.500,00				41.080,00
893.900	voorziening ontwikkeling 't Veen	10.000,00			20.000,00	30.000,00
	Totaal voorzieningen beklemd	1.081.700,00			90.500,00	111.523,00
	Totaal voorzieningen	**1.633.700,00**			**136.500,00**	**111.523,00**
	TOTAAL PASSIVA BALANS	**12.065.073,71**			**1.809.251,00**	**1.599.136,00**
893.720	voorziening oninbare vorderingen ***	198.826,00			6.745,45	1.932,63
	TOTAAL ACTIVA BALANS	**198.826,00**			**6.745,45**	**1.932,63**
	TOTAAL GENERAAL	**12.263.899,71**			**1.815.996,45**	**1.601.068,63**

In de raad van 16 oktober 2017 is de "Nota reserves en voorzieningen 2017" vastgesteld.
Met ingang van de begroting 2017 bepaalt de relevante BBV-versie dat er geen rente meer wordt toegerekend aan reserves.
Evenmin wordt nog rente toegerekend ten gunste van de exploitatie.

*) Voor een specificatie de "reserve dekking kapitaallasten" kan worden verwezen naar de aparte staat van beklemde bestemmingsreerves.

**) Wanneer op de rioolheffing een voordeel wordt behaald - nu of in de toekomst - dan mag dit op grond van de BBV enkel in een reserve vloeien als kan worden aangetoond dat de overdekking wordt veroorzaakt door efficiency- of aanbestedingsvoordelen.
In alle andere gevallen moet het voordeel in een voorziening (artikel 44 lid 2 BBV) door derden beklemde middelen worden gestort.

***) De voorziening moet conform BBV worden verantwoord aan de activakant van de Balans.

****) De voorziening is conform de BBV voorschriften omgezet in een bestemmingsreserve.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Korrektie ivm stelselwijziging BBV	Vermindering ter dekking af-schrijvingen (9)	Saldo per 31-12-2021 (9)
		4.500.000,00
		2.674.049,23
		7.174.049,23
		321.323,40
		10.960,00
		386.000,00
		200.500,00
		322.713,46
		456.294,00
		674.139,00
		30.000,00
		2.401.929,86
	46.260,00	703.601,62
	46.260,00	703.601,62
		290.671,00
	46.260,00	**10.570.251,71**
		598.000,00
		598.000,00
		481.257,00
		579.420,00
		1.060.677,00
		1.658.677,00
	46.260,00	**12.228.928,71**
		203.638,82
		203.638,82
	46.260,00	**12.432.567,53**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat van investeringen die gedekt worden uit de (beklemde) reserve rekening 2021

Gr.boek-nummer	Omschrijving	Begrotings-wijziging	Startbedrag	Saldo per 1-1-2021	Rente toevoeging 0,0%	Start-datum	Looptijd	Eind datum	Afschrijving	Rente omslagperc. 0,0%	Jaarlast	Saldo per 31-12-2021
891.500												
	- Bouw kleedaccommodatie vv Hattem (945074 ged.)	7e-2004	69.100,00	42.851,00	-	2004	40	2043	1.728,00	-	1.728,00	41.123,00
	- Restauratie stadsmuur nabij de Molen (945083)	8e-2006	51.318,00	23.713,00	-	2006	25	2030	2.053,00	-	2.053,00	21.660,00
	- Gymnastieklokaal Spoorstraat (944129 ged.)	8e-2005 en 10e-2006	619.128,00	382.787,00	-	2006	40	2045	15.478,00	-	15.478,00	367.309,00
	- Nieuw bouw werkplaats werf - 40 jaar (953009)	3e-2004	459.600,00	225.665,00	-	2004	40	2043	8.875,00	-	8.875,00	216.790,00
	- Bouw kleedaccommodatie vv Hattem (945074 ged.)	7e-2004	21.000,00	13.025,00	-	2004	40	2043	525,00	-	525,00	12.500,00
	- Toegangspoort begraafplaats	2e-2014	30.000,00	22.856,00	-	2014	25	2038	1.200,00	-	1.200,00	21.656,00
	- Ondergrondse afvalopslag	geen	164.006,00	75.038,90		2015	10	2024	16.401,00	-	16.401,00	58.637,90
	Totaal generaal		1.414.152,00	785.935,90	-				46.260,00	-	46.260,00	739.675,90

Algemeen:

Ingaande de begroting 2017 wordt op grond van het BBV geen rente meer toegerekend over en aan de bestemmingsreserve.

De bestemmingsreserve wordt opgebouwd uit het te investeren bedrag en afgeschreven comform de voorwaarden uit de nota waardering en afschrijving.

De beschikking over de reserve betreft alleen de jaarlijkse afschrijvingslasten.

(*1) Klein deel van de nieuw bouw gemeentewerf (€ 151.200,-- 40 jaar) wordt geactiveerd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat van opgenomen langlopende geldleningen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

STAAT VAN OPGENOMEN GELDLENINGEN REKENING 2021

Grootboek nummer	Leningnr.	Oorspr.bedrag van de lening	Datum goedkeuring/opname	Jaar laatste aflossing	Rente percentage	Rente herziening	Aflossings wijze	Stand lening begin boekjaar	Opname in boekjaar	Rente	Aflossing	Stand lening einde boekjaar
895010	1-25390	4.000.000,00	rb 15 januari 2008	2032	4,795%	nvt	Lineair	1.920.000		91.686	160.000	1.760.000
895021	40.109473	5.000.000,00	rb 15 december 2014	2039	1,700%	nvt	Lineair	3.800.000		62.887	200.000	3.600.000
895022	40.109904	8.060.000,00	Opname 1.7.2015	2040	3,870%	nvt	Lineair	6.448.000		243.249	322.400	6.125.600
895023	40.109903	5.300.000,00	Opname 1.10.2015	2050	3,370%	2,6% 1-10-'25	Annuitair	4.863.813		163.094	96.252	4.767.562
895024	40.110530	2.500.000,00	Opname 3.6.2016	2031	0,860%	nvt	Lineair	1.833.333		15.045	166.667	1.666.667
895025	40.113191	5.000.000,00	Opname 20-9-2019	2021	-0,400%	nvt	Lineair	2.500.000		-7.178	2.500.000	0
895026	1-30737	20.000.000,00	Opname 30-9-2020	2040	-0,055%	nvt	Lineair	20.000.000		-10.860	1.000.000	19.000.000
					TOTALEN			**41.365.147**		**557.922**	**4.445.318**	**36.919.828**

Toelichting:
In deze staat worden de door de gemeente aangegane langlopende geldleningen vermeld in de volgorde waarin zij zijn aangegaan.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat van gewaarborgde geldleningen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Staat gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen rekening 2021

Bedragen in € 1.000,-

Nr.	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Lening nummer	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Naam van de geldgever	Datum Raadsbe-sluit	Datum einde looptijd	Rente-perc.	Restant geldlening begin dienstjaar Totaal 1-1-2021	Restant geldlening begin dienstjaar Waarborg Gemeente	Totaal aflossing (+)/ toevoeging (-)	Restant geldlening einde dienstjaar Totaal(8-10) 31-12-2021	Restant geldlening einde dienstjaar Waarborg Gemeente	
														O
														G
50	705		Kerkh.str. 13,16/Ridderstr. 34	St. Ned.Bakk. Mus.	St. Nat. Restauratiefonds	27-05-02	1-7-2077	5,2	705	705	0	705	705	O
50a	65		Kerkh.str. 13,16/Ridderstr. 34	St. Ned.Bakk. Mus.	St. Nat. Restauratiefonds	15-11-10	1-7-2086	5,4	65	65	0	65	65	O
52a	454		fin.aankoop MFC	St. Beheer MFC	Deutsche Bank	01-04-02	1-4-2023	3,8	454	454	0	454	454	O
59	39.000		herfin ontw .mij.Hatt'broek	Ontw .Mij.Hatt.'broek	BNG			0,8*	39.000	13.000	0	39.000	13.000	O
	40.224								40.224	14.224	0	40.224	**14.224**	

* Betreft een rekening courant en daarom een jaarlijks fluctuerende rente

G = 100% door de gemeente gew aarborgde geldleningen van toegelaten instellingen.	0
O = 100% door de gemeente gew aarborgde geldleningen van andere non profit instellingen.	14.224
Totaal	**14.224**

STAAT VAN GEWAARBORGDE GELDLENINGEN DOOR HET WAARBORGFONDS SOC.WONINGBOUW WAARBIJ DE GEM.VOOR 50% EEN ACHTERVANGPOSITIE INNEEMT VOOR 2021

Bedragen in € 1.000,-

Nr.	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Leningnummer	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Naam van de geldgever	Datum Raadsbe-sluit	Datum einde looptijd	Rente-perc.	Restant geldl. begin dienstjaar Totaal 1-1-2021	Restant geldl. begin dienstjaar Achtervangpos. Gemeente	Totaal aflossing (+)/ toevoeging (-)	Restant geldl. einde dienstjaar Totaal(8-11) 31-12-2021	Restant geldl. einde dienstjaar Achtervangpos. Gemeente
48	2.302	40.84365.01	Herfinanciering i.v.m.	St. Habion	BNG	12-12-96	15-4-2030	0,59	1.211	606	0	1.211	606
51	4.000	40.95608	bouw bejaardenw oningen	Triada Wonen	BNG	01-11-02	1-8-2032	5,18	4.000	2.000	0	4.000	2.000
58	6.500	40.110605	60 app. Uilennest/Hollew and	Triada Wonen	BNG	17-07-13	31-7-2041	0,882	6.500	3.250	0	6.500	3.250
	7500	40.114800		Triada Wonen	BNG				7.500	3750	0	7.500	3.750
37	702	40.107407	herfinan.div.compl.w on.bouw	Triada Wonen	BNG	06-04-87	1-4-2022	2,650	78	39	0	78	39
57a	4.000	10027981	finan. Woningverbeteringen	Triada Wonen	NWB	30-05-13	1-8-2041	3,60	4.000	2.000	0	4.000	2.000
57b	4.000	10027982	finan. Woningverbeteringen	Triada Wonen	NWB	31-05-13	1-9-2043	3,65	4.000	2.000	0	4.000	2.000
58	5.300	10030157	117 w oningen en een w oongeb	Triada Wonen	NWB	25-06-18	2-6-2031	0,865	5.300	2.650	0	5.300	2.650
60	7.500	10030979	60 w on. Lippenoord en 10 Asse	Triada Wonen	NWB	25-09-20	2-6-2040	0,865			-7.500	7.500	3.750
55	12.000	1W0025765RH	renov.>30 jr./57verhuureenh	Triada Wonen	NWB	07-11-06	1-7-2022	Spread -0,30	12.000	6.000		12.000	6.000
	53.804								32.589	16.295	-7.500	52.089	**26.045**

Triada Wonen	25.439
St. Habion	606
Totaal	**26.045**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020) *Aard controle R* *Indicator: A7/01*	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021) *Aard controle R* *Indicator: A7/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/05*	
			€ 0	€ 10.028	Ja	Ja		
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			VNOG	€ 0	Ja	€ 0	Ja	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/02*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/03*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B2/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*			
			Nee	Nee	Ja			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle D2* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/12*		
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/22*				

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten	Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) **gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Totale besteding (jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 1 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/05*	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht Alleen van toepassing voor tranche 1 en 2 beschikkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
		1	Transformatie 't Veen	Ja	0	Ja		
		2						
		3						
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Realisatie afwijkingen in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkopen en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/12*
		1	Transformatie 't Veen		€ 1.107.696			
		2						
		3						
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Actualisatie financieel tekort project Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/14*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/15*	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/17*	Project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/18*
		1	Transformatie 't Veen			Ja	0	Nee
		2						
		3						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/19*					
			Nee					
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00743249	€ 65.742	€ 65.742	Ja		Ja
		2						
		50						
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtscheiding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire**	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2) *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Berekening bedrag uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: C62/02*	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*		
			0	€ 0	€ 0	Ja		
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 11.972	€ 0	€ 0	€ 56.471		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1						
		100						

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/08*		
			1					
			10					
EZK	F1	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Totale Besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicator: F1/01*					
			€ 3.867					
			Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: F1/03*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelsschets (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/05*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/06*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F1/07*
			1 UWHS170105	€ 1.289	Nee	Nee	Nee	€ 379.519
			2 UWHS170125	€ 1.289	Nee	Nee	Nee	€ 469.706
			3 UWHS170126	€ 1.289	Nee	Nee	Nee	€ 311.559
			4					
			100					
EZK	F9	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*	
			1 EAW-20-00193397	€ 37.500	€ 37.500	Ja		
			2					
			3					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*					
			Ja					
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentadeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 1.127.634	€ 16.544	€ 139.344	€ 120	€ 6.803	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 24.977	€ 600	€ 0	€ 100.913	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*	
			€ 0	€ 0	€ 16.716	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (allossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.713	€ 0	€ 22.924	€ 567	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 3.041	€ 0	€ 619	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 144.074	€ 16.889	€ 4.590	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 45.767	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 26.672	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	15	2	Ja			
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	14	6	Ja			
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	1	0	Ja			
			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo *Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*				
			€ 0	€ 0	0				
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), allossing 4 *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

SZW	G12	Kwijtscheiden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*					
			€ 0	€ 0	0					
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*						
			€ 72.734	€ 74.428						
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*			
		1	SPUKSPRT21074	€ 74.428	€ 55.816	€ 18.173	€ 439			
		2								
		100								
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*			
		1	1036567	€ 42.571	€ 0	€ 20.000	€ 0	€ 20.000		
		2	SPUKSA200135	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 10.000		
		3								
		4								
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*						
		1	1036567	Nee						
		2	SPUKSA200135	Ja						
		3								
		4								
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale besteding *Aard controle R* *Indicator: H16/03*					
		1	2020	SPUKUZ21266	€ 31.131					
		2	2021	SPUKUZ21R2100	€ 64.428					
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/05*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/07*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/08*			
		1	Zwembad De Marke	€ 31.131	€ 31.131	€ 0	2020			
		2	Zwembad De Marke	€ 64.428	€ 64.428	€ 0	2021			
		3								
		50								

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Controleverklaring

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij de controleverklaring d.d. 14 juni 2022:

Accountants

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle

T: +31 (0)38 425 86 00

zwolle@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan de gemeenteraad van de
Gemeente Hattem

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2021 van de gemeente Hattem te Hattem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de gemeente Hattem op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2021.

De jaarrekening bestaat uit:

1. Het overzicht van baten en lasten over 2021;
2. De balans per 31 december 2021;
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
6. De overige onderdelen die in de inhoudsopgave zijn opgenomen onder Overzichten; en
7. Het Addendum op de jaarstukken 2021 (Zaaknummer 39396).

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Hattem zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 322.270. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 16.114 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- De nota van aanbieding; en
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol, het Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
  - Dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - Dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 14 juni 2022

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

M.C.J.M. Bekker RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden: